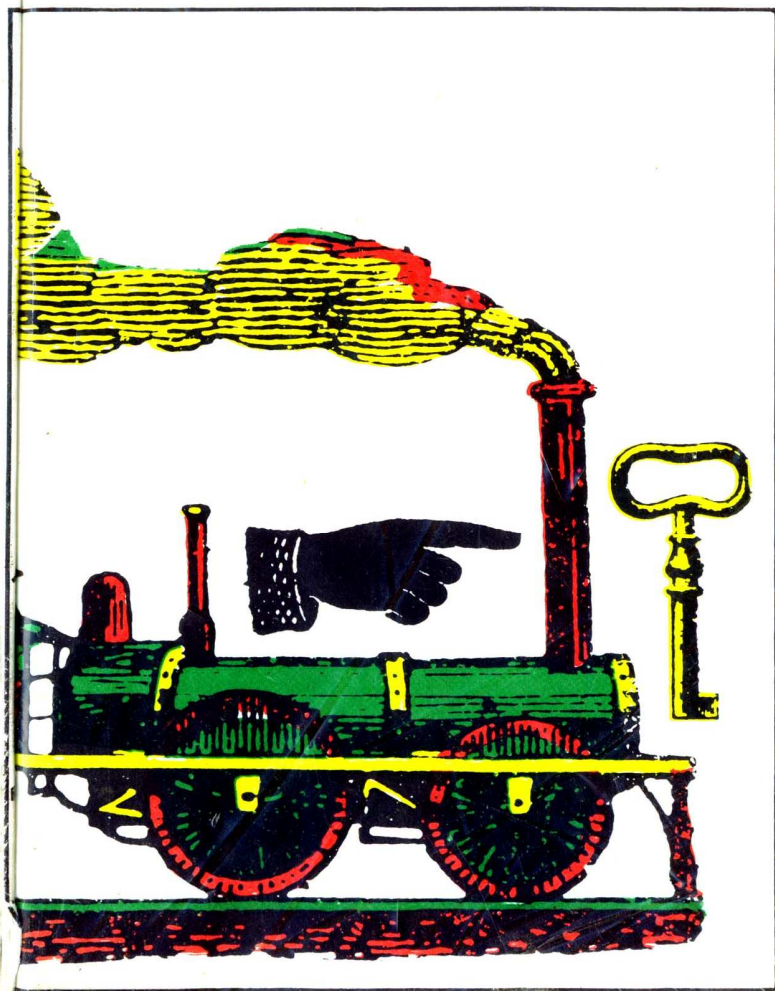

MICHAEL CRICHTON

ČTYŘI KLÍČE

KAP
KA

© 1975
by Michael Crichton

Translation
© Jaroslav Kořán
1978

VĚNOVÁNO BARBÁŘE ROSEOVÉ

ĎÁBEL SI RUCE MNE – KDYŽ MĚ ZLO POSEDNE;
DOUFÁ, ŽE PO SMRTI – PEKLO MĚ POHLTÍ
V OHNIVÉ VÝHNI – MUČIVÉ TRÝZNI
říkadlo viktoriánských dětí, 1856

CHTĚL JSEM PENÍZE
Edward Pierce, 1856

PŘEDMLUVA

Je těžké pochopit po uplynutí více než jednoho století plný rozsah otřesu, kterým vlaková loupež v roce 1855 zapůsobila na city viktoriánské Anglie. Na první pohled je tento zločin sotva hodný zájmu. Odcizená částka – 12 000 liber ve zlatých cihlách – byla značná, nikoli však bezprecedenční; v téže době bylo spácháno na tucet mnohem výnosnějších loupeží. Puntičkářská organizace a rozplánování zločinu, zahrnující velký počet lidí a časové období delší jednoho roku, nebyly rovněž ničím neobvyklým. Všechny významné zločiny poloviny devatenáctého století vyžadovaly vysoký stupeň příprav a koordinace. Pro poddané královny Viktorie byl však tento zločin přesto vždy zločinem s velkým písmenem, Velkou vlakovou loupeží. Současní pozorovatelé mu přiřkli nálepky Zločin století a Nejsenzačnější událost moderní doby. Silně zněla i použitá adjektiva: »neslýchaný«, »hrozný« a »ohavný«. Dokonce i dnes, v době přehnaného moralizování, napovídají tato označení hloubku jeho dopadu na každodenní vědomí.

Abychom porozuměli, proč tato krádež viktoriánce šokovala, musíme si říci alespoň pár slov o významu železnice. Viktoriánská Anglie byla první městskou průmyslovou společností na světě a stala se jí s omračující rychlostí. V době Napoleonovy porážky u Waterloo byla georgiánská Anglie převážně rurální zemí o třinácti miliónech obyvatel. Uprostřed devatenáctého století se počet obyvatel bezmála zdvojnásobil na čtyřicet miliónů a polovina národa žila ve velkých městech. Viktoriánská Anglie byla zemí měst; k přechodu od zemědělského života došlo téměř přes noc, proběhl dokonce tak rychle, že to nikdo v plné skutečnosti nepochopil.

Viktoriánští romanopisci s výjimkou Dickense a Gissinga o městech nepsali, většina viktoriánských malířů městské scenérie nemalovala. Existovaly také problémy pojmové – v průběhu převážné části století se na průmyslovou výrobu pohlíželo jako na jakousi mimořádně cennou zeň, nikoli jako na cosi nového a bezpříkladného. Dokonce i jazyk

zaostával. Po většinu devatenáctého století označovalo slůvko »slum« příbytek pochybné pověsti a »poměštit se« znamenalo stát se obyvatelem města a pánem. Jednotné výrazy, kterými by bylo možno popsat rozrůstání měst nebo chátrání jejich částí, v tehdejších slovníku scházely.

To ovšem neznamená, že by si viktoriánci neuvědomovali změny, k nimž v jejich společnosti docházelo, nebo že by o těchto změnách nevedli široké – a často i bouřlivé – diskuse. Byl to však příliš nový proces, aby mu bylo možno ihned porozumět. Viktoriánci byli průkopníky městského průmyslového života, který se od té doby stal v celém západním světě samozřejmostí. I když nám jejich názory připadají leckdy podivínské, musíme nicméně uznat, že jim za mnohé vděčíme.

Nová viktoriánská města vyrůstající jako z vody se pyšnila větším bohatstvím než kterákoli dosavadní společnost – a páchla chudobou tak žalostnou, jakou žádná společnost dosud netrpěla. Nespravedlnosti a křiklavé rozpory života průmyslových měst podnítily četná volání po reformách. Současně se však ve veřejnosti široce rozmáhal pocit uspokojení, neboť viktoriánci stavěli svůj svět na domněnce, že pokrok – pokrok ve smyslu lepších životních podmínek pro veškeré lidstvo – je nevyhnutelný. Dnes nám toto uspokojení může být k smíchu, ale v padesátých letech minulého století to byl postoj docela oprávněný.

Ceny chleba, masa, kávy a čaje v první polovině století prudce poklesly, cena uhlí se snížila téměř na polovinu, výrobní cena plátna klesla o 80 procent a průměrná spotřeba na jednoho obyvatele se zvýšila ve všem všudy. Trestní zákon byl reformován, občanské svobody byly spolehlivěji ochráněny, parlament se stal, alespoň do jisté míry, skutečným zastupitelským sborem a každý sedmý občan měl volební právo. Daně se v průměru na osobu snížily o polovinu. První požehnání techniky byla očividná: plynové lucerny rozjasnily města, parolodě zkrátily cestu do Ameriky z někdejších osmi týdnů na deset dní, nová telegrafní a poštovní služba úžasně urychlila spojení.

Životní podmínky všech vrstev anglického obyvatelstva ozdravěly. Snížené ceny potravin znamenaly, že všichni jedli lépe. Pracovní doba v továrnách se zkrátila ze 74 na 60 hodin týdně pro dospělé a ze 72 na 40 pro děti a postupně převládla uzance pracovního půldne o sobotách. Průměrná délka života se prodloužila o pět let.

Krátce řečeno, existovalo mnoho důvodů k víře, že společnost se dala »do pohybu«, že se všechno obrací k lepšímu a že to tak půjde donekonečna. Už sama představa budoucnosti měla pro viktoriánce mnohem pevnější podobu, než si vůbec dokážeme představit. V koncertní síni Albert Hall jste si mohli pronajmout lóži na 999 let a mnoho lidí to také udělalo.

Nejzjevnějším a nejobdivuhodnějším ze všech důkazů pokroku však byly železnice. V necelém čtvrtstoletí změnily doslova každou stránku anglického života a obchodu. Řekneme-li, že před rokem 1830 nebyla v Anglii jediná železnice, bude to jen mírné zjednodušení. Veškerou přepravu mezi městy obstarávaly koňské povozy a takovéto cestování bylo pomalé, nepohodlné, nebezpečné a nákladné. Města byla tudíž vzájemně izolována.

V září roku 1830 byla otevřena Liverpoolská a Manchesterská dráha, která započala revoluci. V prvním roce jejího provozu stoupl počet cestujících přepravených mezi těmito dvěma městy proti množství těch, kteří v předchozím roce použili dostavníků, na dvojnásobek. V roce 1838 již po této trati každoročně cestovalo přes 600 000 lidí – tedy víc, než byl celkový počet obyvatel tehdejšího Liverpoolu nebo Manchesteru.

Společenský dopad byl bez obdoby. Právě tak vyty opozice. Všechny nové železnice byly soukromě financovanými, na zisk orientovanými podniky, což vyvolávalo ostrou kritiku.

Oponovalo se proti nim z estetických hledisek: Ruskinovo zatracení železničních mostů přes Temži odráželo jen všeobecně rozšířený názor jeho méně vytříbených současníků; »vzrůstající zohyzdění« města a venkova bylo zdrojem neutuchajících nářků. Jednotně se proti železnicím stavěli vlastníci půdy, kteří v nich viděli zkázu hodnoty svých pozemků. Pokud jednotlivých měst rozerval vpád tisíců drsných, kočovných, pod širým nebem tábořících »trhanů«, neboť v době, která neznala dynamit a zemní stroje, se stavěly mosty, pokládaly koleje a prorážely tunely jen a jen lidskou silou. Brzy se také rozpoznalo, že v dobách nezaměstnanosti trhání snadno zapadají do řad městského podsvětí nejhrubšího druhu.

Vzdor těmto výhradám byl vzrůst anglických železnic rychlý a pronikavý. V roce 1850 protkávalo zemi pět tisíc mil kolejnic, umožňujících každému občanovi lacinou a čím dál rychlejší dopravu.

Železnice se tak nevyhnutelně staly symbolem pokroku. Podle týdeníku *Economist* »v pohybu po zemi... je náš pokrok nejúžasnější – daleko přesahující všechny dosavadní úspěchy od stvoření lidského rodu... V Adamových dnech činila průměrná cestovní rychlost, pokud by se už Adamovi zachtělo cestovat, čtyři míle za hodinu, v roce 1828, čili o 400 let později, činila stále jen deset mil, a soudní a vědecky vzdělaní mužové vám ochotně potvrdili a horlivě dokazovali, že tato míra rychlosti nemůže být nikdy podstatně překročena – v roce 1850 však běžně dosahuje čtyřiceti mil za hodinu, ba i sedmdesáti pro ty, kdož si v tom libují«.

Byl to nepopiratelný pokrok a ve viktoriánské mysli takovýto pokrok znamenal právě tak morální jako materiální povznesení. Podle Charlese Kingsleye »závisí morálka města... na fyzickém stavu daného města, na stravě, vodě, vzduchu a bydlení jeho obyvatel«. Pokrok ve fyzických podmínkách vede nevyhnutelně k vykořenění společenských zlořádů a zločinnosti – které skoro vymizí, až se města zbaví slumů, v nichž tyto zlořády a zločinci nacházeli přístřeší. Odstranění příčiny a v patřičném čase i následků se zdálo docela prosté.

Z hlediska této utěšené perspektivy bylo pak naprosto ohromujícím zjištění, že »zločinecká vrstva« našla způsob, jak se na pokroku přiživit – a dokonce spáchat zločin v samé baště pokroku, na železnici. Ohromení veřejnosti ještě zvýšila skutečnost, že lupiči zároveň překonali nejlepší nedobytné pokladny té doby.

Co však na Velké vlakové loupeži šokovalo nejvíc, bylo to, že každému střízlivěji uvažujícímu člověku naznačovala, že vyhlazení zločinu nemusí být ještě nevyhnutelným následkem postupujícího pokroku. Zločin se už nemohl nadále přirovnávat k moru, který ve změněných sociálních podmínkách vymizel a stal se jen matně pamatovanou hrůzou minulosti. Zločin byl cosi jiného a kriminalita se tak snadno sprovodit ze světa nedá.

Hrstka směělých komentátorů si dokonce troufala naznačit, že zločin nemá se sociálními podmínkami nic společného, ale vychází spíš z nějakého jiného podnětu. Takového názory byly, mírně řečeno, vysoce pohoršlivé.

Pohoršlivými zůstaly dodnes. Po více než století od Velké vlakové loupeže a po více než desetiletí od další okázalé anglické vlakové loupeže lpí prostý západní člověk stále ještě na víře, že zločin vyplývá z

chudoby, nespravedlnosti a špatné výchovy. Hledíme na zločince jako na obmezeného, zneužitého, případně i mentálně narušeného jedince, který porušuje zákon z nutkové potřeby – jakýmsi moderním archetypem takového člověka je narkoman. A skutečně, když nedávno vešlo ve známost, že většinu násilných trestných činů v new-yorských ulicích nespáchali narkomani, bylo toto zjištění přijato se skepsí a zděšením, věrně zrcadlícími zmatení našich viktoriánských předků před sto lety.

V sedmdesátých letech minulého století se stal zločin legitimním ohniskem teoretického zkoumání a v následujících letech napadli kriminologové všechny staré stereotypy a dospěli k zcela novému náhledu na zločin, který dodneška u veřejnosti nedošel přízně. Odborníci se dnes shodují v těchto bodech:

Za první, zločin není následek chudoby. Řečeno slovy Barnese a Teeterse (1949), »většina trestných činů proti majetku je páchána z lačnosti, nikoli z nouze«.

Za druhé, inteligence zločinců není obmezená a je dokonce pravděpodobné, že je tomu právě naopak. Průzkumy prováděné mezi vězni ukazují, že trestanci si podle inteligenčních testů s průměrným vzorkem veřejnosti nijak nezadají – a představují jen zlomek přestupníků zákona, kteří jsou dopadeni.

Za třetí, většina kriminálních deliktů zůstává nepotrestána. Toto je přirozeně otázka dosti riskantní, ale některé autority tvrdí, že je hlášeno jen 3 až 5 procent všech zločinů, a z těchto ohlášených zločinů je v běžném slova smyslu »vyřešeno« pouze 15 až 20 procent. Platí to dokonce o těch nejvážnějších trestných činech, jako je vražda. Představa, že »vražda vyjde vždycky najevo«, se zdá mnoha policejním patologům iluzorní.

Naše morální postoje ke zločinu odpovídají naší zvláštní ambivalenci k trestnému činu samotnému. Na jedné straně nás naplňuje strachem, opovrhujeme jím a odsuzujeme ho. A přesto se mu potají obdivujeme a lačně nasloucháme podrobnostem každého výjimečného zločinného podniku. Tento postoj očividně převládal i v roce 1855, neboť Velká vlaková loupež nebyla jen šokující a hrozná, ale také »troufalá« a »mistrovská«.

Ještě jeden postoj máme s viktoriánci společný – víru v »zločineckou vrstvu«, čímž máme na mysli subkulturu profesionálních zločinců, kteří

si z porušování zákonů společnosti, již jsou obklopeni, udělali živobytí. Dnes této vrstvě říkáme »mafie«, »syndikát« nebo »gang« a zajímá nás poznání jejího etického kodexu, jejího převráceného hodnotového systému, jejího zvláštního jazyka a projevů chování.

Vymezitelná subkultura profesionálních zločinců existovala nepochybně i před sto lety, v polovině viktoriánské éry. Mnohé z jejích rysů vyšly najevo v procesu s Burgessem, Agarem a Piercem, hlavními účastníky Velké vlakové loupeže. Všichni tři byli zatčeni roku 1856, téměř dva roky po celé události. Jejich obširné výpovědi v soudní síni zůstaly zachovány, právě tak jako žurnalistická líčení z té doby. Z těchto pramenů vychází také následující vyprávění.

MICHAEL CRICHTON,
listopad 1974

Poznámka překladatele

Viktoriánský argot nahrazuji v textu českou zlodějskou hantýrkou z minulého století, zpracovanou A. J. Puchmajerem, Fr. Bredlerem a Fr. Oberpfalcerem. Řada těchto výrazů se v české próze, ať už původní či překladové, objevuje vůbec poprvé. Pouze v několika případech, s ohledem na rozdílnost společenského a jazykového vývoje používám neologismů, při jejichž tvorbě jsem důsledně vycházel z metaforiky a slovního tvoření staršího českého argotu.

J. K.

ČÁST I / PŘÍPRAVY

květen – říjen 1854

Kapitola 1 / Výzva

Ranní vlak Jihovýchodní dráhy, který před čtyřiceti minutami vyjel z Londýna, projížděl svou maximální rychlostí čtyřiapadesáti mil za hodinu zvlněnými zelenými poli a třešňovými sady Kentu. Za světle modrým parostrojem bylo vidět strojvůdce v červené uniformě, nezaštitěného budkou ani ochranným sklem, a u jeho nohou přikrčeného topiče přiřazujícího lopatou uhlí do sálající pece. Hned za supějící lokomotivou a tendrem byly tři žluté vagóny první třídy, za nimi sedm zelených vagónů druhé třídy a na samém konci vlaku byl připráhnutý šedý vagón bez oken, určený pro zavazadla.

Kola vlaku rachotivě odměřovala cestu k pobřeží, když se náhle posuvné dveře zavazadlového vozu otevřely a odhalily dvě zoufale bojující postavy. Byl to krajně nerovný zápas: hubený mladíček v potrhaných šatech proti hromotlukovi v modré uniformě vlakového hlídače. Ačkoli byl mladík slabší, bránil se zuby nehty a podařilo se mu zasadit hřmotnému protivníkovi nejednu pádnou ránu. Byla to víceméně náhoda, když hlídač, sražený na kolena, vyskočil opět na nohy a prudce při tom vrazil do nepřipraveného mladíka, který proletěl otevřenými dveřmi a v divokých kotrmelcích dopadl vedle trati, kde zůstal ležet jako hadrová panenka.

Hlídač, těžce lapající po dechu, se vyklonil z vagónu a pohlédl za rychle se zmenšující postavou ležícího mladíka. Potom zas posuvné dveře zatáhl. Vlak uháněl dále, parní píšťala táhle zahvízdala. Zakrátko zmizel za mírným obloukem trati a zbylo po něm jen slabé supění lokomotivy, líné kotouče dýmu, který zvolna usedal na trať a mladíkovu nehybné tělo.

Snad po minutě či po dvou se mládenec pohnul. Namáhavě se vzepřel na loket a už už se zdálo, že vstane. Plýtvat svým úsilím nadarmo, vzápětí se opět zhroutil k zemi, jeho tělo sebou naposledy

křečovitě zaškubalo a zůstalo už bez pohnutí.

Za půl hodiny přijel po prašné cestě běžící podle trati elegantní černý uzavřený kočár. Dojel k návrší a kočí zastavil koně. Vynořil se nanejdvř pozoruhodný gentleman oblečený podle poslední módy do tmavě zeleného sametového kabátce s dlouhými šosy a vysokého kastorového klobouku. Muž vystoupil na kopec, přitiskl k očím binokl a zapátral po délce trati. Vzápětí ulpěl pohledem na mladíkově těle ležícím tváří k zemi. Ani se však nepokusil přiblížit se k němu nebo mu nějak přispět na pomoc. Naopak, stál na vršku tak dlouho, dokud nebylo jisté, že je mladík mrtev. Teprve potom se odvrátil, nastoupil do čekajícího kočáru a odjel, odkud přijel, k severu, kde ležel Londýn.

Kapitola 2 / Hlavado

Oním pozoruhodným gentlemanem byl Edward Pierce, který na muže, předurčeného k tak široké známosti, že i sama královna Viktorie projevila přání setkat se s ním – nebo být alespoň přítomna jeho popravě – zůstává dodnes neobyčejně tajuplnou postavou. Pierce byl vysoký, hezký muž, starý něco přes třicet let, s módně zastřiženým rudým plnovousem, jaký poslední dobou nosili zvláště státní úředníci. Svou řečí, vystupováním i oblékáním budil dojem gentlemana a zámožného člověka. Byl to zřejmě velice okouzující muž, obdařený neodolatelným šarmem. Tvrdil o sobě, že je sirotkem z urozené středoanglické rodiny, že studoval ve Winchesteru a posléze v Cambridgi. Byl známou postavou mnoha londýnských společenských kruhů a počítal mezi své přátele ministry, poslance parlamentu, cizí vyslance, bankěře a další celebrity. Ačkoli byl starým mládencem, udržoval dům číslo 14 v Harrow Road v elegantní londýnské čtvrti. Většinu roku však trávil na cestách a říkalo se o něm, že navštívil nejen kontinent, ale i New York.

Současní pozorovatelé patrně jeho aristokratickému původu uvěřili,

v novinářských člancích se o Piercovi často hovořilo jako o »šelmě« ve smyslu ušlechtilého zvířete, v němž se probudil dravec. Už sama představa, že by urozený muž vstoupil na dráhu zločinu, byla tak znepokojující a dráždivá, že se ji vlastně nikomu nechtělo vyvracet.

Přesto však neexistuje jediné spolehlivé svědectví, že by Pierce pocházel z vyššího stavu, dokonce z jeho minulosti před rokem 1850 neznáme s určitostí takřka nic. Moderní čtenáři, pro něž je pojem »pozitivní identifikace« běžnou životní realitou, mohou být nejasnostmi Piercovy minulosti zmateni. Nicméně v době, kdy křestní listy byly novotou, fotografie uměním v plenkách a otisky prstů věcí zcela neznámou, prokázat s jistotou něčí totožnost bylo obtížné a Pierce si dal obzvláště záležet, aby za sebou zamezl všechny stopy. Pochybnosti jsou i kolem jeho jména: v průběhu procesu tvrdili různí svědkové, že ho poznali jako Johna Simmse, Andrewa Millera nebo Roberta Jefferse.

Podobně sporné dohady vyvolaly jeho očividně značné příjmy. Jedni říkali, že byl tichým společníkem Jukesovy velice úspěšné firmy vyrábějící krocketovou výstroj. Krocket – vyslovoval se tenkrát »krouky« – se stal přes noc nejoblíbenější zábavou sportovně založených mladých dam a domněnka, že bystrý mladý obchodník, který do takového podniku investoval skromné dědictví, si musel přijít na pěkné peníze, byla zcela opodstatněná.

Druzí tvrdili, že Pierce vlastnil několik hostinců a menší flotilu drožek, v jejímž čele stál hrozivě vyhlízející drožkář jménem Barlow s bílou jizvou přes celé čelo. To je pravděpodobnější, neboť v hospodské a drožkářské živnosti byly styky s podsvětím nadmíru prospěšné.

Přesto ovšem nelze vyloučit, že byl Pierce skutečně urozeným mužem, kterému se dostalo aristokratického vychování. Musíme mít na paměti, že pro Winchester a Cambridge byly v oněch dobách charakterističtější prostopášnosti a divoké pitky než vážné a střízlivé studium. Nejskvělejší vědecký mozek viktoriánské éry, Charles Darwin, zasvětil převážnou část svého mládí hazardním sázkám a koním a většina urozených mládenců měla zájem spíš o nabytí »univerzitní výchovy« než univerzitní hodnosti.

Je také pravda, že viktoriánské podsvětí poskytovalo pomocnou ruku mnoha ztroskotaným vzdělancům. Stávali se »voráči«, neboli pisateli falešných doporučujících dopisů, anebo padělateli, kteří »tlačili šustlavý«. Někdy se také stali skořápkáři nebo lepšími podvodníky,

boudaři. Obvykle však byli tito vzdělanci drobnými zlodějíčky, dojemnými troškaři, zasluhujícími spíš politování než zatracení veřejnosti.

Edward Pierce proti tomu ve svém přístupu ke zločinu zacházel nesporně mnohem dále. Ať už jeho příjmy pocházely odkudkoli, ať už byla jakákoli pravda o jeho minulosti, jedno je jisté: byl to mistrný chmaták, neboli zloděj, který za léta nashromáždil dostatečný kapitál, aby mohl financovat velkorysé zločinné operace, a stal se tak tím, čemu se v argotu říkalo »hlavado«. A již koncem první poloviny roku 1854 spřádal důmyslné plány největší loupeže své kariéry, Velké vlakové loupeže.

Kapitola 3 / Kliment'ák

Robert Agar – známý kliment'ák, nebo chcete-li odborník na klíče a vylamování nedobytných pokladen – před soudem svědčil, že když se koncem května 1854 sešel s Edwardem Piercem, neviděl ho předtím celé dva roky. Agarovi bylo šestadvacet let a byl to celkem zdravý muž, nehledě na ošklivý kašel, dědictví dětských roků strávených prací v sirkárně na Wharf Road v londýnském předměstí Bethnal Green. Dílenské provozy byly špatně větrané a vzduch byl stále plný bílých fosforových výparů. O fosforu se vědělo, že je prudce jedovatý, ale spousty lidí dychtily po jakékoli práci, třeba i takové, při níž – někdy už za pár měsíců – se jim rozložily plíce nebo uhnula čelist.

Agar namáčel sirky. Měl hbité prsty a nakonec přesedlal na otevírání zámků, v čemž okamžitě dosáhl úspěchu. Pracoval jako kliment'ák šest let a za celou tu dobu nebyl zatčen.

Agar v minulosti žádné přímé styky s Piercem neměl, ale znal jeho pověst mistrného chmatáka, pracujícího v jiných městech, což také vysvětlovalo dlouhá období jeho nepřítomnosti v Londýně. Agar se rovněž doslechl, že Pierce má dost peněz, aby se mohl čas od času

pustit do větší rány.

Agar svědčil, že k jejich prvnímu setkání došlo v hostinci U býka a medvěda na Honslow Road. Tato vykřičená putyka, ležící v obvodu pověstných kriminálních slumů Seven Dials, byla podle slov jednoho současníka »shromaždištěm všelijakých ženštin oblečených jako dámy, jakož i příslušníků zločinného stavu, kteří se hemžili napravo nalevo«.

Vzhledem k pochybné povaze tohoto podniku bylo téměř zaručené, že se mezi návštěvníky skrývá konstábl metropolitní policie v civilním převleku. Ale hospodu U býka a medvěda navštěvovali často i vznešení mužové se slabostí pro sprostý život a rozhovor dvou elegantně oblečených mladých šviháků lelkujících u baru a přejíždějících očima po přítomných ženách nebudil nijak mimořádnou pozornost.

Schůzka domluvená nebyla, prohlásil Agar, ale Piercův příchod ho nepřekvapil. Agar slyšel poslední dobou o Piercovi hodně hovořit a nabyl dojmu, že připravuje ránu. Agar vzpomínal, že jejich rozhovor přešel bez pozdravů a dlouhých úvodů rovnou k věci.

»Slyšel sem, že Rychlonohej Jack vymáznul z Westminsteru,« řekl Agar.

»Taky jsem slyšel,« přisvědčil Pierce a zatřásl špacírkou se stříbrným knoflíkem o pult, aby upozornil výčepníka. Pierce poručil dvě sklenky nejlepší whisky, což Agarovi potvrdilo, že půjde o obchodní debatu.

»Slyšel sem,« řekl Agar, »že Jack měl namířeno na jižní štreku za luftákama.« Kapsáři tehdy koncem jara opouštěli Londýn a cestovali do měst na severu či na jihu země. Kapsářským provozním kapitálem byla anonymita a žádný z nich nemohl pracovat v jednom rajónu příliš dlouho, aniž by si ho nevšiml ošťarák, neboli strážník na obchůzce.

»Nevím, co měl v plánu,« řekl Pierce.

»Slyšel sem taky,« pokračoval Agar, »že tachtíl vlakem.«

»To je docela možné.«

»Slyšel sem,« řekl Agar s očima na Piercově tváři, »že v tom vlaku vomrkával cvrkot pro jistý hlavado, který chystá ránu.«

»To je docela možné,« řekl znovu Pierce.

»Slyšel sem taky,« řekl Agar s náhlým úšklebkem, »že chystáte ránu.«

»Možná,« odpověděl Pierce. Ustrkával whisky a upíral oči na sklenku. »Bývalo to tady lepší,« řekl přemítavě. »Neddy tu svou

kořalku musí pančovat vodou. Jakou jsi slyšel, že chystám ránu?»

»Loupež,« řekl Agar. »Faňáckou bourandu, jestli je to pravda.«

»Jestli je to pravda,« opakoval Pierce. Zdálo se, že ho ta fráze pobavila. Odvrátil se od výčepního pultu a rozhlédl se po shromážděných dámách. Několik jeho pohled vřele opětovalo. »Všichni slyší trávu růst,« řekl posléze.

»Jo, to je fakt,« přisvědčil Agar a povzdychl si. (Agar ve své výpovědi vzpomínal na svoji mimiku do všech podrobností. »A teď konsem vzdychnul, víte, že mi už jako dochází trpělivost, když s tím dělám takový štráchy, jako tedy Pierce, ale chtěl jsem se mu dostat na kůži, a tak jsem si takhle povzdychnul.«)

Chvilí mlčeli. Konečně Agar řekl: »Dva roky sem vás neviděl. Hodně rachoty?«

»Cestoval jsem,« řekl Pierce.

»Po kontinentu?«

Pierce pokrčil rameny. Pohlédl na whisky v Agarově ruce a na zpola dopitou sklenku s džinem a vodou, které pil Agar před jeho příchodem. »Nemáš klepku?«

»Ani nápad,« řekl Agar. Na důkaz natáhl ruce před sebe a roztáhl prsty: ani se nezachvěly.

»Možná že bych pro tebe měl nějakou maličkost,« řekl Pierce.

»Rychlonohý Jack nedal nikomu nahlídnout do karet,« řekl Agar. »To je sichrovka. Nosil se jak hovno na lopatě, ale neštumfnul nic.«

»Jack je u ledu,« řekl stručně Pierce.

Jak Agar později vysvětlil, mělo toto úsloví dvojí význam. Mohlo znamenat, že se Rychlonohý Jack skrývá, ale také, že je mrtev; jak si to kdo vyložil. Agar se dál nevyptával. »Ta maličkost, co jste o ní mluvil; má to bajt vodmazávka?«

»Může být.«

»Vo hubu, co?«

»Velice,« řekl Pierce.

»V kéru nebo na place?« ptal se Agar, zda jde o práci pod střechou či venku.

»Nevím. Možná budeš potřebovat jednoho nebo dva kábry, až přijde čas. A držet jazyk za zuby. Když první chmátka dobře dopadne, budou další.«

Agar do sebe obrátil zbytek whisky a čekal. Pierce mu objednal ještě

jednu.

»Zámky?« zeptal se Agar.

»Ano.«

»Vosk, nebo rovnou zbourat?«

»Vosk.«

»Fofrovka, nebo bude čas?«

»Fofrovka.«

»Beru,« řekl Agar. »Sem váš člověk. Zmáknou vosk dřív, než si stačíte zapálit cigáro.«

»To vím,« řekl Pierce, škrtl o pult sirkou a přidržel si ji u konce doutníku. Agar se lehce otrásl. Sám nekouřil – vlastně kouření teprve nedávno přišlo po osmdesáti letech opět do módy – a vždycky, když ucítil fosfor a síru rozžehnuté zápalky, zatrnulo v Agarovi vzpomínkou na léta v sirkárně.

Sledoval Pierce, jak potahuje z doutníku, dokud se nerozdýmal. »Co to bude za chmátku?«

Pierce na něho chladně pohlédl. »To se včas dovíš.«

»Z vás aby člověk páčil slovo heverem.«

»Proto,« řekl Pierce, »jsem taky nikdy netyčel,« což znamenalo, že dosud nebyl ve vězení. Někteří svědkové toto tvrzení u soudu popírali a tvrdili, že Pierce pod jménem Arthur Wills odseděl tři a půl roku v Manchesteru za vloupání.

Agar řekl, že ho pak Pierce naposledy varoval, aby držel jazyk na řetězu, a potom ho opustil, prošel zakouřeným a hlučným lokálem Býka a medvěda, sklonil se krátce k nějaké hezké ženě a zašeptal jí něco do ucha. Žena se rozesmála, Agar se odvrátil a na nic jiného z toho večera se už nepamatoval.

Kapitola 4 / Bezděčný komplic

Pan Henry Fowler, sedmačtyřicetiletý, poznal Edwarda Pierce za

dosti rozdílných okolností. Fowler upřímně doznal, že o Piercově minulosti věděl toho jen velice málo: řekl mu o sobě, že je sirotek, a byl to nepochybně vzdělaný a zámožný člověk, když si mohl držet skvělý dům, vybavený nejposlednějším příslušenstvím, namnoze nesmírně vynalézavým.

Pan Fowler zvláště vzpomínal na důmyslně řešená kamna pro vytápění vstupní haly. Kamna měla podobu rytířského brnění a svůj účel plnila znamenitě. Pan Fowler se také upamatoval na překrásný hliníkový polní dalekohled potažený marokénem, do něhož se pan Fowler doslova zamiloval a pořídil si také takový, ačkoli jeho hříšná cena osmdesát šilinků mu vyrazila dech. Pierce žil očividně na vysoké noze a Henry Fowler, který byl k němu občas zván na večeri, v něm spatřoval zábavného společníka.

Na epizodu, která se odehrála v Piercově domě koncem května 1854, se rozpomínal dost těžko. Pierce dával večeri pro osm gentlemanů a konverzace se převážně točila kolem nového návrhu na stavbu podzemní dráhy v samém středu Londýna. Fowlerovi toto téma připadalo jednotvárné a byl zklamán, když se o něm diskutovalo ještě při brandy v kuřáckem salónu.

Potom se řeč stočila na epidemii cholery, která před časem postihla některé části Londýna, kde jí padl za oběť jeden ze sta obyvatel. Následující spor o návrzích pana Edwina Chadwicka, jednoho z městských hygieniků, na nový kanalizační systém a vyčištění zaneřádné Temže pana Fowlera hluboce nudil. Mimoto pan Fowler ze spolehlivého pramene věděl, že starý »kanálník« Chadwick bude brzy suspendován, ale zapřisáhl se, že si tuto informaci nechá pro sebe. Upíjel kávu a pocit promarněného večera v něm vzrůstal každým okamžikem. Uvažoval už dokonce, že se rozloučí a půjde, když se ho hostitel, pan Pierce, zeptal na nedávný pokus o krádež zlata z vlaku Jihovýchodní dráhy.

Bylo to jen přirozené, že se Pierce zeptal právě Fowlera, neboť Henry Fowler byl švagrem sira Edgara Huddlestona, společníka westminsterského bankovního domu Huddleston a Bradford. Pan Fowler byl generálním ředitelem tohoto prosperujícího podniku, který se od svého založení roku 1833 specializoval na transakce v cizích měnách.

Psala se doba mimořádné anglické nadvlády nad světovým

obchodem. Anglie dobývala víc než polovinu světové těžby uhlí a ve výrobě houskové litiny předčila celý ostatní svět. Vyráběla tři čtvrtiny světové produkce bavlněných látek. Její zahraniční obchod se odhadoval na 700 miliónů liber ročně, což byl dvojnásobek obchodu jejích předních konkurentů, Spojených států a Německa. Zámořské impérium bylo největším v dějinách světa a neustále se rozrůstalo, až nakonec zahrnovalo bezmála čtvrtinu zemského povrchu a třetinu jejího obyvatelstva.

Bylo tudíž zcela samozřejmé, že nejrůznější obchodní zájmy učinily z Londýna svoje finanční centrum a londýnské banky vzkvétaly. Henry Fowler a jeho banka také profitovali z všeobecných ekonomických trendů, ale jejich důraz na obchodní transakce v cizích měnách jim přinášel ještě další obchody navíc. Když pak před dvěma měsíci, v březnu 1854, Anglie a Francie vyhlásily válku Rusku, byl bankovní ústav Huddleston a Bradford pověřen výplatou britských jednotek účastníků se krymského tažení. A právě zásilka zlata k výplatě bojujících jednotek se stala předmětem nedávného pokusu o krádež.

»Triviální snaha,« prohlásil Fowler, dobře si vědom, že hovoří jménem banky. Ostatní přítomní pánové, kouřící drahé doutníky a popíjející brandy, byli sami zámožní mužové, kteří znali zas další zámožné muže. Pan Fowler se cítil povinován rozptýlit jakékoli podezření stran nedostatečných opatření své banky co nejsilnějšími výrazy. »Ano, skutečně,« řekl, »triviální a amatérská. Neměla nejmenší čáku na úspěch.«

»Zlosyn prý unikl?« zeptal se pan Pierce, který seděl proti němu a dýmal z doutníku.

»Nadobro,« řekl pan Fowler. »Vlakový hlídač ho vyhodil z plně rozjetého vlaku. Pád na zem ho musel okamžitě usmrtit,« a dodal: »Blázen jeden.«

»Poznal ho někdo?«

»To bych pochyboval,« řekl Fowler. »Způsob jeho odchodu na onen svět byl takový, že jeho podobu značně – ehm, znejasnil. V jednu chvíli se domnívali, že je to nějaký Jack Perkins, ale kdoví, kdo to byl. Policie věci moc zájmu nevěnovala, což je podle mého jedině moudré. Z celého provedení téhle loupeže čiší nejhrubší amatérismus. Nemohlo to nikdy vyjít.«

»Předpokládám,« řekl Pierce, »že banka má zlato důkladně

zabezpečeno.«

»Milý příteli,« řekl Fowler, »to věru důkladně zabezpečeno! Ujišťuji vás, že dvanáct tisíc ve zlatě se neposílá do Francie každý měsíc bez nejdokonalejších bezpečnostních opatření.«

»Takže ten padouch měl spadeno na krymské služné?« zeptal se další z pánů, pan Harrison Bendix. Bendix byl známý odpůrce krymského tažení a Fowler se v tuto pozdní hodinu netoužil zaplést do politických sporů.

»Zřejmě ano,« řekl stručně a ulevilo se mu, když opět promluvil Pierce.

»Jistě bychom všichni rádi věděli, jaké jsou povahy ta vaše bezpečnostní opatření,« řekl. »Nebo je to snad firemní tajemství? «

»Ale vůbec žádné tajemství,« řekl Fowler, využívaje příležitosti, aby mohl z kapsičky u vesty vytáhnout svoje zlaté hodinky, odklapnout víčko a pohlédnout na ciferník. Bylo po jedenácté, měl by už jít, zdržovala ho jen potřeba podpořit pověst banky. »Po pravdě řečeno, všechna ochranná opatření jsou z mé hlavy. A pokud v našem zavedeném postupu najdete sebemenší skulinu, prosím vás, abyste mě neváhali upozornit.« Přejel při těchto slovech očima po tvářích svých společníků.

»Každá zásilka zlata se nakládá v prostorách banky, která, jak snad ani nemusím podotýkat, je naprosto nedobytná. Zlato je uloženo do několika okovaných pokladnic, které se pak zapečetí. Rozumný člověk by to mohl považovat za dostatečnou ochranu, ale my jdeme samozřejmě mnohem dále.« Odmlčel se, aby se napil brandy.

»Tak tedy: zapečetěné pokladnice odveze ozbrojená stráž na nádraží. Konvoj nemá pevně stanovenou trasu ani přesný časový rozvrh; ubírá se zalidněnými ulicemi, čímž je zcela vyloučena možnost, že by mohl být cestou na nádraží přepaden ze zálohy. Nikdy ho nedoprovází méně než deset strážných, důvěryhodných a dlouholetých zaměstnanců banky, a všichni jsou po zuby ozbrojeni.

A dále. Na nádraží jsou pokladnice přeloženy do nákladního vagónu Folkesterské dráhy, kde je ukládáme do dvou nejmodernějších Chubbových trezorů.«

»Skutečně, do Chubbových trezorů?« řekl Pierce a zdvihl obočí. Chubb vyráběl nejlepší trezory na světě a dokonalost a řemeslné provedení jeho výrobků se těšily nejlepší pověsti.

»A nejsou to jen tak obyčejné Chubbovy trezory,« pokračoval Fowler, »neboť byly vyrobeny na zakázku podle přesných dispozic banky. Pánové, všechny stěny těchto trezorů jsou ze čtvrtpalcové temperované litiny a dveře jsou zavěšeny na vnitřních pantech, takže jakákoli neodborná manipulace zvenčí nepřichází v úvahu. Překážkou krádeže je už samotná váha trezorů, neboť každý z nich váží přes dvě stě padesát liber.«

»To zní úctyhodně,« řekl Pierce.

»Natolik,« řekl Fowler, »že by to mohlo být s dobrým svědomím považováno za dostatečné zajištění zlaté zásilky. Nicméně jsme učinili ještě další rafinovaná opatření. Každý z trezorů je opatřen nikoli jedním, ale hned dvěma zámky, k nimž je zapotřebí dvou klíčů.«

»Dvou klíčů? To je geniální.«

»Ale to ještě není všechno,« usmál se Fowler, »každý ze čtyř klíčů – po dvou ke každému trezoru – je pod zvláštní ochranou. Dva jsou uloženy v nádražní kanceláři. Třetí má v opatrování, pan Trent, prezident banky, kterého jistě někteří z vás budou znát jako toho nejspolehlivějšího muže. Přiznávám se, že ani já sám přesně nevím, kde pan Trent svůj klíč chová. Zato vím o čtvrtém klíči, neboť jeho střežení bylo svěřeno mé maličkosti.«

»To je úžasné,« vyjádřil své uznání Pierce. »Řekl bych však, že je to značná odpovědnost.«

»Musím se vám přiznat, že jsem svou vynalézavost pořádně potrápil, než jsem našel řešení,« připustil Fowler a dramaticky se odmlčel.

Byl to pan Wyndham, trochu již prkenný pitím, kdo konečně promluvil. »Tak ke všem čertům, Henry, povíte nám, kam ten svůj zatracený klíč schováváte?«

Pan Fowler se neurazil, jen se blahosklonně usmál. Sám pití příliš neholdoval a na slabůstky svých bližních, kteří si dopřávali přes míru, se díval s jakýmsi skromným zadostiučiněním. »Nosím ho na krku,« řekl. A poklepal si dlaní na naškrobenou náprsenku své košile. »Nesnímám ho ani na okamžik – ani ve vaně – dokonce s ním i spím. Stále ho mám u sebe.« Široce se usmál. »Jak tedy, pánové, vidíte, nějaký neohrabaný pokus pouhého děcka z nebezpečných vrstev nemůže bankovní dům Huddleston a Bradford nikterak znepokojit, neboť ten mladý rošťák neměl větší šanci ukrást zlato než třeba já – mno, než třeba já letět na měsíc.«

A pan Fowler si neodpustil pozasmání nad nesmyslností podobných nápadů. »Tak co,« řekl, »nacházíte v našich opatřeních nějakou skulinu?«

»Ani jedinou,« pronesl chladně pan Bendix.

Ale pan Pierce byl vřelejší. »Musím vám blahopřát, Henry,« řekl. »Jakživ jsem neslyšel o důvtipnější strategii na ochranu drahocenné zásilky.«

»Také si to myslím,« řekl pan Fowler.

Krátce poté se pan Fowler rozloučil, vstávaje s poznámkou, že kdyby nepřišel brzy domů, měla by manželka za to, že se peleší s nějakou majdalénkou »a nerad bych byl plísněn bez předchozí odměny«. Jeho poznámka vyvolala u shromážděných pánů veselý smích; v lepším tónu, pomyslel si, jsem se rozloučit nemohl. Mohovití pánové mají rádi, když jsou jejich bankéři opatrní, ale nikoli opatrníctí; byl to dobrý špílec.

»Doprovodím vás,« řekl Pierce a také povstal.

Kapitola 5 / Nádražní kancelář

Anglické železnice bujely s tak fenomenální rychlostí, že to Londýn zaskočilo a město se nikdy nezmohlo na to postavit si hlavní nádraží. Tak se stalo, že každá dráha, všechny budované soukromými společnostmi, táhla koleje co možno nejhlouběji do středu Londýna, kde pak zřídila konečnou stanici. V polovině století však tato praktika narazila na ostrou kritiku. Jedním z důvodů bylo přesídlování chudáků, jejichž příbytky byly strženy, aby uvolnily cestu novým železničním tratím; druhý se pak soustředil na nepohodlí cestujících, nucených projíždět z jednoho nádraží na druhé celým Londýnem drožkou, když chtěli pokračovat v cestě.

V roce 1846 Charles Pearson navrhl a sám také vypracoval plány pro obrovské Hlavní nádraží, jež mělo vyrůst na třídě Ludgate Hill, ale tato myšlenka se nikdy neprosadila. Místo toho došlo po zbudování několika

nádraží – z nichž posledními byly Viktoriino nádraží a King's Cross v roce 1851 – v důsledku bouřlivých námitek veřejnosti k uvalení moratoria na další stavby.

Nakonec bylo od konceptu hlavního londýnského nádraží definitivně upuštěno a stavěla se nová odlehlá nádraží. Když pak roku 1899 bylo dokončeno poslední, Marylebone Station, měl Londýn celkem patnáct nádraží, víc než dvakrát tolik, co ostatní hlavní města Evropy, a matoucí spleť tratí a jízdních řádů nezvládl patrně jaktěživ jediný Londýňan s výjimkou Sherlocka Holmese, který to všechno znal z paměti.

Zastavení výstavby v polovině století mělo pro několik nových tratí nepříznivé důsledky. Jednou z postižených byla také Jihovýchodní dráha spojující Londýn s pobřežním městem Folkestone, vzdáleným asi osmdesát mil. Jihovýchodní dráha tak pronikla do středního Londýna až roku 1851, kdy byla dokončena přestavba nádraží London Bridge Terminus.

Toto nádraží leželo na jižním břehu Temže nedaleko mostu, po němž bylo pojmenováno, a bylo nejstarší v celém městě. Vybudovala ho původně roku 1836 Londýnská a Greenwichská dráha. Veřejnost v něm nikdy nenašla zalíbení a ve srovnání s novějšími stanicemi, jako byl Paddington nebo King's Cross, bylo napadáno jako »podřadné vzhledem i koncepcí«. Nicméně když ho roku 1851 přestavěli, vzpomenu ly *Illustrated London News*, že staré nádraží bylo »pozoruhodné svým harmonickým slohem, uměleckou výzdobou a věcností své fasády. Jest nám tudíž litovati, že zmizelo z tváře města, aby uvolnilo místo nádraží, předností tohoto zjevně nedosahujícího.«

Takovéhle přemety kritického hodnocení vyvolávají odjakživa v architektch pocity marnosti a vzteku. Nikdo menší než sir Christopher Wren si už o dvě stě let dříve stěžoval, že »londýnskému lidu leckterý barák jest trnem v oku, běda však, je-li stržen a na jeho místě zbudován jiný; tu pak je rázem dům nový haněn a budova předešlá opěvána vzletnou a plamennou chválou«.

Přesto však musíme doznat, že nové nádraží London Bridge Terminus bylo po mnoha stránkách neuspokojivé. Viktoriánci viděli v nádražích »katedrály doby«; čekali, že v nich budou propojeny nejvyšší estetické principy s posledním technickým pokrokem, a mnohá nádraží svými vysokými, vznosně klenutými prosklenými halami tato očekávání skutečně naplnila. Bohužel, nové nádraží London Bridge

působilo jednoznačně skličujícím dojmem. Jednopatrová stavba ve tvaru písmene L s řadou smutných krámků pod arkádou po levé straně a hlavní nádražní halou, vystrčenou dopředu a ozdobenou pouze střešními hodinami, vyhlížela ploše a utilitářsky. Co však bylo nejzávažnější, že jeho vnitřní půdorys – ohnisko nejčastější kritiky – zůstal naprosto beze změny.

Jihovýchodní dráha získala v průběhu rekonstrukce právo používat nádraží London Bridge jako výchozího bodu svých tratí k pobřeží. Stalo se tak na základě nájemní smlouvy. Jihovýchodní si od majitelů Londýnské a Greenwichské dráhy, kteří jí byli ochotni poskytnout jen to nejnutnější, pronajala koleje, nástupiště a kancelářské místnosti.

Kanceláře dopravního inspektora tvořily čtyři místnosti v odlehle části nádraží – ve dvou seděli úředníci, třetí byla úschovnou pro cennější přepravované zboží a zavazadla, a konečně čtvrtá, větší kancelář, patřila inspektorovi. Všechny místnosti měly skleněné průčelní stěny. Nacházely se v prvním poschodí, kam byl možný přístup jedine po železném schodišti z nádražního nástupiště. Každý, kdo vystupoval nebo sestupoval po schodišti, byl plně vystaven očím kancelářských úředníků, právě tak jako všech cestujících, nosičů a hlídačů na nástupišťích dole.

Dopravní inspektor se jmenoval McPherson. Byl to již starší Skot, který přísně dohlížel, aby jeho úředníci necivěli z oken a zbůhdarma nelelkovali. Tak si také nikdo z kanceláře nepovšiml, že někdy začátkem července 1854 obsadili jednu z laviček na nástupišti dva cestující a proseděli tam celý den, pohlížejíce co chvíli na hodinky, jako by se už nemohli dočkat odjezdu svého vlaku. Rovněž tak nikdo nezaznamenal, když se příští týden titíž dva pánové objevili podruhé a opět strávili celý den na stejné lavičce, krátili si čekání na vlak sledováním nádražního ruchu a často se dívali na svoje kapesní hodinky.

Ve skutečnosti však Pierce s Agarem nepoužívali běžných kapesních hodinek, ale spíše stopek. Pierce měl elegantní chronometr s dvěma vteřinovými ciferníky v plášti z osmnáctikarátového zlata. Považován za poslední zázrak mechaniky, byl určen pro dostihy a k dalším účelům. Držel jej ovšem v přivřené dlani, takže nebudil nežádoucí pozornost.

Po druhém dni pozorování koloběhu práce kancelářských úředníků, výměny nádražních hlídačů, příchodů a odchodů návštěvníků kanceláře

a dalších pro ně důležitých věcí, vzhlédl konečně Agar po železném schodišti vzhůru ke kanceláři a oznámil: »Vyložená sebevražda. Je to moc na voích. Co tam nahoře máte vůbec v merku?«

»Dva klíče.«

»Jaký dva klíče?«

»Dva klíče, které náhodou potřebuji,« řekl Pierce.

Agar zašilhal ke kanceláři. Jestliže ho Piercova odpověď zklamala, nedal to nijak najevo. »Nojo,« řekl profesionálním tónem, »když vám de vo dva klimenty, počítám, že budou v úschově« – pokývl hlavou, neodvažuje se ukázat prstem – »za těma kukaněma pro škrabáky. Vidíte tu skříňku?«

Pierce přikývl. Viděl skleněným průčelím do celé kanceláře. Na stěně úschovny byla připevněna mělká, citrónově zelená skříňka. Zdála se tím pravým místem pro ukládání klíčů. »Vidím.«

»Sázím na tu skříňku všechny svoje štofy. Markujte, že má zámek, ale ten nám hlavu dělat nebude. Laciná čuba.«

»A co hlavní dveře?« řekl Pierce, klouzaje pohledem dále. Nejenom že skříňka uvnitř byla na zámek, ale další, velký měděný zámek visel nad klikou společných dveří pro všechny kanceláře, zasklených ledovaným sklem s iniciálami Jihozápadní dráhy a nápisem DOPRAVNÍ INSPEKTORÁT.

»Zdání klame,« ohrnul nos Agar, »stačí, když ho polechtám ve střevěch vobyčejnou udicí. Ten bych vodmáznul zatrhnutým nehtem. Tohle bude bez problému. Horší sou ty zatracený davy kolem.«

Pierce přikývl, ale nic neřekl. Byla to v podstatě Agarova operace a musel si ji promyslet sám. »Povidáte, že chcete dva klíče?«

»Áno,« řekl Pierce. »Dva klíče.«

»Dva klíče sou čtyři vosky. Čtyři vosky dělají skoro minutu, dyž se maj zmáčknout pořádně. A to nepočítám vodmáznutí dveří ani tý skříňky vevnitř. To máte další čas navrch.« Agar přejel očima po zalidněném nástupišti a úřednicích v kanceláři. »Vypálit je ve dne, to je na draka,« řekl. »Je tady moc lidí.«

»V noci?«

»Jo, v noci, když tu není ani noha a budeme mít kliku. Ale jo, myslím, že noc bude nejlepsi.«

»V noci tady obcházejí ošaráci,« připomněl mu Pierce. Věděli už, že večer, kdy bylo nádraží opuštěné, procházeli kolem po celou noc ve

čtyř až pětiminutových intervalech policisté. »Budeš mít dost času?«

Agar sražil čelo. »Ne,« řekl posléze. »Leda...«

»Ano?«

»Leda by už kancelář byla vodmáznutá. Pak bych se tam dostal jedna dvě, v cukuletu zmáknul vosky a do dvou minut bych bral žulu.«

»Ale kanceláře budou zavřené,« řekl Pierce.

»Napadá mě vzít si hádě,« řekl Agar a pohodil hlavou k inspektorově kanceláři.

Pierce zdvihl oči. Inspektorova kancelář měla široké skleněné okno. Dobře jím bylo vidět bělovlasého pana McPhersona sedícího jen ve vestě a se zeleným stínítkem na čele. A za McPhersonovými zády bylo okénko ventilace, velké zhruba stopu na stopu. »Vidím,« přisvědčil Pierce. »Zpropadeně malé.«

»Šikovní hádě se tam vsouká,« řekl Agar. Hádě bylo obratné dítě, které se dokázalo protáhnout těmi nejužšími místy. Obvykle to byl bývalý kominický učeďník. »A jak bude v kanceláři, vodmázne skříňku a otevře mi dveře zevnitř. Budu tak mít volnou cestu a zbytek už bude hračka. Sichrovka,« řekl a souhlasně si přikývl.

»Když ovšem najdeš hádě.« „

»Jo.«

»A musí to být d'áblův spratek,« řekl Pierce s pohledem upřeným do okna, »když se nám má tahle chmátka povést. Kdo je nejlepší?«

»Nejlepší?« řekl Agar s udiveným výrazem. »Nejlepší je Čistej Willy, ale ten je v kamenu.«

»Kde?«

»V newgateském vězení, z toho se pláchnout nedá. Bude šlapat ve veverčí kleci, sekat latinu a čekat na konec svého fáboru, jestli se toho dočká. Ale pláchnout se mu nepovede. Z Newgate rozhodně ne.«

»Třeba si už Čistej Willy najde cestu.«

»Nikdo si nenajde cestu,« řekl trpce Agar. »Už to zkoušeli jiný.«

»Pošlu Willymu motejla,« řekl Pierce, »a uvidíme.«

Agar přikývl. »Doufejme,« řekl, »ale moc bych na to nevsadil.«

Oba muži pokračovali v pozorování kancelářského ruchu. Pierce upíral zraky na úschovnu zavazadel, na malou skříňku na zdi. Uvědomil si, že ji ještě neviděl nikoho otevírat. Napadlo ho: co když je v té schránce klíčů víc – třeba celé desítky? Jak potom Agar pozná, z kterých udělat otisky?

»Tamhle tachtí laprcajt,« řekl Agar.

Pierce se podíval. Policejní konstábl dokončoval další kolo své obchůzky. Scvkl tlačítko chronometru: sedm minut a čtyřicet sedm vteřin, co tudy prošel naposledy. Ale v noci bude konstábl obcházet rychleji.

»Vidíš nějakou skryš?« zeptal se Pierce.

Agar pohodil hlavou ke stojanu na zavazadla, umístěnému v koutě, necelých deset kroků od schodiště. »Tamhle, to mi musí stačit.«

»To půjde,« řekl Pierce.

Oba muži byli na svém místě ještě v sedm hodin, kdy úředníci opustili kancelář a rozešli se domů. V sedm dvacet odešel inspektor a uzamkl za sebou hlavní dveře do kanceláří. Agar si na dálku prohlédl klíč.

»Co je to za klíč?« zeptal se Pierce.

»Stačí vobyčejný šídlo,« řekl znalecky Agar.

Zdrželi se ještě asi hodinu, než se jejich otálení na nádraží stalo neúnosným. Poslední vlak již dávno odjel a začínali být nápadní. Zůstali jen tak dlouho, aby si změřili dobu strážnickovy večerní obchůzky. Konstábl procházel kolem kanceláří každých pět minut a tři vteřiny.

Pierce stiskl tlačítko na svém chronometru a pohlédl na stojící ručičku. »Pět a tři,« řekl.

»Bude to makačka,« řekl Agar.

»Dokážeš to?«

»Samosebou, že to dokážu,« řekl Agar. »Za tu dobu klidně – říkám jen, že to bude makačka. Pět a tři?«

»To si zapálím doutník rychleji,« prohodil Pierce.

»Zvládnou to,« řekl pevně Agar, »když budu mít k ruce hádě, jako je Čistej Willy.«

Muži odešli z nádraží. Když vyšli do houstnoucího šera, dal Pierce znamení své drožce. Drožkář s jízvou přes čelo práskl do koní a přihrčel před nádražní vchod.

»Kdy to rozjedem?« řekl Agar.

Pierce mu dal zlatou guineu. »Až ti dám vědět,« řekl. A nastoupil do drožky a odjel do přibývajících večerních tmy.

Kapitola 6 / Problém a řešení

V polovině července 1854 Edward Pierce věděl, kde se nacházejí tři ze čtyř klíčů, potřebných k vyloupení trezorů. Dva klíče byly v zelené skřínce v kanceláři dopravního inspektora Jihovýchodní dráhy. Třetí visel na krku Henryho Fowlera. Pro Pierce tyto tři klíče nepředstavovaly žádný velký problém.

Byla tu ovšem otázka jak vhodně načasovat vloupání do nádražní kanceláře, jež mu měla zajistit voskové otisky klíčů. Stál také před problémem najít šikovné hádě, které by vloupání usnadnilo. Ale všechny tyto překážky se daly snadno překonat.

Nejtvrdším oříškem byl čtvrtý klíč. Pierce věděl, že čtvrtý klíč je v opatrování prezidenta banky pana Trenta, ale nevěděl *kde* – a tato neznalost byla věru nemalou výzvou jeho důvtipu a zaměstnával jí svou pozornost celé čtyři příští měsíce.

Zde je snad namísto několik slov na vysvětlenou. Alfred Nobel byl v roce 1854 teprve na počátku své kariéry; švédský chemik si na objev dynamitu musel počkat ještě přes celé desetiletí a použití nitroglycerínové »polívky« bylo hudbou budoucnosti. Každý jen trochu slušně sestrojený kovový trezor byl tudíž v polovině devatenáctého století takřka nezdolatelnou překážkou krádeže.

Tato pravda byla tak široce uznávána, že výrobci nedobytných pokladen vynakládali většinu svého umu na ochranu trezorů proti ohni, neboť ztráta peněz a dokumentů zpopelněním byla mnohem vážnějším nebezpečím než ztráta krádeží. V této době bylo také uděleno množství patentů na ohnivzdorné výplně trezorových stěn z ferromanganu, hlíny, mramorového prachu a sádry.

Zloděj stojící před trezorem si mohl vybrat ze tří možností. První byla ukrást přímo celý trezor, dopravit ho na bezpečné místo a tam se do něho v klidu vlámat. Jakmile šlo ovšem o pokladnu značných rozměrů nebo váhy, bylo něco takového nemožné a výrobci si pečlivě vybírali nejtěžší a nejbytelnější konstrukční materiály, aby zloděje od této metody odradili.

Dále mohl zloděj použít »dráboru«, ruční vrtačky, kterou připevnil lištou ke klíčové dírce trezoru a vyvrtal jí nad zámkem otvor. Tímto otvorem se pak dalo mechanismem zámku manipulovat a pokladnu otevřít. Ale drábor byl nářadím specialisty: hlučný, pomalý a nespolehlivý, stál hodně peněz a na noční práci byl příliš neohrabaný.

Třetí možností bylo podívat se na trezor a vzdát se. Tak to také obvykle dopadalo. V příštích dvaceti letech se trezor z nepřekonatelné překážky proměnil v pouhé dráždidlo kasařských myslí, ale prozatím byl prakticky nezdolatelný.

Pokud ovšem neměl lupič od trezoru klíč. Kombinované zámky nebyly dosud vynalezeny; všechny zámky se otvíraly a zavíraly klíčem a nejspolehlivějším způsobem, jak vniknout do pokladny, bylo přijít s předem získaným klíčem. Tato pravda leží také v pozadí soustředěné pozornosti, kterou zločinci devatenáctého století věnovali klíčům. Viktoriánská kriminální literatura, úřední i lidová, se zdá klíči mnohdy přímo posedlá, jako by na ničem jiném nezáleželo. Ale v oněch dnech platilo, jak to při svém soudu v roce 1848 vyslovil král kasařů Neddy Sykes: »Klíč je při ráně to hlavní, problém i řešení.«

Za těchto okolností byl Edward Pierce při plánování vlakové loupeže nezviklatelně přesvědčen, že musí nejprve získat kopie všech potřebných klíčů. A musí dostat do rukou samotné klíče, neboť přestože se již používalo nové metody, spočívající v tom, že se otisky pořizovaly zasunutím voskových »slepáků« do zámků skutečných trezorů, byla tato technika dosti nespolehlivá. Z tohoto důvodu nebyly také trezory zpravidla střeženy.

Středem zájmu opravdového zločince byly klíče od trezoru, ať se už nacházely kdekoli. Okopírování klíčů nebylo nic složitého: voskové otisky klíčů se daly zhotovit za pár vteřin. A do každé místnosti, kde se nacházely klíče, bylo poměrně snadné se vloupat.

Když se však nad tím zamyslíme, klíč je vlastně docela malá věc. Lze ho uschovat na těch nejnepravděpodobnějších místech; může být ukryt takřka kdekoli na lidském těle nebo v místnosti. Zvláště ve viktoriánské obytné místnosti, kde i tak prostý kus nábytku jako odpadkový koš býval často potažen látkou, lemován několika vrstvami třásní a dekorativními třapci.

Už jsme zapomněli, jak nepředstavitelný zmatek vládl ve viktoriánských příbytcích. Převládající dekor doby poskytoval nespočet

úkrytů. Navíc sami viktoriánci zbožňovali tajné zásuvky a skryté prostory; psací stůl z poloviny století byl inzerován jako »stůl, který obsahuje 110 přihrádek a zásuvek, namnoze důvtipně skrytých před nepovolanými zraky«. Dokonce i umně zdobené krby, které jste našli v každé místnosti domu, nabízely tucty příležitostí k ukrytí tak malého předmětu jako je klíč.

Informace o místě uložení klíče byla proto v polovině viktoriánské éry takřka stejně užitečná jako vlastní kopie klíče. Zloděj, pídící se po voskovém otisku, se mohl vloupat do domu, když přesně věděl, kde je klíč schován, nebo aspoň v které místnosti je skryt. Když ale netušil, v které části domu se nachází, nesnáze s provedením důkladné prohlídky – potichu, v domě plném služebnictva, s použitím jediné zastíněné lucerny, jež svým vypouklým sklem vrhala jen omezený kužel světla – byly tak veliké, že to ani nestálo za pokus.

Pierce tudíž zaměřil svoji pozornost na zjištění místa, kam pan Edgar Trent, prezident bankovního domu Huddleston a Bradford, ukládá svůj klíč.

První otázka zněla, zda pan Trent chová svůj klíč v bance. Mladší úředníci banky Huddleston a Bradford chodívali v jednu hodinu na oběd do hostince U koně a jezdce, hned naproti bance. Byl to malý podnik, v poledních hodinách živý a přeplněný hosty. Pierce tam navázal známost s jedním z úředníků, mladým mužem jménem Rivers.

Zřízenci a mladší úředníci banky se obvykle varovali náhodných známostí, neboť člověk nikdy nevěděl, zda nemá tu čest se zakukleným zločincem, ale Riverse konejšilo vědomí, že banka je proti vloupání dokonale zabezpečena – a svoji roli snad sehrálo i to, že ke zdroji své obživy pociťoval hlubokou zášť.

V tomto ohledu nebude bez užitku, když zde zaznamenáme zrevidované »Směrnice pro úřednictvo«, vyvěšené panem Trentem na počátku roku 1854. Zněly takto:

1. Zbožnost, čistota a přesnost jsou nezbytnými předpoklady dobrého obchodu.
2. Firma zkracuje pracovní den na dobu od 8.30 h do 19.00 h.
3. Každého rána se koná v hlavní kanceláři denní modlitba. Účast úřednictva jest povinná.

4. Oděv budiž střízlivé povahy. Úřednictvo se vystříhá nošení šatu pestrých barev.

5. Ku prospěchu úřednictva byla pořízena kamna. Doporučuje se, aby každý z příslušníků úřednického stavu donášel za chladného počasí 4 libry uhlí.

6. Nikdo z příslušníků úřednického stavu nesmí opustit svoji místnost bez svolení pana Robertse. Přirozené potřeby jsou povoleny a úřednictvo může k tomuto účelu používat zahrady za druhou branou. Tato prostora musí být udržována v čistotě a pořádku.

7. Mluvení v úředních hodinách se zapovídá.

8. Holdování tabáku, vínu či alkoholu patří mezi lidské slabosti a jako takové se úřednictvu přísně zakazuje.

9. Příslušníci úřednického stavu si opatří pera z vlastních prostředků.

10. Vedení firmy očekává, že tyto skorem utopické podmínky budou vyváženy značným vzestupem pracovních výsledků.

Jakkoli utopické byly pracovní podmínky v bance Huddleston a Bradford, úředníka Riverse pohnuly k tomu, aby se otevřeně rozpovídal o panu Trentovi. A s menším zanícením, než by se od utopického zaměstnance dalo očekávat.

»Je to starý pedant,« řekl Rivers. »V osm třicet odklapne hodinky a zjišťuje, jestli jsou všichni na svých místech, omluvy neuznává. Bůh pomoz tomu, komu se v dopravní špičce zpozdí omnibus.«

»Potrpí si na pořádek, co?«

»To bych řek, že potrpí. Je to pedant pedantská – práce především, o nic jiného se nezajímá. Začíná stárnout,« řekl Rivers. »A jak je marnivý: nechal si narůst licousy delší, než máte vy, aby nějak vynahradil, že mu řídnou chlupy nahoře.«

V té době se o vhodnosti licousů pro gentlemana živě debatovalo. Byla to nová móda a mínění o jejích přednostech se rozcházelo. Podobně tomu bylo u nové módy v kouření takzvaných cigaret, které se právě objevily, ale nejkonzervativnější muži nekouřili – v žádném případě na veřejnosti a dokonce ani doma. A nejkonzervativnější muži chodili hladce vyholeni.

»Koupil si prý takový kartáč,« pokračoval Rivers. »Elektrický kartáč na vlasy doktora Scotta, přišlo to až z Paříže. Víte, kolik stojí? Dvanáct šilinků a šest pencí, to je, co?«

Pro Riverse to samozřejmě bylo drahé: dostával dvanáct šilinků

týdně.

»K čemu je takový kartáč dobrý?« zeptal se Pierce.

»Léčí bolesti hlavy, lupy a taky plešatost,« řekl Rivers. »Aspoň to říkají. Divný kartáček. Zamyká se každou hodinu, na minutu přesně, ve své kanceláři a kartáčuje si tím hlavu.« A zde se Rivers slabůstce svého nadřízeného zasmál.

»Jistě má velkou kancelář.«

»Jo, velkou a přepychovou. Náš pan Trent je náramně důležitý člověk.«

»Má tam asi náramný pořádek, co?«

»Jo, posluha mu to tam každý večer oprašuje a všechno urovnává, a když pak pan Trent odchází, to je v sedm večer, na minutku, vždycky posluhovi říká: „Chci mít místo pro všechno a všechno na svém místě.“«

Na zbytek rozhovoru si Pierce nevzpomínal, neboť ten ho už nezajímal. Co chtěl vědět, to se dozvěděl – že v kanceláři Trent svůj klíč nechová. Kdyby tam byl, jistě by nedovolil, aby se v kanceláři uklízelo za jeho nepřítomnosti, neboť o posluzích bylo všeobecně známo, že se snadno nechají podplatit, a nevšímavé oko by rozdíl mezi důkladným úklidem a důkladnou prohlídkou ani nepostřehlo.

Ale i když v kanceláři klíč nebyl, stále mohl být uschován někde v bance. Pan Trent ho mohl zamykat v některém z trezorů. Pierce si to mohl ověřit tak, že by zapředl rozhovor s jiným úředníkem, ale tomu se úzkostlivě vyhnul. Zvolil raději jinou metodu.

Kapitola 7 / Nóbl dolinář

Teddy Burke, čtyřiaadvacetiletý, pracoval na Strandu ve dvě odpoledne, v hodině, kdy tu korzoval celý vznešený Londýn. Teddy Burke byl vyšňořen jako pravý gentleman: vysoký klobouk, tmavý šosatý kabát, úzké kalhoty, tmavý hedvábný šátek. Tato výstroj ho přišla na pěkné peníze, ale pro jeho živnost byla podstatná, neboť

Teddy Burke byl jedním z nejšviháčtějších ze všech nóbl kapsářů.

V tlačenci mužů a žen, přelétajících mezi elegantními obchody této třídy, kterou Disraeli nazval »první ulicí Evropy«, by si nikdo nevšiml, že Teddy Burke není sám. Ve skutečnosti byl v plné akci, sám jako dolinář, po jeho boku kráčel narážkář a před a za nimi po jednom zedníkovi – celkem čtyři muži, jeden lépe oblečený než druhý. Čtveřice proklouzávala davem, aniž přivábila sebemenší pozornost. Ostatně o rozptýlení nebyla nouze.

Byl pěkný den časného léta, vzduch byl prohrátý a zaváněl koňským trusem, s nímž si nedokázal poradit ani tucet pilně se ohánějících metařů. Jízdní dráha byla plná dvoukoláků, nákladních povozů, pestře popsaných rachotících omnibusů, fiakrů a dvoukolových drožek a chvílemi projel kolem elegantní kočár s kočím v uniformě na kozlíku a olivrejovanými lokaji na stupátko vzadu. Mezi povozy rejdivy otrhané děti, metaly pod koňskými kopyty kotrmelce pro zábavu davu, z něhož tu a tam hodil někdo jejich směrem hrstku měďáků.

Teddy Burke nevnímal rozruch kolem ani bohatý výběr zboží vyloženého ve výkladních skříních. Jeho pozornost byla plně soustředěna na kořist, vznešenou dámu v bohatě nabírané krinolině temně purpurové barvy. Za několik okamžiků se k ní přitočí a vychmátne ji.

Komplikové zaujali svá postavení. Jeden zedník se držel o tři kroky vpředu, druhý o pět kroků zpátky. Úkolem zedníků, jak napovídá jejich název, bylo dělat zeď, čili vyvolat výtržnost a zmatek, kdyby snad zamýšlená krádež z nějakého důvodu nevyšla.

Oběť se pohybovala, ale to Teddymu nikterak nevadilo. Hodlal ji obrát »na skok«, nejobtížnějším kapsářským chmatem, zatímco bude přecházet od jednoho obchodu k druhému.

»Tak dem na to,« ucedil a narážkář mu vpadl do kroku. Narážkářovým úkolem bylo převzít měšec, jakmile se ho Teddy zmocní, aby Teddy zůstal čistý, kdyby snad došlo k pozdvižení a zadržel ho konstábl.

S narážkářem po boku se přiblížil těsně k ženě, až ucítil její parfém. Kráčel po její pravé straně, neboť ženské šaty měly pouze jedinou kapsu, a to na pravé straně.

Teddy měl přes ruku zavěšený plášť. Rozumný člověk by se možná ptal, k čemu za tak teplého dne potřebuje plášť, ale ten vypadal nově a

docela dobře si ho mohl právě vyzvednout z úpravy v některém z okolních obchodů; nicméně zakrýval pohyb jeho pravé ruky sunoucí se podél těla k ženině sukni. Zlehka jí přešel po šatech, zda ucítí měšec s penězi. Dotkl se ho prsty; zhluboka se nadechl. Modlil se přitom, aby mince nezacinkaly, a vylovil ho ženě z kapsy.

Okamžitě se od ní opět odpoutal a přehodil si plášť přes druhou ruku, přičemž předal váček narážkářovi. Narážkář zmizel v davu. Zedníci zpředu a vzadu se rozešli opačnými směry. Pouze Teddy Burke, teď již čistý, kráčel dál po Strandu, jakoby nic, a zastavil se před výlohou krámu s broušeným sklem a křišťálovými karafami dovezenými z Francie.

Před výkladem stál vysoký muž s rudým vousem a obdivoval se vystavenému zboží. Na Teddyho Burka ani nepohlédl. »Čistá práce,« prohodil.

Teddy Burke zamžikal.

Mluvčí byl příliš dobře oblečený, příliš faňácky olepený, aby to mohl být ošťarák v civilu, a určitě to nebyl práskač, neboli informátor. Teddy Burke opatrně pronesl: »To platilo mně, pane?«

»Ano,« řekl muž. »Řekl jsem, že to byla velice čistá práce. Vyháčkoval jste ji?«

Teddy Burke se hluboce urazil. Drátěného háčku používali k vytažení měšce z kapsy podřadní dolináři, kteří měli na takovou práci příliš třaslavé prsty. »Promiňte, pane. Nechápu, co tím myslíte, pane.«

»Myslím, že to moc dobře chápete,« řekl muž. »Nepůjdeme kousek spolu?«

Teddy Burke pokrčil rameny a přidal se k neznámému. Byl koneckonců čistý, neměl se čeho bát. »Krásnej den,« řekl.

Neznámý neodpověděl. Hodnou chvíli kráčeli mlčky. »Myslíte, že byste dokázal být skromnější?« řekl posléze muž.

»Jak to myslíte, pane?«

»Myslím,« řekl muž, »jestli byste dokázal šácnout kunta a utřít hubu.«

»To jako schválně?« Teddy Burke se zasmál. »To se stává dost často, i když o to nestojíte, na to vezměte jed.«

»Dostanete pět liber, když se zachováte jako ukázkový břídl.«

Teddy Burke přimhouřil oči. Všude kolem byla spousta švindlířů, ostřílených podvodníků; kteří si často najali nevědomého kábra, aby ho

pak v rámci nějakého komplikovaného plánu nechali shořet jako papír. Teddy Burke jen tak někomu nenaletí. »Pět liber není dvakrát moc peněz.«

»Deset,« řekl muž znuděně.

»Musím myslet na svoje mládence.«

»Ne,« řekl muž, »tohle se týká jen vás, samotného.«

»Co je to teda za ránu?« řekl Burke.

»Mám na mysli spoustu parády a tak trochu dřevěnou ruku, jen aby hejl dostal vítr a ohmatal si kapsy.«

»A já abych z toho vyšel se suchou hubou?«

»Suchý jako vzduch,« řekl muž.

»Co je to za hejla?« řekl Teddy Burke.

»Nějaký pan Trent. Hudlařsky ho ohrábnete před jeho úřadem, jen tak, abyste ho vyštengroval...«

»A kde to jako má bejt?«

»Před bankou Huddleston a Bradford.«

Teddy Burke hvízdнул. »Westminster. To je nalevačku. Tam se motá ošťaráků, že by se z nich dala postavit celá armáda.«

»Ale vy budete suchý. Jde jen o to, abyste ho polekal.«

Teddy Burke chvíli kráčel mlčky, těkal očima sem a tam, dával si na čas a rozvažoval o tom. »A kdyže to mám spustit?«

»Zítra ráno. Přesně v osm hodin.«

»Tak dobře.«

Muž s rudým vousem mu podal pětilibrovou bankovku a řekl, že zbytek dostane po skončení práce.

»Vo co vlastně kráčí?« zeptal se Teddy Burke.

»Osobní záležitost,« odpověděl muž a zmizel v davu.

Kapitola 8 / Svatá země

V letech 1801 až 1851 se Londýn rozrostl trojnásobně. S počtem

dvou a půl miliónu obyvatel byl zdaleka největším městem světa a každý cizí návštěvník žasl nad jeho rozlehlostí. Nathaniel Hawthorne nenacházel slov, Henry James byl fascinován a zděšen strašlivou silou jeho obyvatel, Dostojevskému připadal »nezměrný jak moře... biblický pohled, nějaké proroctví z apokalypsy, jež se před vašima očima přihodilo skutkem«.

A přesto se Londýn dále rozšiřoval. V polovině století bylo stále rozestavěno na čtyři tisíce nových obytných domů současně a město doslova explodovalo do všech stran. Nyní již známý vzorec expanze dostal dokonce své jméno – »útěk do předměstí«. Odlehlá místa, která ještě na přelomu století byla malými vesnicemi a osadami – Marylebone, Islington, Camden, St. John's Wood a Bethnal Green – byla plně zastavěna a nedávno zbohatlé střední vrstvy opouštěly střed města a stěhovaly se do těchto oblastí, kde byl čistší vzduch, méně obtížného hluku a celková atmosféra mnohem příjemnější a »venkovštější«.

Určité starší části Londýna si samozřejmě podržely ráz vysoké elegance a bohatství, ale často těsně sousedily s nejhroznějšími a nejotřesnějšími brlohy. Bezprostřední sousedství velkého bohatství a nejsprostší nuzoty zanechávalo v cizích návštěvnících také hluboký dojem, zvláště proto, že slumy či doupata, byly útočištěm a plemeništěm »kriminální třídy«. V Londýně byly čtvrti, kde mohl zloděj vykrást panské sídlo a doslova přejít ulici a ztratit se v spleť bludišť uliček a barabizen na spadnutí, napěchovaných lidskými tvory, a tak nebezpečných, že se tam neodvážil pronásledovat pachatele ani ozbrojený policista.

O genezi slumů se toho moc nevědělo; už sám termín »slumy« přešel do obecného povědomí teprve po roce 1890. Ale matně se již rýsoval dnes dobře známý model: část města je vyřazena z dopravního provozu nově zbudovanými ulicemi, které ji míjejí, obchod vyklidí pole a jeho místo zaujmou nevíтанé průmyslové podniky, jež s sebou přinesou rámus, zamoří vzduch a ještě umenší přitažlivost celého okolí; nakonec si nikdo, kdo si může dovolit žít někde jinde, takové místo k bydlení nevybere a tato část města upadá, přestává být udržována a zakrátko je přelidněna nejnižšími vrstvami obyvatel.

Stejně jako dnes existovaly i tehdy tyto slumy částečně proto, že svým majitelům přinášely vysoký zisk. Obytný dům o osmi pokojích

mohl pojmout i sto nocležníků, z nichž každý platil týdně šilink nebo dva za bydlení v »pelešné pospolitosti« a spal až s dvaceti členy stejného nebo opačného pohlaví v jedné místnosti. (Snad nejbizarnějším příkladem noclehování této doby byly slavné přístavní »pencové šibeničárny« pro námořníky. Opilý námořník zde mohl strávit noc za jedinou penci, zavěšen horní částí těla přes provazy ve výši prsou jako prádlo na šňůře.)

Zatímco někteří majitelé nájemných domů, neboli štrozokáren, žili v místě – a často místo činže brali kradené zboží – mnoho těchto domácích pánů bylo zámožnými občany, domácími *in absentia*, kteří zaměstnávali hrubiánské správce, aby za ně vybírali činži a udržovali jakéstakés zdání pořádku.

V té době bylo několik známých doupat kolem ulic Seven Dials, Rosemary Lane, Jacob's Island a Ratcliffe Highway, ale žádné nedosáhlo větší slávy než šest akrů půdy ve středním Londýně, kde se nacházelo hnízdo brlohů St. Giles, zvané také Svatá země. Doupata St. Giles ležela v samé blízkosti divadelní čtvrti kolem náměstí Leicester Square, nedaleko střediska prostitutek Haymarketu a módních obchodů na Regent Street, tedy v strategicky výhodné poloze pro každého zločince, který se právě potřeboval »vypařit«.

Dobová líčení popisují Svatou zemi jako »neprostupné nakupení domů tak starých, že snad jen zázrakem dosud se nežířily, mezi nimiž se vinou a krouťí úzké křivolaké uličky. Soukromí je zde pojmem neznámým, kdokoli se v tyto končiny odváží vkročit, najde ulice – jen ze zdvořilosti tak zvané – plné pobudů a povalečů a jen zpola zasklenými okny spatří místnosti přeplněné k udušení.« Jinde se opět zmiňují »zahnívající stoky... odpadky ucpávající temné průjezdy... zdi pokryté stopami sazí a dveře vypadávající z pantů... a děti, všude se hemžící děti, konající svou potřebu, kde se jim zachce«.

V takovýchto špinavých, smrdutých a nebezpečných končinách neměl pravý gentleman co pohledávat, zvláště po soumraku za mlhavého letního večera. A přesto koncem července 1854 zdejšími spleťtými a úzkými uličkami plnými kouře procházel nebojácně muž s rudým vousem v elegantním oděvu. Povaleči a budižkničemové, kteří ho provázeli očima, si nepochybně všimli, že jeho hůl se stříbrným kováním vypadá hrozivě těžce a může v sobě skrývat čepel. Vyboulené kalhoty rovněž naznačovaly, že má za pasem zastrčenou bambitku. A

konečně už sama smělost takového drzého vpádu odradila pravděpodobně mnohé od pokusu přepadnout ho ze zálohy.

Pierce k tomu později řekl: »Tito lidé respektují vaše chování. Rozpoznají strach v očích stejně jako srdnatost, a každý, kdo se nebojí, nahání zase strach jím.«

Pierce procházel od jedné zapáchající ulice ke druhé a poptával se po nějaké ženě. Konečně narazil na lelkujícího ochmelku, který ji znal.

»Sháníte Maggii? Malou Maggii?« zeptal se muž, opřený o kandelábr žluté plynové lampy, obličej temně stínovaný mlhou.

»Je to plinéra, sázava Čistýho Willyho.«

»Tu já znám. Zametá sníh, že jo? Jo, dělá trošku do prádla. To bude vona.« Muž se významně odmlčel a zamžoural.

Pierce mu strčil do dlaně mincí. »Kde bych ji našel?«

»První ulice nahoru, první dveře vpravo,« řekl muž.

Pierce šel dále.

»Ale nestojí to za štrapáci,« zavolal za ním muž. »Willy tyčí v machlu – ještě k tomu v Newgate – a má v hlavě akorát šlapací mlejn.«

Pierce se neohlédl. Kráčel ulicí, procházel kolem nejasných lidských stínů a tu a tam potkal ženu, na níž ve tmě svítily šaty – namáčečku sirek s fosforovými skvrnami na svršcích. Z mlhy k němu zaléhal psí štěkot, vriskání dětí, šepot, sténání a smích. Konečně došel k štrozokárně, kde jasný obdélník žluté záře z domovního vchodu osvětloval neuměle psanou ceduli, na které stálo:

NOCLEHI PRO POCESTNÝ

Pierce pohlédl na ceduli a vstoupil do domu, prorážeje si cestu houfem špinavých, otrhaných dětí namačkaných kolem schodiště; prudce jedno udeřil pěstí, aby dal najevo, že si nenechá sahat do kapes. Vystoupil po rozvrzaných schodech do prvního poschodí a zeptal se po ženě jménem Maggie. Dověděl se, že je v kuchyni, a sestoupil tedy opět do přízemí.

Kuchyně byla srdcem každého nájemního domu a v tuto hodinu byla hřejivým a útulným místem, zdrojem tepla a rozmanitých vůní, zatímco venku za okny se válela šedivá a lezavá mlha. U krbu stálo asi půl tuctu hovořících a popíjejících mužů, u postranního stolu několik mužů a žen hrálo karty a ostatní srkali z misek kouřící polévku. V koutech místnosti

se povalovaly hudební nástroje, žebrácké berle, kramářské krosny a kočebrácké košíky. Vyhledal Maggii, dvanáctileté špinavé dítě, a zatáhl ji stranou. Dal jí půl zlaté guineje a dívka do ní kousla. Obdařila ho nepovedeným úsměvem.

»Vo co de, milospane?« Uznale si prohlížela jeho pěkné šaty a v hloubi očí jí kmitl vypočítavý pohled. »Chcete si jít pošpásovat?«

Pierce její návrh neuznal za hodný odpovědi. »Ty to táhneš s Čistým Willym?«

Pokrčila rameny. »Táhla sem. Willy sedí.«

»Newgate?«

»Jo.«

»Navštěvuješ ho?«

»Jo, vobčas. Chodím tam jako jeho ségra.«

Pierce ukázal na minci, kterou svírala v ruce. »Dostaneš ještě jednu, když mu něco chytře vyřídíš.«

V dívčiných očích zaplál nakrátko zájem. Potom opět vyhasly. »Vo co de?«

»Řekneš Willymu, aby při příštím špagátu zahnul kramle. Vyfásne ho Emma Barnesová, ta mordýřka. Budou ji věšet veřejně. Řekneš mu: Zahni při špagátu.«

Zasmála se. Byl to podivný smích, chraplavý, ostrý a hrubý. »Willy tyčí v Newgate,« řekla, »a z Newgate se utýct nedá – ani při špagátu.«

»Vyřid' mu, že *jemu* to vyjde,« řekl Pierce. »Řekni mu, aby šel do domu, kde se prvně setkal s Johnem Simmse, a všechno že klapne.«

»Vy jste John Simms?«

»Jsem přítel,« řekl Pierce. »Pověz mu, ať o příštím špagátu veme žulu, nebo že už není Cistej Willy.«

Zavrtěla hlavou. »Jak může pláchnout z Newgate?«

»Jen mu to vyřid',« řekl Pierce a obrátil se k odchodu.

Ve dveřích kuchyně se ještě naposledy ohlédl. Stála, kde ji nechal, vychrtlé dítě s nahrbenými rameny v rozedraných, obnošených šatíčkách potřísněných blátem, vlasy zcuchané a spleené špínou.

»Řeknu mu to,« přikývla a zastrčila si zlatou minci do botky. Otočil se a vracel se, kudy přišel. Svatou zemi nechal za zády. Vyšel z úzké uličky, zahnul na Leicester Square a připojil se k davu před divadlem Mayberry, vmísil se do něho a byl tentam.

Kapitola 9 / Zvyklosti pana Edgara Trenta

Počestný Londýn byl v noci pokojným místem. Obchodní a finanční čtvrti ve středu města byly v časech před vynálezem spalovacího motoru pusté a tiché, rušené jen nehlučnými kroky konstáblů Metropolitní policie na jejich pravidelných dvacetiminutových obchůzkách.

S příchodem svítání protrhlo ticho kokrhání kohoutů a hladové bučení krav, ryze venkovské zvuky, přičící se městskému prostředí. Ale v oněch dnech žily uprostřed města spousty dobytka a chov hospodářských zvířat byl dosud hlavním londýnským průmyslem – a během dne i hlavní příčinou dopravních zácp. Nebylo nijak neobvyklé, když kočár vznešeného gentlemana zdržel ovčák ženoucí svoje stádo ulicemi města. Londýn byl tehdy největší městskou koncentrací na světě, ale rozdíl mezi městským a venkovským životem podle moderních měřítek byl hodně neurčitý.

Neurčitý aspoň do chvíle, kdy hodiny na kasárnách jízdní gardy odbily sedmou a na ulicích se objevili první příslušníci jedinečné armády přespolních, kteří se dopravovali do města za obživou »na apoštolském koni«, to jest pěšky. Byly to celé pluky žen a dívek zaměstnaných jako švadlenky v robotárnách oděvních továren ve West Endu, kde pracovaly dvanáct hodin denně za několik šilinků týdně.

V osm hodin byly na obchodech podél hlavních ulic sejmuty okenice a uředníci a příručí upravili výkladní skříně, vykládající do nich v přípravě na denní provoz všechno to, co jeden sarkastický současník označil jako »nespočetné serepetičky a šaškárny módy«.

Mezi osmou a devátou nastala dopravní špička a ulice se zaplnily lidmi. Všichni, od státních úředníků po bankovní pokladníky, od makléřů k cukrářům a mydlářům, se ubírali do práce pěšky, v omnibusech, lehkých bryčkách, kočárech s párem koní spřaženým za sebou – v jediném drkotajícím, hlučném a neprostupném zmatení povozů a kočích, kteří se s kletbami a nadávkami oháněli po svých koních.

Uprostřed toho všeho se pustili do své každodenní práce pouliční metaři. Ve vzduchu páchnoucím po čpavku sbírali první koňské kobližky, proplétali se mezi kárami a omnibusy. A měli se co ohánět: podle Henryho Mayhewa nechával obyčejný londýnský kůň na ulici šest tun trusu ročně a ve městě bylo koní nejméně milión.

Všeobecným zmatkem se proplétalo několik elegantních uzavřených kočárů s nablýskanými korbami z tmavého leštěného dřeva a jemně vyklenutými, prolamovanými loukotěmi, rozvážejících v naprostém pohodlí významné měšťany za jejich zaměstnáním.

Pierce s Agarem přikrčení na střeše shlíželi na impozantní průčelí bankovního domu Huddleston a Bradford na protější straně. Sledovali jeden takový kočár, jak se k nim blíží ulicí.

»Už jede,« řekl Agar.

Pierce přikývl. »Za chvílku se přesvědčíme.« Pohlédl na hodinky. »Osm dvacet devět. Přesný jako vždycky.«

Pierce a Agar byli na střeše od prvního rozbřesku. Pozorovali časně přicházející pokladníky a úředníky, sledovali, jak je provoz na ulici i na chodnících každou minutou svižnější a uspěchanější.

Zavřený kočár teď zastavil před vchodem banky a z kozlíku seskočil kočí, aby svému pánovi otevřel dveře. Na chodník vystoupil prezident banky Huddleston a Bradford. Panu Edgaru Trentovi táhlo na šedesátku, vousy měl šedivé a před sebou nesl objemné břicho; jestli plešatěl či ne, nemohl Pierce rozeznat, neboť mu hlavu pokrýval vysoký cylindr.

»Pěkněj řimbaba, co?« prohodil Agar.

»Dávej garda,« řekl Pierce.

Sotvaže pan Trent sestoupil na chodník, vrazil do něho neurvale jakýsi dobře oblečený mladík, ucedil přes rameno stručnou omluvu a krácel s chvátajícím davem dále. Pan Trent ho takřka nevzal na vědomí. Udělal několik kroků k majestátním dubovým dveřím banky.

Pak se náhle v půli kroku zastavil.

»Už mu svitlo,« řekl Pierce.

Dole na ulici se pan Trent ohlédl za elegantním mladíkem a vzápětí si poklepal na postranní kapsu kabátu, ohledávaje tam nějaký předmět. Co hledal, bylo zřejmě stále na svém místě; ramena mu ulehčeně poklesla a pokračoval v cestě do banky.

Brougham odřachotil. Dubové dveře banky se klouzavě zavřely.

Pierce se široce usmál a otočil se k Agarovi. »No,« řekl, »a máme to.«

»To jako co?« řekl Agar.

»To, co jsme chtěli vědět.«

»A co sme vlastně chtěli vědět?« řekl Agar.

»Potřebovali jsme vědět,« řekl zvolna Pierce, »že si pan Trent dneska přinesl klíč s sebou, poněvadž dnes je den –« Pojednou zmlkl. Nesvěděl se dosud Agarovi se svým plánem, a neviděl důvod, proč by to nemohlo počkat do poslední chvíle. Člověk, který si rád přihnul jako Agar, by mohl neuváženě pustit jazyk na špacír. Ale žádný opilec nevyžvaní, co neví.

»Jaký den?« naléhal Agar.

»Den pravdy,« řekl Pierce.

»Vod vás se toho jeden doví,« řekl Agar. A potom dodal: »Nebyl to náhodou Teddy Burke, ten, co ho chtěl vychmátnout?«

»Kdo je to Teddy Burke?« zeptal se Pierce.

»Jeden nóbl dolinář, pracuje na Strandu.«

»Neznám,« řekl Pierce a oba muži opustili domovní střechu.

»Bóže, vy ste ale sdělný patron,« zavrtěl hlavou Agar. »To *byl* Teddy Burke.«

Pierce se jen usmál.

Pierce se v následujících týdnech dověděl o panu Edgaru Trentovi a jeho denních zvyklostech mnoho zajímavých věcí. Pan Trent byl dost přísný a zbožný muž, napil se jen zřídkakdy a ze zásady nekouřil ani nehrál karty. Byl otcem pěti dětí, první žena mu zemřela před několika lety při porodu a jeho druhá manželka Emily byla o třicet let mladší a vyhlášená krasavice, ale povahou stejně suchopárná jako její manžel.

Trentovi sídlili v čísle 17 na Highwater Road v Mayfairu, ve velkém georgiánském domě o třidvaceti pokojích, nepočítaje v to příbytky služebnictva. Zaměstnávali celkem dvanáct sloužících: kočího, dva lokaje, zahradníka, dveřníka, stolníka, kuchařku, dva kuchtíky a tři pokojské. A ještě zde byla vychovatelka pro tři nejmladší děti.

Děti se různily věkem od čtyřletého synka k devěťadvacetileté dceři. Všechny žily pod domovskou střechou. Nejmladší dítě mělo sklony k náměsíčnosti, takže v noci docházelo často k rozruchu, který pak zburcoval celou domácnost.

Pan Trent choval dva buldoky, které chodili kuchtíci dvakrát denně

věncit, v sedm hodin ráno a v půl deváté večer. Psi byli zavřeni ve výběhu za domem, poblíž vchodu pro dodavatele.

Pan Trent sám dodržoval pevný denní program. Každý den v 7.00 vstával, snídal v 7.30, do práce odjížděl v 8.10 a k bance přijížděl v 8.29. V jednu odpoledne pravidelně obědval v Simpsonově restauraci, kde strávil celou hodinu. Z banky odcházel dochvilně v 19.00 a domů se nevracel později než v 19.20. Ačkoli byl členem několika klubů ve městě, navštěvoval je velice zřídka. Dvakrát týdně vycházel s manželkou večer do společnosti, jednou týdně pořádali obyčejně večeří a občas i větší večírek. Při této příležitosti si zjednávali ještě jednu služebnou a sluhu, ale ti docházeli ze sousedních domů a byli to staří poctivci, kteří se nedali podplatit.

Dodavatelé přicházející každý den k zadnímu vchodu zásobovali celou ulici a dávali si bedlivý pozor, aby se nezapletli s případným zlodějem. Pouliční prodavač ovoce či zeleniny si jen tak nezískal důvěru »slušné ulice« a všichni byli skoupí na slovo.

Místním kominíkem byl jistý Marks. Vědělo se o něm, že podává policii hlášení o každém tipaři, který se sháněl po informacích. Kominíkův učedník byl prostřáček, od něhož se nedalo nic zjistit.

Konstábl Lewis, který v ulici hlídkoval, konal jednu obchůzku za sedmnáct minut. O půlnoci ho střídal noční konstábl Howel, kterému trvala jedna obchůzka šestnáct minut. Oba muži byli naprosto spolehliví, nikdy nestonali, neopíjeli se a podmazat je nepřicházelo v úvahu.

Sloužící byli v místě spokojeni. Všichni byli ve službě již delší čas, nedávno propuštěn nebyl nikdo; páni s nimi dobře zacházeli a všichni byli domácnosti, zvláště paní Trentové, poctivě oddáni. Kočí byl manželem kuchařky, jeden z lokajů spal s jednou z pokojských, zbývající dvě pokojské byly půvabné dívky a na nedostatek mužské přízně si očividně stěžovat nemohly – našly si milence mezi služebnictvem okolních domů.

Každoročně v dubnu jezdili Trentovi na dovolenou k moři, letos se však nikam nechystali, neboť pan Trent byl natolik vázán obchodními povinnostmi, že byl nucen zůstat přes celé léto v městě. Občas trávil rodina víkend na venkově u rodičů paní Trentové, ale většina služebnictva zůstávala za jejich nepřítomnosti doma. Jak se zdálo, méně než osm lidí v domě nikdy nepobývalo.

Všechny tyto informace získal Pierce pomalu a obezřetně, mnohdy i s nemalým rizikem. Zřejmě vystupoval v různém přestrojení, když navazoval hovor se sloužícími v hospodách a na ulici; musel se také často potloukat v sousedství, když sledoval běžný chod domu, ale to bylo nebezpečné počínání. Mohl si samozřejmě najmout několik »koumavců«, kteří by mu terén zmarkovali, ale čím víc kompliců by zaměstnal, tím větší byla pravděpodobnost, že se rozšíří pověsti o hrozícím vloupání Trentova sídla. Tím by se již beztak značné problémy s vloupáním do domu ještě zvětšily. Převážnou část průzkumu tedy vykonal sám, jen s menším přispěním Agara.

Podle své vlastní výpovědi nebyl Pierce koncem srpna o nic dále než předchozí měsíc. »Ten člověk mi nedal nejmenší příležitost,« prohlásil Pierce na adresu pana Trenta. »Žádné neřesti, žádné slabosti, žádné výstřednosti, a ta jeho manželka jako by vypadla ze stránek rukověti dokonalého vedení šťastné domácnosti.«

Za těchto okolností ovšem nemělo smysl vloupávat se do domu o třiadvaceti pokojích a čekat, že se skrytý klíč náhodou najde. Pierce potřeboval další informace a s postupem pátrání bylo stále jasnější, že je může získat pouze od samotného pana Trenta, který byl jediným, kdo o skrýši klíče věděl.

Všechny pokusy navázat s panem Trentem osobní známost skončily nezdarem. Henry Fowler, který si s Piercem tu a tam vyrazil do města na pánskou jízdu, byl na pana Trenta několikrát dotazován, ale Fowler prohlásil, že je to pobožný a počestný dědek a strašně nudný společník; ještě pak dodal, že jeho manželka je sice pěkná ženská, ale v únavnosti si s ním nezadá. (Když se tyto poznámky přetrásaly při svědecké výpovědi, uvedly pana Fowlera do značných rozpaků, ale později přišel pan Fowler do rozpaků mnohem větších.)

Pierce nemohl dost dobře naléhat na představení takovému nepřítazlivému páрку. Rovněž tak se nemohl přiblížit k panu Trentovi přímo a předstírat obchod s bankou; Henry Fowler musel právem očekávat, že se Pierce v každé obchodní záležitosti obrátí na něho. A kromě Fowlera žádného jiného Trentova známého neznal.

Krátce řečeno, Pierce neměl ve hře jediný trumf a prvního srpna uvažoval o několika zoufalých fintách – že například nastrojí nehodu, při níž bude před domem Trentových přejet drožkou, nebo že se mu stane něco podobného před bankou. Ale to všechno byly příliš laciné

triky, a aby se neminuly účinkem, musel by Pierce skutečně přijít k úrazu. Takovou vyhlídkou nebyl pochopitelně nijak nadšen a stále své rozhodnutí odkládal.

A pak zčistajasna večer 3. srpna učinil pan Trent ze svého zaběhnutého denního pořádku výjimku. Domů se vrátil jako obvykle v 19.20, ale do domu nevstoupil. Vešel rovnou do psího výběhu za domem a uvázal jednoho z buldoků na vodítko. Pozorně psa polaskal, nastoupil s ním do čekajícího kočáru a odjel.

Když to Pierce uviděl, poznal, že má svého muže v hrsti.

Kapitola 10 / Hotový pes

Nedaleko Southwarkské mincovny stála nájemná konírna Jeremyho Johnsona a syna. Byl to menší podnik, v jehož třech dřevěných stodolách, kde z trámů pater plných sena visela sedla, uzdy a postroje a byly tu ustájeny snad jen dva tucty koní. Náhodný návštěvník konírny by se asi podivil, že převládajícím zvukem není ržání koní, ale štěkot, bafání a vrčení psů. Častým hostům byl však význam psích hlasů zcela jasný a nestál jim za zmínku. Po celém Londýně bylo mnoho vážených podniků, v nichž se po straně prováděl výcvik psů pro zápasy.

Pan Jeremy Johnson starší prováděl rudovouseho zákazníka stájemí dozadu. Byl to žoviální stařík, takřka už bezzubý. »Už jsem taky starý kolozub,« řekl a tiše se uchechtnul. »Při pití to ale nevadí, to si pište.« Pleskl koně přes zadek, aby jim uvolnil cestu. »Hni se, hni se,« řekl a otočil se k Piercovi. »Tak co byste ráčil?«

»To nejlepší, co máte,« řekl Pierce.

»To chtějí všci pánové,« povzdychl si pan Johnson. »Všci chtějí to nejlepší.«

»Já jsem velmi vybíravý.«

»To přece vidím,« řekl Johnson. »Faktiř, to se hnedky pozná. Sháníte nelčáka, kterýho byste si sám vycepoval?«

»Ne,« řekl Pierce, »chci psa perfektně hotovýho.«

»Takovej přide draho, víme.«

»Vím.«

»Moc draho, moc,« mumlal Johnson, docházejí ke konci mašale. Otevřel rozvrzaná vrátka a vstoupili do dvorka za stodolou. Stála tady tři kruhová zápasiště z dřevěných prken, každé asi o průměru dvou metrů, a po všech stranách psí kotce. Sotvaže psi spatřili oba muže, začali vrčet a štěkat.

»Hotovej pes přide moc draho,« opakoval Johnson. »Dobřej hotovej pes se musí dlouho cepovat. Dělá se to tak, že ho nejdřív dáme k nákýmu hokynáři, kerej mu dává pořádně do těla – aby se votrkal, víme.«

»Rozumím,« řekl netrpělivě Pierce, »ale já ...«

»Potom,« pokračoval Johnson, »potom dáme takovýho nelčáka dohromady se starým kolozubem – nebo taky mladým, jako to teďka chodí u nás. Zrovna před čtrnácti dnama sme vo našeho kolozuba přišli, a tam sme vzali támhletoho« – ukázal na jednoho ze psů – »a vyškubali sme mu všechny zuby, takže je to teďka kolozub. A je to dobřej kolozub, to si pište. Ví, jak takovýho nelčáka vyhecovat – čiperná mrcha.«

Pierce se zahleděl na kolozuba. Byl to mladý a zdravý pes s mohutným hlasem. Všechny zuby mu chyběly, nicméně nepřestával vrčet a výhružně ohrnovat pysky. Pierce ten pohled rozesmál.

»Nojo, je to trochu srandovní,« poznamenal Johnson obcházejí dvorkem, »ale tomuhle se smát nebudete. Tady, váženej, všechna sranda přestává. Tohleto je nejlepší koštovací pes v celým Londýně, to vám garantuju.«

Byl to bastard, větší než buldok, a místy měl srst čistě vyholenou. Pierce věděl, jak výcvik probíhá: mladý pes se nejprve otrkával ve rvačkách se starým a bezzubým veteránem a potom byl vpouštěn do zápasiště s »koštovákem«, který byl postradatelný, ale měl srdnatého ducha. Během sparingu s koštovacím psem získával nelčák poslední zabíjäcké zkušenosti. Koštovákovi se obvykle nejzranitelnější místa těla vyholovala, aby ho nelčák napadal právě tam.

»Tendle koštovák,« řekl Johnson, »tendle koštovák se už podepsal na víc šampiónech, než kolik jich dokážete vyjmenovat. Znáte psa pana Banderbyho, toho, co minulej měsíc dostal Manchesterskýho zabíjáka? No, tak psa pana Banderbyho trénoval tenhleto koštovák. A taky psa

pana Starreta a – eh, byly jich tucty a samý prvotřídní bojovníci. To sem za mnou třeba chodí pan Starret, že by tohodle koštováka koupil. Že aby mu zadával jednoho nebo dva jezevce. Víte, kolik za něj nabízí? Nabízí mi padesát liber. A víte, co sem mu řek? Ani za celej svět, povídám, kdepak, za žádnějch padesát liber vám tohodle koštováka nedám.«

Johnson posmutněle zavrtěl hlavou.

»A eště k tomu na jezevce,« řekl. »Jezevec není pro pořádnýho rváče žádněj soupeř. Kdepak. Správněj rváč musí dostat zase psa, nebo krysy, dyž to musí bejt.« Zamžoural na Pierce. »Chcete psa na krysy zápasy? Máme extra cvičený krysaře,« řekl pan Johnson. »Sou vo něco levnější, proto vo tom mluvím.«

»Chci nejlepšího hotového psa, jakého máte.«

»A máte ho mít, to vám garantuju. Tohle je ten čertův spratek, tady před váma.« Johnson se zastavil před jedním kotcem. Uvnitř viděl Pierce buldoka, který měl kolem čtyřiceti liber. Pes vrčel, ale nehýbal se. »Vidíte? Je drzej. Vochutnal už párkrát krev a je pořádně vostrej. Většío neřáda sem neviděl. Něktej psi maj takovej instinkt, víme – to je nenaučíte, prostě maj ten pravej instinkt jít rovnou po krvi. Tendle ho má, ten má takovej instinkt.«

»Kolik?« řekl Pierce.

»Dvacet liber.«

Pierce zaváhal.

»Pocvočkováný vodítko, vobojek a košík sou v ceně,« dodal Johnson.

Pierce stále vyčkával.

»Budete na něj náramně pyšnej, to vám garantuju.«

Po delším mlčení Pierce řekl: »Chci vašeho *nejlepšího* psa.« Ukázal na kotec. »Tenhle pes jakživ nezápasil. Nemá na těle jedinou jizvu. Chci utvrzeného veterána.«

»Máte ho mít,« kývl Johnson, ani nemrkl. Přešel o dva kotce dále. »Tendle má ten zabijáckej instinkt, žízeň po krvi – a rychlost? Tendle je rychlejší než vaše voko, to si pište. Zrovna minulej tejden zlámal v turnaji vaz tomu zákeřníkovi starýho Whittingtona – možná ste tam byl a viděl to na vlastní voči.«

»Kolik?« řekl Pierce.

»Pětadvacet liber, se vším všudy.«

Pierce si psa chvíli prohlížel a potom řekl: »Chci nejlepšího psa, jakého tady máte.«

»To je tendle, přísahám – tendle je ze všech nejlepší.«

Pierce složil ruce na prsou a poťukal podpatkem do země.

»Přísahám bohu, pane, pětadvacet liber a nejlepší pes ve všem všudy je váš. Uvidíte, že si ho zamilujete.«

Pierce na něho mlčky upíral oči.

»No tak dobře,« řekl Johnson a jakoby v rozpacích uhnul pohledem, »mám tady ještě jednoho, ale ten je faktiř extra. Má ten zabijáckej instinkt, žízeň po krvi, střelhbitej skok a dlouhou výdrž. Tudy.«

Vyvedl Pierce z ohrazeného dvora do sousední prostory, kde byli v poněkud větších kotcích další tři psi. Všichni byli těžší než předešlí, Pierce odhadoval, že budou vážit kolem padesáti liber, možná i víc. Johnson poklepal na prostřední kotec.

»Tendle, tendle se mi zvlčil,« řekl. »Myslel sem, že z něj vycepuju jedničku – ale je to prostě parchant.« Johnson si vykasal rukáv a ukázal řadu zubatých bílých jizev. »Todle mi udělal,« řekl, »když se zvlčil. Ale vzal sem si ho zpátky, pečoval vo něj a cvičil sem ho dál, poněvač má kuráž, víme, a kuráž je to hlavní.«

»Kolik?« řekl Pierce.

Johnson pohlédl na jizvy na předloktí. »Šetřil sem si ho –«

»Kolik?«

»Ráčeť vodpustit, ale za míň jak za padesát liber ho nedám.«

»Dostanete čtyřicet.«

»Platí,« řekl spěšně Johnson. »Vemete si ho hned?«

»Ne,« řekl Pierce. »Ale brzy se tu pro něj zastavím. Zatím si ho tady nechte.«

»Dáte mi ale nákej foršus?«

»Dám,« řekl Pierce a podal muži deset liber. Nechal ještě psovi vypáčit dásně, pohlédl mu zuby a potom odešel.

»Ať sem trajcen,« řekl Johnson, když Pierce odešel. »Koupí si hotovýho psa a pak ho tady nechá. Kam to spějeme?«

Kapitola 11 / Hubení škůdné havěti

Kapitán Jimmy Shaw, pěštní zápasník na odpočinku, byl majitelem Královniny hlavy, nejslavnější z londýnských sportovních hospod, nacházející se v těsném sousedství Windmill Street. Návštěvníkovi, který by do této krčmy zavítal večer 10. srpna 1854, by se naskytla nevšední podívaná, neboť přestože šlo o špinavou a lacinou hospodu s nápadně nízkým stropem, byla tentokrát plná vybraně oblečených pánů, kteří tu postávali bok po boku s podomními kramáři, šatorníky, baraby a dalšími příslušníky nejnižšího společenského postavení. A přesto se nezdálo, že by to někomu vadilo, neboť jedni jako druhí byli ve stavu napjatého, hlučného očekávání. Mimoto s sebou takřka každý přivedl psa. Byli to psi všech druhů: buldoci, skyeteriéři, hnědí angličtí teriéři a různí bastardi. Někteří leželi svým pánům v náručí, jiní byli uvázáni k nohám stolů nebo k trnoži nálevního pultu. Všichni byli středem živých diskusí a zevrubných zkoumání: muži je zdvíhali do vzduchu, aby posoudili jejich váhu, osahávali jim běhy, jak mají silné kosti, rozvírali jim čelisti, aby byly vidět zuby.

Návštěvníkově pozornosti by také patrně neušlo, že tentýž zájem o psy se odráží i ve skrovné výzdobě Královniny hlavy. Z podvalů visely kožené obojky pobité cvoky, ve špinavých skleněných vitrínách nad pultem stáli vycpaní psi a kolem krbu byly rozvěšeny barvotisky dalších psů včetně slavného obrázku »zázračného psa« Tinyho, bílého buldoka, jehož legendární činy znal každý z přítomných.

Jimmy Shaw, hromotluk s přeraženým nosem, procházel místností a hlasitě vyvolával: »Vaše objednávky, pánové.« V Královnině hlavě pili i ti nejvznešenější hosté bez odporu horký gin. Skutečně se zdálo, že to sprosté prostředí nikdo nevnímá. Stejně tak patrně nikomu nevadilo, že většina psů má silně zjizvené mordy, těla i běhy.

Na očouzené tabuli nad nálevním pultem stálo:

KAŽDÝ MUŽ MÁ SVÉHO KONÍČKA
A TÍM JE DOBRÝ KRYSAŘ

A kdyby snad smysl tohoto nápisu zůstal někomu nejasný, jeho pochybnosti by se rozptýlily úderem deváté, kdy Kapitán Jimmy vydal rozkaz »rozsvítit arénu« a veškerá shromážděná společnost se začala trousit do místnosti v prvním patře. Každý s sebou vedl na šňůře svého psa a nikdo neopomněl vtisknout šilink do nastavené ruky podomka stojícího dole pod schody.

První poschodí Královniny hlavy tvořila jediná velická místnost se stejně nízkým stropem, jaký měl přízemní lokál. Místnost byla prostá všeho zařízení a vévodila jí aréna – kruhová ohrada o průměru necelých dvou metrů, stlučená z prken a čtyři stopy vysoká. Podlaha arény byla obílená vápnem, kterým se čerstvě líčila každý večer.

Když se diváci shromáždili v poschodí, jejich psi okamžitě ožili, začali se v náručí svých majitelů zmítat, zběsile štěkat a škubat vodítky. Kapitán Jimmy přísně pronesl: »A teď, pánové, kdo máte své koníčky – držte je zkrátka!« Několik pánů se o to pokusilo, ale moc platné to nebylo, zvlášť když byla přinesena první klec s krysami.

Při pohledu na krysy začali psi zuřivě štěkat a vrčet. Kapitán Jimmy zdvihl nad hlavu rezavou drátěnou klec a zamával jí ve vzduchu; obsahovala snad padesát pobíhajících krys. »Nejlepší zboží, pánové,« oznámil. »Samé čistokrevné venkovské kousky, kanálovou mrchu mezi nima nenajdete. Kdo si je chce oprubovat?«

Nyní se už v úzké místnosti mačkalo padesát nebo šedesát lidí. Mnozí se nakláněli přes dřevěná prkna arény. Ve všech rukou byly peníze a živě se handrkovalo. Všeobecný tartas přehlušil hlas z publika. »Zkusím jich dvacet. Dvacet vašich nejlepších pro mého koníčka.«

»Zvažte koníčka pana T.,« řekl Kapitán Jimmy, který mluvčího poznal. Přispěchal pomocník a převzal z náručí šedobradého oplešalého pána pěkného buldoka. Pak psa zvažil.

»Sedmadvacet liber!« zazněl výkřik a pes byl vrácen majiteli.

»Slyšíte, pánové,« řekl Kapitán Jimmy. »Koníček pana T. váží sedmadvacet liber a dělá si zuby na dvacet krys. Budou to čtyři minuty?«

Pan T. souhlasně přikývl.

»Tak tedy čtyři minuty, pánové, a můžete sázet, jak se vám zlíbí. Místo pro pana T.«

Šedobradý muž se protlačil k okraji arény, stále svíraje svého psa v

náručí. Buldok byl černobíle grošovaný a zlobně na krysy před sebou vrčel. Pan T. zas vrčel a ňafal na psa, aby ho ještě víc rozdráždil.

»Tak nám je ukažte,« řekl pan T.

Pomocník otevřel klec a sáhl holou rukou dovnitř pro krysy. Tohle bylo důležité, neboť se tím dokazovalo, že krysy jsou skutečně z venkova a neroznášejí žádné nemoci. Pomocník vybral »dvacet nejlepších« a naházal je do arény. Zvířata se rozprchla po obvodě a posléze se namačkala do chlupatého chumlu v jednom koutě.

»Připravení?« zvolal Kapitán Jimmy, mávaje v ruce stopkami.

»Připravení!« odpověděl pan T. a hned zas dál vrčel a skučel na psa.

»Foukněte do nich! Foukněte do nich!« zaznělo z diváckých řad a několik jinak zcela důstojných pánů začalo funět a foukat na krysy, kterým se naježily kožichy a začaly se vztekat.

»Áááá ... ted'!« vykřikl Kapitán Jimmy a pan T. vhodil psa do arény. Vzápětí se pan T. sklonil, až se takřka dotýkal hlavou dřevěného brlení, a z této polohy pobízel psa úsečně vykřikovanými rozkazy a vrčením.

Pes se vrhl proti klubku krys, pustil se do nich a chňapal jim po krku jako pravý plnokrevný rváč, kterým také nepochybně byl. V okamžiku zabil tři nebo čtyři.

Diváci, kteří si vsadili, ječeli a řvali neméně než psův majitel, který měl oči jenom pro zápas. »To je ono!« křičel pan T. »Ta je mrtvá, pusť ji, a teď na další! Vrrrrr! Výborně, další, pusť ji. Do toho! Vrr-rraf!«

Pes rychle skákal od jednoho chlupatého těla k druhému. Potom se mu jedna krysa zahryzla do čenichu a držela tak pevně, že se jí nemohl zbavit.

»Nebojsa! Nebojsa!« zaječel dav.

Pes se otrásl, osvobodil se a hnál se po dalších. Zabil už celkem šest krys, jejich mrtvolý se válely na zakrvácené podlaze arény.

»Dvě minuty,« zvolal Kapitán Jimmy.

»Do toho, Miláčku, do toho,« řval pan T. »Do toho, chlapče, Vrrr! To je ono, máš ji. Do nich, Miláčku!«

Buldok běhal po aréně a pronásledoval svoji kořist, diváci řvali a bušili do dřevěného pažení, aby zvířata šlela vztekem. V jednom okamžiku měl Miláček na čenichu a na těle zavěšené čtyři krysy, ale nic toho nedbal a drtil svými mocnými čelistmi pátou. Uprostřed divoké vřavy si nikdo nepovšiml rudovousého muže důstojného zevnějšku, který si proklestil cestu davem až k boku pana T., jehož pozornost

patřila cele psovi.

»Tři minuty,« vykřikl Kapitán Jimmy. Z několika úst se vydraly hluboké vzdechy. Tři minuty pryč a jenom dvanáct mrtvých krys. Všichni, kdo vsadili na koníčka pana T., se už mohli se svými penězi loučit.

Pan T. snad ani hlášení času neslyšel. Jeho oči se ani na okamžik neodtrhly od psa; štěkal a vyl, svíjel se spolu s bojujícím psem, cvakal čelistmi a do ochraptění vykřikoval rozkazy.

»Čas!« zvolal Kapitán Jimmy a zamával stopkami. Dav vydechl a uvolnil se. Miláček byl vytažen z arény, tři zbývající krysy pomocníci obratně vylovili.

Bylo po zápase; pan T. prohrál.

»Bylo to o fous,« pronesl rudovousý gentleman.

Paradoxní chování pana Edgara Trenta v Královnině hlavě – vlastně už sama jeho přítomnost v podobném prostředí – vyžaduje jisté osvětlení.

Za prvé, muže, který byl ředitelem banky, věřícím křesťanem a pilířem ctihodné společnosti, by jakživ nenapadlo, aby se spolčoval s příslušníky nižších vrstev. Právě naopak: pan Trent vynakládal značnou část svého času a energie k tomu, aby tyto lidi udržel v patřičných mezích, což činil s pevným a nezvratným přesvědčením, že napomáhá zachování spravedlivého společenského řádu

Prese všechno však ve viktoriánském světě existovalo několik míst, kde se volně mísily všechny společenské vrstvy, a v první řadě to byla sportoviště – rohovnický ring, turf a samozřejmě zvířecí zápasště. Všechny podniky, jež se zde odbývaly, měly buď špatnou pověst, anebo byly přímo nezákonné, a jejich příznivce ze všech vrstev spojoval společný zájem, který momentální zborcení společenských přehrad zcela pardonoval. A jestliže pan Trent neviděl ve své přítomnosti mezi nejsprostšími pouličními kramáři a hokynáři nic nepřipadného, je také pravda, že kramáři a hokynáři, v přítomnosti člověka z vyšších kruhů obvykle zamlklí a nesví, se na sportovních podnicích chovali stejně nenuceně, smáli se a směle šťouchali do sousedů, kterých by se za běžných okolností neopovážili dotknout.

Pojátkem mezi nimi byly zápasy zvířat – druh zábavy oblíbený po celé západní Evropě už od středověku. Ve viktoriánské Anglii však zvířecí zápasy rychle zkomíraly, padaly za oběť zákonodárství a

proměnlivému vkusu veřejnosti. Býčí a medvědí zápasy, na přelomu století zcela běžné, se staly vzácností a kohoutí zápasy se konaly pouze ve větších trhovách městech. V Londýně roku 1854 se těšily oblibě pouze tři druhy zvířecích zápasů a na všech se podíleli psi.

Takřka žádný cizinec od alžbětinských časů se neopomněl zmínit o lásce, kterou Angličané zahrnují svoje psy, a je s podivem, že se právě tvorové anglickým srdcím nejdražší mohli stát hlavními aktéry těchto zjevně sadistických »sportovních utkání«.

Ze tří psích sportů byly za nejvyšší »umění« pokládány zápasy psů proti psům. Tento sport byl natolik rozšířený, že si mnoho londýnských zločinců zajišťovalo slušnou obživu výlučně krádežemi psů, čili jako »baňkaři«. Ale psi zápasy byly poměrně vzácné, neboť to byly obvykle souboje na život a na smrt a dobrý psi bojovník byl drahým zbožím.

Ještě řidší byly zápasy psů s jezevci. Jezevec byl uvázan na řetězu v aréně, kam pak byl vpuštěn jeden nebo dva psi, aby zvíře roztrhali. Tuhá jezevčí škára a ostré zuby napínavost velice oblíbené podívané ještě zvyšovaly, ale tato zábava citelně trpěla nedostatkem jezevců.

Nejrozšířenějším psím sportem, zejména v půli století, bylo dávení krys. Ačkoli bylo prakticky nezákonné, provozovalo se s nápadnou neúctou k zákonům dlouhá desetiletí. Po celém Londýně visely tabule s nápisy »Kupujeme krysy« nebo »Nákup a prodej krys« a odchyt krys byl v podstatě drobným řemeslem s vlastními, přesně vymezenými pravidly živnosti. Nejvýše se cenily krysy z venkova, které byly známy svou udatností a od nichž nehrozilo nebezpečí infekce. Běžnější kanálové krysy, snadno rozpoznatelné podle zápachu, byly bojácné a jejich kousnutí mohlo cenného psa nakazit. Když si uvědomíme, že majitel hostince s dobře navštěvovanou krysí arénou nakupoval také dva tisíce krys týdně i – a poctivá venkovská krysa stála až jeden šilink – nepřekvapí nás, že se mnoho lidí živilo jako krysaři. Nejslavnější byl »Černý Jack« Hanson, který projížděl městem v jakémsi pohřebním voze a nabízel ve vznešených panských sídlech, že za absurdně nízký poplatek zbaví dům krys, když ho nechají »zlapat tu chamrad' živou«.

Nemáme dobré vysvětlení, proč viktoriánci na všech stupních společenského žebříčku odvraceli oči od dávení krys, ale byla to pohodlná slepota. Většina humánní literatury oné doby se pohoršuje nad kohoutími zápasy – které byly již velice vzácné – a příkře je zatracuje, ale o psích sportech se nezmiňuje ani slovem. Stejně tak nikde

nenacházíme náznak, že by počestné gentlemany z návštěv těchto krutých zábav hryzlo svědomí, neboť tito pánové se nepovažovali za nic víc než za »skalní příznivce hubení škůdné havěti«.

Jeden z těchto skalních příznivců, pan T., se odebral dolů do lokálu Královniny hlavy, který teď zel prázdnotou. Pokynul opuštěnému výčepníkovi a poručil si sklenici ginu pro sebe a pepřové kořalky pro svého psa.

Pan T. právě omýval buldokovi tlamu pepřovkou – aby nedostal raka – když ze schodů sešel rudovousý muž a řekl: »Mohu si s vámi vypít skleničku?«

»Jistěže,« odpověděl pan T., nedávaje se vyrušit od ošetřování psa.

Dupot a křik zaléhající sem shora oznamoval začátek další epizody hubení škůdné havěti. Rudovousý gentleman musel ten lomoz překřičet. »Pozoruji, že máte sportovního ducha,« řekl.

»A taky pěknou smůlu,« řekl pan T. neméně hlasitě. Pohládl svého psa. »Miláček dneska není ve své kůži. Když je ve formě, nemá soupeře, ale někdy mu schází razance.« Pan T. si lítostivě povzdychl. »Zrovna jako dneska.« Přejel psovi rukama po těle, pátraje po hlubších kousancích, a pak si otřel krev z prstů do kapesníku. »Ale vyšel z toho celkem hladce. Miláček bude ještě zápasit.«

»To nepochybuji,« řekl rudovous. »Příště na něj vsadím znovu.«

Pan T. projevil lehký zájem. »Prohrál jste?«

»Maličkost. Deset guineí, to nestojí za řeč.«

Pan T. byl konzervativní člověk a dosti zámožný, ale považovat deset guineí za »maličkost« by si nedovolil. Pohlédl znovu na svého společníka a zaznamenal elegantní střih jeho kabátce a prvotřídní bílé hedvábí šátku kolem krku.

»Jsem rád, že to berete na lehkou váhu,« řekl. »Dovolíte, abych vás za vaši smůlu odškodnil alespoň skleničkou?«

»Ani nápad,« opáčil rudovous. »Jakápak smůla. Víte, obdivuji se lidem, kteří si mohou držet koníčka a pouštět ho k zápasům. Také by se mi to zamlouvalo, kdybych nemusel tak často do ciziny za obchodem.«

»Vskutku?« řekl pan T. a naznačil výčepnímu repete.

»Určitě,« řekl neznámý. »Nedávno mi kdosi nabídl skvělého hotového psa, málem už zvlčilého, se všemi vlastnostmi pravého bojovníka. Bohužel, koupit jsem ho nemohl, nemám čas starat se o psa.«

»To je nepříjemné,« řekl pan T. »Kolik za něj chtěli?«

»Padesát guineí.«

»Přijatelná cena.«

»Rozhodně.«

Číšník jim přinesl nové nápoje. »Zrovna hledám hotového psa,« řekl pan T.

»Skutečně?«

»Ano,« řekl pan T. »Rád bych do své stáje ještě třetího, k Miláčkovi a Šantungovi – to je můj druhý pes. Ale nepředpokládám...«

Rudovousý gentleman se diskrétně odmlčel, než odpověděl. Výcvik, koupě a prodej psů pro zápasy byly koneckonců nezákonné. »Chcete-li,« řekl posléze Pierce, »mohl bych se přeptat, zda je to zvíře ještě k mání.«

»Opravdu? To by od vás bylo milé. Skutečně milé.« Náhle pana T. cosi napadlo. »Ale být vámi, koupil bych ho sám. Konečně za vašeho pobytu v cizině by se o psa mohli starat sloužící. Vaše paní by na to jistě dohlédla.«

»Obávám se,« odvětil rudovous, »že jsem v posledních letech zasvětil až příliš svých sil obchodním zájmům. Dosud jsem se neoženil.« A potom dodal: »I když bych to pochopitelně ještě rád stihl.«

»Pochopitelně,« řekl pan T. a obličejem mu přešel zvláštní hloubavý výraz.

Kapitola 12 / Problém slečny Elizabeth Trentové

Viktoriánská Anglie byla první společností, která o sobě pilně shromažďovala statistické údaje, a získaná data byla vesměs zdrojem nestoudné pýchy. Nicméně od roku 1840 začala jedna tendence přední myslitele doby vážně znepokojovat: neustálý přírůstek svobodných žen proti svobodným mužům. Kolem roku 1851 byl počet svobodných žen ve věku na vdávání spolehlivě odhadován na 2 765 000 – a valná část

těchto žen byly dcerky rodin ze středních a horních vrstev.

Byl to závažný a dalekosáhlý problém. Ženy z nižších vrstev si mohly najít práci jako švadlenky, květinářky, zemědělské dělnice nebo v kterémkoli z nesčíslných sprostých zaměstnání. Starost o tyto ženy nikoho nepálila, byla to ukoptěná stvoření, bez všeho vzdělání či vlastního názoru na řád světa. A. H. White s nepředstíraným úžasem popisuje svůj rozhovor s mladou dívkou, pracující ve výrobě zápalkových krabiček, která »v životě nevskočila do kostela či kaple. Jakživa neslyšela slova „Anglie“ a „Londýn“ či „moře“ nebo „lodi“. Jakživa nezaslechla o Bohu. Neví, jaké jsou Jeho skutky. Neví, zda má být člověk dobrý či zlý.«

Pochopitelně že bylo hotovým dobrodiním, když si chudé dítě navzdory tak hrubé nevědomosti našlo nějaký způsob, jak vůbec ve společnosti přežít. Nicméně problémy dcerušek z rodin středních a horních tříd byly jiného rázu. Tyto mladé dámy oplývaly vzděláním a sklony k velkopanskému životu. A od narození jim bylo vštěpováno, že jejich jediným údělem je stát se »dokonalými manželkami«.

Bylo hrozně důležité, aby se takové ženy provdaly. Která neuspěla, zůstala starou pannou – a to se takřka překrývalo s mrzáctvím, neboť panoval všeobecný názor, že »pravým posláním ženy je být správkyní, hybnou pákou, vůdčí hvězdou domova«, a když tento účel nedokázala naplnit, stávala se jakousi politováníhodnou společenskou troskou, vyvržencem.

Celkový problém vyhrocovala navíc skutečnost, že ženám z dobrého rodu se nabízelo jen několik málo možností sňatku. Konečně, jak si povšiml jeden ze současníků, jaká zaměstnání mohly najít, »aniž ztratily svoje společenské postavení? Dáma, má-li tak být zvána, musí být dámou ve všem všudy. Nemůže pracovat pro peníze ani se věnovat povolání, v němž zisk hraje prim, aby nenarušila práva dělnické třídy, která žije ze své práce...«

V praxi mohla neprovdaná žena z vyšší vrstvy využít jedinečné výsady svého postavení, vzdělání, a stát se guvernantkou. Ale roku 1851 bylo již pětadvacet tisíc žen zaměstnáno jako guvernantky a dalších, mírně řečeno, nebylo zapotřebí. Ostatní možnosti volby už nebyly tak přitažlivé; mohla se stát prodavačkou, úřednicí, telegrafistkou nebo ošetřovatelkou, ale všechna tato zaměstnání se hodila spíš pro ctižádostivou ženu z nižších kruhů než pro silně

konzervativní slečinku z panské rodiny.

Když mladá žena takovou ponižující práci odmítla, zatížilo její staropanenské rodinu značným finančním břemenem. Slečna Emily Downingová poznamenává, že »dcerám otců intelektuálních profesí... nezbyvá než cítiti se zátěží a brzdou těžce nabytých statků svých otců; musejí věděti – pokud o tom vůbec přemýšlejí – že jsou věčným zdrojem rodičovských úzkostí a že když se neprovádají, dříve nebo později budou s největší pravděpodobností přinuceny vstoupiti do existenčního boje zcela nepřipraveny a nevyzbrojeny pro takový zápas.«

Krátce řečeno, zoufalý nátlak na vstup do manželství – jakéhokoli slušného manželství – pociťovali stejně otcové jako dcery. Viktoriánci měli sklon uzavírat manželské svazky poměrně pozdě, mezi dvaceti až třiceti lety, ale pan Edgar Trent měl dceru Elizabeth, které už bylo dvacet devět a byla »plně zralá na vdávání« – což znamenalo, že již začíná povadat. Pozornosti pana Třenta nemohlo ujít, že rudovousý muž by potřeboval manželku. Nový známý se nestavěl k možnosti sňatku odmítavě, spíše naznačil, že to byly naléhavé obchodní zájmy, co mu až doposud bránilo, aby sledoval své osobní štěstí. Neviděl tedy příčin, proč nevěřit, že by tento pečlivě oblečený, očividně zámožný mladý muž se sportovními sklony nemohl v Elizabeth nalézt zalíbení. S tímto na mysli neváhal pan Trent pozvat pana Pierce do svého domu na Highwater Road na nedělní čaj, pod záminkou projednání koupě utvrzeného psa pro zápasy. Pan Pierce s jistým zaváháním pozvání přijal.

Elizabeth Trentová, s ohledem k jejím zraněným citům, v Piercově procesu svědčit nemusela. Dobová populární líčení případu nám však o ní podávají přesný obrázek. Byla střední postavy, poněkud tmavší pleti, než bylo tehdy v módě, a její rysy, podle slov jednoho pozorovatele, »byly dosti pravidelné, aniž by se daly nazvat hezkými«. Tehdejší žurnalisté stejně jako ti dnešní měli ve zvyku přehánět krásu žen, zapletených do skandálních afér, takže naprostý nedostatek lichotek ke zjevu slečny Trentové naznačuje pravděpodobně »nešťastný případ«.

Několik nápadníků se kolem ní patrně točilo, nemluvě o nepokrytě ctižádostivých mládencích, dychtících po sňatku s dcerou prezidenta bankovního domu, ty však tvrdošíjně odmítala, nepochybně k otcovým smíšeným pocitům. Ale Pierce, tento »švihácký, neohrožený muž

vzhledné postavy, obdařený spalujícím šarmem«, na ni jistě musel udělat dojem.

Pierce byl podle všeho mladou dámou neméně uchvácen. Jejich první setkání popisuje výpověď jednoho ze sloužících a při jejím čtení máme pocit, že jsme vstoupili do stránek viktoriánského románu.

Pan Pierce popíjel čaj s panem Trentem a jeho chotí, »pověstnou městskou kráskou«, v zahradě za domem. Přihlíželi, jak zedníci na zadním dvoře trpělivě stavějí zříceninu a nedaleko nich sází zahradník malebné plevely. Toto byl poslední záchvív bezmála stoletého anglického okouzlení ruinami; stále byly ještě v módě, takže každý, kdo na to měl, si nechával na svých pozemcích vztyčit zbořenisko.

Pierce dělníky chvíli pozoroval. »Copak to bude?« zeptal se.

»Rozhodli jsme se pro vodní mlýn,« řekla paní Trentová. »Bude rozkošný, až se před ním vyklene křivka rzivého mlýnského kola. Nemyslíte?«

»To zrezavělé kolo nás přijde pěkně draho,« zabručel pan Trent.

»Dělají ho z předem prorezavělého kovu, což nám ušetří spoustu nepříjemností,« dodala paní Trentová. »Stejně ale budeme muset čekat, až všechno zaroste plevely. Teprve pak se zaskví v plné kráse.«

V tu chvíli se objevila Elizabeth v bílé krinolíně. »Ach, moje milovaná dcera,« řekl pan Trent a povstal. Pan Pierce se zdvihl s ním. »Představuji ti pana Edwarda Pierce, moje dcera Elizabeth.«

»Přiznávám, že jsem netušil, že máte dceru,« řekl Pierce. Hluboce se uklonil celým trupem, uchopil ji za ruku a už se zdálo, že jí ruku políbí, ale pak zaváhal. Zřejmě ho příchod mladé ženy na scénu dočista popletl.

»Slečno Trentová,« řekl, neohrabaně pouštěje její ruku ze své, »vyrazila jste mi překvapením dech.«

»Nevím, zdali to mluvím v můj prospěch či naopak,« opáčila Elizabeth Trentová, rychle usedla k čajovému stolku a s nataženou rukou čekala na svůj šálek.

»Ujišťuji vás, že jednoznačně ve váš prospěch,« odpověděl pan Pierce. A podle očitého svědectví se při této poznámce hluboce zarděl.

Slečna Trentová se ovívala, pan Trent si odkašlal a paní Trentová, dokonalá manželka, zdvihla podnos se sušenkami a nabídla: »Ochutnejte, pane Pierci.«

»Bude mi potěšením, madam,« pronesl pan Pierce a nikdo z

přítomných ani na okamžik nezapochoyboval o jeho upřímnosti.

»Povídáme si o ruinách,« řekl pan Trent snad až příliš hlasitě. »Ale předtím nám pan Pierce vyprávěl o svých toulkách po světě. Právě nedávno se vrátil z New Yorku.«

Dcera na tuto nárážku bystře zareagovala. »Neříkejte?« vydechla a živě kmitala vějířem. »Ale to je úžasné.«

»Obávám se, že spíše na pohled, slovy to snad vypovědět nelze,« odpověděl pan Pierce, uhýbaje očima pohledu mladé ženy tak nápadně, že jeho rozpačitá rezervovanost nikomu neunikla. Bylo nabíledni, že ho okouzli; konečným důkazem pak bylo to, že svoje slova adresoval paní Trentové. »Mám-li být upřímný, je to město jako každé jiné všude na světě, příznačné hlavně tím, že postrádá rozličných drobných vymožeností, které my, londýnští usedlíci, považujeme za samozřejmé.«

»Slyšela jsem,« odvážíla se slečna Trentová, nepřestávajíc mávat vějířem, »že v těch končinách žijí domorodí loupežníci.«

»S radostí bych vás počastoval,« řekl pan Pierce, »nekonečnými dobrodružstvími s Indiány – neboť tak se nazývají, v Americe stejně jako na Východě – ale obávám se, že jsem tam žádná dobrodružství nezažil. Americká divočina leží až za řekou Mississippi.«

»Byl jste tak daleko?« zeptala se paní Trentová.

»Byl,« odpověděl pan Pierce. »Je to nezměrná řeka, mnohokrát širší než Temže, a v Americe vymezuje hranici mezi civilizací a barbarstvím. Ačkoli v poslední době se staví železniční dráha, která tuto obrovskou kolonii překlene« — neodpustil si blahosklonnou zmínku a pan Trent zařičel smíchy – »a pevně doufám, že s příchodem železnice americké divoštství zanedlouho vymizí.«

»Jak zajímaví,« pronesla slečna Trentová, kterou očividně nic lepšího nenapadlo.

»Jaký obchod vás vedl do New Yorku?« optal se pan Trent.

»Mohu-li být tak smělý,« pokračoval pan Pierce, přehlížeje otázku, »a nepohorším-li něžná ouška přítomných dam, podám vám příklad divoštství, jež v amerických končinách dosud přetrvává, a hrubého způsobu života, na němž mnoho tamějších usedlíků neshledává nic pozoruhodného. Víte, co jsou to bizoni?«

»Četla jsem o nich,« řekla paní Trentová s rozzářenýma očima. Podle výpovědi některých sloužících byla panem Piercem právě tak

uchváčena jako její nevlastní dcera a její chování vyvolalo v páně Trentově domácnosti menší bouřku. Paní Trentová řekla: »Jsou to taková velká zvířata, něco jako divoké krávy, a jsou celá kosmatá.«

»Přesně tak,« řekl pan Pierce. »V západní části americké země jsou tyto bizoni velice rozšířeni a mnoho lidí se tam živí – bohužel, je tomu tak – jejich lovem.«

»Byl jste v Kalifornii, kde našli zlato?« zeptala se bez jakékoli souvislosti slečna Trentová.

»Ano,« řekl Pierce.

»Nech pana Pierce dovyprávět jeho příběh,« řekla paní Trentová poněkud příkřeji, než bylo namístě.

»Nuže,« řekl Pierce, »lovci bizonů, jak se jim říká, stíhají tato zvířata jednak kvůli masu, které se dá přirovnat ke zvěřině, jednak kvůli jejich kůži, která je také vysoko ceněná.«

»Nemají kly,« řekl pan Trent. Pan Trent před časem financoval v zastoupení banky loveckou výpravu na slony a v tuto chvíli bylo velké skladiště v docích zaplněno pěti tisíci sloních klů. Pan Trent si byl toto zboží osobně prohlédnout, ohromnou místnost bílých zahnutých klů, skutečně působivá podívaná.

»Ne, kly nemají, ačkoli samci těchto zvířat mají rohy.«

»Rohy, aha. Ale slonovina to není.«

»Ne, slonovina to není.«

»Aha.«

»Pokračujte, prosím,« řekla paní Trentová, jejíž oči neztrácely svůj lesk.

»Nuže,« řekl Pierce, »mužům, kteří tyto bizony zabí-... kteří je posílají na onen svět, se říká lovcům bizonů a ke svému řemeslu používají ručnic. Když se jim naskytne příležitost, rozestaví se do řady a ženou celé stádo zvířat, aby spadla z nějaké skály. Ale tenhle způsob není tak běžný. Častěji zvířata kosí jednotlivě. V každém případě – a omlouvám se za krutá slova, jichž jsem nucen při vyprávění o této kruté zemi používat – jakmile zvíře vydechne naposledy, vyjmou z něho lovci vnitřnosti.«

»Velice rozumné,« přikývl pan Trent.

»Zajisté,« řekl Pierce, »ale má to jednu zvláštnost. Lovci bizonů si z těchto vnitřností jako vybranou pochoutku cení tenké střevo.«

»Jak je připravují?« zeptala se slečna Trentová. »Počítám, že si je

opékají na ohni.«

»Ne, madam,« řekl Pierce, »nezapomínejte, že vám vyprávím příběh zavrženíhodného divošství. Tato střeva, kterých si nadevše cení, která jsou pro ně takovou lahůdkou, pojidají na místě, nijak neupravená.«

»Chcete říci syrová?« otázala se paní Trentová a pokrčila nos.

»Vskutku, madam, tak jako pojidáme syrovou ústřici, právě tak tito lovci jedí střeva, a to ještě teplá, z čerstvé mršiny.«

»Můj ty bože!« řekla paní Trentová.

»Někdy se také stane,« pokračoval Pierce, »že se na zabití zvířete podíleli lovci dva, a potom se každý vrhne po jednom konci vzácného střeva. A jeden předhání druhého, aby tu pochoutku spolykal rychleji než sok.«

»Propána,« hlesla slečna Trentová, ovívajíc se o poznání rychleji.

»Kdyby jen to,« řekl Pierce. »Mnohdy také lovec ve své nenasytné lačnosti spolkně celou šňůru střeva naráz. To je známý trik. Když však jeho oponent jeho úmysl včas rozpozná, může mu nestrávené střevo ještě vytáhnout z úst. Zahákne je prstem a souká je ven jako provázek. A tak si jeden lovec pochutnává na soustu, které už druhý před ním snědl, abych tak řekl.«

»Ach bože,« vydechla paní Trentová, bílá jako křída.

Pan Trent si odkašlal. »Pozoruhodné.«

»Jak zajímaví,« pravila slečna Trentová rozechvělým hlasem.

»Musíte mne omluvit, prosím,« řekla paní Trentová a zvedla se od stolu.

»Proboha,« řekl pan Trent.

»Doufám, že jsem vás nevydělil, madam, to by mne mrzelo,« omlouval se pan Pierce a také povstal.

»Vaše příběhy jsou vskutku pozoruhodné,« řekla paní Trentová a obrátila se k odchodu.

»Proboha,« opakoval pan Trent a pospíchal za ní.

Tak se stalo, že pan Edward Pierce a slečna Elizabeth Trentová na zahradě za domem na chvíli osaměli a byli viděni, jak spolu vyměnili několik slov. Obsah jejich rozhovoru není znám. Ale slečna Trentová se později jednomu sloužícímu svěřila, že pana Pierce shledala »zcela okouzlujícím v jeho neotesané upřímnosti,« a v domácnosti Trentových se všeobecně soudilo, že slečna Elizabeth Trentová získala statek ze všech nejvzácnější – »nápadníka«.

Kapitola 13 / Špagát

Poprava Emmy Barnesové, věhlasné vražednice sekyrou, připadla na 28. srpen 1854 a vzbudila široký zájem veřejnosti. Večer před popravou se pod vysokými žulovými zdmi newgateského vězení začaly shromažďovat první davy, aby tam strávily noc a zajistily si dobrý výhled na podívanou příštího rána. Téhož večera vynesli pomocníci popravčího mistra z brány díly šibenice a začali je sestavovat. Údery kladiv bylo slyšet dlouho do noci.

Majitelé blízkých obytných domů s okny na Newgateské náměstí ochotně na tuto noc pronajímali svoje pokoje lepším dámám a pánům, chtivým dobré vyhlídky na dějiště »posledního tanečku«. Paní Edna Molloyová, ctnostná vdova, si byla plně vědoma hodnoty svých pokojů, a když ji vzdělaně mluvící pán jménem Pierce požádal, aby mu na noc pronajala svůj nejlepší pokoj, nasadila tvrdou taxu: pětadvacet guineí za jedinou noc.

To byla značná suma. Paní Molloyová mohla z této částky pohodlně žít celý rok, ale nedala se tím faktem nijak zmást, neboť věděla, jakou cenu mají tyto peníze pro pana Pierce – cenu půlročního platu stolníka nebo jedněch či dvojích dámských šatů, nic podstatnějšího by za ně nepořídil. Ostatně výmluvným důkazem jeho lhostejnosti byla už samozřejmost, s jakou jí zaplatil, na místě a ve zlatých guineích. Paní Molloyová nechtěla riskovat, že ho urazí, když před ním do mincí kousne, ale sotvaže se ocitla o samotě, zaťala do nich zuby. Se zlatými guineemi nemohl být člověk nikdy dost opatrný, a ji už ošidili nejednou, a jací jemnostpáni.

Mince byly pravé, a jí spadl kámen se srdce. Proto se již také dále o pana Pierce a jeho společnost příliš nezajímala, když se později téhož dne ubírali nahoru do pronajatého pokoje. Společnost se skládala ještě z dalších dvou mužů a dvou žen, nastrojených v parádních šatech. Z jejich přízvuku poznala, že muži nejsou jemnostpáni a jejich slečinky že také za moc nestojí, navzdory těm proutěným košíkům a lahvím vína, co s sebou přinesli.

Když celá společnost vstoupila do pokoje a Pierce za ní zavřel dveře, ani nenaslouchala u klíčové dírky. Tihle lidé jí potíže dělat nebudou, tím si byla jistá.

Pierce přistoupil k oknu a zahleděl se dolů na shromážděné davy vzrůstající každým okamžikem. Náměstí bylo temné, osvětlované pouze září pochodní kolem popravčího lešení, prudkým, zlověstným světlem, v němž se už rýsovaly tvary příčného břevna a propadliště.

»Jakživ to nedokáže,« řekl Agar za jeho zády.

Pierce se otočil. »Musí to dokázat, hochu.«

»Je to nejlepší hádě v celý branži, nejlepší, vo jakým kdo jakživ slyšel, ale vodsad' se nedostane,« řekl Agar a trhl palcem k newgateskému vězení.

Ted' se ozval druhý muž. Tím druhým byl Barlow, podsaditý morous s bílou jizvou po ráně nožem přes celé čelo, kterou mu obvykle zakrývala krempa klobouku. Barlow byl dolinář, který přisedlal na ranaře – z kapsáře poklesl na sprostého lupiče – z něhož Pierce před několika lety udělal svého drožkáře. Všichni ranaři byli v jádře zabijáci a právě tohle chmaták jako Pierce požadoval od komplice, který třímal otěže drožky, vždy přichystán k útěku – nebo také k nelítostné bitce, když na to přišlo. A Barlow byl věrný »komplot«, pracoval pro Pierce už bezmála pět let.

Barlow se zachmuřil a řekl: »Když to pude, tak to dokáže. Čistej Willy to dokáže, jestli je to v lidskejch silách.« Mluvil pomalu a působil dojmem člověka, který těžce formuluje svoje myšlenky. Pierce nicméně věděl, že v akci je rychlý jako střela.

Pierce pohlédl na obě ženštiny. Byly metresami Agara a Barlowa, což znamenalo, že také jejich komplici. Jménem je neznal a nijak o to nestál. Mrzelo ho od samého začátku, že je k téhle příležitosti musel přizvat – za celých pět let známosti s Barlowem jeho družku nespátřil – ale nebylo zbytí. Barlowova kuběna byla očividně násoska; gin z jejího decha táhl přes celý pokoj. Agarova nebyla jistě lepší, ale ta byla aspoň střízlivá.

»Vzali jste štínky?« zeptal se Pierce.

Agarova jambora otevřela piknikový košík. Uvnitř uviděl hubku, zásypy na rány a obvazy. Byly tam také pečlivě složené šaty. »Všecko, co ste si přál, pane.«

»Jsou ty šaty dost malé?«

»Jo, pane. Skoro jako na dítě, pane.«

»To je dobře,« řekl Pierce, obrátil se zpátky k oknu a zahleděl se na náměstí. Šibenice ani bobtnající davy ho nezajímaly. Díval se na zdi newgateského vězení.

»Tady je večere, pane,« řekla Barlowova družka. Pierce se ohlédl na zásoby studené drůbeže, sklenice s naloženou cibulkou, humří klepeta a balíček tmavých doutníků.

»Výborně, výborně,« řekl.

»Válíte nóbl skonku, pane?« řekl Agar. Byl to odkaz na známou podvodnickou finesu. Pronesl to jízlivým tónem a později Agar vypověděl, že Pierce tuto poznámku přešel bez odpovědi. Otočil se k nim s rozhaleným dlouhým kabátem, aby si povšimli pistole, kterou měl za pasem.

»Kdyby snad někoho z vás napadlo couvnout,« řekl, »bude mít v tu ránu šplíchačku pod nosem a půjde do kytíček.« Tence se usmál. »Jsou taky horší věci než deportace do Austrálie, jasný?«

»Nic ve zlým,« řekl Agar s očima na zbrani. »Nic ve zlým, já to nijak nemyslel – to byl jen vtip.«

Barlow řekl: »Nač vlastně potřebujem hádět?« Pierce se nedal strhnout na vedlejší kolej. »Zapište si moje slova za uši,« řekl. »Kdo z vás ucouvne, zastaví kulku, než řekne švec. To je moje poslední slovo.« Usedl ke stolu. »A teď,« řekl, »si dám kuřecí stehno, a pak si budeme hledět to čekání nějak zkrátit.«

Pierce část noci prospal. Za rozbřesku ho probudily zástupy, které napěchovaly náměstí pod okny. Dav teď vzrostl na více než patnáct tisíc hlučných a hrubých zvědavců, a Pierce věděl, že v ulicích je jistě dalších deset nebo patnáct tisíc lidí, kteří se budou chtít na popravu podívat cestou do práce. Zaměstnavatelé se o pondělcích, na které byla stanovena poprava, nenamáhali předstírat přísnost; rozumělo se samosebou, že každý přijde do práce pozdě, a zvláště dnes, kdy měla být pověšena žena.

Šibenice již stála a nad propadlštěm se houpal provaz. Pierce pohlédl na kapesní hodinky. Bylo 7.45, za chvíli to začne.

Dole na náměstí začal dav táhle prozpěvovat: »Jémíne, špagát tě nemíne! Jemíne, špagát tě nemíne!« Ozýval se odtud halasný smích, řev a dusot nohou. Vypukla tam i jedna nebo dvě rvačky, ale v husté tlačenci netrvaly dlouho.

Všichni se na tu podívanou nahrnuli k oknu.

Agar řekl: »Kdy počítáte, že vystartuje?«

»Podle mého přesně v osm.«

»Já bych vyrazil vo něco dřív.«

Pierce řekl: »Vyrazí, až to sám uzná za vhodné.«

Minuty zvolna mijely. Nikdo v místnosti nepromluvil. Posléze Barlow řekl: »Já tu Emmu Barnesovou znal – nikdá by mě nenapadlo, že takhle skončí.«

Pierce na to neodpověděl.

V osm hodin ohlásila zvonkohra chrámu Božího hrobu celou hodinu a z davu se vznesl netrpělivý řev. Vězeňský zvon se tiše rozklínal a vzápětí se brána newgateského vězení otevřela a odsouzená s rukama svázanýma za zády byla vyvedena ven. V čele kráčel kaplan, předčítající nahlas z bible. Na konci průvodu šel černě oděný městský kat.

»Klobouky dolů!« zvolaly zástupy, když spatřily odsouzenou. Všichni muži smekli klobouky a odsouzená zvolna vystoupila na popraviště. Potom se ozvaly výkřiky: »Vepředu dolů! Vepředu dolů!« Většinou nezůstaly oslyšeny.

Pierce z odsouzené ženy nespouštěl zraky. Emma Barnesová byla třicátnice a vypadala dost statně. Rozevřenými šaty byly vidět tuhé šlachy a svaly na jejím krku. V očích však měla skelný a nepřítomný pohled a zdálo se, že vůbec nevnímá, co se kolem děje. Postavila se nad propadlo a mistr popravčí na ní provedl několik posledních úprav, jako švadlena strojící krejčovskou pannu. Emma Barnesová hleděla daleko přes hlavy davu. Kat připevnil k řetězu, který měla kolem krku, provaz.

Kněz hlasitě četl, oči přikované ke stránkám bible. Mistr popravčí svázal ženě nohy koženým řemenem, přičemž jí hodnou chvíli neohrabaně šátral pod sukněmi; dav to komentoval pepnými poznámkami.

Popravčí povstal a natáhl ženě přes hlavu černou kápi. A pak, na smluvené znamení, se propadlo s dřevěným prásknutím, které Pierce slyšel tak jasně, až ho obešla hrůza, otevřelo, tělo padlo dolů, zastavilo se a vzápětí zůstalo nehybně viset.

»Vylepšuje se,« poznamenal Agar. Městský kat byl známý nešika, kterému se odsouzenci ještě několik minut házeli a svíjeli na provaze, než vypustili duši. »Lidem se to moc páčit nebude,« dodal Agar.

Davu to zřejmě nikterak nevadilo. Na okamžik se rozhostilo naprosté ticho a potom se zdvihla vzrušená vřava debaty. Pierce věděl, že většina těch lidí bude na náměstí zevlovat ještě celou příští hodinu, dokud mrtvou neodříznou a nepoloží do truhly.

»Nenapijete se punče?« zeptala se Agarova jambora.

»Ne,« řekl Pierce. A potom ještě: »Kde ten Willy vězí?«

Čistej Willy Williams, nejslavnější hádě století, byl dosud za branami newgateského vězení, na samém počátku svém útěku. Byl to drobný chlapík a v mládí, ještě jako kominický učeň, byl pověstný svou mrštností, v pozdějších letech ho zaměstnávali nejvýznamnější chmatáci a o jeho kouscích se vyprávěly legendy. Říkalo se o něm, že Čistej Willy by se vyšplhal i po skleněné stěně, a nikdo si netroufal tvrdit opak.

Dozorci v Newgate slávu svého vězně dobře znali a po celé ty dlouhé měsíce si na něho pro všechny případy dávali bedlivý pozor. Přesto však věděli, že útek z Newgate je zhola nemožný. Vynalézavý člověk se o to mohl pokusit v Ponsdale, kde vládla notoricky laxní kázeň, zdi byly nízké a dozorci nebyli hluší k cinkotu zlaté mince a vědělo se o nich, že dovedou přimhouřit obě oči. V Ponsdale, v Highgate, nebo v kterémkoli z tuctu dalších vězení měl vězeň šanci, ale v Newgate nikdy. Jeho plány vypracoval George Dance, »jeden z nejpuntičkářštějších intelektů Éry Vkusu«, a účelem každého detailu stavby bylo zdůraznění tvrdé skutečnosti ztráty svobody. Tak například proporce okenní klenby byly »mírně zesíleny, aby se znásobil tísnivý dojem úzkosti samotných oken«, a současní komentátoři se nad dokonalostí těchto krutých efektů rozplývali chválou.

Pověst newgateského vězení nespočívala jen v jeho estetických hodnotách. Za více než sedmdesát let, od roku 1782, kdy byla budova dostavěna, odtud neuprchl jediný vězeň. A nebylo také divu: vězení bylo ze všech stran obklopeno padesátistopovými žulovými zdmi. Stavební kameny byly hladce otesány a tvrdilo se, že se nedají zlést. A i kdyby se někomu podařilo nemožné, stále by to nebylo nic platné, neboť vrcholek zdí byl obehnán železnou tyčí, opatřenou otáčivými bubny s ostrými hroty, které trčely i z tyče samé. Přes tuto překážku by se nedostal nikdo. Útek z Newgate byl mimo veškerou představivost.

Jak měsíce ubíhaly a dozorci přítomnosti malého Willyho zvolna přivykali, přestávali si na něho dávat tak pečlivý pozor. Nebyl vězněm,

kteřý by jim působil těžkosti. Nikdy neporušil zákaz hovoru, nikdy neoslovil spoluvězně, bez stížností a bez odporu nastupoval v předepsaných patnáctiminutových střídách do »veverčí klece« – čili šlapacího mlýnu; poctivě a bez přestávek cupoval konopí. Dokonce lze říci, že si tenhle drobný mužik svým slušným chováním a dobrou náladou, s nimiž se podroboval zvyklostem vězeňského řádu, získal volky nevolky jistý respekt. Byl na nejlepší cestě, aby tak asi za rok dosáhl »podmínky«, podmíněného propuštění z výkonu trestu.

Nicméně v pondělí 28. srpna 1854 v osm hodin ráno proklouzl Čistej Willy Williams k rohu vězeňského dvora, kde se dvě zdi setkávaly, zapřel se zády do kouta a rozpínaje ruce a nohy, sunul se po příkrých kamenných kvádrech vzhůru. Když už dosahoval vrcholku zdi, doneslo se k němu rozmazané prozpěvování davu: »Jémíne, špagát tě nemíne!« Bez váhání se zachytil tyče poseté železnými bodci. Okamžitě si rozdrásal ruce.

Čistej Willy neměl cit v dlaních už od dětství, měl je samý mozol a hustě protkané jizvami. Majitelé domů měli tehdy ve zvyku nechávat krb hořet do poslední chvíle před příchodem kominíka a jeho malého pomocníka, a když si dítě v dosud rozpáleném komíně popálilo ruce, jak pospíchalo nahoru, nikdo si tím hlavu nelámал. Když se dítěti práce nelíbila, mohla jeho místo zaujmout spousta dalších.

Čistej Willy si za ta léta popálil ruce nescísněkrát. Nic tudíž necítil, když se mu teď z pořezaných dlaní řinula krev, crčela ve stružkách po předloktí a v kapkách se mu rozstříkovala po obličejí. Nevěnoval tomu nejmenší pozornost.

Pomalu postupoval podél rotujících ježatých bubnů přes celou délku zdi, pak takhle přelezl druhou a pustil se po třetí. Byla to vyčerpávající námaha. Ztratil veškerý pojem času a tartas davu, sledujícího popravu, vůbec neslyšel. Pokračoval v cestě po obvodu vězeňského dvora, až dosáhl jižní zdi. Tady se zastavil a počkal, až pod ním projde hlídka. Strážný oči nezdvihl, ačkoli Willy později vzpomínal, že mu několik kapek krve dopadlo na čapku a na ramena.

Když strážný přešel, přešplhal Willy přes bodce – takže si rozřezal i prsa, kolena a nohy a krev z něho lila proudem – a seskočil z pětimetrové výšky na střechu nejbližší budovy za vězeňskou zdí. Hluk jeho dopadu nikdo nezaslechl, neboť všude kolem bylo pusto a prázdno, všichni přihlíželi dopravě.

Z této střechy přeskočil na jinou a pak na další, překonáváje přitom bez váhání až půl třetího metru široké mezery mezi domy. Jednou nebo dvakrát mu na šindelích a břidlicové krytině ujela ruka, ale vždycky se včas zachytil. Strávil přece na střechách notný kus života.

Konečně, za necelou půlhodinku poté, co se začal plazit po věžeňské zdi vzhůru, proklouzl oknem v zadní lomenici domu paní Molloyové, přešoural chodbu a vstoupil do pokoje, pronajatého za horentní sumu panu Piercovi a jeho společnosti.

Agar později vypověděl, že Willy vypadal »příšerně zřízenej, prostě hrozně«, a dodal, že »krvácel jak zapíchnutej svatej«, ačkoli tato kacířská poznámka byla pak ze soudních záznamů vyškrtnuta.

Pierce nařídil, aby Willyho, který byl sotva při vědomí, rychle ošetřili. Vzkřísili ho výpary čpavkové soli uchystané v inhalátoru z broušeného skla. Ženy ho pak bez vší strojené upejpavosti, o to však rychleji, vysvlekly ze šatů, zastavily krvácení z četných ran styptickým práškem a přiložily na ně obvazy. Agar mu dal napít na posílněnou kokového vína a výživné Buroughsovy a Welicomovy hovězí a železité vinné směsi. Potom ho přinutili spolykat dvě »Carterovy pilule pro utišení nervů« a několik kapek opiové tinktury na zmírnění bolesti. Tato kombinovaná první pomoc navrátila opět Wiilymu smysly, takže mu ženy mohly umýt obličej, zmáčet tělo růžovou vodičkou a navléct ho do ženských šatů.

Když byl oblečen, dostal doušek bromokofeinu, aby rychle načerpal nových sil, a řekli mu, že bude předstírat mdloby. Na hlavu mu posadili ženský kokrhel a nazuli mu šněrovací botky; zkrvavený věžeňský oděv nacpali do piknikového koše.

Nikomu z davu o více než dvaceti tisících hlavách nestálo za pozornost, když z domu paní Molloyové vyšla nastrojená společnost příživníků – z nichž jedna žena byla v mrákotách, takže ji muži museli nést a vstřít do přistavené drožky – a odhrčela do ranního světla. Žena v mdlobách nebyla žádnou zvláštností, rozhodně ne takovou, aby snesla srovnání s ženou, která se pomalu otáčela na konci provazu, sem a tam, sem a tam.

Kapitola 14 / Georgiánská ostuda

Podle běžného odhadu bylo sedm osmin budov viktoriánského Londýna ve skutečnosti stavbami georgiánskými. Tvář města a jeho celkový architektonický ráz byly dědictvím předchozí éry; viktoriánci začali podstatněji přebudovávat svoje hlavní město teprve od osmdesátých let minulého století. Tato liknavost zrcadlila ekonomiku městské výstavby. Po většinu století nebylo prostě výnosné strhávat staré budovy, dokonce ani ty, které svým moderním funkcím nevyhovovaly. Rozhodně tato liknavost nebyla motivována důvody estetickými – viktoriánci nenáviděli georgiánský styl, který veliký Ruskin označil za »*non plus ultra ohavnost*«.

Nikoho snad proto nepřekvapí slova londýnských *Timesů*, které ve své zprávě o útěku z newgateského vězení konstatovaly, že »přednosti této stavby byly vůči hledě nadsazovány. Nejenže je únik z jejích zdí možný, ale je dokonce dětskou kratochvílí, neboť uprchlý trestník dosud nedosáhl věku dospělosti. Je nejvyšší čas, aby tato veřejná ostuda byla srovnána se zemí.«

V článku se dále pravilo, že »metropolitní policie vyslala do městských doupat skupiny ozbrojených policistů, aby uprchlíka vyšívaly, a jeho dopadení lze očekávat v době co nejkratší«.

Žádné další zprávy nenásledovaly. Musíme si uvědomit, že v té době byly útoky z vězení, podle slov jednoho současníka, »stejně běžné jako porody z nemanželského lože«, a něco tak všedního do zpravodajství ani nepatřilo. Ve dnech, kdy se záclony v oknech parlamentu namáčely do vápna, aby poslance diskutující o vedení krymské kampaně chránily před cholerou, se nemohly noviny zabývat bezvýznamným kriminálním, který měl to štěstí, že se mu podařilo prchnout z vězení.

O měsíc později se v Temži našlo tělo jakéhosi mladého muže a policejní orgány je identifikovaly jako mrtvolu uprchlého vězně z Newgate. V *Evening Standardu* tomu věnovali sotva odstavec, ostatní noviny ses o tom nezmínily vůbec.

Kapitola 15 / Piercova domácnost

Čistej Willy byl po svém útěku dopraven do Piercova domu v Mayfairu, v jehož ústraní strávil několik týdnů, dokud se jeho zranění nezahojila. Z jeho pozdějšího svědectví před policií se poprvé dovídáme o záhadné ženě, která byla Piercovou milenkou a kterou Willy poznal jako »slečnu Miriam«.

Willy byl ubytován v ložnici v prvním patře domu a sloužícím bylo řečeno, že je příbuzným slečny Miriam, kterého přejel fiakr na New Bond Street. Slečna Miriam ho občas ošetřovala. Vypověděl o ní, že měla »vznešené držení, pěknou postavu, hovořila jako dáma a chodila, jako by se zvolna vznášela, nikdy nikam nespěchala«. Z posledně uvedeného pocitu se vyznali všichni svědkové, na něž éterický zjev mladé ženy hluboce zapůsobil; její oči byly popisovány jako mimořádně okouzlující a půvab jejích pohybů nazýván »snovým« a »fantasmagorickým«.

Tato žena zřejmě žila v domě s Piercem, ačkoli během dne byla mnohdy mimo dům. Čistej Willy o jejích příchodech a odchodech neměl zcela jasno, a nadto byl často zmámen opiem, což může být i vysvětlení přízračných vlastností, jež jí přisuzoval.

Willy si vzpomínal na jeden jejich rozhovor. Zeptal se: »Tak vy jste jeho kanárek?« Myslel tím, že je Piercovým komplicem při domovních loupežích.

»Kdepak,« usmála se. »Nemám hudební sluch.«

Usoudil z toho, že v Piercových plánech nijak nefiguruje, ačkoli později se tento dojem ukázal klamný. Byla integrální součástí plánu a byla pravděpodobně první z galérky, kdo se o Piercových úmyslech dověděl.

Při procesu se kolem slečny Miriam a její role vynořilo množství nejružnějších dohadů. Značná část svědectví přispívá k závěru, že byla herečkou. To by vysvětlovalo její vlohy pro napodobování přízvuků a chování rozličných společenských vrstev, její zvyk líčit se přes den, kdy by si žádná své cti dbalá žena nezneštvářila pleť kosmetikou, i její

otevřené vystupování coby Piercovy metresy. Dělicí čára mezi herečkou a prostitutkou byla tehdy neobyčejně jemná. A herci byli už svým povoláním věční harcovníci, kteří měli blízko ke zločincům, pokud sami nebyli zločinci. Ať je pravda o její minulosti jakákoli, několik let byla patrně jeho milenkou.

Pierce se v domě objevoval zřídka a příležitostně byl pryč také přes noc. Čistej Willy si vzpomínal, že ho jednou nebo dvakrát spatřil na sklonku odpoledne v rajtkách a cítil z něho koňský pach, jako by se právě vrátil z jezdecké projížďky.

»Nevěděl jsem, že jste fanda do koní,« řekl jednou Willy.

»Nejsem,« odpověděl suše Pierce. »Mám těch hajter plný zuby.«

Pierce nepouštěl Willyho z domu ani potom, co se jeho rány zhojily, čekal, až mu povyroste »trávník«. Uprchlý vězeň se nejbezpečněji poznal podle krátce ostříhaných vlasů. Koncem září měl už vlasy přijatelně dlouhé, ale Pierce mu stále nedovoloval odejít. Když se ho Willy zeptal proč, odpověděl Pierce: »Čekám, až tě buď chytí, nebo najdou tvoji mrtvolu.«

Toto prohlášení Willyho zmátlo, ale uposlechl. O několik dní později přišel Pierce s novinami v podpaží a řekl mu, že může z domu. Téhož večera zamířil Willy do Svaté země, aby tam vyhledal svoji milou, Maggii. Zjistil, že Maggie žije na hromádce s makesákem – lupičem nejhrubší sorty, který se živil »rozhoupanou holí« – tedy přepadáním chodců. O Willyho už nejevila zájem.

Willy si pak našel dvanáctileté děvče jménem Louisa, jejíž hlavní profesí bylo »zametání sněhu«. U soudu byla vylicena jako »žádná vejškařka, víme, ani žádná škrobařka, akorát tu a tam kousek vobyčejného sněhu pro skupníka. Nic víc, faktiř.« Těmito slovy, která musela být předsedajícím soudcům náležitě přetlumočena, se rozumělo, že Willyho milenka provozovala nejnižší druh krádeží prádla. Lepší zloději prádla, vejškaři a škrobaři, kradli ve vznešených čtvrtích často přímo z prádelních šňůr. Prosté zametání sněhu se přenechávalo dětem a mladým děvčatům, a když se prádlo světilo »skupníkům«, kteří je pak prodali jako z druhé ruky, mohl to být výnosný zdroj obživy.

Willy se nechával dívkou živit a neodvažoval se z útočiště doupat vytáhnout paty. Pierce ho varoval, aby držel jazyk za zuby a před nikým se nezmiňoval, že měl při útěku z Newgate pomocníky. Čistej Willy bydlel se svou jamborou v nájemném domě, kde žila víc než stovka lidí;

dům byl známým hnízdem kapsářů. Willy a Louisa spali v posteli, kterou sdíleli s dvaceti dalšími nájemníky obou pohlaví, a Louisa o této době prohlásila: »Flákal se doma, lebedil si a čekal, až se mu vozve hlavado.«

Kapitola 16 / Rotten Row

Ze všech velkosvětských míst tohoto velkosvětského města Londýna žádné nepředčilo Rotten Row, houbovitou, blátivou stezku v Hyde Parku, přezdívanou také Dámská míle. Pokud to jen počasí dovolilo, projížděly se tu doslova stovky mužů a žen na koních, všichni v nejhonosnější parádě, jakou doba mohla poskytnout, zářící v zlatém slunci o čtvrté odpoledne.

Byl to živý, barvitý obraz: jezdci a jezdkyňe těsně namačkaní jeden na druhého; dámy provázené uniformovanými pážaty, poslušně klusajícími za svými velitelkami, někdy také s neoblomnými dueňami, strnule usazenými v sedle, anebo se suitou svých ctitelů. Jakkoli však podívaná na Rotten Row působila skvělým a mondénním dojmem, tak zcela bezúhonná nebyla, neboť mnoho těchto žen se těšilo pochybné pověsti. »Nedá příliš námahy,« napsal jeden z autentických svědků, »rozpoznat povolání spanilé krasojezdkyně, která svým bičíkem či mrknutím oka zdraví půltucet mužů současně a která chvílemi prostrídá jednotvárnost bezpečného sedla tím, že se s rukama za zády půvabně vyklání stranou, aby vyslechla lichotky podél kráčejičího obdivovatele.«

Byly to příslušnice nejvyšší sorty prostitutek a počestné dámy, ať se vám to líbí nebo ne, se mnohdy ocitaly v situaci, kdy s těmito elegantními dámičkami z polosvěta byly nuceny soupeřit o mužskou přízeň. Rotten Row ovšem nebyla jedinou arénou téhle soutěže; totéž se odehrávalo v opeře nebo v divadle. Nejedna mladá dáma zjistila, že se zraky jejího průvodce upírají nikoli na představení, ale k nějaké drahé

lóži, odkud jeho pohledy s nepokrytým, upřímným zájmem opětuje elegantní dáma.

Viktoriánci tvrdili, že jsou vpádem prostitutek do ctihodných kruhů hluboce pobouřeni, ale vzdor všemu volání po nápravě a změně se tyto ženy vesele ukazovaly ve společnosti takřka ještě další půlstoletí. Zvykli jsme si viktoriánskou prostituci brát jako zvláště křiklavý projev hlubokého pokrytectví společnosti. Ale otázka je mnohem složitější; úzce totiž souvisí s celkovým názorem viktoriánské Anglie na ženy.

Byla to éra výrazného pohlavního rozlišování v odívání, způsobech, vzezření a chování. I na kusy nábytku či některé pokoje v domě se pohlíželo jako na »pánské« a »dámské«; jídelna byla pánská, salón dámský a tak podobně. Předpokládalo se, že to má své biologické opodstatnění.

»Je očividné,« napsal Alexander Walker, »že muž obdařený rozumovými schopnostmi, svalovou silou a odvahou jich použití, je předurčen k roli ochránce; žena, schopná rozumové úvahy jen v nepatrných mezích, slabá a bojácná, vyžaduje ochrany. Za těchto okolností přirozeně vládne muž. Žena přirozeně poslouchá.«

Toto přesvědčení bylo s menšími obměnami opakováno znovu a znovu. Ženy mají slabé rozumové nadání, nepočítají s následky, nechají se ovládat svými emocemi – je tudíž zapotřebí, aby jejich chování podléhalo přísnému dohledu mnohem rozumnějších a vyrovnanějších mužů.

Údajná intelektuální méněcennost ženy byla posilována jejím vzděláváním a mnoho dobře vychovaných žen nepochybně bylo oněmi upejpavými, rozhihnanými, patologicky choulostivými blázínky, jací zaplňují stránky viktoriánských románů. Od mužů se pak nedalo čekat, že budou mít s manželkami příliš společného. Mandeli Creighton napsal, že shledal »dámy jako takové velice neuspokojivou duchovní potravou; zdá se, že nechovají žádné kromobyčejné myšlenky nebo nápady, a třebaže pomyšlení, že bychom je něčemu přiučili, může nějaký čas lichotit naší marnivosti, zanedlouho opět vybledne. V jistém věku, když se domůžete vlastního domu a tak dále, berete manželku jako součást domácího inventáře a naleznete v ní velice útěšlivou instituci; ale silně pochybuji, že by se našlo příliš mnoho mužů chovajících myšlenky hodné dalšího sdělení, kteří by se s těmito myšlenkami svěřili nejprve svým ženám, anebo kteří by očekávali, že je

snad jejich ženy ocení.«

Existují četné důkazy, že obě pohlaví toto uspořádání nudilo k uzoufání. Ženy, trosečnice v obrovské domácnosti plné sloužících, si vybíjely svoji frustraci barvitým ohňostrojem hysterických neuróz: trpěly poruchami sluchu, řeči a zraku; přepadaly je záchvaty kašle, mrákoty, nechut' k jídlu; zmítaly jimi kopulační pohyby nebo se svíjely v tak děsných křečích, až se hlavami dotýkaly pat. Všechny tyto bizarní příznaky samozřejmě obecnou představu o křehkosti ženského pohlaví jen posilovaly.

To frustrovaní muži měli jinou možnost, mohli se uchýlit k prostitutkám, často velice živým, veselým a vtipným stvořením, obdařeným tedy vlastnostmi u žen nepochopitelnými. Na prostší úrovni byly prostitutky pro muže přijatelné, protože v jejich společnosti mohli odložit tísnivé formality uhlazené společnosti a uvolnit se v atmosféře »rozepjatého pohodlí«. Toto osvobození od všech zábran bylo přinejmenším stejně důležité jako dostupnost pohlavního vybití *per se*, a byla to patrně tato přitažlivá stránka věci, co dopomohlo prostituci k tak široké základně uvnitř společnosti a umožnilo lehkým ženštinám, aby se nestydatě vtíraly do uznávaných arén vysoké viktoriánské společnosti, jako byla Rotten Row.

Koncem září 1854 se Edward Pierce se slečnou Elizabeth Trentovou začali scházet při projížďkách na koni v Rotten Row. První jejich setkání bylo nepochybně náhodné, ale později se tam v jakési nevyčtené dohodě vídali pravidelně.

Život Elizabeth Trentové se pod vlivem těchto odpoledních schůdek začal přetvářet: celé dopoledne se na ně připravovala a celý večer o nich vyprávěla; její přítelkyně si stěžovaly, že nemluví než o Edwardovi, a její otec si stěžoval na dceřiny neskromné nároky na nové a nové šaty. Nabýval dojmu, jak sám řekl, že »*nutně* potřebuje každý den nové šaty a nejradši by hned dvojce.

Nepřitažlivé mladé ženě zřejmě nikdy nepřipadalo divné, proč si pan Pierce z množství omračujících krásk na Rotten Row vybral právě ji; byla slepě unesena jeho pozornostmi. Před soudem označil Pierce jejich rozhovory za »lehké a triviální« a podrobně zopakoval pouze jeden z nich.

Došlo k němu někdy v měsíci říjnu 1854. Byla to doba velkých politických změn a vojenského skandálu; národní sebeúcta utrpěla

těžkou ránu. Krymská válka se obracela v pohromu. Když začala, píše o tom J. B. Priestley, »uvítaly vyšší vrstvy válku jako slavnostní piknik ve velkém měřítku, konaný na vzdáleném a romantickém místě. Skoro by se mohlo zdát, že se Černé moře otevřelo turistice. Bohatí důstojníci, jako lord Cardigan, se rozhodli vzít s sebou svoje jachty. Manželky některých velitelů naléhaly, aby je mohly doprovázet i se svými komornými. Různí civilisté zrušili zamluvené letní pobyty, aby mohli armádu následovat a nepřišli o zábavu.«

Zábava se rychle změnila v debakl. Britské jednotky byly špatně vycvičené, špatně zásobované a nesmyslně vedené. Lordu Raglanovi, vrchnímu veliteli armády, bylo pětadesát let a byl »starý na svůj věk«. Raglan se nejspíš domníval, že dosud válčí u Waterloo a nazýval nepřítele »Francouzem«, ačkoli Francouzi teď byli jeho spojenci. V jednom případě byl dokonce tak popletený, že zaujal pozorovací stanoviště za ruskými nepřátelskými liniemi. Atmosféra »letitého zmatku« se prohlubovala a uprostřed léta i důstojnické paničky psaly domů, že »nikdo tady nemá nejmenší potuchy, co bude dál«.

V říjnu této nesmyslnosti nasadil korunu lord Cardigan, když se svou lehkou brigádou svedl okázale hrdinnou bitvu, v níž zdecimoval tři čtvrtiny svého vojska v úspěšné snaze dobýt nepravou baterii nepřátelských děl.

Piknik očividně skončil a takřka všichni Angličané horních tříd byli hluboce znepokojeni. Jména Cardigan, Raglan a Lucan zaznívala ze všech rtů. Ale pan Pierce toho teplého říjnového odpoledne v Hyde Parku nenápadně vtahoval Elizabeth Trentovou do hovoru o jejím otci.

»Dneska ráno byl strašně nervózní,« řekla.

»Neříkejte?« řekl Pierce, poklusávaje vedle ní.

»Je takhle nervózní každé ráno, když musí odeslat náklad zlata na Krym. Od prvního probuzení je celý vyměněný. Chodí jako duchem nepřítomný a v roztržitosti dělá ty nejhlupejší kousky.«

»Jsem přesvědčený, že nese těžkou odpovědnost,« řekl Pierce.

»Tak těžkou, že se až bojím, aby nepropadl nezřízenému pití,« řekla Elizabeth a pozasmála se.

»Dozajista přeháníte, madam.«

»Rozhodně se chová velice podivínsky. Víte přece, jak je zaujatý proti pití alkoholu před soumrakem.«

»Já též, je to jenom rozumné.«

»Nu,« pokračovala slečna Trentová, »podezírám ho, že svoji zásadu porušuje, protože se vždycky ráno v den odesílání zlata odebere do vinného sklepa a nikomu ze sloužících ani nedovolí, aby mu šel podržet lucernu. Trvá na tom, že půjde sám. Moje nevlastní matka ho už mockrát vypeskovala, že může na schodech do sklepa klopýtnout a něco si udělat. Ale kdepak on, nic na její prosby nedá. Zavře se ve sklepě, a když se zas vynoří, jde rovnou do banky.«

»Myslím,« řekl Pierce, »že tam z nějakého docela všedního důvodu chodí něco překontrolovat. Není to logičtější?«

»Ne, není,« řekla Elizabeth, »poněvadž veškerou starost o zásoby, údržbu sklepa, stáčení vína před večerí a podobné věci přenechává vždycky maceše.«

»Pak se tedy chová věru podivínsky,« řekl vážně Pierce. »Doufejme, že ta velká odpovědnost neklade na jeho nervový systém přílišnou zátěž.«

»Doufejme,« odpověděla s povzdechem dcera. »Není dnes rozkošný den?«

»Rozkošný,« přisvědčil Pierce. »Nevýslovně rozkošný, ale přesto ani zdaleka tak rozkošný jako vy.«

Elizabeth Trentová se zahihňala a odpověděla, že je nestydatý taškář, když jí tak nepokrytě lichotí. »Dejte si pozor, abych vás nezačala podezírat z nějakého skrytého úmyslu,« řekla se smíchem.

»Proboha, to snad ne,« řekl Pierce, a aby ji o tom ubezpečil, uchopil na okamžik její ruku lehce do své.

»Já jsem tak šťastná,« řekla.

»A já jsem šťastný z vás,« řekl Pierce a mluvil pravdu, protože konečně věděl o všech čtyřech klíších.

ČÁST II / KLÍČE

listopad 1854 – únor 1855

Kapitola 17 / Potřeba prvnicky

Pan Henry Fowler, sedící v době oběda v temném zákoutí šenkovny, projevoval všechny známky prudkého rozrušení. Hryzal se do rtů, otáčel sklenkou v prstech a stěží se dokázal přimět pohlédnout do očí svého přítele Edvarda Pierce. »Nevím, jak začít,« řekl. »Je to strašně překérní záležitost.«

»Ujišťuji vás svou naprostou diskretností,« řekl Pierce a pozdvihl svoji sklenku.

»Děkuji vám,« řekl Fowler. »Víte,« začal a opět mu uvázl hlas. »Víte, to je tak« – odmlčel se a zavrtěl hlavou – »je to hrozně ženantní.«

»Jen to bez okolků vyklopte,« vybídl ho Pierce, »jako muž muži.«

Fowler polkl doušek a postavil sklenici s ostrým cvaknutím zpět na stůl. »Tak dobře. Jde prostě o to, že jsem dostal francouzskou nemoc.«

»Proboha,« řekl Pierce.

»Obávám se, že jsem příliš hověl svým choutkám,« pronesl smutně Fowler, »a teď za to musím platit. Ani nevíte, jak je to trapné a nepřijemné.« Venerické onemocnění se tenkrát považovalo za následek nezřízené pohlavní aktivity. Existovalo jen málo způsobů léčby a ještě méně lékařů, ochotných pacienta s touto chorobou léčit. Většina nemocnic nebyla na léčení kapavky a syfilidy vůbec zařízena. Ctihodný muž, který k těmto nemocím přišel, byl snadným terčem vyděračů, proto ta páně Fowlerova nesdíllost.

»Jak vám mohu pomoci?« zeptal se Pierce, ačkoli odpověď znal předem.

»Chytám se naděje – a snažně doufám, že nikoli marně – že byste jako starý mládenec mohl něco vědět – ach, že byste mne mohl seznámit s nějakým venkovským děvčetem, s prvnickou, víte?«

Pierce se zachmuřil. »Dneska to už není tak snadné jako kdysi.«

»Já vím, já vím,« řekl Fowler a hlas mu vzrušeně stoupl. Ovládl se a pokračoval už tišeji. »Chápu, že je to těžké. Ale doufal jsem...«

Pierce přikývl. »Znám jednu ženu z Haymarketu,« řekl, »která občas mívá jednu nebo dvě prvnicky. Mohu se u ní diskrétně pozeptat.«

»Ach, *prosím vás*,« řekl rozechvěle pan Fowler. A potom dodal: »Je to hrozně bolestivé.«

»Mohu se jen přeptat,« řekl Pierce.

»Budu vám navěky zavázán,« řekl pan Fowler. »Je to hrozně bolestivé.«

»Přeptám se,« řekl Pierce. »Spolehněte se, že vám dám do dvou dnů vědět. A zatím neztrácejte dobrou mysl.«

»Ach děkuji vám, mnohokrát děkuji,« řekl Fowler a objednal další rundu.

»Může to být drahé,« varoval Pierce.

»Čert vem peníze, příteli. Přisahám, že zaplatím cokoliv.« Pak svůj výrok ještě jednou uvážil. »Kolik asi tak počítáte?«

»Sto guineí, máte-li mít jistotu, že je opravdu prvnicka.«

»Sto guineí?« Rysy mu nešťastně povadly.

»Jistěže, a to ještě budeme moci mluvit o štěstí, když ji za ty peníze seženu. Po těchhle děvčatech je velká shánka.«

»Nu, pak se nedá nic dělat,« řekl pan Fowler a vyklopil do sebe další sklenici. »Ať to stojí, co to stojí, rád zaplatím.«

Dva dny poté obdržel pan Fowler nedávno zavedenou poštou s jednotnou pencovou sazbou dopis, adresovaný do jeho kanceláře v bankovním domě Huddleston a Bradford. Prvotřídní kvalita dopisního papíru a úhledný krasopis vykroužený neklamně ženskou rukou vdechly panu Fowlerovi novou naději.

11. listopadu 1854

Vážený pane, náš společný známý, pan P., mne požádal, abych Vám sdělila, až budu vědět o nějaké dámě – *prvnice*. Mám to potěšení doporučit Vám velice půvabnou bezúhonnou dívku, která právě přišla z venkova, a věřím, že v ní naleznete zalíbení. Pokud Vám to vyhovuje, najdete ji za čtyři dny večer v osm hodin v Lichfield Street, na konci St. Martin's Lane. Bude Vás tam čekat a nedaleko odtud bude pro Vás zajištěno příhodné soukromí.

Znamenám se v nejhlubší úctě

oddaná Vaše

M.B.

South Moulton Street

O ceně dívky nebylo v dopise zmínky, ale nad tím se pan Fowler nepozastavil. Přirození měl nateklé a nadmíru choulostivé, takže vlastně na nic jiného nemyslel, když seděl za psacím stolem a snažil se dostat svým pracovním povinností. Nahlédl znovu do dopisu a opět pod jeho blahodárným vlivem nabyl důvěry. Z každého slova číselu spolehlivost, a to bylo rozhodující. Fowler věděl, že mnohé panny přicházely o svůj vínek bezpočtukrát, aby byly vždy znovu uvedeny do »stavu nevinnosti« prostým krejčovským stehem v strategickém místě.

Věděl také, že ne všichni uznávají soulož s pannou za bezpečný prostředek proti venerické nemoci. Mnoho mužů přísahalo, že je tato kúra vyléčila; druzí ji naopak zavrhovali. Selhání se nejčastěji připisovala skutečnosti, že dívka nebyla skutečnou prvníčkou. Proto si pan Fowler prohlížel dopisní papír a písmo a nacházel v obojím ujištění, jež v něm najít chtěl. Poslal svému příteli Piercovi neurčitě formulovaný list se slovy díky za jeho pomoc.

Kapitola 18 / Kočárová finta

Ve stejný den, kdy pan Fowler sepisoval děkovný dopis panu Piercovi, chystal se pan Pierce vloupat do sídla pana Trenta. Jeho plán počítal se čtyřmi lidmi: Piercem, který znal vnitřní uspořádání domu, Agarem, který měl za úkol zhotovit voskový otisk klíče, Agarovou jamborou v roli »vrány« čili hlídky, a konečně Barlowem jako »zedníkem« pro zastírací manévry.

Svoji úlohu měla sehrát i záhadná slečna Miriam. V zamýšleném

vloupání byla hlavní osobou, neboť právě na ní spočívala tíha akce, nazývané »kočárová finta«. Byla to jedna z nejdůvtipnějších metod, jak vniknout do domu. Úspěch kočárové finty se opíral o zavedený společenský mrav – uplácení služebnictva spropitným.

Zhruba deset procent veškerého obyvatelstva viktoriánské Anglie bylo »ve službě« a dostávalo vesměs bídny plat. Ze všech nejhůře byli placeni ti, které jejich povinnosti přiváděly do styku s návštěvníky a hosty domu: stolník a dveřník, jejichž roční příjem byl z větší části odkázán na spropitné. Odtud pramenilo notorické pohrdání dveřníka k nemajetným návštěvníkům – a také »kočárová finta«.

12. listopadu 1854 v devět hodin večer stáli všichni Piercovi kumpáni na svých místech. Vrána, Agarova metresa, se zvolna procházela po chodníku naproti Trentovu domu. Zedník Barlow proklouzl uličkou mezi domy k zadnímu vchodu pro dodavatele a psímu výběhu. Pierce s Agarem se skrývali v křoví hned vedle hlavního vchodu. Když byli všichni v pohotovosti, přirazil k chodníku elegantní kočár a zazněl domovní zvonek.

Dveřník Trentových uslyšel zazvonění a šel otevřít. U chodníku spatřil kočár. S důstojností svého povolání a v očekávání diškrece dveřník zůstal stát ve vchodu a nepokřikoval do noci, koho že to čerti nesou. Když však ani po chvíli z kočáru nikdo nevystoupil, sešel ze schodů k chodníku, zdali není zapotřebí jeho služeb.

Uvnitř kočáru uviděl hezkou, jemnou ženu, která chtěla vědět, zda je to dům pana Roberta Jenkinse. Vrátný odpověděl, že nikoliv, ale pana Jenkinse znal, jeho dům byl hned za rohem, a ukázal kočímu cestu.

Zatímco se toto dalo, vklouzli Pierce s Agarem otevřenými dveřmi do domu. Zamířili rovnou ke dveřím do sklepa. Dveře byly zamčené, ale Agar použil klimenta, neboli šperháku, a vzápětí je měl otevřené. Oba muži byli za sklepními dveřmi dřív, než dveřník od dámy v kočáře obdržel svůj šilink. Dveřník vyhodil minci do vzduchu, chytil ji, vrátil se zpátky do domu a znovu dveře uzamkl, aniž ho napadlo, že byl přelstěn.

Tohle byla ta kočárová finta.

Pierce namířil tenký svazek paprsků zlodějky na svoje hodinky. Bylo 21.04. Měli tedy na hledání klíče celou hodinu, než Barlow započne manévry k odvrácení pozornosti od jejich útěku.

Pierce s Agarem opatrně sestoupili po rozvrzaných schodech do

hloubi sklepa. Uviděli dlouhé police s lahvemi vína, uzamčené za železnou mříží. Její nové zámky se Agarově péči rychle podvolily. V 21.11 se mřížové dveře rozletěly a oba muži vstoupili do vlastního sklepa. Okamžitě začali pátrat po klíči.

Pro pátrání po klíči žádná finta neexistovala. Byla to zdoluhavá a usilovná práce. Pierce mohl vycházet pouze z jediného předpokladu: protože paní Trentová sklep pravidelně navštěvovala a protože pan Trent si jistě nepřál, aby na klíč náhodou narazila, ukryl ho bankéř nejspíš někam vysoko, kam na něj manželka nedosáhne. Nejprve tedy osahali hořejšek polic. Byly zaprášené a za chvíli vířil všude kolem prach.

Agar se svými nemocnými plícemi jen s námahou odolával kašli. Jeho potlačované chrchlání Pierce několikrát poplašilo, jak znělo hlasitě, ale v domácnosti Trentových je našťástí nezaslechli.

Zanedlouho bylo půl desáté. Teď už Pierce věděl, že čas začíná pracovat v jejich neprospěch. Hledal stále zuřivěji, propadal netrpělivosti a zahrnoval Agara, který mu vedl kužel světla z rozpalené zacloněné lucerny, hořkými stížnostmi.

Uplynulo dalších deset minut a Pierce se začal potit. A pak znenadání, až se málem ulekl, nahmataly jeho prsty nahoře na příčném trámku police cosi chladného. Spadlo to s kovovým cinknutím na zem. Po chvíli šátrání po hlíněné podlaze drželi v ruce klíč. Bylo 21.45.

Pierce ho nastrčil do kruhu světla. Agar ze tmy zasténal.

»Co je?« šeptl Pierce.

»To neni von.«

»Jak to myslíš?«

»No že to neni ten zatracenej klíč, todle je jinej.«

Pierce obrátil klíč v ruce. »Víš to určitě?« zašeptal, ale to už sám viděl, že má Agar pravdu. Klíč byl zaprášený a dlouho nepoužívaný, v mezerách mezi zuby byla zažraná špína. Agar mu vzal slova z úst.

»Na ten nikdo nejmní deset járů nemáknul.«

Pierce zaklel a pustil se opět do hledání, zatímco Agar držel fronkovnici – zlodějku. Agar si zkoumavě prohlížel klíč.

»To sem teda blázen,« zašeptal. »Něco takovýho sem teda neviděl. Řek bych, že takovej malej, faňáckej klíč může pasovat akorát k náký sarapatičce náký dámičky –«

»Drž hubu,« ucedil Pierce.

Agar zmlkl. Pierce pátral dál a cítil, jak mu v hrudi buší srdce. Na hodinky se nedíval, nechtěl znát čas. Potom se jeho prsty podruhé dotkly chladného kovu. Vytáhl tu věc na světlo.

Byl to lesklý klíč.

»Ten je vod kačeny,« řekl Agar, když jej spatřil.

»Tenhle určitě,« řekl Pierce a povzdychl si. Uchopil fronkovnici a přidržel ji Agarovi. Agar vylovil z kapes dva plátky vosku. Krátce je stiskl v dlaních, aby se nahnály, a pak do nich klíč otiskl, nejprve jednu a vzápětí i druhou stranu.

»Čas?« zašeptal.

»Devět jedenapadesát,« řekl Pierce.

»Zmáknou to ještě jednou,« řekl Agar a zopakoval celý postup s druhou dvojicí vosků. Tohle byla u zkušených klimentáků běžná praxe, protože otisky se v době mezi vloupáním a zhotovením klíčů mohly ještě poškodit.

Když měl obě sady odměáčknuté, vrátil Pierce klíč na místo jeho úkrytu.

»Devět sedmapadesát.«

»Kristova noho, to máme kliku.«

Vyšli z vinného sklepa, zamkli za sebou mříž a vystoupili ke dveřím do přízemí. Potom čekali.

Barlow, příkrčený ve stínu u příbytků sloužících, pohlédl na kapesní hodinky a zjistil, že je deset. Krátce ještě zaváhal. Každá minuta, kterou jeho komplicové trávili v domě Trentových, hrozila výbuchem, ale na druhou stranu také ještě nemuseli být se svou prací hotovi, navzdory časovému rozvrhu. Netoužil stát se bídákem vítaným zlostnými tvářemi, až prchnou z domu.

Nakonec zabručel »deset je deset,« sevřel pytel a vykročil dozadu k psím boudám. Byli v nich tři psi, přibyl nový »hotový« pes, dárek pana Pierce. Barlow se naklonil přes ohradu a vysypal z pytle do výběhu čtyři pištící krysy. Psi se rázem rozběsnili a rozštěkali a nocí se rozlehl příšerný rámus.

Když se v příbytcích služebnictva začala rozsvěcovat okna jedno po druhém, zmizel Barlow ve tmě.

Sotvaže Pierce s Agarem zaslechli ozvuky té vřavy, otevřeli si dveře od sklepa, vyšli do chodby a zase za sebou zamkli. Ze zadního traktu

byl slyšet dusot běžících nohou. Odemkli zámky a odstrčili závory domovních dveří, vykradli se z domu a propadli se v nočním tichu.

Zanechali po sobě pouze jedinou stopu: nezajištěné domovní dveře. Věděli, že první, kdo to ráno zjistí, bude dveřník, který vstává ze všech nejčasněji. Ale ten se určitě rozpomene na příhodu s kočárem z předchozí noci a pomyslí si, že nejspíš zapomněl zamknout. Vskrytu může chovat podezření na vloupání, ale když se pak s postupem dne nic nebude postrádat, na všechno zase zapomene.

Rozhodně víme, že žádná loupež v domě Trentových nebyla úřadům ohlášena. Záhadné pobouření psů vysvětlovala těla mrtvých krys ve výběhu. Probíraly se sice možnosti, jak se krysy do psí ohrady dostaly, ale dům pana Trenta byl rozlehlý a pořád bylo co na práci, takže na jalové spekulace o hloupostech nezbýval čas.

A tak ráno 13. listopadu 1854 získal Edward Pierce první ze čtyř klíčů, které potřeboval. Okamžitě se zaměřil na získání dalšího.

Kapitola 19 / Dostaveníčko

Pan Henry Fowler nemohl uvěřit svým očím. Před ním v bledém světle pouliční plynové lampy stála něžná bytost s růžovými tvářemi, neuvěřitelně mladá. Nemohlo jí být mnoho přes věk odpovědnosti, který zákon stanovil na dvanáct let, a už samotný postoj, držení těla a plaché chování výmluvně hovořily o jejím cudném a neposkvrněném stavu.

Oslovil ji. Odpověděla tiše, váhavě, s očima sklopenýma k zemi, a pak ho zavedla do nedalekého nájemního domu. Pan Fowler si ten vetchý barák měřil s jistými obavami, jeho zevnějšek nevypadal příliš lákavě. Byl proto mile překvapen, když na dívčino zaklepání přišla otevřít neobyčejně krásná žena, kterou dívka oslovila jako »slečnu Miriam«. Hned dole v chodbě poznal Fowler, že tento dům nepatří k oněm sprostým hampejzům, kde se pronajímají postele za pět šilinků na

hodinu, a sotvaže uplyne váš čas, přijde majitel a buší na dveře holí. Naopak, tady byl nábytek potažen hebkým sametem, všude visely těžké drapérie, podlahy pokrývaly znamenité perské koberce a zařízení domu svědčilo o vkusu a kvalitě. Slečna Miriam si počínala nadobýčej důstojně, když ho požádala o celých sto a ještě pět liber; její způsoby byly tak vznešené, že Fowler bez vytáček zaplatil a odebral se s dívkou, která se jmenovala Sarah, přímo nahoru na pokoj.

Sarah se mu svěřila, že teprve nedávno přišla z Derbyshiru, že oba rodiče jí zemřeli, že její starší bratr bojuje na Krymu a mladší žije v chudobinci. Mluvila o těchto věcech lehce, takřka vesele, když stoupali do schodů. Fowlerovi se zazdalo, že v jejím hlase zachytil podtón rozechvělého vzrušení – to nebohé dítě bylo ze své první zkušenosti zřejmě nervózní – a předsevzal si, že k ní bude ohleduplný.

Pokoj, do něhož vstoupili, byl stejně přepychově zařízen jako obývací pokoj dole, sytě rudý a elegantní, a vzduch byl provoněn jasmínem. Zběžně se rozhlédl, neboť opatrnosti nikdy nezbyvá. Potom zastrčil západku na dveřích a obrátil se k dívce.

»Nu tak,« řekl.

»Ano, pane?« řekla dívka.

»Nuže,« řekl. »Nepůjdem, ehm ...«

»Ach ano, jistě, pane.« A to prosté dítě ho začalo svlékat. Byl to zvláštní pocit, stát uprostřed tohoto elegantního – takřka dekadentního – pokoje a nechat se svlékat dítětem, které mu dosahovalo sotva do pasu, jak natahovalo prstíky a rozepínalo mu knoflíky. Bylo to prostě báječné a pan Fowler se trpně podrobil a zakrátko byl nahý, ačkoli dívka se ještě neodstrojila.

»Co je to?« zeptala se a dotkla se klíče na stříbrném řetízku kolem jeho krku.

»To je – jenom klíč,« odpověděl.

»Radši ho sundejte,« řekla, »mohla bych si o něj ublížit.«

Sundal klíč z krku. Stáhla plynové lampy a vysvlékla se. Příští hodina či dvě byly pro Henryho Fowlera tak neuvěřitelným, omračujícím zážitkem, že na svoje bolestivé potíže dočista zapomněl. A vůbec si už nepovšiml, když se zpoza těžké sametové drapérie vysunula kradmá ruka a popadla klíč ležící na hromádce jeho šatů; podobně si nevšiml, když tam byl o něco později klíč zase vrácen.

»Ach, pane!« vykřikla dívka v životadárném okamžiku. »Ach,

pane!«

A Henry Fowler v jediné prchavé chvíli pocítil takovou životní sílu a vzrušení, jaké dosud za svých sedmačtyřicet let nepoznal.

Kapitola 20 / Spálená rána

Snadnost, s jakou Pierce a jeho kumpáni získali první dva klíče, jim dodala sebedůvěry, která se brzy ukázala falešnou. Takřka vzápětí po získání Fowlerova klíče narazili na potíže z nečekané strany: Jihovýchodní dráha pozměnila zaběhnutý řád své výpravny na nádraží London Bridge.

Tlupa vysílala slečnu Miriam pozorovat denní běh kanceláří, a ta koncem prosince 1854 přinesla špatnou zprávu. Na schůzce v Piercově domě Piercovi a Agarovi oznámila, že si železniční společnost najala strnada, který teď střeží její místnosti přes celou noc.

To byla mrzutá zpráva, poněvadž měli v plánu vloupat se tam v noci. Ale podle Agara se Pierce s tímhle zklamáním rychle vypořádal. »Jak drží služby?« zeptal se.

»Přichází každý večer, když zavírají, přesně v sedm,« řekla slečna Miriam.

»Co je to za chlápka?«

»Klabnej pudil,« odpověděla, čímž měla na mysli, že si nezadá s poctivým policistou. »Je mu kolem čtyřicítky, slušňácky olepený, tlustý. Ale vsadím se, že ve službě nespí a zpiťar to taky není.«

»Je ozbrojený?«

»Je,« přikývla.

»Kde se vometá?« řekl Agar.

»Sedí hned u dveří. Na schodech přede dveřma do kanceláře a celou noc se odtud nehne. Na prahu má papírový pytlík, myslím, že si v něm nosí večeri.« Jistá si tím slečna Miriam ale nebyla, neboť se neodvážila zůstat na nádraží dlouho do noci, bylo by to nápadné.

»Kristova noho,« řekl znechuceně Agar. »Hned za dveřma? To nám teda spálil ránu.«

»Zajímalo by mě, proč najali nočního hlídače,« řekl Pierce.

»Třeba zmerčili, že tam házem voko,« řekl Agar, protože několik měsíců střídavě sledovali provoz kanceláře a někdo si jich mohl všimnout.

Pierce si povzdychl.

»A máme po ftákách,« řekl Agar.

»Nějaké řešení se vždycky najde,« řekl Pierce.

»Poznám spálenou ránu,« řekl Agar.

»Není spálená,« řekl Pierce, »bude to jen trochu těžší, nic víc.«

»Jak byste se tam chtěl vbourat?« zeptal se Agar.

»Přes oběd,« zněla odpověď.

»Na bělo?« zděsil se Agar při představě, že by měli riskovat vloupání za bílého dne.

»Proč ne?« řekl Pierce.

Příští den pozorovali Pierce s Agarem polední provoz kanceláře. V jednu hodinu odpoledne bylo nádraží London Bridge plné odjíždějících a přijíždějících cestujících, za vznešenými pasažéry se ke kočárům pachtili nosiči se zavazadly, kočébrři se překřikovali v nabídkách svého občerstvení a mezi tím vším procházeli tři čtyři policisté, dohlíželi na pořádek a slídili po dolinářích – kapsářích, neboť nádraží se stávala jejich novým oblíbeným lovištěm. Dolinář vyrazil křenovi flek – vytáhl své oběti peněženku – při nástupu do vlaku a postižený na to obvykle přišel až daleko za Londýnem.

Spojitosť kapsářů a železničních nádraží rychle vstoupila do obecného povědomí, a když v roce 1862 maloval William Frith »Nádraží«, jeden z nejslavnějších obrazů své generace, centrem jeho kompozice byli dva detektivové zatýkající zloděje.

Na nádraží London Bridge konalo službu několik konstáblů metropolitní policie. A železniční společnosti navíc zaměstnávaly soukromé dozorce.

»Miltoňáků je tady jako nasráno,« řekl nešťastně Agar, když se rozhlédl po nástupišťích.

»To nevádí,« řekl Pierce. Upíral oči k nádražní kanceláři.

V jednu hodinu sestoupili úředníci po železných schodech dolů a žertujíce mezi sebou, pospíchali na oběd. Dopravní inspektor,

suchopárný gentleman s vyčesanými licousy, zůstal v kanceláři. Ve dvě hodiny se úředníci vrátili a kolotoč kancelářské práce se rozběhl nanovo.

Příští den šel inspektor na oběd, ale dva z úředníků si oběd odpustili a zůstali v kanceláři.

Třetího dne v tom našli řád: v jednu odpoledne odcházel jeden či více úředníků na hodinový oběd, ale nikdy neponechali kancelář bez dozoru. Závěr byl jednoznačný.

»Na bělo to nepude,« řekl Agar.

»A co to zkusit v neděli,« řekl Pierce, přemýšleje nahlas.

V oněch dobách – a vlastně do dneška – se britský železniční systém zuby nehty bránil nedělnímu provozu. Pracovat o nedělích se považovalo za nepotřebné a nepatřičné ve všech druzích podnikání a zvláště železnice projevovaly vždycky podivuhodně moralistní tendence. Například kouření v železničních vagónech bylo přísně zakázáno ještě dlouho poté, co se stalo široce rozšířeným společenským zvykem; gentleman, který si chtěl dopřát doutník, musel podplatit průvodčího – což bylo také zakázáno – a navzdory silnému tlaku veřejného mínění zůstalo při starém až do roku 1868, kdy konečně parlament schválil zákon, který železnice přinutil, aby cestujícím dovolily kouřit.

Podobně, ačkoli se všichni shodovali, že i ti nejbohabojnější lidé potřebují někdy cestovat v den Páně, a přestože oblíbený zvyk víkendových výletů tlačil na nedělní jízdní řády ještě důrazněji, železnice tomuto trendu tvrdošíjně odolávaly. V roce 1854 vypravovala Jihovýchodní dráha v neděli pouze čtyři vlaky a druhá společnost, která s ní nádraží London Bridge sdílela, Londýnská a Greenwichská dráha, vypravovala šest vlaků, obě méně než polovinu obvyklého počtu.

Pierce s Agarem zašli na nádraží hned příští neděli a tentokrát našli před kanceláří inspektora zdvojenou stráž: jeden strnad stál a dveří, druhý zaujímal postavení dole pod schodištěm.

»Proč?« zeptal se Pierce, když uviděl ty dva hlídače. »Proč, proboha, proč?«

Při soudním líčení vyšlo najevo, že Jihovýchodní dráha na podzim 1854 vystřídala majitele. Nový vlastník, pan William Perkins, měl filantropické sklony a jeho zájem o nižší vrstvy ho přivedl k prosazování politiky zvyšování početního stavu zaměstnanců dráhy

všech profesí, »aby zajistil poctivou práci lidem, které by jinak mohlo zlákatí pokušení nepravosti a neprozřetelné promiskuity«. To byl také jediný důvod, proč byli najímáni zaměstnanci, kterých nebylo zapotřebí; s možností loupeže správa dráhy nikdy nepočítala a pan Perkins byl také jaksepatří šokován, když byla jeho dráha posléze oloupena.

Je také pravda, že Jihozápadní dráha se v tu dobu snažila budovat nové přístupové cesty do středu Londýna, což mělo za následek vysídlení mnoha rodin a zbourání jejich domů. V očích majitelů dráhy měl tudíž tento lidumilný počín i jisté reklamní zabarvení.

»V neděli si neškrtnem,« řekl Agar s pohledem upřeným na oba hlídače. »Že by o vánocích?«

Pierce zavrtěl hlavou. Bylo sice možné, že na Štědrý večer budou bezpečnostní opatření volnější, ale spoléhat na to nemohli. »Potřebujeme nějakou sichrovku,« řekl.

»Na bělo to v každém pádě nezmáknem.«

»Ano,« řekl Pierce. »Ale neznáme ještě, jak to tu chodí přes noc. Celou noc jsme ještě nádraží nebachovali.« V noci bylo nádraží pusté a strážníci na obchůzce všechny povaleče a vandráky pohotově zaháněli.

»Když sem někoho nasadíme, poženou ho svinským krokem,« řekl Agar. »A můžou ho taky zamachlovat.«

»Napadlo mě zašít tady někde koumavce,« řekl Pierce. Dobře skrytý muž mohl zůstat na nádraží celou noc.

»Čistýho Willyho?«

»Ne,« řekl Pierce. »Čistej Willy je plechová huba a tvrdolín, nemá v hlavě špetku filipa. Je to dyliňák.«

»To je fakt, že je dylina,« řekl Agar.

Čistej Willy, v době procesu již mrtvý, byl v soudním zápisu označen za člověka »mdlých usuzovacích schopností«, což potvrdilo více svědků. Pierce o něm řekl: »Cítili jsme, že mu průzkum nemůžeme svěřit. Kdyby ho vyhmátli, položil by nás – odhalil by naše plány – tomu by to ani nepřišlo.«

»Znáte někoho lepčího?« řekl Agar a rozhlédl se po nádraží,

»Myslel jsem na nějakýho suveláka,« řekl Pierce.

»Na suveláka?« podivil se Agar.

»Ano,« řekl Pierce. »Myslím, že suvelák by to zvládl efef. Neznáš náhodou nějakýho taženýho suveláka?«

»Můžu se po ňom mrknout. Ale kam ho potom zašít?«

»Nacpeme ho do bedny,« řekl Pierce.

Pierce pak nechal zhotovit přepravní bednu a dal ji dopravit do svého domu, Agar sehnal »náramně fikanýho suveláka«, jak se sám vyjádřil, a zajistili převoz bedny na nádraží.

Suvelák, který se jmenoval Henson, nebyl nikdy nalezen, a nikdo se také neobtěžoval po něm pátrat; byla to příliš malá ryba v celkovém plánu a kromě toho byl typem člověka, s kterým nemělo cenu se špinit. Termín »suvelák« totiž neoznačoval profesi, ale spíš způsob života, nebo ještě přesněji způsob trávení noci.

V polovině století vzrůstal počet obyvatel města Londýna v průměru o dvacet procent za jedno desetiletí. Denní přírůstek obyvatel činil více než tisíc lidí a navzdory rozsáhlému programu výstavby a hustě přelidněným slumům zůstával značný zlomek obyvatel jak bez přístřeší, tak bez prostředků k jeho nabytí. Tito lidé trávili noci pod širým nebem, všude tam, kde je policie s obávanými »bejčími oky« – služebními lucernami – nechávala na pokoji. Oblíbeným nocležišťem byl takzvaný »hotel de most«, což znamenalo pod oblouky železničních mostů, ale byla i jiná místa: pobožené budovy, výklenky krámských dveří, kotelny, omnibusová depa, prázdné stánky trhovců, díry v živých plotech, prostě každé místo, kde se dalo suvelit, spát. Ostrílení suveláci však s oblibou vyhledávali ještě další druh přístřešku: kůlny a záchody. Vnitřní hygienická zařízení tehdy postrádaly i značně elegantní domácnosti, nejčastějším příslušenstvím byly u všech tříd záchody přistavené k domu; a stále také přibývalo veřejných záchodků. Suvelák se dokázal vtěsnat i do těchto úzkých prostor a spokojeně tam prospat noc.

Agar u soudu pyšně vypovídal, jak opatřil schopného suveláka. Většina těchto nočních ptáků byli životní ztroskotanci nebo vandráci zcela bez prostředků; suveláci byli o něco podnikavější než většina ostatních, ale přesto stáli na samém dně sociálního řádu. Mnozí byli násoskové; opilost jim bezpochyby pomáhala lépe snášet ona voňavá místa odpočinku.

Důvod, proč Pierce sháněl suveláka, byl nabíledni: potřeboval někoho, kdo by po řadu hodin vydržel ve stísněném prostoru. Henson, když ho zatloukli do přepravní bedny, v ní údajně našel »faňácký pohodlíčko«.

Bednu složili na strategicky vhodném místě v prostorách nádraží

London Bridge. Henson mohl škvírami mezi latěmi pozorovat chování nočního hlídače. Na druhý den ráno bednu odvezli, přemalovali na jinou barvu, a opět ji navrátili na nádraží. Tak se to opakovalo po tři noci za sebou. Potom jim Henson popsál, co zjistil. Nikoho ze zlodějů to nepovzbudilo.

»Ten strnad je na šroubek,« řekl Piercovi, maje tím na mysli hlídačovu poctivost a přesnost. »Jako tyhle klapky.« Pozdvihl stopky, které dostal od Pierce na odměření hlídačových pohybů. »Přitachtí na chlup v sedum, kapsu s baštou v ruce. Dřepí na schodech, voči na šťopkách, nikdá nezachrápe. Dyž kolem tachtí vošťarák, dycinky ho pozdraví.«

»Jak často tudy obchází?«

»První vošťarák, ten, co slouží do půlnoci, dělá jedno kolečko kolem nádraží za rovnejch jedenáct minut. Někdy to protáhne na dvanáct, jednou nebo dvakrát to bylo dokonce třináct, ale vobvykle ho vobrazí za třináct. Druhej vošťarák hákuje vod půlnoci do rána. Tendle je poděs, nevleče kolem dokola, ale tachtí hned sem, hned zas tam, vystrčí šeru tady a pak zase je támhle, jak nákej krtek, furtumfurt šmíruje. A na vopasku má dvě šplíchačky.«

»A co ten strnad u dveří do kanclu?« řeki Pierce.

»Na šroubek, jak povídám, na šroubek. Přivleče v sedum, pokecá s tím prvním vošťarákem – s tím druhym se nevybavuje, po tom dycky akorát hodí vokem. Ale s tím prvnim je kámoš. Někdy se zakecaj, ale vošťarák se přitom nikdá nezastaví, jen tak prohoděj pár slov.«

»Odchází někdy ze svého místa?« řekl Pierce.

»Kdepák,« řekl suvelák, »dřepí tam jako měděnec. Dycky, dyž začnou zvonky na Saint Falsworthu cinkat celou, tak takhle nakřiví hlavu a poslouchá. A když vodklinkají jedenáct, vybalí z tý kapsy baštu a začne se futrovat, vždycky na poslední zaklinkání. Futruje se deset, možná patnáct minut, má v tý kapse taky láhev chmelky« – piva – »a pak zasejc přitachtí ten vošťarák. Strnad mu pokyne ploutví, vopře se žádama vo dveře, udělá si pohodlíčko a čeká, až si to vošťarák znova přimetelí. To už je asi půl dvanáctý. A když pak vošťarák protachtí kolem, zdvihne se a de se vypísknout na sráč.«

»Takže přece jen odtud odchází,« řekl Pierce.

»Akorát, aby se vypísknul.«

»A jak dlouho je pryč?«

»Napadlo mě, že to budete chtít vědět,« řekl Henson, »a tak sem si to vodmáčkнул. První noc byl pryč štyřiašedesát vteřin, druhou vosumašedesát a třetí zasejc štyřiašedesát. Dycky v tu samou dobu, ňák kolem půl dvanáctý. Dyž dělá vošťarák poslední kolečko, to je asi tak tři čtvrtě na dvanáct, už zasejc dřepí na prdeli, a potom přivleče ten druhěj.«

»Udělal to tak každou z těch tří nocí?«

»Každou. To dělá ta chmelka. Po chmelce má člověk dycky velký nucení.«

»Ano,« řekl Pierce, »pivo má tyhle účinky. Opouští svoje místo ještě při jiné příležitosti?«

»Já ho teda neviděl.«

»A nikdy jste neusnul?«

»Cože? Dyž mužů celej boží den suvelit na vaší faňácký posteli tady v domě? Vy se ptáte, jesli sem tam suvelil?«

»Musíte mi povědět pravdu,« řekl Pierce, ale nijak naléhavě.

(Agar později vypověděl: »Pierce se ho teda zeptal, ale nedal znát, že by ho to interesírovalo, hrál to jako štokař nebo karasák, nebo ňákej brolník, jako když vo nic nejde, poněvač nechtěl, aby ten suvelák vyčmuchal, že máme v merku tučnou kost, víme. Kdyby se tomu suvelákovi rozsvítlo, měli bysme z toho těžkou séru, poněvač nás moh štumfnout čadilům a eště by mu zacvakali, ale byl to dylina, jinač by přeci nebyl suvelák, no ne?«)

Toto prohlášení zamotalo ctěnému soudu hlavu. Když si Jeho Lordstvo, nejvyšší soudce, vyžádalo vysvětlení, Agar s úžasem ve tváři prohlásil, že to přece vysvětlil, jak nejlíp uměl. Trvalo hodnou chvíli, než se ozřejmilo, že Agar chtěl říci, že se Pierce choval jako »štokař nebo karasník« – to jest jako pouliční kapsář, specialista na náprsní tašky či jako drobný zlodějíček nebo jako »brolník«, zloděj okrádající opilce – aby suveláka přelstil a ten se nedovtípil, že připravují nějakou výnosnou loupež. Agar dále řekl, že kdyby byl býval suvelák na to přišel, mohl je »položít« – tedy udat policii – ale nebyl na to dost chytrý. To je jen jeden příklad za všechny, kdy nesrozumitelný zločinecký argot pozdržel soudní jednání.

»Přisámbohu, pane Pierce,« řekl suvelák. »Přisámbohu, že sem voka nezamhouřil.«

»A ten hlídač nikdy ze svého místa neodešel, pouze každou noc v

tom jednom jediném případě?»

»Jo, a dycinky v tu samou dobu. Je dochvilnej jak tyhle raky – zdvihl opět hodinky – »zrovinka tak.«

Pierce suvelákovi poděkoval, vyplatil mu za jeho služby půlkorunu, nechal se jeho nářky a lichotkami obměkčit, aby se rozloučil ještě s další půlkorunou, a poslal muže svou cestou. Když za suvelákem zapadly dveře, nařídil Barlowovi, aby se mu pověsil na paty.

Barlow přikývl a vytratil se druhým východem z domu.

Pak se Pierce obrátil k Agarovi a řekl: »Tak co? Je to spálená rána?«

»Čtyřiašedesát vteřin,« řekl Agar a zavrtěl hlavou. »To není zrovna hrabkařina,« – není to snadné jako kradení slepic.

»To jsem nikdy netvrdil,« řekl Pierce. »Ale ty o sobě rozhlašuješ, že jsi nejlepší kliment'ák v zemi, a tohle je hozená rukavice tvému talentu. Je to spálená rána?«

»Možná,« řekl Agar. »Musel bych si to předem natrénovat. A potřebuju na to hodit vokem zblízka. Mrknem se tam?«

»Samozřejmě,« řekl Pierce.

Kapitola 21 / Nestoudná drzost

»V posledních týdnech,« napsal 21. prosince 1854 *Ilustrovaný londýnský zpravodaj*, »dosáhl troufalý a surový banditismus na našich ulicích znepokojujících rozměrů, najmě ve večerních hodinách. Zdálo by se, že víra, již pan Wilson skládal v pouliční plynové osvětlení jakožto v odstrašující prostředek hulvátství, byla neoprávněná, neboť zlosynové jsou stále troufalejší a přepadají nic netušící občanstvo s krajní nestoudností. Například právě včerejšího večera byl konstábl Peter Farell vlákn do postranní uličky, kde se na něho vrhla tlupa sprostých ničemů, surově ho zbila a oloupila o vše, co měl u sebe, včetně jeho uniformy. A vzpomeňme jen čtrnáct dní starého přepadení pana poslance Parkingtona, k němuž došlo na veřejném, dobře

osvětleném místě, když tento gentleman kráčel z parlamentu do svého klubu. Je už nejvyšší čas, aby se této škrtičské epidemii dostalo neodkladné pozornosti úřadů.«

Dále se v článku popisoval zdravotní stav konstábla Farella, který »nepochodil o nic lépe, než lze očekávat«. Policista svoji příhodu líčil tak, že na něho zavolala dobře oblečená dáma, která se dohadovala s fiakristou, »nevraživým ničemou s bílou jizvou přes celé čelo«. Když se policista vmísil do sporu, fiakrista se na něho s kletbami a nadávkami vrhl a zbil ho obuškem naplněným pískem nebo olověnými broky; když pak nešťastný policista opět přišel k vědomí, shledal, že mu ukradli svršky.

V roce 1854 působil jev označovaný za vzedmutou vlnu pouličního zločinu mnoha viktoriáncům usedlým v městech značné starosti. Pozdější občasné »epidemie« pouličního násilí pak v letech 1862 a 1863 vyvrcholily panickým strachem z vycházení na ulici a konečně »Zákonem proti škrtičům«, vydaným parlamentem. Jeho litera stíhala násilníky neobvykle vysokými tresty, včetně zmrskání po dávkách – aby se vězňové do příštího naprogramovaného výprasku stačili vzpamatovat – a trestu smrti provazem. V roce 1863 bylo skutečně v Anglii popraveno více lidí, než v kterémkoli jiném od roku 1838.

Surové přepadání chodců bylo nejnižším druhem kriminality. Makesáci a šlapáči, »chmatači na vestro« byli i častým zdrojem opovržení svých kolegů ve zločinu, kteří měli jejich nedovtipné a násilné počínání v ošklivosti. Šlapáč si obvykle vyhlédl oběť, nejraději opilou, kterou pak jeho komplic, nejlépe žena, vylákal na nějaké odlehlé místo, kde pak šlapáč nešťastníka »napravil«: zbil ho klackem, oloupil a nechal ležet. Nebyl to právě elegantní zdroj obživy.

Příšerné podrobnosti takového napravování šlapáčovy nebohé oběti byly všedním chlebem novinových zpráv. Nad podivnými okolnostmi přepadení konstábla Farella se očividně nikdo nepozastavil. A přesto se takřka ve všem všudy přičilo zdravému rozumu. Stejně jako dnes snažili se i tenkrát zločinci vystříhat za každou cenu konfrontace s policií. Dát »makes« ošťarákovi znamenalo koledovat si o rozsáhlé stíhání po doupatech, končící až dopadením pachatelů, neboť útokům na své příslušníky věnovala policie obzvláštní zájem.

Podobně zde scházela jakákoli rozumná příčina, proč policistu vůbec přepadat. Dokázal se bránit mnohem zdatněji než většina ostatních obětí

a moc peněz u sebe nikdy nenosil; mnohdy s sebou neměl vůbec žádné.

A konečně, nemělo naprosto žádný smysl policistu vysvlékat. Svlékání obětí bylo tehdy běžné, obvykle to bylo živobytí starých žen, které zalákaly dobře oblečené dítě do postranní uličky, kde je vysvlékly do naha a šaty prodaly v nějakém vetešnictví. Ošťarákové slupky nešly přemustrovat, nebo jinými slovy policejní uniforma se nedala přешít či jinak upravit, aby se mohla zpeněžit. Vetešnictví byla pod neustálým dohledem a jejich majitelé neustále obviňováni z nákupu kradených věcí; žádný »skupník« by se policejní uniformy jaktěživ nedotkl. V Londýně to byl snad jediný oděvní artikl, který byl pro vetešníka neprodejný.

Přepadení konstábla Farella tudíž nebylo jen riskantní, ale také nesmyslné, a každý přemýšlivý mozek si měl položit otázku, proč k němu vůbec došlo.

Kapitola 22 / Kopytář

Někdy koncem prosince 1854 se v hospodě U králova štítu nedaleko Regent Street sešel Pierce s jistým Andrewem Taggertem. Taggert měl už tehdy na krku šedesátku a v sousedství byl známou postavou. Měl za sebou bohatou a pestrou životní dráhu, která je hodná stručné rekapitulace, neboť je jedním z mála účastníků Velké vlakové loupeže, u nichž známe i jejich minulost.

Taggert se narodil kolem roku 1790 nedaleko Liverpoolu a do Londýna se dostal ještě před přelomem století se svou matkou, prostitutkou. Ve věku deseti let »křísil mŭla«, jak se říkalo vykopávání čerstvých mrtvol z hrobů, aby se pak prodaly lékařským školám. Jeho neslýchaná troufalost mu rychle získala věhlas; říkalo se, že jednou provezl za bílého dne mŭláka celým Londýnem, přičemž měl muže posazeného ve své káře jako pasažéra.

Anatomický zákon z roku 1838 učinil prodeji mrtvol přítrž a Andrew

Taggert přisedlal na »cinkání semencem« – rozměňování padělaných peněz. Finta spočívala v tom, že se obchodníkovi za nějaký menší nákup nabídla pravá mince, a potom se kupující s vysvětlením, že snad bude mít drobné, začal přehrabovat v měšci a původní minci si vzal zase zpátky. Po chvíli se omluvil: »Kdepak, tak přece jen nemám,« a místo pravé mince podal přes pult falešnou. Byla to titěrná práce a Taggerta brzy přestala bavit. Zkusil to s různými podvodnými hrami a uprostřed čtyřicátých let se stal mistrným skořápkářem. Měl ve svém oboru nepochybně úspěch; najal si ctihodný byt ve čtvrti Camden Town, která ovšem jako taková zcela ctihodnou nebyla. (Zhruba o patnáct let dříve zde žil také Charles Dickens, když byl jeho otec ve vězení.) Taggert si také našel manželku, ovdovělou Mary Maxwellovou, a patří k drobným ironiím osudu, že se od ní tenhle šizuňk nad šizuňky nechal napálit. Mary Maxwellová byla padělatelkou »cinkaniny«, drobných stříbrných mincí. Několikrát si už pobyla ve vězení a na rozdíl od svého manžela měla jisté ponětí o zákonech, neboť bezúčelně se neprovdala.

Právní postavení ženy bylo již sice předmětem aktivních snah o reformu, ale ženy ještě stále neměly volební právo, nesměly vlastnit majetek ani pořizovat poslední vůle, a výdělky rozvedených žen připadaly zákonitě jejich bývalým manželům. Ačkoli zákon pohlížel na ženy takřka jako na idioty a nepokrytě preferoval muže, našlo se v něm i několik právnických kliček, jak Taggert brzy zjistil.

V roce 1847 udělala policie u Taggerta šťáru a přistihla Mary Maxwellovou-Taggertovou v pilné práci nad ražením šestipencových mincí. Přivítala policii s klidnou myslí, roztomile oznámila, že je provdána, a sdělila místo pobytu svého manžela.

Podle zákona byl manžel plně odpovědný za jakoukoli trestnou činnost své manželky. Předpokládalo se, že taková činnost musí být následkem manželova plánování a příprav, přičemž manželka měla roli pouhého – a snad i nevědomého – účastníka.

V červenci 1847 Andrewa Taggerta zatkli, usvědčili z falšování měny a odsoudili k osmi letům v Bridewellském vězení; Mary Maxwellová vyvázla s pouhým napomenutím. Po vynesení rozsudku nad manželem se prý v soudní síni dopustila »výtržnického, posměvačného chování«.

Taggert si odpýkal tři roky a pak byl podmínečně propuštěn,

»vyvlíknul se na fraj«. Říkalo se, že z něho vyprchal všechen mrd, což byl běžný následek pobytu ve vězení; na skořápky se mu nedostávalo energie ani sebedůvěry a věnoval se hábování kopyt, čili krádežím koní. V roce 1854 byl známou tvář v pochybných sázkových hospodách, kde se scházeli dostihoví fanoušci; říkalo se, že měl v roce 1855 prsty v aféře kolem výročních dostihů v Epsonu, kdy byl čtyřroček vydáván za tříročka. Všeobecně se také soudilo, třebaže s jistotou to nikdo nevěděl, že jako pověstný koňský zloděj zosnoval krádež nejslavnějšího koně posledních let – Stříbrného hvizdu, tříročka z Derbyshire

Pierce mu v Králově štítu přednesl velice podivný návrh. Taggert do sebe zvrátil gin a řekl: »*Cožeto* chcete hábnout?«

»Leoparda,« řekl Pierce.

»Kde by poctívej člověk jako já splasil leoparda?« řekl Taggert.

»To vám neporadím,« řekl Pierce.

»V životě,« řekl Taggert, »sem neslyšel vo jediným leopardovi, leda snad v nějakým tom zvěřinci, kde maj všechny možný potvory.«

»To vám věřím,« řekl klidně Pierce.

»Chcete ho pokřtít?«

Toto byl mimořádně ošemetný problém. Taggert byl mistrovský křtitel – zloděj umně zakrývající skutečnost, že jeho zboží je kradené. Dokázal přebarvit koně tak šikovně, že by ho nepoznal ani původní majitel. Ale pokřtění leoparda mohlo být těžším oříškem.

»Ne,« řekl Pierce. »Vezmu ho, jaký bude.«

»Nepotřebujete nikoho voblafnout?«

»Nebude to zapotřebí.«

»Nač ho tedy chcete?«

Pierce zpražil Taggerta nevlídným pohledem a neodpověděl.

»Nezlobte se, že sem zvědavej,« řekl Taggert. »Nestává se každý den, že by chtěl někdo hábnout leoparda, proto se ptám – nic ve zlým.«

»Má to být dárek,« řekl Pierce. »Pro jednu dámu.«

»Aha, pro dámu.«

»Žije na kontinentu.«

»Aha, na kontinentu.«

»V Paříži.«

»Aha.«

Taggert ho přešel očima od hlavy k patám. Pierce byl elegantně ustrojený. »Moh byste ho přeci koupit rovnou,« řekl. »Přišel by vás na

stejný dajty jako vode mně.«

»Udělal jsem vám obchodní návrh.«

»Tak je fakt, návrh jaksepatří, ale eště ste nenakous, jaký mi z toho kápne mejdlo. Řek ste akorát, že chcete hábnutýho leoparda.«

»Zaplatím dvacet guineí.«

»U Joviše, zaplatíte čtyřicet a budete rád!«

»Zaplatím pětadvacet a vy budete rád,« řekl Pierce.

Taggart udělal smutnou tvář. Chvilí otáčel sklenku s ginem v rukou.

»Tak platí,« řekl. »Kdy ho potřebujete? «

»O to se nestarejte,« řekl Pierce. »Vyhlídněte si zvíře a pokoumejte, jak ho dostanete, já se zas brzy přihlásím,« a pustil na nálevní pult zlatou guineu.

Taggart ji sebral, kousl do ní, přikývl a dotkl se nehtu čepice. »Přeju vám dobrej den, pane,« řekl.

Kapitola 23 / Skonka

Bázlivý či lhostejný postoj městských obyvatel dvacátého století, kteří se stali náhodnými svědky trestného činu, by asi viktoriánce nemálo udivil. Za oněch dnů každý okradený nebo přepadený strhl křik a povyk a postižená oběť očekávala – a také se většinou dočkala – přispění okolních, zákona dbalých občanů, kteří se pohotově vmísili do bitky, aby troufalého padoucha zadrželi. Vyskytly se dokonce případy, že se všeobecné mely s nadšením účastnily i vznešené dámy.

Ochota občanů postavit se proti zločinu pramenila z několika příčin. Za prvé, organizované policejní síly byly poměrně novinkou; londýnská metropolitní policie byla nejlepší v celé Anglii, ale bylo jí teprve dvacet pět let a lidé se ještě nedomnívali, že zločin je »věcí policie«. Za druhé, střelné zbraně byly vzácné, jako jsou ostatně v Anglii doposud, takže hrozila jen malá pravděpodobnost, že by srdnatý chodec stíhající lumpa mohl být postřelen. A konečně, většina zločinců byly děti, často docela

malé, a dospělí se nerozpakovali za nimi rozběhnout.

Zkušený zloděj si v každém případě dával dobrý pozor, aby jeho činnost proběhla bez povšimnutí, protože každé pozdvižení znamenalo takřka jisté dopadení. Právě z tohoto důvodu pracovali zloději často v tlupách, přičemž několik kompliců dělalo »zed'«, aby v případě poplachu vyvolali zmatek. Tehdejší zloději také využívali zmatku – uměle vyvolaného – k zamaskování trestné činnosti, a téhle fintě se říkalo »míhat skonku«.

Úspěšná skonka vyžadovala přesné naplánování a načasování, neboť slůvko skonka znamenalo hru, komedii, tedy divadelní výstup. Ráno 9. ledna 1855 se Pierce rozhlédl jeskyňovitým, ozvěnou znějícím nádražím London Bridge a konstatoval, že všichni jeho herci jsou na svých místech.

Piercovi připadla klíčová role »křiklouna«. Byl v cestovním obleku stejně jako slečna Miriam po jeho boku. Ta měla sehrát »kavku«.

O několik kroků dále byl připraven »pachatel«, devítileté křápě, umouněné a okatě (mohlo by se říci až *příliš* okatě) nezapadající do zástupu pasažérů první třídy. Pierce si tohle křápě osobně vybral z pultů jiných dětí ve Svaté zemi; rozhodujícím měřítkem byly prostě rychlé nohy.

Ještě o kus dále stál »ošťarák« Barlow, navlečený do konstáblovské uniformy a se staženým kloboukem, aby zakryl bílou jizvu přes čelo. Barlow se měl při skonce pokusit dítě chytit, ale zas ho nechat utéct.

A konečně nedaleko schodů ke kancelářím se nacházel ústřední bod celého tyátru: Agar ve vytisklejších šlupkách – ve svém nejlepším panském obleku.

Když se přiblížila jedenáctá, čas odjezdu vlaku Londýnské a Greenwichské dráhy, podrbal se Pierce levou rukou na zátylku. V příštím okamžiku se dítě kolem nich protáhlo a poněkud nešikovně se přitom otřelo z pravé strany o slečnu Miriam, až se jí rozšustily šaty z rudého sametu. Slečna Miriam vypískla: »Byla jsem oloupena, Johně!«

Pierce spustil křik: »Stůj, zloději!« zařval a rozběhl se za prchajícím křápětem. »Stůj, zloději!«

Pohoršení okolostojící se hned natahovali po klukovi, ale ten jim rychle proklouzl pod rukama a mžikem byl z tlačence venku a utíkal k zadnímu traktu nádraží.

Tady mu výhruzně vyšel vstříc Barlow v policejní uniformě. Agar se

jako pořádkumilovný občan k honičce připojil. Dítě bylo zaskočeno; zbývala mu jediná úniková cesta, po schodech nahoru k nádražní kanceláři, kam se také zoufale rozběhlo, s Barlowem, Agarem a Piercem těsně v patách.

Krásně mělo svoje přesné instrukce: vyběhnout po schodech, vtrhnout do kanceláře a proběhnout kolem psacích stolů dozadu do inspektorovy svatyně k vysoko umístěnému oknu, vedoucímu na střechu nádraží. Potom »udělá jiskru«, rozbije okno, jako by jím chtělo uprchnout. Vzápětí je Barlow zadrží. Bude se statečně vzpírat, až mu konečně Barlow nasadí pouta; to bude zároveň cink – smluvené znamení – že skonka domíhala.

Dítě se vrátilo do výpravny Jihovýchodní dráhy a úředníci polekaně vzhlédli. Vzápětí tam vtrhl Pierce: »Chyťte ho, zloděj!« Pierce křičel jako na lesy a porazil v běhu jednoho z úředníků. Dítě se hnalo k oknu. Pak se objevil konstábl Barlow.

»Nechte to na mně,« prohlásil Barlow autoritativním a pevným hlasem, ale cestou nemotorně převrátil psací stůl a místností se rozletěly papíry.

»Chyťte ho! Chyťte ho!« halasil Agar a cpal se do dveří.

Kluk už stál na inspektorově psacím stole a natahoval se k úzkému vysokému oknu. Rozbil sklo svou malou pěstičkou a pořezal si přitom ruku. Dopravní inspektor jen znovu a znovu opakoval: »Bože, bože.«

»Ustupte z cesty, jsem orgán zákona!« řval Barlow.

»Zastavte ho!« zaječel Pierce, propadaje nezřízené hysterii. »Zastavte ho, uteče!«

Barlow s klukem se na podlaze plné střepů z rozbitého okna pustili do nerovného zápasu, jehož výsledek však na sebe dal čekat déle, než by se bylo předpokládalo. Úředníci a výpravčí nechápavě přihlíželi.

Nikdo si nevšiml, že Agar se k šarvátce obrátil zády a šťourá se v zámku na dveřích kanceláře, zkoušeje v něm několik klimentů z řinčícího svazku, dokud nepřišel na ten pravý. Stejně tak všem uniklo, když pak Agar přešel k závěsné skříňce, rovněž opatřené zámkem, a také tady zkoušel jeden klimák za druhým, než konečně našel jeden, který zámek spolehlivě odemykal.

Minuly tři nebo čtyři minuty, než malého syčáka – ustavičně unikajícího rukám brunátného konstábla – chytil nakonec Pierce a pevně ho podržel. Konstábl dal klukovi pár záhlavců přes uši a kluk se

přestal vzpouzet a vydal ukradený měšec. Konstábl ho odvedl s sebou. Pierce se oprášil, rozhlédl se po zpustošené kanceláři a krátce se inspektorovi a úředníkům omluvil.

Potom další gentleman, který se k pronásledování připojil, pronesl: »Obávám se, pane, že jste propásl svůj vlak.«

»Panebože, pravda,« řekl Pierce. »Zpropadený rošťák.«

A oba gentlemani odešli – první děkoval druhému za pomoc při dopadení zloděje, druhý to považoval za maličkost – a zanechali úředníky, aby si se spouští, která po nich zůstala, poradili sami.

Byla to, vzpomínal později Pierce, takřka dokonalá skonka.

Kapitola 24 / Nácvik

Když se Čistej Willy Williams na sklonku odpoledne 9. ledna 1855 dostavil do Piercova domu, naskytla se mu v salónu prapodivná podívaná.

Pierce v kuřáckém županu z rudého sametu si pohodlně hověl v lenošce, pokuřoval a upíral oči na stopky ve své ruce.

Naproti tomu Agar, vysvlečený jen do košile, stál příkrčený uprostřed místnosti, díval se na Pierce a přerývaně oddechoval.

»Připraven?« řekl Pierce.

Agar přikývl.

»Teď!« řekl Pierce a odměčkl stopky.

Agar k úžasu Čistýho Willyho střelhbitě proběhl pokojem ke krbu, kde začal poskakovat na místě. Rty se mu přitom pohybovaly a tiše si počítal: »... sedum... vosum ... devět...«

»Jsi tam,« řekl Pierce. »Dveře!«

»Dveře!« řekl Agar a pantomimicky uchopil kliku pomyslných dveří. Udělal tři kroky napravo a zdvihl ruce do výše ramen, dotýkaje se čehosi neviditelného.

»Skříňka,« řekl Pierce.

»Skříňka ...«

Ted' Agar vylovil z kapsy dvě hrušky vosku a předstíral, že zhotovuje otisk klíče. »Čas?« zeptal se.

»Jedenatřicet,« řekl Pierce.

Agar udělal ještě otisky do druhé sady vosků a tiše si při tom mumlal: »Třiatřicet, čtyřiatřicet, pětatřicet ...«

Znovu sáhl oběma rukama do vzduchu, jako by něco zavíral.

»Skříňka je zamáznutá,« řekl a udělal tři kroky zpátky. »Dveře!«

»Čtyřiapadesát,« řekl Pierce.

»Schody!« řekl Agar a znovu poklusal na místě, aby pak proletěl pokojem a zůstal stát u Piercova křesla. »Hotovo!« vykřikl.

Pierce pohlédl na hodinky a potřásl hlavou: »devěšedesát.« Pobafnul z doutníku.

»No jo,« řekl Agar zraněným tónem, »ale už je to lepčí. Kolik to dělalo naposled?«

»Poslední čas byl sedmdesát tři vteřiny.«

»Tak to je lepčí –«

»Ale pořád to nestačí. Co kdybys tu skříňku nezamykal. A nevěšel klíče zpátky. To může udělat Willy.«

»Co můžu udělat?« zeptal se pozorně Willy.

»Otevřít a zavřít jednu skříňku,« řekl Pierce.

Agar opět zaujal výchozí postavení.

»Připraven?« řekl Pierce.

»Připravenej,« řekl Agar.

Nepochopitelná šaráda se opakovala ještě jednou. Agar proběhl pokojem, skákal chvíli na místě, naznačil otevření dveří, udělal tři kroky vpravo, zhotovil dvě sady otisků, udělal tři kroky vlevo, zavřel za sebou dveře, zaklusal na místě a přeběhl pokoj.

»Čas?«

Pierce se usmál. »Třiašedesát,« řekl.

Agar se zazubil, sotva popadal dech.

»Tak ještě jednou,« řekl Pierce, »ať je to tutovka.«

O něco později byl Čistýmu Willymu předložen plán loupeže.

»Práskneme do toho dneska večer,« řekl Pierce. »Jakmile se setmí, odtachtíš k nádraží London Bridge a vylezeš na střechu nádražní budovy. Nebude to problém?«

Čistej Willy zavrtěl hlavou. »Co dál?«

»Až budeš na střeše, převlečeš k rozbitému oknu. Poznáš ho snadno; je to válino od kanceláře nádražního inspektora. Docela malý válino, sotva stopu na stopu.«

»Co dál?«

»Vlezeš dovnitř.«

»Válinem?«

»Ano.«

»Co dál?«

»Na zdi uvidíš skříňku, je natřená na zeleno.« Pierce si malé hádě změřil pohledem. »Budeš si muset stoupnout na židli, abys na ni dosáhl. A bezdech – potichu; venku na schodech před kanclem sedí strnad.«

Čistej Willy sraštil čelo.

»Odmázneš skříňku,« pokračoval Pierce, »tímhle domákem.« Kývl na Agara, který podal Willymu první ze šperháků. »Odmázneš skříňku, otevřeš ji a budeš čekat.«

»Na co?«

»Asi tak v půl jedenácté se spustí rachot. Na nádraží přitachtí nějaký násoska a začne se vybavovat se strnadem.«

»Co dál?«

»Ty přitom odmázneš hlavní dveře do kanclu. Tímhle domákem — Agar mu předal druhý šperhák — »a budeš čekat.«

»Na co?«

»Někdy kolem půl dvanácté odvede strnad na záchod. Agar vystřelí do schodů, projde dveřma, cos zatím odmáznul, a zmákně svoje vosky. Potom odtachtí a ty za ním dveře hned zase zamázneš. To se už taky vrátí strnad z hovníku. Zamázneš skříňku, vrátíš židli na místo a pěkně bezdech odvedeš válmem.«

»To je celý?« řekl pochybovačně Cistej Willy.

»To je celý.«

»A kvůli tomuhle ste mi pomáhal zahrnout kramle z Newgate?« řekl Cistej Willy. »Tohle není žádněj porod – vychmátnout prázdnej kér.«

»Prázdnej kér se strnadem za dveřma a všechno bezdech, celou dobu nesmíš ani hlesnout.«

Čistej Willy se ušklíbl. »Tyhle klíče znamenaj, že dete na vestro. Máte to prokoumaný.«

»Ty se starej o svý,« řekl Pierce, »a bezdech.«

»Šimranda,« naznačil Čistý Willy, že to bude hračka.

»Měj ty domáky pořád po ruce,« řekl Agar a ukázal na klíče, »at' sou dveře vodmáznutý, až přivlíknu nahoru, nebo jinač musíme brát všichni arak a máme šanci, že nás sbalí vošťarák.«

»Nechci bejt sbalenej,« řekl Willy.

»Tak vkydávej bacha a včas mi udělej cestu.«

Čistej Willy přikývl. »Co je k večerí?« zeptal se.

Kapitola 25 / Chmátka

Večer 9. ledna zahalila město charakteristická londýnská »hrachová polívka«, mlha hojně promíšená sazemi. Čistýmu Willymu Williamsovi, který se loudal podél Tooley Street a nenápadně pokukoval po průčelí nádraží London Bridge, se mlha dvakrát nezamlouvala. Zakrývala sice jeho pohyby na ulici, ale byla tak hustá, že do prvního patra nádražní budovy už nedohlédl, a výstup na střechu mu dělal starosti. Nebylo by dobré, kdyby vyšplhal do půli cesty, jen aby zjistil, že dál to nejde.

Ale Čistej Willy měl stavby všech druhů v malíčku a za necelou hodinu potloukání kolem nádraží měl vyhlédnuto vhodné místo. Vylezl na dvoukolák, který tam nechával stát nějaký nosič zavazadel, přeskočil na okapovou rouru a odtud se už dostal na parapet oken, v prvním patře. Po celé délce poschodí se táhla kamenná římsa; zvolna se po ní přesoukal, až dospěl k rohu vystupujícího průčelí. Tudy pak vyšplhal nahoru, zády do rohu, stejným způsobem, jakým utíkal z newgateského vězení. Zanechal samozřejmě stopy; v těch dobách byla takřka každá budova ve vnitřním Londýně pokrytá sazemi a Willyho výstup vyznačoval nepravidelný vzorek bělavých škrábanců stoupajících koutem budovy.

V osm hodin už stál na rozlehlé nádražní střeše. Hlavní část nádraží byla kryta břidlicí; kolejiště byla zasklená a téhle části střechy se vyhnul. Čistej Willy vážil šedesát osm liber, ale na promáčknutí

skleněné tabule by to stačilo.

Opatrně se prodíral mlhou. Držel se při kraji budovy, dokud nenašel rozbité okno, o kterém mluvil Pierce. Nahlédl dovnitř, byla to kancelář dopravního inspektora. Překvapilo ho, že uvnitř vládne jistý nepořádek, jako by v kanceláři došlo k bitce a napáchané škody byly jen zčásti zahlazeny.

Protáhl ruku zubatými střepy, vytáhl západku a zdvihl okno nahoru. Mělo nepravidelný tvar, přibližně devět na šestnáct palců. Lehce se jím vsoukal dovnitř, sestoupil na desku psacího stolu a zarazil se.

Neřekli mu, že stěny kanceláře jsou prosklené.

Viděl skrze sklo prázdné koleje a pustá nástupiště dole. Viděl i strnada, sedícího na schodech přede dveřmi, papírový sáček s večerí po boku.

Čistej Willy opatrně sestoupil ze stolu. Noha mu zaskřípěla na střepině rozbitého skla; rázem ztuhl. Pokud to však hlídač slyšel, nedal to nijak najevo. Po chvíli prošel Willy kanceláří, sebral židli a postavil si ji pod skříňku na zdi. Vystoupil na židli, vytáhl z kapsy klimák, který dostal od Agara, a odemkl zámek. Potom se posadil a čekal. Zvonkohra vzdáleného kostela odklínkala devátou.

Agar, skrytý v hlubokém stínu nádraží, kostelní zvonky také slyšel. Povzdychl si. Ještě dvě a půl hodiny, a to už byl vtěsnaný v úzkém výklenku celé dvě. Věděl, že bude mít nohy ztuhlé a rozbolavělé, až se konečně rozběhne ke schodům.

Viděl ze své skrýše, jak se Čistej Willy za hlídačovými zády souká do kanceláře, a viděl i Willyho hlavu, když vylezl na židli a odemykal skříňku. Potom mu Willy zase zmizel z očí.

Agar si znovu povzdechl. Napadlo ho, snad už potisícáté, co s těmi klíči Pierce zamýšlí. Věděl jen tolik, že musí mít v plánu d'ábelsky výnosnou ránu. Agar se před několika lety podílel na loupeži v brightonském skladišti. Tenkrát to byla otázka devíti klíčů: jednoho od vnějších vrat, dvou od vnitřních, tří od hlavního vchodu, dvou od kancelářských dveří a jednoho od skladu. Kořist obnášela deset tisíc liber v bankovkách Anglické banky a tehdejší hlavado strávil přípravou loupeže plné čtyři měsíce.

A tady Pierce, napakovaný jak málokterý chmaták, strávil osm měsíců, aby získal čtyři klíče, dva od bankéřů a dva z nádražní kanceláře. Přišlo to už na pěkné prachy. Tímhle si byl Agar jistý, a to

také znamenalo, že kořist opravdu stojí za to.

Ale co to bylo? Co je vlastně smyslem téhle dnešní chmátky? Tato otázka ho zaměstnávala víc než časový rozvrh čtyřiašedesátivteřinové práce na ostro. Byl profesionál, měl chladnou mysl, byl dobře připravený a plný sebedůvěry. Srdce mu bilo zcela pravidelně, jak se tak díval přes nástupiště na strnada na schodech a ošťaráka na obchůzce.

Ošťarák prohodil ke strnadovi: »V ringu se čeká velký držkobití. Víš o tom?« Měl na mysli sázkové rohovnické zápasy.

»Ne,« řekl strnad. »Kdo s kým?«

»Uspávač Bill Hampton proti Edgarovi Moxleyovi.«

»Kde to bude?« řekl strnad.

»Prý v Leicesteru,« odpověděl ošťarák.

»Na koho sázíš?«

»Na Uspávače Billa, pro mě je to tutovka.«

»Ten je skvělejší,« řekl strnad. »Bill má páru.«

»To má,« řekl ošťarák, »na takovýho borce vsadím klidně půlkorunu, třebas i dvě.«

A ošťarák pokračoval v obchůzce.

Agar se ve tmě samolibě usmál. Ten čadil tady mluví o pětišilinkové sázce, jako by to byly kdovíjaké peníze. Agar vsadil při posledním zápase mezi Lancasterským dervíšem Johnem Boyntonem a tím čajíčkem Kidem Ballewem deset liber. Agar se napakoval: sázky byly dvě ku jedné. Tomu se říká výhra.

Napjal svaly zkřečovatelých nohou, aby v nich rozproudil krev, a pak se zas uvolnil. Měl před sebou dlouhé čekání. Vzpomněl si na svou štetku. Vždycky při práci myslel na ajbišku té své štetky; bylo to přirozené – napětí muže rozdráždí. Potom se jeho myšlenky stočily opět k Piercovi a k otázce, která Agara trápila bezmála celý rok: co má Pierce v merku?

Opuštěným nádražím klopýtal opilý Ir s červeným roštím vousu a v širáku se schlíplou střechou a zpíval si »Molly Maloneovou«. Z jeho šouravé, pleskavé chůze bylo zřejmé, že je opilý, a jak se tak motal nádražím, zaujatý svou písničkou, už se skoro zdálo, že si hlídače na schodech vůbec nevšimne.

Ale povšiml a podezíravě se zahleděl na hlídačův papírový sáček, než mu složil obřadnou a vratkou poklonu.

»Vinšuju dobrej večír, vašnosti,« řekl opilec.

»Dobrej,« řekl hlídač.

»A copak, můžu-li se voptat,« řekl opilec a ještě o poznání ztuhl,
»tady pohledávají, he? Nemají za lubem nějakou lumpárnu?«

»Hlídám tady ty kanceláře,« řekl hlídač.

Opilec škytl. »To povídají voni, vašnosti, ale tohle už tvrdilo moc darebáků.«

»Koukejte –«

»Tak si myslím,« řekl opilec a zašermoval ve vzduchu prstem, aby žalobně ukázal na hlídače, ale nedokázal prst zamířit, »tak si myslím, vašnosti, že budeme muset zavolat laprcajty, aby si omrkli, jestli tady netropějí nějakou čertovinu.«

»Koukejte –« řekl hlídač.

»Koukat budou voni a pěkně vyvaleně,« řekl opilec a znenadání začal křičet: »Patrol! Patróóól!«

»Tak pomalu,« řekl hlídač a začal scházet se schodů. »Držte zobák, vy ožralo jeden mizerná.«

»Vožrala mizerná?« řekl opilec a uraženě pozdvihl obočí a zahrozil pěstí. »Já sem Dubliňan, vašnosti.«

»To mi došlo hned, jak jsem vás viděl,« řekl s despektem hlídač.

Vtom se od rohu vynořil konstábl přilákaný opilcovým křikem.

»Kriminálník, pane strážníku,« řekl opilec. »Zatknou tohodle ničemu.« Ukázal na hlídače, který teď stál na samém konci schodiště.
»Určitě má za lubem nějakou lumpárnu.«

Opilec škytl.

Konstábl s hlídačem si vyměnili pohledy a pak netajené úsměvy.

»Jim je to k smíchu, strážníku?« obrátil se opilec k policistovi. »Já na tom nic směšného nevidím. Ten chlap má něco za lubem.«

»Tak už běžte,« řekl konstábl, »nebo vás strčím do basy za rušení nočního klidu.«

»Za rušení nočního klidu?« řekl opilec a vykroutil se z konstáblova stisku. »Tak se mi zdá, že voni jsou s tímhle lumpem smluvený, vašnosto.«

»Tak už toho mám dost,« řekl konstábl. »Půjďte pěkně se mnou.«

Opilec se nechal policistou odvést. Ještě bylo slyšet:

»Voni by náhodou neměli doušek piva, co?« a konstábl ho ubezpečil, že u sebe nic k pití nemá.

»Dubliňan,« řekl s povzdechem hlídač a vyšplhal se zpátky do schodů, aby se najedl. Vzdálená zvonkohra odklínkala jedenáct hodin.

Agar to všechno viděl, a zatímco se bavil Piercovým výstupem, hlodaly v něm obavy, jestli Čistej Willy této příležitosti využil a otevřel dveře kanceláře. Spolehlivě se to doví, teprve až podnikne svůj bláznivý výpad, a na to si ještě skoro půl hodiny musí počkat.

Pohlédl na hodinky, pohlédl na dveře kanceláře a čekal.

Pro Pierce byl nejchoulostivější částí celého výstupu závěr, kdy ho konstábl vyváděl z nádraží do Tooley Street. Pierce si nepřál narušit pravidelný rytmus policistových obchůzek, takže se ho musel rychle zbavit.

Když vyšli do mlhavého nočního vzduchu, hluboce se nadechl. »Ach,« pronesl, »že ale máme krásnej večír, takovej ostrej a osvěžující.«

Oš'arák pohlédl do pochmurné mlhy. »Na mě je dost chladno,« řekl.

»Nu, vážený příteli,« řekl Pierce, oprášil si šaty a trochu se napřímil, jako by na nočním vzduchu střízlivěl, »jsem jim opravdu moc povděčný za jejich přispění v téhle záležitosti a ujišťuju jich, že se už domu dostanu sám.«

»Neztropíte další výtržnost?«

»Vašnosto,« řekl Pierce a postavil se ještě přiměji, »za koho mě mají?«

Oš'arák se ohlédl k nádraží. Jeho povinností bylo konat obchůzky. Jakmile byl zbloudivší opilec z nádražních prostor vyveden, pod jeho odpovědnost již nespadal. A Londýn byl opilců plný, zvláště užvaněných Irů.

»Ale ať už sekáte latinu,« řekl policista a nechal ho běžet.

»Vinšuju dobrou noc, strážníku,« řekl Pierce a hluboce se za odcházejícím oš'arákem uklonil. Potom se za zpěvu »Molly Maloneové« ztratil v mlze.

Pierce nešel dále než na konec Tooley Street, necelý blok cesty od vchodu do nádraží. Čekala tam na něho drožka, skrytá v husté mlze. Vzhlédl k vozkovi.

»Jak to klaplo?« zeptal se Barlow.

»Na šroubek,« řekl Pierce. »Dal jsem Willymu dvě nebo tři minuty, to by mu mělo stačit.«

»Willy je trochu dylina.«

»Musí odmáznout jenom dva zámky a takovej dylina, aby tohle zbabral, zase není.« Pierce pohlédl na hodinky. »No, brzy se to dovíme.«

A vklouzl opět do mlhy, zpátky k nádraží.

V půl dvanácté zaujal Pierce postavení na místě, odkud bylo dobře vidět na schodiště ke kancelářím a na hlídače. Právě kolem procházel policista. Pozdravili se se strnadem pokynem ruky. Ošťarák šel dále; strnad zazíval, vstal a protáhl se.

Pierce se zhluboka nadechl a položil prst na tlačítko vteřinové ručičky.

Hlídač sešel se schodů, znovu zív a odebral se směrem k záchodům. Ušel několik kroků a zmizel z dohledu, za rohem.

Pierce stiskl tlačítko a tiše počítal: »Jedna ... dvě ... tři...«

Viděl, jak se Agar vynořil a bosý, aby nebylo nic slyšet, letí jako o závod po schodech ke dveřím.

»Čtyři... pět... šest...«

Agar doběhl ke dveřím a zmáčkl kliku; dveře se otevřely a Agar byl uvnitř. Dveře se zavřely. »Sedm ... osm ... devět«

»Deset,« řekl zadýchaně Agar a rozhlédl se kanceláří, Čistej Willy, příkrčený ve stínu v koutě, převzal počítání.

»Jedenáct... dvanáct... třináct...«

Agar skočil k otevřené skříňce. Vytáhl z kapsy první sadu vosků a zahleděl se na klíče ve skříňce.

»Kristova noho!« zašeptal.

»Štrnáct... patnáct... šestnáct...«

Ve skříňce viselo několik desítek klíčů, klíče všeho druhu, velké i malé, označené štítky i bez nich, všechny na háčcích. Okamžitě na něm vyrazil pot.

»Kristova noho!«

»Sedumnáct... vosumnáct... devatenáct. ...«

Agar začínal zaostávat. Až se mu udělalo zle, když si to uvědomil: má zpoždění. Bezmocně zíral na klíče. Od všech otisky udělat nemohl; které jsou ty pravé?

»Dvacet... jedenadvacet... dvaadvacet...«

Táhlý hlas Čistýho Willyho mu pěníl krev zlostí. Nejradši by přeběhl místnost a toho mrňavého spratka zaškrtil. Cívěl do skříňky a panika v

něm vzrůstala. Vzpomněl si, jak vypadaly první dva klíče, snad jim budou tyhle dva podobné. Naklonil se blíže, mžoural, napíнал oči: v kanceláři moc světla nebylo.

»Krucí, to nemá fóra,« zašeptal pro sebe. A pak si uvědomil, cosi zvláštního: na každém háčku visel pouze jeden klíč, s výjimkou jediného, kde visely dva. Rychle je sejmul z háčku. Vypadaly jako ty dva předchozí.

»Šestadvacet... sedumadvacet... vosumadvacet...«

Nastavil první vosk a přitiskl jednu stranu prvního klíče do vláčné hmoty, obratně klíč podržel a nehem ho zase odloupil; nehet na malíčku měl ze všech nejdelší, jedno ze zvláštních znamení kliment'áka.

»Devěťadvacet... třicet... jednatřicet«

Vzal druhý vosk, obrátil klíč a přitlačil k vosku, aby získal otisk druhé strany. Pevně jej uchopil a odlepil.

»Dvaatřicet... třiřicet... čtyřiatřicet...«

Ted' vstoupil do hry Agarův profesionalismus. Opožd'oval se – přinejmenším o pět vteřin proti plánu, možná o víc – ale věděl, že si klíče za žádnou cenu nesmí poplést. Kliment'ákům se docela běžně stávalo, že pod tlakem okolností udělali dva otisky téže strany klíče; při dvou klíčích se možnost zazmatkovat zdvojnásobovala. Rychle, nicméně pečlivě zavěsil odbavený klíč zpátky.

»Pěťatřicet... šestatřicet... sedumatřicet, kruci prdel,« řekl Čistej Willy. Vyhlížel skleněnou stěnou dolů, kde se za necelých třicet vteřin objeví hlídač.

»Vosumatřicet... devěťatřicet... štyřicet...«

Agar hbitě obtiskl druhý klíč do třetího vosku. Podržel ho tam jen na okamžik a zase klíč zdvihl. Zůstal po něm slušný otisk.

»Jednaštyřicet... dvaštyřicet... třištyřicet...«

Agar strčil hotový otisk do kapsy a vyškubl odtamtud čtvrtou voskovou placku. Obtiskl do měkké hmoty druhou stranu klíče.

»Štyřiaštyřicet... pěťštyřicet... šestaštyřicet... sedumaštyřicet,...«

Znenadání, právě když Agar klíč odloupával, přelomil se vosk ve dvě.

»Ksakru!«

»Vosumaštyřicet... devěťštyřicet... padesát...«

Zalovil v kapse po dalším vosku. Prsty měl pevné, ale z čela mu kapal pot.

»Jednapadesát... dvaapadesát... třiapadesát...«

Vytáhl nový vosk a otiskl druhou stranu klíče ještě jednou.

»Štyřiapadesát... pětapadesát...«

Odtrhl klíč od vosku, zavěsil na háček a skočil ke dveřím, poslední otisk stále ještě v prstech. Vypadl z kanceláře, aniž na Willyho jenom pohlédl.

»Šestapadesát,« řekl Willy a okamžitě vykročil ke dveřím, aby je uzamkl.

Pierce viděl Agara odcházet, měl plných pět vteřin zpoždění. Obličej měl zardělý přestálým napětím. »Sedmapadesát... osmapadesát...« Agar se řítíl dolů, přes tři schody naráz. »Devětapadesát... šedesát... jednašedesát...«

Agar se bleskem prohnal nástupištěm do své skrýše.

»Dvašedesát... třišedesát...«

Agar se ukryl.

Od rohu se vynořil hlídač, zíval na plnou hubu a dopínal si kalhoty. Mířil ke schodišti.

»Čtyřšedesát,« řekl Pierce a odmáčkl stopky. Potom si začal pobroukávat nějakou melodii, docela potichu, a chvíli trvalo, než v ní rozpoznal »Molly Maloneovou«.

Kapitola 26 / Zverbovaní vlakšmíry

»Rozdíl mezi mrzkou lakotou a počestnou ctižádostí může být vlasově jemný,« varoval roku 1853 reverend Noel Blackwell ve svém pojednání *O morálním povznesení lidského rodu*. Nikdo nemohl dát jeho slovům více za pravdu než Pierce, který si svou příští schůzku sjednal v Casinu de Venise na Windmill Street. Byla to velká a rušná tanečnice, jasně osvětlená myriádami plynových lamp. Mladí mužové tu vířili a kolotali s pestře oblečenými dívkami rozesmátých tváří. Celek

působil skutečně dojmem vznešené nádhery, což odporovalo pověsti hříšného a vykřičeného shromaždiště kurev a jejich klientů.

Pierce zamířil přímo k nálevnímu pultu, kde se nad svým pitím hrbil hranatý muž v modré uniformě se stříbrným premováním na klopách. Bylo na něm vidět, že se v prostředí kasina cítí nesvůj. »Už jste tu někdy byl?« zeptal se Pierce.

Muž se obrátil. »Vy ste pan Simms?«

»Nemýlíte se.«

Hranatec se rozhlédl po místnosti, po ženách, živých barvách a jasných světlech. »Ne,« řekl, »jaktěživ sem tady nebyl.«

»Je tady živo, nemyslíte?«

Muž pokrčil rameny. »Na mě trochu nóbl,« řekl posléze a zahleděl se znovu do odlivky.

»A taky drahé,« řekl Pierce.

Muž pozdvihl svůj nápoj. »Dva šilinky za prcka? Jo, to je drahý.«

»Dovolte, abych vám koupil ještě jednoho,« řekl Pierce a zdvihl ruku v šedé rukavičce, aby přivolal výčepníka. »Kdepak bydlíte, pane Burgess?«

»Mám jednu díru na Moresby Road,« řekl hranatý muž.

»Tam je prý špatný vzduch.«

Burgess pokrčil rameny. »Ujde to.«

»Jste ženatý?«

»Jo.«

Přišel výčepní a Pierce posunkem objednal další dvě sklenky. »Co dělá vaše manželka?«

»Šije,« Burgess projevil záblesk netrpělivosti. »Co má tohle všechno znamenat?«

»Malá přátelská debata,« řekl Pierce, »abych se dověděl, jestli si nechcete vydělat nějaké větší peníze.«

»Blázen, kdo by nechtěl,« řekl suše Burgess.

»Vy sloužíte u dráhy,« řekl Pierce.

Burgess, stále netrpělivější, přikývl a cvakl do stříbrných písmenek na svém límci: insignií Jihovýchodní dráhy.

Pierce se na tyto věci neptal proto, že by chtěl získat informace; o Richardu Burgessovi, vlaksmírovi, čili strážném zavazadlového vozu, toho věděl dost a dost. Věděl, kde Burgess bydlí, věděl, co dělá jeho žena, věděl, že mají dvě děti, dvouleté a čtyřleté, a věděl, že to čtyřleté

je nemocné a potřebuje často lékaře, kterého si Burgessovi nemohli dovolit. Věděl, že jejich jediná místnost na Moresby Road je špinavá, těsná kobka s loupající se omítkou, větraná sírovými parami ze sousední plynárny.

Věděl, že Burgess spadá do kategorie nejbídněji placených železničních zaměstnanců. Strojvůdce dostával 35 šilinků týdně, vlakvedoucí 25 šilinků, konduktér 20 nebo 21, ale hlídač zavazadlového vozu pouze 15 šilinků za týden, a to se ještě považoval za šťastlivce, že nebere míň.

Burgessova manželka vydělávala deset šilinků týdně, což znamenalo, že celá rodina žila z úhrnného ročního příjmu asi šedesáti pěti liber. Z toho je však nutno odečíst různé výdaje – Burgess si musel svoje uniformy pořizovat na vlastní náklady – takže jejich průměrný roční příjem obnášel přibližně padesát pět liber, a čtyřčlenná rodina si tudíž musela pořádně utahovat opasek.

Příjmy mnoha viktoriánců byly takhle nízké, ale většinou si tak či onak dokázali přivydělat: vedlejší prací, spropitným, samozřejmostí bylo i posílání dětí do továren. Burgessovi nic takového neznali. Byli odkázáni výhradně na svůj příjem a nebylo divu, když se Burgess necítil ve své kůži v podniku, kde účtovali jednoho panáka dva a půl šilinku. To bylo vysoko nad jeho možnosti.

»Co by to mělo ,bejt?« řekl Burgess, ale na Pierce nepohlédl.

»Uvažoval jsem o vašem zraku.«

»O mém zraku?«

»Ano, o vašich očích.«

»Voči mi zaplat'pánbu slouží dobře.«

»Napadlo mě,« řekl Pierce, »kolik by asi stálo, kdyby se měly zhoršit.«

Burgess si povzdychl a chvíli to nechal bez odpovědí. Posléze znaveně pronesl: »Vodkroutil sem si před pár lety flastr v Newgate. Nechci znova do veverčí klece.«

»To je od vás rozumné,« řekl Pierce. »Já taky nechci, aby mi někdo spálil ránu. Oba se máme čeho bát.«

Burgess se napil. »Kolik by to vyneslo?«

»Dvě stě liber,« řekl Pierce,

Burgess se zakuckal a udeřil se do prsou obrovitou pěstí. »Dvě stě liber,« opakoval.

»Slyšíte dobře,« řekl Pierce. »Tady máte pětku, že to myslím vážně.« Vytáhl náprsní tašku a vyjmul z ní dvě pětilibrové bankovky. Dal si při tom záležet, aby Burgess nepřehlédl, že je naditá. Položil peníze na výčepní pult.

»Sou pěkný jak rajcovná majdalénka,« řekl Burgess, ale nedotkl se jich. »Co máte v merku?«

»O to se nestarejte. Vaší jedinou starostí musí být vaše oči.«

»Co bych teda neměl vidět?«

»Nic, co by vás přivedlo do maléru. Slibuju vám, že se do machlu víckrát nepodíváte.«

Burgess byl neoblomný. »Vyklopte to na rovinu,« řekl.

Pierce si povzdechl. Sál po penězích. »Je mi líto,« řekl, »obávám se, že svou nabídku musím předložit jinde.«

Burgess ho chytil za ruku. »Neuhánějte to,« řekl. »Jenom se ptám.«

»Nemůžu vám odpovědět.«

»Bojíte se, že bych vás položil čadilům?«

»Takové věci,« řekl Pierce, »se už také staly.«

»Nepoložil bych vás.«

Pierce pokrčil rameny.

Chvilí oba mlčeli. Posléze Burgess natáhl druhou ruku a sebral obě pětilibrové bankovky z pultu. »Povězte mi, co mám udělat.«

»Je to docela jednoduché,« řekl Pierce. »Brzy vás vyhledá jeden člověk a zeptá se, jestli vám uniformy šije manželka. Až se ten člověk objeví... nebudete se jednoduše dívat.«

»To je všechno?«

»To je všechno.«

»Za dvě stě liber?«

»Za dvě stě liber.«

Burgess se krátce zachmuřil a pak se rozchechtal.

»Co je na tom k smíchu?« řekl Pierce.

»To se vám jaktěživo nepovede,« řekl Burgess. »To prostě nejde. Tyhle káči nejdou vybourat, dělej co dělej. Je tomu pár měsíců, co se mi jeden syčák schoval v hytláku, taky si na ně brousil zuby. Prubni to, povídám, a zkoušel to půl hodiny, ale nedostal se dál než na špičku mého nosu. Potom sem ho vyrazil z vlaku, rozflákal si makovici.«

»Já vím,« řekl Pierce. »Díval jsem se.«

Burgess se přestal smát.

Pierce vytáhl z kapsy dvě zlaté guineje a pustil je na pult. »Támhle v koutě najdete jednu majdalénku – pěkná koroptvička, celá v růžovém. Myslím, že na vás čeká,« řekl Pierce, a potom vstal a zamířil k východu.

Kapitola 27 / Střívkařův zmatek

Ekonomové středního období viktoriánského věku uvádějí, že vzrůstající počet obyvatel nacházel obživu v profesi, jíž se tehdy říkalo »zprostředkování«, a tento povšechný termín se vztahoval k zaopatřování zboží a služeb vzkvétající střední vrstvě. Anglie byla tehdy nejbohatším státem světa, nejbohatším v celých dějinách. Poptávka po všech druzích spotřebního zboží byla nenasytitelná a důsledkem byla specializace výroby, distribuce a konečně i prodeje zboží. Právě ve viktoriánské Anglii se poprvé setkáváme s uměleckými truhláři, kteří vyráběli pouze jednotlivé díly zdobných skříněk, či obchody, které prodávaly jenom určité typy skříněk.

Stoupající specializace byla zjevná i v podsvětí, a sotvakde nápadněji než v osobě »střívkaře«. Střívkař byl obvykle kovodělník, který se ocitl na scestí, anebo byl příliš starý, aby dokázal držet krok se zběsilým tempem legitimní výroby. V každém případě zmizel z počestných kruhů a objevil se jako specializovaný dodavatel kovových výrobků pro kriminálníky. Někdy byl také střívkařem penězokaz, který si nemohl opatřit razidla k výrobě mincí.

Ať byla jeho minulost jakákoli, jeho hlavním zaměstnáním bylo zhotovování střívek, neboli obušků. Původní střívka byly uzenkovité plátěné pytlíky naplněné pískem, které makesáci a chmatáci – násilníci a zloději – nosívali v rukávu, aby jich pak použili na svoje oběti. Později byla střívka k témuž účelu plněna olovenými broky.

Střívkařův sortiment byl samozřejmě širší. Tak např. »edáček« byl kyj, někdy jednoduchá ocelová tyč, jindy tyč opatřená na jednom konci

knoflíkem. »Pingl« byla dvoulibrová železná koule, zašitá do silné punčochy. »Kačena« byla koule připevněná na provaze a používalo se jí k útokům na hlavu oběti; útočník držel kouli v ruce a pak ji náhle vymrštil do tváře své oběti »jako strašlivé jojo«. Několik zásahů této zbraně každému napadenému srazilo hřebínek a loupeži se už nikdo nepostavil na odpor.

Spolu s rozšiřováním střelných zbraní přešli střívkaři na výrobu kulí. Hrstka zručných střívkařů také vyráběla soupravy udic, neboli šperháků, ale to byla dost náročná práce a většinou se drželi jednodušších výrobků.

Začátkem ledna 1855 navštívil manchesterského střívkaře Harkinse dobře oblečený pán s rudým plnovousem, který chtěl nakoupit větší množství litých olověných kulí.

»Můžete je mít,« řekl střívkař. »Dělám všechny druhy kulí, proč bych vám neudělal tyhle. Kolik jich budete chtít ?«

»Pět tisíc,« řekl gentleman.

»Cože?«

»Řekl jsem, že si jich vezmu pět tisíc.«

Střívkař zamžikal. »Pět tisíc – to je hodně. To máme – počkejte – šest kulí za unci. Takže to máme...« Zíral do stropu a škubal si za svrchní ret. »A šestnáct ... to je ono ... Potěš mě pánbůh, to je sakumprásk přes padesát liber kulí.«

»Tak nějak,« řekl gentleman.

»Vy chcete padesát liber litých olověných kulí?«

»Ano, chci jich pět tisíc.«

»Nojo, padesát liber olova, to dá trochu práce, a odlití – hm, to dá trochu práce. Zabere to dost času, takových pět tisíc litých kulí, to rozhodně.«

»Potřebuji je do měsíce,« řekl gentleman.

»Do měsíce, do měsíce... Počkejte... po stovce do formy ... Ano, dobře ...« Střívkař přikývl. »V pořádku, do měsíce jich budete mít pět tisíc. Vyzvednete si je osobně?«

»Osobně,« řekl gentleman a pak se k němu nachýlil a konspirativně zašeptal: »Je to do Skotska, rozumíte.«

»Jo tak, do Skotska?«

»Ano, do Skotska.«

»Tak to jo, teď už je mi to jasný,« řekl střívkař, ačkoli bylo vidět, že

pravý opak je pravdou. Rudovous složil zálohu a odešel, přenechávaje střívkaře jeho zmatku. Mohl být ještě zmatenější, kdyby byl věděl, že stejný gentleman navštívil také střívkaře v Newcastle-upon-Tyne, Birminghamu, Liverpoolu a Londýně a uzavřel podobnou objednávku u každého z nich, takže objednával celkem dvě stě padesát liber olověných kulí. K čemu je kdo mohl potřebovat?

Kapitola 28 / Poslední pohlazení

Londýn měl v půli století šest raníků, tři večerníky a dvacet vlivných týdeníků. Toto údobí vyznačuje počátek organizovaného tisku s dostatečně širokým vlivem, aby utvářel veřejné mínění a konečně i politické události. Nepředvídatelnost této moci se jasně projevila v lednu 1855.

Válečného tažení v Rusku se po boku krymských jednotek účastnil první válečný korespondent všech dob, William Howard Russell, a jeho depeše pro *Times* vyvolaly doma bouřlivé rozhorlení. Neodpovědné vedení Lehké brigády, zhudlařené balaklavské tažení, zhoubná zima, za níž britské jednotky, trpící nedostatkem potravin a zdravotního materiálu, utrpěly padesátiprocentní ztráty – o tom všem se otevřeně psalo v tisku a zloba veřejnosti neustále stoupala.

Nicméně v lednu vrchní velitel britských sil lord Raglan vážně onemocněl a lord Cardigan – »nadutý, bohatý, sobecký a hloupý« muž, který tak statečně vedl svoji Lehkou brigádu do naprosté záhuby, aby se poté uchýlil na svou jachtu, popíjel šampaňské a vyspával – lord Cardigan se vrátil domů a všecken tisk ho přivítal jako velkého národního hrdinu. Byl v této roli na vrcholu blaha. Oblečen v uniformě, obnošené u Balaklavy, ocital se v každém městě v zajetí davů a lidé si na památku trhali žíně z ocasu jeho koně. Londýnská krejčovství převzala střih vlněného kabátce, který obnosil na Krymu – nazvali ho »cardigan« – a prodaly se jich tisíce.

Muž známý vlastním jednotkám jako »nebezpečný osel«, projížděl zemí a pronášel slavnostní řeči, ve kterých zevrubně líčil svoji chrabrost za útoku, a s přibývajícími měsíci hovořil s neustále vzrůstajícím pohnutím a často se musel osvěžovat, aby vůbec mohl pokračovat. Tisk mu ani na okamžik nepřestal provolávat slávu; po odsudcích, jimiž ho bohatě zahrnuli pozdější dějepisci, nebylo ani zdání.

Byla-li přízeň tisku vrtkavá, vkus veřejnosti byl ještě vrtkavější. Navzdory pobuřujícím zprávám z Ruska se depeše, které v lednu Londýňany uchvátily nejvíce, týkaly lidožravého leoparda, řádícího v oblasti Naini Tal v severní Indii nedaleko burmských hranic. »Panarský lidožrout« zabil údajně přes čtyři sta domorodců, a všechna líčení se vyznačovala živými, až příšernými podrobnostmi. »Zavilá panarská šelma,« psal jeden korespondent, »zabíjí pro radost z vraždění, nikoli pro obživu. Jen zřídka se sytí těly svých obětí, ačkoli před dvěma týdny sežrala horní část trupu nemluvněte, které ukořistila z kolébky. Většina jejích obětí jsou ve skutečnosti děti do věku deseti let, malí nešťastníci, kteří po západu slunce zbloudili od středu vsi. Dospělé děti jsou obvykle jen potrhány, nicméně později na svá zhnisaná zranění umírají. Pan Redby, místní lovec, tvrdí, že tyto infekce způsobují zbytky zahnívajícího masa uvízlé mezi leopardími spáry. Panarský zabiják je nepředstavitelně silný a byl dokonce spatřen, jak nese v zubech zcela dospělou ženu, kterážto sebou zoufale zmítala a žalostně naříkala.«

Tento příběh a jemu podobné se staly lahůdkou jídelních stolů duchaplných společností; ženy se zardívaly, hihňaly a pištěly, kdežto muži – obzvláště zaměstnanci Východoindické společnosti, kteří v Indii prožili řadu let – znalecky hovořili o zvycích a povaze těchto šelem. Zajímavý pohyblivý model tygra požírajícího Angličana, patřící Východoindické společnosti, navštěvovaly davy fascinovaných Londýňanů. (Model je ve Viktoriině a Albertově muzeu k vidění dodnes.)

A když 17. ledna 1855 přivezli na nádraží London Bridge dospělého leoparda v kleci, vyvolalo to značný rozruch – ještě větší než o chvíli předtím příjezd ozbrojených strážců, doprovázejících zlato, a ukládání pokladu do zavazadlového vozu Jihovýchodní dráhy.

Najednou zde byla dospělá, vzteklá šelma, která divoce řvala a vrhala se proti železným tyčím klece, když ji nakládali do téhož

zavazadlového vagónu Folkesterského vlaku. Šelmu provázeli ošetřovatel, který měl během cesty dbát o leopardovy potřeby a v případě nehody chránit strážce vagónu.

Nežli vlak vyjel ze stanice, vysvětloval ošetřovatel zástupu zvědavých diváků a dětí, že se jeho šelma živí syrovým masem, že je to čtyřletá samice a že ji veze na kontinent jako dárek jedné vznešené dámy.

Krátce po osmé hodině ranní zavřel strážce zavazadlového vozu posuvné dveře a vlak se vydal na cestu. Chvilí bylo ve vagónu ticho, jen leopard obcházel svoji klec a občas zavrčel, až posléze vlakový hlídač řekl: »Čím tu bestii krmíte?«

Ošetřovatel se k němu obrátil. »Kdo ti šije uniformy? Tvoje stará?«

Burgess se zachechtal. »Jo tak, to ste vy?«

Ošetřovatel neodpověděl. Místo toho otevřel malý kožený vak a vytáhl z něho sklenici s kolomazí, několik klíčů a soupravu pilníků nejrůznějších tvarů a rozměrů.

Bez meškání přistoupil ke dvěma Chubbovým pokladnám, namazal všechny čtyři zámky kolomazí a pustil se do práce na svých klíčích. Burgess ho pozoroval bez valného zájmu: věděl, že hrubě obrobené klíče z voskových otisků jsou bez dalšího dopilování a vyhlazení nanic. Nesporně to však na něho zapůsobilo; nikdy by ho nenapadlo, že lupiči budou tak smělí.

»Kde ste k těm votiskům přišli?« řekl.

»Tak, porůznu,« řekl Agar, aniž přestal pilovat a zkoušet klíč.

»Skovávají každý klíč na jiném místě.«

»Nepovídej,« řekl Agar.

»Nojo, to je fakt. Jak jste je vychmátli?«

»To tě nemusí zajímat,« řekl Agar, a pracoval dále.

Burgess ho ještě chvíli sledoval a pak obrátil svou pozornost k leopardovi. »Kolik ta bestie váží?«

»Voptej se jí,« řekl podrážděně Agar.

»Tak vy to zlato vychmátnete dneska?« zeptal se Burgess, když se Agarovi podařilo dveře jednoho trezoru otevřít. Agar mu neodpověděl; hodnou chvíli zíral jako očima přikováno do nitra nedobytné pokladny. »Povídám, vychmátnete to zlato dneska?«

Agar dveře zase zavřel. »Ne,« řekl. »A sklapni už zobák.«

Burgess ztichl.

Ještě celou příští hodinu, zatímco ranní vlak spokojeně supěl z Londýna do Folkestonu, pracoval Agar na klíčích. Posléze otevřel a zase zavřel oba trezory. Když skončil, utřel ze zámků kolomaz, očistil je alkoholem a vysušil plátěným hadříkem. Nakonec vzal svoje čtyři klíče, uložil je pečlivě do kapsy, posadil se a čekal, až vlak zastaví na Folkesterském nádraží.

Pierce se s ním setkal na nádraží a pomáhal mu leoparda vyložit.

»Jak to šlo?« zeptal se.

»Poslední pohlazení. Je to v suchu,« řekl Agar a ušklíbl se. »Tak zlato máte v merku? Krymský zlato – to je teda faňácká rána.«

»Ano,« řekl Pierce.

»Kdy?«

»Příští měsíc,« řekl Pierce.

Leopard vycenil zuby a zavrčel.

ČÁST III / ZDRŽENÍ A NESNÁZE

březen – květen 1855

Kapitola 29 / Menší zadrhle

Lupiči se původně hodlali zmocnit zlata hned při následující zásilce na Krym. Celý plán byl neobyčejně prostý. Pierce s Agarem nastoupí do vlaku v Londýně a každý si uloží do zavazadlového vlaku několik těžkých brašen. V brašnách budou v plátně zašité balíčky s olověnými kulemi.

Agar pocestuje opět ve vagónu se zavazadly, a zatímco se Burgess bude dívat jinam, otevře trezory, vybere z nich zlato a nahradí je olověnými kulemi. Brašny se zlatem vyhodí na předem určeném místě z vlaku a tam je hned posbírá Barlow. Barlow pak odjede do Folkestonu, kde už budou čekat Pierce s Agarem.

Mezitím budou přepravní pokladnice se zlatem – stále přesvědčivě těžké – přeloženy na parník do Ostende, kde po několika hodinách objeví krádež francouzské úřady. Do té doby se bude na převozu zlata podílet tolik lidí, že nebude nejmenšího důvodu, proč by mělo podezření padnout právě na Burgesse; v každém případě byly britsko-francouzské vztahy vzhledem ke krymské válce velice vlažné a Francouzi si tudíž přirozeně budou myslet, že zlato ukradli Angličani – a naopak. Zloději mohli bezpečně počítat s pořádným zmatkem, který policii zkalí vodu.

Plán se zdál naprosto dokonalý a zloději se jej chystali uskutečnit za příští přepravy zlata, určené na 14. březen 1855.

2. března však náhle zemřel »zloduch v lidské podobě« ruský car Nikolaj I. Zpráva o jeho smrti vyvolala v obchodních a finančních kruzích velký poprask. Několik dní se ještě o pravdivosti zpráv pochybovalo, a když byla jeho smrt definitivně potvrzena, projevalo se to na burzách v Paříži i v Londýně vysokými zisky. Následkem všeobecné nejistoty byl však převoz zlata odložen na 27. březen. V té době se ovšem u Agara, který po čtrnáctém březnu upadl do hluboké

deprese, ozvala opět stará plicní choroba a v důsledku jeho zoufalého stavu byla tato příležitost promeškána.

Bankovní dům Huddleston a Bradford vypravoval zlato jednou měsíčně; na Krymu bylo pouze 11 000 anglických vojáků proti 78 000 Francouzů a většina žoldu se vyplácela přímo z Paříže. Pierce a jeho kumpáni si tudíž museli počkat na duben.

Příští zásilka měla odejít 19. dubna. Lupiči tehdy dostávali informace o datech převozu od Susany Langové, doroty, která si omotala kolem prstu Henryho Fowlera. Pan Fowler děvče rád omračoval historkami o své důležitosti ve světě bankovníctví a obchodu, a ona zas – chudinka, která stěží rozuměla jeho jedinému slovu – dychtivě naslouchala.

Susan Langová asi žádný prostřáček nebyla, ale přesto si fakta nějak popletla: zlato bylo odesláno už 18. dubna, a když 19. dubna Pierce s Agarem dorazili na nádraží London Bridge, právě včas, aby stihli vlak, zjistili svůj omyl od Burgesse. Aby zdání zůstalo zachováno, Pierce s Agarem nicméně do Folkestonu odjeli, ale Agar pak u soudu svědčil, že Pierce byl během cesty »v náramně škaredé náladě«.

Další zásilka měla opustit Londýn 22. května. Aby se už podobný lapsus neopakoval, odhodlal se Pierce k poněkud riskantnímu kroku a navázal spojení mezi Agarem a Burgessem. Burgess mohl Agara v kteroukoli dobu pomoci prostředníka, majitele sázkové kanceláře, známého jako Frajer Billy Banks. Kdyby došlo k nějaké změně proti plánu, měl se Burgess okamžitě spojit s Banksem. Agar Bankse navštěvoval denně.

10. května přišel Agar za Piercem se strašlivou zprávou – oba trezory byly ze zavazadlového vozu Jihovýchodní dráhy vyjmuty a vráceny výrobci, Chubbove továrně, ke »generálce«.

»Ke generálce?« řekl Pierce. »Jak to myslíš, ke generálce?«

Agar pokrčil rameny. »Tak sem to koupil.«

»Jsou to nejlepší kačeny na světě,« řekl Pierce. »Takové se nevracejí do opravy.« Zamračil se. »Co je s nima?«

Agar jen pokrčil rameny.

»Ty halamo,« řekl Pierce, »že tys při posledním pohlazení poškrábal zámky? Přisahám, že jestli ty škrábance někdo zmerčil –«

»Plavaly v kolomazi,« řekl Agar. »Vím přece, že dou dycky po škrábancích. Povídám vám, že byly jak prvnička.«

Agarovo klidné chování Pierce ujistilo, že kliment'ák mluví pravdu. Pierce si povzdychl. »Tak tedy *proč?*«

»Nevím,« řekl Agar. »Znáte nějakýho křapíka, kterej by nám štumfnul, co u Chubba kašparuju?«

»Neznám,« řekl Pierce. »A nerad bych riskoval, že mě položí. U Chubbů nejsou makovci.« Továrna nedobytných pokladen byla ve výběru svých zaměstnanců velice pečlivá. Dělníci byli najímáni a propouštěni jen s nevolí a ustavičně byli varováni, aby si dávali pozor na příslušníky galérky, kteří by se je pokoušeli podplatit.

»A co na ně postavit budu?« navrhl Agar, maje na mysli nějaký důmyslný podvod.

Pierce zavrtěl hlavou. »Kdepak,« řekl. »»Jsou moc opatrní, určitě na špek nenaletí...«

Zamyšleně se zahleděl do prázdna.

»Co je?« zeptal se Agar.

»Napadlo mě,« řekl Pierce, »že dámu by je podezírat nenapadlo.«

Kapitola 30 / Návštěva u pana Chubba

Čím se mezi automobily stal Rolls-Royce a značka Otis mezi výtahy, tím bylo dávno předtím jméno CHUBB mezi nedobytnými pokladnami. Hlava tohoto úctyhodného podniku, pan Laurence Chubb mladší, si později nevzpomínal – nebo spíš předstíral, že si nevzpomíná – že by ho v květnu 1855 byla navštívila nějaká krásná mladá žena. Avšak jednoho z jeho zaměstnanců její krása uchvátila natolik, že ji dokázal vypodobnit do všech podrobností.

Přijela v krásném kočáře s livrejovanými lokaji a nikým nedoprovázena vplula pánovitě do továrny. Byla nadmíru vybraně ustrojená a hovořila rozkazovacím tónem; chtěla mluvit s panem Chubbem osobně, a to ihned.

Když se o chvíli později pan Chubb objevil, prohlásila dáma, že je

lady Charlotta Simmsová, že spolu se svým churavým manželem žijí na venkovském sídle ve střední Anglii a že nedávná série krádeží v sousedství ji i jejího manžela přesvědčila o nezbytnosti nedobytné pokladny.

»Pak se madam obrátila na nejlepší podnik v křesťanském světě,« řekl pan Chubb.

»V tomto smyslu jsem byla informována,« řekla lady Charlotta, jako by o tom nebyla tak zcela přesvědčena.

»Vskutku, madam, vyrábíme nejlepší nedobytné pokladny na světě, pokladny všech rozměrů a systémů, které předčí i ty nejlepší německé sejfy z Hamburku.«

»Rozumím.«

»Má madam nějaké určité přání? «

Zde se zdálo, jako by lady Charlotta vzdor svému panovačnému vystupování lehce zrozpáčitěla. Udělala bezmocné gesto. »Nu, ráda bych prostě nějakou, ach, nějakou velkou nedobytnou pokladnu, rozumíte.«

»Madam,« řekl slavnostně pan Chubb, »vyrábíme pokladny o jednoduché i dvojité síle stěny, ocelové trezory a litinové trezory, pokladny na zámek a na závoru, přenosné sejfy a napevno zabudované trezory, pokladny o obsahu pouhých šesti kubických palců a pokladny o obsahu dvaceti kubických yardů, pokladny opatřené jedním zámkem nebo dvěma – případně i třetím, je-li to zákaznickovo přání.«

Tento výčet zřejmě lady Charlottu uvedl do rozpaků ještě větších. Vypadala bezmocně – přesně tak, jak se dalo očekávat od ženy, které bylo svěřeno jednání o technických záležitostech. »Nu,« řekla, »já, ach, já opravdu nevím ...«

»Snad kdyby si madam prolistovala náš katalog, kde najde obrázky, popisy a základní charakteristiky nejrůznějších našich modelů.«

»Ano, výborně, to bude milé.«

»Tudy, prosím.« Pan Chubb ji zavedl do své kanceláře a usadil ke svému psacímu stolu. Vytáhl katalog a otevřel jej na první stránce. Žena do něho sotva pohlédla.

»Připadají mi nějaké malé.«

»To jsou jen obrázky, madam. Račte si povšimnout, že skutečné rozměry jsou uvedeny po straně. Například zde –«

»Pane Chubbe,« skočila mu naléhavě do řeči, »musím vás požádat o

pomoc. Vše se má tak, že můj manžel je v poslední době chorý, jinak by tuto záležitost pochopitelně vyřídil sám. Já, po pravdě řečeno, o těchto věcech nic nevím, a byla bych požádala o pomoc svého bratra, kdyby nebyl právě za obchodem v cizině. Vůbec nevím, co si počít, a z obrázků nic nepoznám. Nemohl byste mi některé z vašich pokladen ukázat?«

»Odpusťte, madam,« řekl pan Chubb a přispěchal kolem stolu, aby jí pomohl vstát. »Jistěže ano. Žádnou ukázkovou síň sice nemáme, jak jistě chápete, ale budete-li mne laskavě následovat do dílen – a předem se upřímně omlouvám za všechen prach, hluk či zmatek, kterých se tam nadějete – mohu vám ukázat nejrůznější modely naší výroby.«

Zavedl lady Charlottu do dlouhé dílny za kanceláři. Na tučet dělníků zde bušilo kladiv, montovalo, svářelo a pájelo. Rámus byl tak silný, že pan Chubb musel na lady Charlottu křičet, aby rozuměla jeho slovům, a ta dobrá žena před tartasem kolem jen bázlivě ucukávala.

»Nuže, tento typ,« řekl, »má obsah jedné kubické stopy a je vyroben ze dvou vrstev temperové litiny s izolační vložkou z cihlového prachu cornwallského původu. Je to skvělý trezor střední velikosti a mnohaúčelového použití.«

»Je moc malý.«

»Výborně, madam, moc malý. Nuže, tento tady« – přešel dále – »patří k našim nejnovějším výrobkům. Je z jednoduché vrstvy oceli, s vnitřní kapacitou –« Obrátil se k dělníkovi. »Jaká je kapacita?«

»Tendle má půltřetího, šéfe,« řekl dělník.

»Dvě a půl kubické stopy,« řekl pan Chubb.

»Stále moc malý.«

»Výborně, madam. Kdybyste byla tak laskavá, tudy« a vedl ji hlouběji do dílny. Když procházeli oblakem cihlového prachu, lady Charlotta se lehce rozkuckala.

»Nuže, tento model –« začal pan Chubb.

»Tenhle!« řekla lady Charlotta a ukázala na protější stranu místnosti. »To je přesně ta velikost, jakou potřebuji.«

»Myslíte tamty dvě pokladny?«

»Ano, právě ty.«

Přešli na druhou stranu dílny. »Tyto trezory,« prohlásil pan Chubb, »jsou nejlepším příkladem našeho řemeslného mistrovství. Jsou majetkem banky Huddleston a Bradford a používá se jich k přepravě

krymského zlata, takže bezpečnost je zde přirozeně prvořadá. Bohužel, takové však obvykle prodáváme institucím, nikoli soukromníkům. Zcela přirozeně jsem se domníval —«

»Chci přesně takový,« řekla a potom k němu podezíravě obrátila oči. »Nevypadají moc nově.«

»Ach, jistěže ne, madam, jsou již dva roky staré.«

Lady Charlottu to očividně poděsilo. »Dva roky staré! Proč vám je vrátili? Mají nějakou vadu?«

»Ale kdepak! Chubbovy pokladny nemají žádné vady. Vrátili je proto, abychom vyměnili upevňovací šrouby. Dva z nich se totiž uskřinuly. Abyste rozuměla, tyto trezory jsou zamontovány ve vlaku a otřesy železničního svršku se přenášejí na šrouby kotvící trezory k podlaze vagónu.« Pokrčil rameny. »Tyto podrobnosti vás ovšem nemusejí znepokojoval. Jinak jsou pokladny zcela v pořádku a žádné změny na nich neprovádíme. Pouze vyměňujeme kotevní šrouby.«

»Áha, vidím, že mají po dvou zámcích.«

»Ano, madam. Bankovní dům vyžadoval dvojité zámky. Jak jsem se, doufám, již zmínil, naše firma může podle přání zákazníka připojit i třetí zámek.«

Lady Charlotta chvíli zírala ra zámky. »Tři jsou snad příliš. Musí to být trochu nudné odemykat *tři* zámky, jen aby se člověk dostal dovnitř. Jsou ty zámky bezpečné proti zlodějům?«

»Naprosto. Tak bezpečné, že za celé ty dva roky se je žádný zlosyn nepokusil vypáčit. Ale stejně by to bylo beznadějně. Tyto trezory jsou ze dvou vrstev temperované litiny osminu palce tlusté. Do těch se nikdo nevloupá.«

Lady Charlotta si trezory chvíli zamyšleně prohlížela a nakonec přikývla. »Dobrá,« řekla, »vezmu si jeden. Ať mi ho zabalí a naloží venku do kočáru.«

»Prosím?«

»Říkám, že si jeden takovýhle trezor vezmu. Přesně takový jsem hledala.«

»Madam,« řekl trpělivě pan Chubb, »musíme jej pro vás vyrobit na zakázku.«

»Chcete říci, že žádný takový není k mání?«

»Nemáme zde žádný hotový, madam, je mi velice líto. Každý trezor se vyrábí individuálně na zákaznicko přání.«

Lady Charlotta se netajila svým popuzením. »Nu, můžete mi jej tedy dodat zítra dopoledne?«

Pan Chubb zalpal po dechu. »Zítra dopoledne – ehm, zpravidla, madam, si výroba takové pokladny vyžádá šest týdnů. V nejlepším případě ji můžeme vyrobit za čtyři týdny, ovšem ...«

»Čtyři týdny? Ale to je celý měsíc!«

»Ano, madam.«

»Já však chci pokladnu koupit dnes!«

»Ano, madam, jistěže. Ale, jak jsem se vám již pokusil vysvětlit, každá pokladna se nejprve musí vyrobit, a nejkratší doba –«

»Pane Chubbe, myslíte si snad, že jsem tak hloupá? Já vás z tohoto omylu vyvedu. Přišla jsem k vám proto, abych koupila nedobytnou pokladnu, a teď zjišťuji, že nemáte nic na prodej –«

»Madam, prosím vás –«

»– ale nabízíte mi, že za *pouhý* měsíc jednu ochotně vyrobíte. Do měsíce nás ti místní loupežníci nejspíš vykradou a budou pryč i s lupem a pak již ani mne, ani mého chotě nebude vaše pokladna zajímat. Obrátím se na nějakou jinou firmu. Sbohem, pane, a děkuji, že jste se obtěžoval.«

S těmito slovy lady Charlotta vyplula z Chubbovy továrny. A očitý svědek zaslechl, jak si pan Laurence Chubb mladší potichu mumlá: »Ženské!«

Takto se Pierce a Agar dozvěděli, že generální oprava nezahrnuje výměnu zámků. Na ničem jiném jim nezáleželo, takže se mohli věnovat závěrečným přípravám loupeže, kterou hodlali uskutečnit 22. května 1855.

Kapitola 31 / Z háděte se stává veš

Týden poté byly jejich plány znovu povážlivě otřeseny. 17. května

1855 obdržel Pierce dopis. Zdobným a vypsaným písmem v něm stálo:

Vážený pane, byl bych Vám velmi zavázán, kdybyste se uvolil setkat se s mou osobou v Sydenhamském Křišťálovém paláci dnes ve čtyři hodiny odpoledne, abychom spolu prodiskutovali jistou záležitost společného zájmu. S hlubokou úctou zůstávám

Váš William Williams.

Pierce se užasle zahleděl na dopis. Ukázal jej Agarovi, ale ten neuměl číst, a tak mu Pierce dopis přečetl. Agar si prohlédl krasopis.

»Čistej Willy si na to splašil voráče,« poznamenal.

»Zřejmě,« řekl Pierce. »Ale proč?«

»Třeba vás chce pumunout.«

»Byl bych rád, kdyby nešlo o nic víc,« řekl Pierce.

»Půjdete tam?«

»Rozhodně. Budeš mi dělat vránu?«

Agar přikývl. »Chcete Barlowa? Pěkná šlupka přes makovici by nás ušetřila fůry nepřijemností.«

»Ne,« řekl Pierce. »To by nám šli najisto po krku, kdyby ho Barlow zarohnul.«

»No dobře,« řekl Agar, »zůstanem u tý vrány. V paláci to nebude žádná sranda.«

»To ví Willy jistě taky,« řekl pochmurně Pierce.

Křišťálový palác, ona kouzelná stavba, která se stala symbolem viktoriánské půle století, si zasluhuje několik slov. Obrovská tříposchod'ová budova zabírající devatenáct akrů byla postavena v roce 1851 v Hyde Parku pro světovou výstavu, která se konala téhož roku a vzbuzovala obdiv každého, kdo ji zhlédl. Křišťálový palác uchvacuje naše moderní oko i na obrázcích a spatřit více než milión čtverečních stop skla, jak se třpytí v odpoledním světle, muselo být pro každého nezapomenutelnou podívanou. Není divu, že se palác zanedlouho stal symbolem kupředu zahleděné, technické estetiky novoprůmyslové viktoriánské společnosti.

Tato báječná stavba však vznikla jen díky utěšené náhodě. Plány světové výstavy se za vedení samého prince Alberta začaly rozvíjet v roce 1850 a brzy ustrnuly v diskusích o vlastní výstavní hale a jejím umístění.

Bylo nesporné, že budova musí být značně veliká. Ale jak by měla vypadat a kde ji postavit? Soutěž, vypsaná v roce 1850, zlákala přes dvě stě architektů, ale vítězný návrh z ní nevyšel. Výstavní výbor proto vypracoval svůj vlastní projekt úděsné cihlové monstrózy; stavba měla mít čtyřnásobnou délku westminsterského opatství a honosit se kopulí větší než jakou měla katedrála sv. Pavla. Stát měla v Hyde parku.

Veřejnost se obávala zničených stromů, znesnadnění jezdeckých vyjížděk, všeobecné zkázy příjemného koutu přírody a tak podobně. Parlament se očividně zdráhal povolit stavbu takové budovy v Hyde parku.

Mezitím výstavní výbor zjistil, že jejich projekt by si vyžádal devatenácti miliónů cihel. V létě roku 1850 se už nedostávalo času na výrobu tolika cihel a postavení výstavní haly do termínu zahájení výstavy. Zazněly i chmurné prognózy, že výstavu bude nutno zrušit, nebo přinejmenším odložit.

A právě tehdy přišel Joseph Paxton, zahradník vévody z Devonshiru, s nápadem postavit pro účely výstavní haly obrovský skleník. Jeho původní plán, předložený výboru na kousku obyčejného pijáku, byl nakonec pro několik svých předností přijat.

Za prvé, uchránil stromy Hyde parku; za druhé, převládajícím materiálem bylo sklo, které se dalo rychle vyrobit; a za třetí, po skončení výstavy mohla být stavba rozmontována a přenesena jinam. Výbor zadal stavbu podnikateli, který se nabídl, že tuto obrovitou budovu postaví za 79 800 liber, a za pouhých sedm měsíců byla dokončena a stala se předmětem takřka jednohlasné chvály.

Tak se stalo, že pověst národa a impéria zachránil zahradník, a tak se stalo, že byl zahradník posléze povýšen do šlechtického stavu.*¹

Po výstavě byl Křišťálový palác rozebrán a přemístěn do Sydenhamu v jihovýchodním Londýně. Sydenham byl tehdy příjemnou předměstskou čtvrtí krásných domů a rozlehlých luk a Křišťálový palác se stal skvělým doplňkem okolí.

¹ Křišťálový palác přinesl pouze jediný nepředvídaný problém. V budově zůstaly zachovány stromy i s vrabčáky, kteří se odtud odmítali vystěhovat. Nebyla to skutečně legrace, zvláště když se ptáci nemohli střílet, a všechny nalíčené pasti ignorovali. Nakonec byla tato otázka předložena královně, která prohlásila: »Pošlete pro vévodu z Wellingtonu.« Předestřeli problém vévodovi. »Zkuste to s krahujci, madam,« navrhl a vybojoval tak své další vítězství.

Do této prostorné stavby vstoupil krátce před čtvrtou hodinou Edgar Pierce, aby se tu setkal s Čistým Willym Williamsem.

V obrovské hale bylo umístěno několik stálých výstav, z nichž nejpůsobivější byla expozice kopií gigantických egyptských soch Ramesse II. z Abu Simbel ve skutečné velikosti. Ale Pierce těmto lákadlům ani leknínovým rybníčkům a tůňkám všude kolem nevěnoval pozornost.

Probíhal právě koncert dechové hudby; Pierce spatřil Čistýho Willyho, jak sedí v jedné z řad po levé straně. Uviděl i Agara přestrojeného za vysloužilého armádního důstojníka, zdánlivě pochruptujícího v protějším koutě. Kapela ryčně vyhrávala. Pierce vklouzl na sedadlo vedle Willyho.

»O co jde?« řekl potichu Pierce. Zahleděl se na kapelu a hlavou mu projela jalová myšlenka, jak je mu tenhle druh hudby proti srsti.

»Potřebuju založit,« řekl Willy.

»Dostals zapláceno.«

»Potřebuju víc,« řekl Willy.

Pierce po něm střelil pohledem. Willy se potil a neklidně sebou vrtěl, ale nerozhlížel se kolem, jako to obvykle dělají nervózní lidé.

»Začals zase makat, Willy?«

»Ne.«

»Dostali tě?«

»Ne, přísahám, že ne.«

»Willy,« řekl Pierce, »jestli se z tebe stala veš, tak tě pošlu k ledu.«

»Přísahám,« řekl Willy. »Není to podraz – stačí mi patera nebo dvě, víc už chtít nebudu.«

Kapela v návalu vlastenecké přízně k anglickým spojencům spustila Marseillaisu. Několik posluchačů projevilo nedostatek porozumění a začalo pískat.

»Nějak se potíš, Willy,« řekl Pierce.

»Prosimich, šéfe, patera nebo dvě to spraví, víc na vás nechci.«

Pierce sáhl do náprsní tašky a vytáhl dvě pětilibrové bankovky. »Nezkoušej mě položit,« řekl Pierce, »nebo udělám, co budu muset.«

»Díky, šéfe, díky,« řekl Willy a rychle peníze stopil. »Díky, šéfe.«

Pierce ho tam nechal sedět. Když prošel branou paláce a vykročil do parku, zamířil svižným krokem k Harleigh Road. Tady se krátce zastavil, aby si upravil cylindr. Barlowovi, jehož drožka stála u

chodníku na konci ulice, to neuniklo.

Pierce pomalu kráčet po Harleigh Road, udržuje zdání naprosté bezstarostnosti jako pokojný gentleman na procházce. Ať už byly jeho myšlenky jakékoli, přetrhlo je náhle houkání parní píšťaly a supění lokomotivy z nevelké dálky. Zadíval se přes stromy a střechy panských sídel a uviděl obláčky černého dýmu pobafávající k obloze. Automaticky pohlédl na hodinky: byl to odpolední vlak Jihovýchodní dráhy přijíždějící z Folkestonu na nádraží London Bridge.

Kapitola 32 / Drobné incidenty

Vlak pokračoval ve své cestě k Londýnu stejně jako pan Pierce. Na konci Harleigh Road, u kostela sv. Martina, si zastavil drožku a nechal se odvézt do Regent Street v centru města, kde vystoupil.

Pierce nevšimavě kráčet po Regent Street, aniž by se jedinkrát ohlédl přes rameno, ale několikrát se zastavil, aby se zahleděl do výkladní skříně a pozoroval odrazy ve skle.

Co viděl, se mu pranic nelíbilo, ale vůbec už nepočítal s tím, co následovalo. Náhle za ním totiž vykřikl známý hlas: »Edwarde, drahý Edwarde!«

Pierce v duchu zaúpěl a obrátil se. Byla to samozřejmě Elizabeth Trentová. Chodila po nákupech, doprovázena livrejovaným chlapcem obtěžkaným pestrobarevnými balíčky. Elizabeth Trentová se hluboce zapýřila. »Ach – skutečně, jak nečekané překvapení.«

»Ani nevíte, jak rád vás zase vidím,« řekl Pierce a s úklonou jí políbil ruku.

»Ano, já – já –« Vytrhla mu ruku a otřela si ji druhou. »Edwarde,« řekla a zhluboka se nadechla. »Edwarde, vůbec jsem nevěděla, co se s vámi děje.«

»Velice se omlouvám,« řekl pohotově Pierce. »Ale byl jsem nečekaně odvolán za obchodem do ciziny a uznávám, že můj dopis z

Paříže byl chatrnou náplastí na vaše rozjitřené city.«

»Dopis z Paříže?« řekla a svažila čelo.

»Ano. Vy jste nedostala můj dopis z Paříže?«

»Ovšemže ne.«

»Proklatě!« řekl Pierce a vzápětí se za tento silný výraz omluvil. »To jsou celí Francouzi,« řekl, »jsou příšerně neschopní. Kdybych to jen býval věděl, ale neměl jsem tušení – a když jsem pak od vás nedostal odpověď, předpokládal jsem, že se hněváte ...«

»Já? Hněvat se? Edwarde, ujišťuji vás –« začala a vzápětí se zarazila. »Ale kdy jste se vrátil?«

»Jsou tomu pouhé tři dny.«

»To je zvláštní,« řekla Elizabeth Trentová a do očí se jí náhle vloudila jaksi neženská zchytralost. »Před čtrnácti dny byl totiž u nás na večeři pan Fowler a říkal, že vás viděl.«

»Nerad bych obchodnímu společníkovi vašeho otce protiřekl, ale Henry má politováníhodný zvyk poplést všechna data. Neviděl jsem ho dobré tři měsíce.« A pak Pierce rychle dodal: »A jakpak se vede vašemu panu otci?«

»Mému otci? Ach, otci se vede dobře, děkuji.« Zchytralost vystřídal výraz ukřivdnosti. »Edwarde, já – víte, můj otec totiž pronesl o vašem charakteru dosti nelichotivá slova.«

»Není možná.«

»Ano. Řekl, že jste klacek.« Povzdychla si. »A kdyby jen to.«

»Za daných okolností to plně chápu, ale –«

»Ale teď,« řekla s náhlou rozhodností slečna Trentová, »když jste se vrátil do Anglie, věřím, že k nám opět zavítáte na návštěvu.«

Teď bylo na Piercovi, aby upadl do rozpaků. »Moje drahá Elizabeth,« vykoktal. »Nevím, jak vám to jen říci,« a odmlčel se a potřásl hlavou. Až by se řeklo, že má slzy na krajíčku. »Když jsem od vás v Paříži neměl zpráv, přirozeně jsem se domníval, že jste mne odvrhla, a pak... nu, jak čas míjel...« Pierce se náhle vypjal »Odpusťte, že jsem vám to ještě neoznámil, ale jsem zasnouben.«

Elizabeth Trentová vytřeštila oči. Poklesla jí brada a otevřela ústa.

»Ono,« řekl Pierce, »je to pravda. Dal jsem své slovo.«

»Ale komu?«

»Jedné francouzské dámě.«

»Francouzské dámě?«

»Ano, obávám se, že je tomu tak. Je to pravda. Pochopte, byl jsem zoufale nešťastný.«

»Chápu, pane,« odsekla, prudce se otočila a odkráčela. Pierce zůstal stát na chodníku a snažil se vypadat jako zpráskaný pes, dokud nenastoupila do svého kočáru a neodjela. Potom pokračoval v chůzi po Regent Street.

Každý, kdo ho sledoval, si mohl povšimnout, že na dolním konci Regent Street nebylo už v jeho chování či držení těla ani stopy po nějaké kajícnosti. Najal si fiakr do Windmill Street, kde vstoupil do malého hotelu, známého útočiště majdalének, nicméně jednoho z lepších podniků tohoto druhu.

Ve vstupní hale pokryté rudým plyšem ho přivítala slečna Miriam. »Je nahoře. Třetí dveře vpravo,« řekla.

Pierce vyšel nahoru a vstoupil do pokoje, kde našel Agara, jak žvýká mátové pokroutky. »Že vám to trvalo,« řekl Agar. »Náký problémy?«

»Natrefil jsem na jednu starou známost.«

Agar neurčitě přikývl.

»Tak cos viděl?« řekl Pierce.

»Zmerčil sem dva,« řekl Agar. »Voba vám vlekli za patama. Jeden je vošťarák v civilu a ten druhý byl voháknutej jako nákej nóbl vašnosta. Vlekli za váma po celý Harleigh Street, a když ste si vzal dročku, udělali to samý.«

Pierce přikývl. »Viděl jsem je oba na Regent Street.«

»Budou se asi teď vometat venku,« řekl Agar. »Co Willy?«

»Z Willyho se nejspíš stala veš,« řekl Pierce.

»Musel do něčeho vlítnout.«

Pierce pokrčil rameny.

»Co s ním provedem?«

»Dostane, co každá taková ventra zaslouží.«

»Já ho vodkrouhnu,« řekl Agar.

»O žádném odkrouhnutí jsem nic neřek,« usadil ho Pierce, »ale další šanci, aby nás položil, už nedostane.«

»Jak to zavonačíte s těma miltoňákama?«

»Zatím je nechám plavat,« řekl Pierce. »Musím to ještě prokoumat.« A posadil se, zapálil si doutník a mlčky kouřil.

Zamýšlená loupež se měla uskutečnit už za pouhých pět dní a policie se mu pověsila na paty. Jestliže Willy zpíval, a pěkně nahlas, pak už teď

policie věděla, že se Piercova tlupa vloupala do kanceláří na nádraží London Bridge.

»Musím vykoumat nějakou zbrusu novou ránu,« řekl s očima na stropě. »Faňáckou ránu, kterou můžeme dát klidně sežrat miltoňákům.« Sledoval, jak se doutníkový kouř líně svíjí vzhůru, a svrátil obočí.

Kapitola 33 / Miltoňáci na číhané

Instituce každé společnosti jsou ve vzájemné souvislosti, což platí i o těch, jež mají cíle naprosto rozdílné. Gladstone k tomu poznamenává: »V řádu našeho rozmarného a zmateného života nacházíme často vnější opozici či upřímné, dokonce vášnivé rozpory mezi jednotlivci a pospolitostmi, které nicméně pevně k sobě víží svazky a vztahy, o nichž sami nemají tušení.«

Snad nejznámějším příkladem této skutečnosti, a rozhodně příkladem, který si viktoriánci plně uvědomovali, bylo nesmiřitelné rivalství mezi abstinentními spolky a kořalnami. Obě tyto instituce sloužily ve skutečnosti stejným cílům a nakonec si přivlastnily stejná lákadla: v putykách se objevila harmonia, zpívalo se tam a prodávaly nealkoholické nápoje a na abstinentních schůzích vystupovali profesionální komici a dostaly nový, drsnější říz. Postupně pak abstinentní spolky začaly skupovat kořalny, aby je obrátily v místa své víry, a smíšení těchto dvou nepřátelských sil se stalo naprosto zjevným.

Viktoriánci byli rovněž svědky dalšího soupeření, které vyvolala nová společenská instituce – organizovaný policejní sbor. Nový aparát začal takřka okamžitě navazovat svazky se svým úhlavním nepřítelem, kriminálními živly. O těchto vztazích se v devatenáctém století živě diskutovalo a diskutuje se o nich dodnes. Shoda policejních a zločineckých metod stejně jako fakt, že mnoho policistů bylo původně zločinci – a naopak – to všechno byly rysy, které myslícím lidem pochopitelně nemohly uniknout. A sir James Wheatstone si také

povšiml, že instituci, jejímž smyslem je prosazovat zákon, je vrozen závažný logický problém, »neboť kdyby se policii skutečně podařilo zločin beze zbytku vymýtit, podařilo by se jí vymýtit sebe samu jakožto nezbytný přívažek společnosti, a žádná organizovaná síla či moc se nikdy dobrovolně nezlikviduje«.

Londýnská metropolitní policie, založená roku 1829 sirem Robertem Peelem, našla svůj hlavní stan v místě známém jako Scotland Yard. Původně byl Scotland Yard místopisným názvem, označujícím oblast Whitehallu, kde stála řada vládních budov. K těmto budovám patřilo také oficiální sídlo architekta královského dvora, kteroužto funkci zastával Inigo Jones a později sir Christopher Wren. Ve Scotland Yardu žil také John Milton, když v letech 1649 až 1651 pracoval pro Olivera Cromwella, a z této asociace vzniklo zřejmě před dvěma sty lety argotické pojmenování policisty – »miltonák«.

Když sir Robert Peel usídlil novou metropolitní policii ve Whitehallu, správná adresa ústředí zněla Whitehall Place No 4, ale tamní policejní stanice měla vchod z původního Scotland Yardu a tisk referoval o policii jako o Scotland Yardu, až se tento název stal jejím synonymem.

Scotland Yard se ve svých prvních letech rozrůstal velmi rychle. V roce 1829 měl celkem 1000 mužů, ale o desetiletí později 3350, v roce 1850 už více než 6000 a jejich počet se měl ještě zvýšit na plných 10 000 v roce 1870. Úkol Yardu byl vskutku mimořádný: policie měla bojovat proti zločinu na území takřka sedmi set čtverečních mil, kde žilo dva a půl miliónu obyvatel.

Yard ve svém přístupu k řešení zločinu zaujal od samého počátku postoj úslužnosti a skromnosti; oficiální vysvětlení se vždy spokojovala zmínkou o těch či oněch šťastných zvratech – anonymní informátor, žárlivá milenka, nahodilé setkání – a to do takové míry, že to bylo až k nevíře. Ve skutečnosti zaměstnával Yard informátory a civilní policisty a tito agenti byli předmětem horkokrevných sporů pramenících z dnes dobře známé příčiny obav veřejnosti, neboť její velká část se strachovala, že agent může lehce zločin vyprovokovat a pak zatknout jeho účastníky. Strojení pastí bylo ožehavou otázkou doby a Yard se musel zuby nehty bránit.

V roce 1855 byl vůdčí postavou Yardu Richard Mayne, »rozumný právník«, který udělal velký kus práce pro zlepšení postoje veřejnosti k

metropolitní policii. Přímo pod ním v služební hierarchii stál pan Edward Harranby, a byl to právě Harranby, kdo měl na starosti choulostivé styky s tajnými agenty a informátory. Pan Harranby měl jen nepravidelné pracovní hodiny, vyhýbal se stykům s tiskem a do jeho kanceláře se trousila a odcházela odtud podivná individua, často i v noci.

Koncem odpoledne 17. května měl Harranby rozhovor se svým pobočníkem panem Jonathanem Sharpem. Pan Harranby zrekonstruoval tento rozhovor ve svých pamětech *Dny v policejní službě*, vydaných roku 1879. Jeho slova musíme brát s jistou rezervou, neboť Harranby se v tomto svazku pokoušel vysvětlit, proč se mu nezdařilo překazit Piercovy plány ještě před uskutečněním loupeže.

Sharp mu řekl: »To hádě zpívalo a už jsme si našeho chlapíka prohlédli.«

»Co je to zač?« řekl Harranby.

»Vypadá jako gentleman. Pravděpodobně chmaták nebo nóbl dolinář. To hádě říká, že je z Manchesteru, ale v Londýně má prý vznešený dům.«

»Ví kde?«

»Říká, že tam byl, ale kde to je přesně neví. Někde v Mayfairu.«

»Nemůžeme chodit po Mayfairu a klepat lidem na dveře,« řekl Harranby. »Nedalo by se jeho paměti nějak pomoci?«

Sharp si povzdychl. »Možná.«

»Přiveďte ho. Promluví si s ním. Víme, co mají za lubem?«

Sharp zavrtěl hlavou. »To hádě nic neví. Bojí se, že by mohl zmizet; nechce se mu prásknout všechno, co ví. Tvrdí ale, že ten chlapík chystá velkou ránu.«

Harranby dal průchod svému podráždění. »To má pro mne zatraceně malou cenu,« řekl. »O co přesně jde? Jaký zločin mají za lubem? To je naše hlavní otázka a chci na ni znát příslušnou odpověď. Kdo tomu gentlemanovi šlape na paty?«

»Cramer a Benton, pane.«

»Ti dva se vyznají. Ať ho nespouštějí z očí. A teď mi najděte a přiveďte tu veš, a hod'te sebou.«

»Vezmu si to osobně na starost,« řekl pobočník.

Harranby později ve svých pamětech napsal: »V životě každého profesionála jsou období, kdy se všechny potřebné prvky deduktivního

postupu zdají takřka na dosah ruky, a přesto vám mohou uniknouti. Jsou to chvíle nejtěžších pocitů marnosti a právě tak tomu bylo v případě Velké loupeže z roku 1855.«

Kapitola 34 / Veš dostane kravatu

Čistej Willy, silně nervózní, popíjel v putyce U psího zubu. Kolem šesté odtud odešel a zamířil rovnou do Svaté země. Rychle se propletl mezi večerními davy, nenápadně zabočil do postranní uličky, přešel plot, vklouzl do sklepa, proběhl jím, proplížil se těsnou dírou do sousední budovy, vystoupil do schodů a ven do úzké uličky, ušel půl bloku a zmizel v dalším domě, páchnoucí štrozokárně.

Tady vyšel po schodech do prvního patra, vyšplhal odtud na střechu, přeskočil na sousední, vyšplhal po okapové rouře do druhého poschodí nájemního domu, prolezl oknem a sešel po schodech do suterénu.

V suterénu se vplížil do tunelu, kterým se dostal na protější stranu ulice, a tam zapadl do úzké zadní uličky mezi dvory. Postranními dveřmi vstoupil do kořalny Zlatý erb, rozhlédl se a hlavním vchodem vyšel ven.

Došel na konec ulice a pak zahrnul do dveří dalšího nájemního domu. Okamžitě poznal, že tu něco neklape; obvykle na schodech dováděly a křičely děti, ale teď byl domovní vchod pustý a tichý. Zůstal stát ve dveřích a už se chtěl otočit a prchat, když vtom ze tmy vyletěl provaz, zadrhl se mu kolem krku a strhl jej do temného kouta.

Čistej Willy ještě stačil zahlédnout Barlowa s bílou jizvou přes čelo, když Barlow škrtící provaz zatáhl.

Willy sípavě kašlal a vzpíral se, ale Barlow měl takovou sílu, že drobné hádě doslova zdvihl z podlahy, nic nedbaje jeho kopajících nohou a rukou šátrajících po provaze.

Zápas trval ještě dobrou minutu, potom Čistýmu Willymu zmodrala tvář, jazyk mu vyhřezl z úst a oči se vypoulily. Pomočil se do kalhot a

pak jeho tělo ochable skleslo.

Barlow ho nechal padnout na zem. Odvinul mu provaz z krku, vytáhl hádět z kapsy dvě pětilibrové bankovky a vyklouzl na ulici. Tělo Čistýho Willyho leželo schoulené v koutě a nehýbalo se. Minula ještě hezká řádka minut, než se objevily první děti a opatrně přistoupily k mrtvole. Děti pak hádět ukradly boty a všechno, co měl na sobě, a rozprchly se.

Kapitola 35 / Když hejla lapají...

Pierce sedící s Agarem v pokoji na druhém poschodí hodinového hotýlku dokouřil svůj doutník a napřímil se v křesle. »Máme z pekla kliku,« řekl konečně.

»Kliku? Tomu říkáte klika, když nám pět dní před ránou dejchaj čadilové na krk?«

»Ano, kliku,« řekl Pierce. »Co na tom, že Willy zpíval? Mohl položit jen tu chmátku na nádraží London Bridge.«

»Pochybuju, že by hnedka zkraje prásknul tolik. Nejspíš je jen trochu polechtal, aby z nich vyrazil víc.« Informátoři měli ve zvyku poskytovat informace kousek po kousku a každou další podrobnost si nechat policií zaplatit.

»Ano,« řekl Pierce, »ale musíme počítat s tím, že to prásknul. A právě proto můžeme mluvit o klice.«

»Jakou v tom kruci vidíte kliku?« řekl Agar.

»V tom, že nádraží London Bridge je jediné v celém městě, odkud jezdí vlaky dvou společnostmi. Jak Jihovýchodní, tak Londýnské a Greenwichské.«

»Jo, to je fakt,« řekl Agar, ale bylo vidět, že stále nic nechápe.

»Potřebujeme teď linkovní« – falešnou, klamnou – »veš, aby na nás vesele práskala dál,« řekl Pierce.

»Chcete na vošťaráky spíchnout boudu?«

»Musíme je něčím zaměstnat,« řekl Pierce. »Za pět dní chceme zbourat ty káči ve vlaku, a nijak netoužím, aby nás při tom okukovali ošťaráci.«

»Kde je teda chcete mít?«

»Napadá mě Greenwich,« řekl Pierce. »Radši bych je viděl v Greenwichi.«

»Takže byste potřeboval linkovní veš, aby jim na nos pověsila bulíka.«

»Ano,« řekl Pierce.

Agar chvíli uvažoval. »V Seven Dials je jedna plinéra, Lucinda se menuje. Zná se prej s jedním nebo dvěma miltoňákama – vždycky s nima hází hrbem, když ji sbalej, což bude asi dost často, když vemete, jak rádi si prásknou.«

»Ne,« řekl Pierce. »Ženské by nevěřili, hned by jim to smrdělo levotou.«

»No, pak by tu byl Černej Dick, ten koňskej sázkař. Znáte ho? Je to jordán« – žid – »a dá se vždycky takhle navečír najít v Královnině koruně.«

»Znám ho,« řekl Pierce. »Ale Černej Dick je zpit'ar, má moc rád gin. Potřebuju důvěryhodnou linkovní veš, nějakýho krevníka.« Krevníkem měl na mysli kolegu v branži, příslušníka galérky.

»Krevníka? Tak to by se vám šiknul Cinkovanej Bill.«

»Cinkovanej Bill? Ten starý Irčan?«

Agar přikývl. »Jo, je to bejvalej hákovák, vodkroutil si pentli v Newgate. Ale dlouho tam netyčel.«

»Skutečně?« V Piercovi se náhle probudil zájem. Zkrácený trest často znamenal, že dotyčný hákovák – trestanec – se uvolil dělat veš, stát se informátorem. »Vyvlík na fraj nějak brzy, co?«

»Až moc brzo,« řekl Agar. »A tu jeho frclenci mu vošťaráci taky vrátili nák moc brzo. Je to divný, když vezmete, že je to Irčan!« Zastavárníci dostávali licence od policie, která měla proti Irům běžné předsudky.

»Takže se zas drží živnosti?« řekl Pierce.

»Jo,« řekl Agar. »Ale povídá se, že tu a tam někomu střelí šplíchačku. A taky se povídá, že chodí zpívat.«

Pierce o tom dlouho uvažoval a posléze přikývl. »Kde bych teď Billyho našel?«

»Má tu svou zastavárnu v Battersea, v ulici Ridgeby Way.«
»Zajdu za ním,« řekl Pierce a vstal. »Zkusím lapnout hejla.«
»Ať to nemaj zas tak snadný,« varoval Agar.

Pierce se usmál. »Budou na to potřebovat svoje nejlepší síly.«
Zamířil ke dveřím.

»Počkejte,« zavolal za ním Agar, v náhlém osvětlení. »Zrovinka mě napadlo: jaká rána by se vůbec dala zmáknout v Greenwichi?«

»Tak přesně tohle,« řekl Pierce, »je otázka, která bude vrtat v hlavě ošťarákům.«

»Ale něco tam je?«

»Samosebou.«

»Faňácká rána?«

»Samosebou.«

»Ale co to je?«

Pierce zavrtěl hlavou. Zazubil se do Agarovy zmatené tváře a opustil místnost.

Když Pierce vyšel z hotýlku, padal už soumrak. Okamžitě upozoroval dva ošťaráky lelkující po obou koncích ulice. S předstíranou nervozitou se rozhlédl kolem dokola a pak došel na konec bloku, kde si zastavil fiakr. Vezl se přes několik domovních bloků a potom v rušné části Regent Street vyskočil, přeběhl křižovatku a najal si dvoukolou drožku jedoucí opačným směrem. Mohlo by se zdát, že se pohybuje s největší lstivostí. Ve skutečnosti by se však Pierce nikdy neobtěžoval předstírat, že chce svým sledovatelům vzít arak na křižovatce; byla to přihlouplá finesa, která se jen málokdy zdařila, a když také vyhlédl z malého zadního okénka drožky, viděl, že svoje pronásledovatele nesetřásl.

Nechal se zavézt do hospody U regentova erbu, notoricky známé kořalny. Vstoupil dovnitř, postranními dveřmi, na které bylo dobře vidět z ulice, vyšel zas ven a přešel přes ulici do New Oxford Street, kde chytil další drožku. Jednoho z ošťaráků se přitom zbavil, ale druhý se ho držel dále. Teď už pokračoval přímo přes Temži do Battersea, aby vyhledal Cinkovanýho Billa.

Představa Edwarda Pierce, ctihodného a vybraně oblečeného gentlemana, vstupujícího do špinavého krámků batterseaského zastavárníka, se může ze současné perspektivy jevit nepřiměřená. Tehdy to však nebylo nic neobvyklého, neboť zastavárník nesloužil jen

nižším třídám, a ať už sloužil komukoli, jeho funkce byla v podstatě vždycky tatáž: jednat jako jakási improvizovaná banka poskytující své služby mnohem levněji než zavedené bankovní domy. Koupili jste si nějaký drahý artikl, například kabát, a jeden týden jste jej zastavili, abyste měli na činži, po několika dnech jste si jej na neděli vyzvedli zpátky, v pondělí už za menší půjčku zastavili znovu a tak dále, až už nebylo zastavárníkových služeb více zapotřebí.

Zastavárník tak vyplňoval důležitou mezeru ve společnosti a počet zastaváren s licencí se během středního viktoriánského období zdvojnásobil. Střední vrstvy přicházely do zastaváren spíše pro anonymitu půjčky než pro její láci; mnoho početných rodin si nepřálo, aby vešlo ve známost, že daly do zastavárny část svého stříbra za hotové. Byla to koneckonců éra, kdy mnoho lidí kladlo rovnítko mezi ekonomickou prosperitou a vyrovnaným finančním rozpočtem na jedné a mravním chováním na druhé straně. A obráceně: potřeba půjčky dávala tušit nějakou nepravost.

Zastavárny jako takové skutečně nebyly nijak pochybnými podniky, ačkoli je tato pověst předcházela. Zloději, kteří se chtěli zbavit kradeného zboží, se obvykle uchýlovali k nelicencovaným vetešníkům, »skupníkům«, jejichž počet nebyl policejně regulován a kde nehrozilo takové nebezpečí, že budou pod dohledem. Pierce tudíž vstupoval do krámku s třemi koulemi, znakem zastavárny nade dveřmi, bez nejmenších rozpaků.

Cinkovanýho Billa, brunátného Ira, jehož plet' působila dojmem, že ho někdo neustále škrtí, našel sedět v temném koutě. Sotvaže Cinkovanej Bill rozpoznal oblečení a způsoby gentlemana, rychle vyskočil

»Dobrý večer,« řekl Pierce.

»Čím můžu sloužit, pane?«

Pierce se rozhlédl po krámku. »Jsme sami?«

»Jsme, pane, jako že se Bill menuju, pane.« Ale Cinkoványmu Billovi vstoupil do očí ostražitý pohled.

»Rád bych koupil jistý zboží,« řekl Pierce. Pronášel svá slova širokým přízvukem liverpoolských doků, ačkoli po něm v jeho řeči nebylo běžně ani stopy.

»Jistý zboží...«

»Cosi, co byste moh mít na skladě,« řekl Pierce.

»Vidíte můj krám, pane,« řekl Cinkovanej Bill a máchl rukou.
»Všecko tady leží před váma.«

»Všecko?«

»Jo, pane, to je všecko, co tady vidíte.«

Pierce pokrčil rameny. »Pak jsem asi špatně slyšel. Dobrý večer.« A zamířil ke dveřím.

Bral už téměř za kliku, když Cinkovanej Bill zakašlal.

»Cože jste to slyšel, pane?«

Pierce se k němu otočil. »Potřebuju jistý vzácný zboží.«

»Vzácný zboží,« opakoval Cinkovanej Bill. »Jaký vzácný zboží by to mělo bejt, pane?«

»Jistý kovový předměty,« řekl Pierce, dívaje se zastavárníkovi upřeně do očí. Všechna tato obezřetnost ho z hloubi duše otravovala, ale musel Billa přesvědčit o pravosti svých úmyslů.

»Kovový, povídáte?«

Pierce sepnul ruce v úpěnlivém gestu. »Je to záležitost obrany, pochopte.«

»Obrany.«

»Vlastním různý cennosti, majetek, vzácný předměty... A potřebuju proto něco na obranu. Rozumíte, jak to myslím?«

»Rozumím, jak to myslíte,« řekl Bill, »a možná že budu mít, co sháníte.«

»Vlastně,« řekl Pierce a znovu se rozhlédl po krámku, jako by se chtěl ujistit, že je tu skutečně s majitelem sám, »vlastně jich potřebuju pět.«

»Pět šplíchaček?« Cinkovanej Bill vytřeštil oči úžasem

Ted', když bylo jeho tajemství venku, propadl Pierce silné nervozitě.
»Správně,« řekl, uhýbaje pohledem sem a tam, »potřebuju jich pět.«

»Pět je trochu moc,« řekl zachmuřeně Bill.

Pierce okamžitě couvl ke dveřím. »No, když mi je nemůžete nechat –«

»Jenom volnou,« řekl Bill, »neříkám, že nemůžu. Ještě jste neslyšel, že bych vám řek ne. Povídám jenom, že pět je trochu moc, což taky je, to je fakt.«

»Řekli mi, že je máte na skladě,« řekl Pierce, jehož nervozita nepolevovala.

»Možná.«

»V tom případě bych si je vzal hned.«

Cinkovaný Bill zavzdychal. »Tady je nemám, pane – na to se můžete spolehnout – člověk neskládá šplíchačky ve frcu, kdepak pane.«

»Jak rychle je můžete dostat?«

Čím byl Pierce rozčilenější, tím klidnější, zahloubanější byl Cinkovanej Bill. Pierce takřka viděl, jak mu mozek pracuje na plné obrátky a přemýšlí o významu jeho zájmu o pět pistolí. Svědčilo to o nějakém větším zločinu, to bylo jisté. Kdyby znal podrobnosti, mohl by jako práškač přijít k slušným penězům.

»Několik dní by to trvalo, pane, to se nedá svítit,« řekl Bill.

»Hned bych je dostat nemoh?«

»Kdepak, pane, musíte mi dát jistě čas, a pak vám je seženu, berte to jako hotový.«

»Kolik času?«

Následovalo delší ticho. Bill zašel tak daleko, že si začal potichu mumlat a odpočítávat na prstech dny. »Čtrnáct dní určitě.«

»Čtrnáct dní!«

»Tak tedy osum.«

»Neexistuje,« řekl Pierce sám k sobě nahlas. »Za osm dnů už musím být v Green –« Uťal. »Ne,« řekl. »Osm dní je moc dlouho.«

»Sedum?« zeptal se Bill.

»Sedm,« řekl Pierce s pohledem kdesi na stropě. »Sedm, sedm . . . sedm dní.. To je příští čtvrtek?«

»Jo, pane.«

»Příští čtvrtek v kolik hodin?«

»Jde vám vo načasování, co?« zeptal se Bill s velice nepřesvědčivou ledabylostí.

Pierce na něho jen zíral.

»Nechci bejt zvědavěj, pane,« řekl rychle Bill.

»To bych vám ani neradil. Ve čtvrtek v kolik hodin?«

»V poledne.«

Pierce zavrtěl hlavou. »Takhle se nedomluvíme. To je prostě nemožný, neexistuje –«

»Jen klid – volnou, volnou. Ve čtvrtek v kolik?«

»Nejpozdějc do deseti ráno.«

Cinkovanej Bill to zvážil. »V deset tady?«

»Ano.«

»Pozdějc ne?«

»Ani o minutu.«

»Přídete si pro ně vosobně?«

Pierce po něm znovu šlehl posupným pohledem. »To vás nemusí snad zajímat. Můžete mi to zboží opatřit, nebo ne?«

»Můžu,« řekl Bill. »Ale dostanu zvláštní příplatek za rychlý služby.«

»Na tom nesejde,« řekl Pierce a podal mu deset zlatých guineí. »Tohle si vezte jako zálohu.«

Cinkovanej Bill hleděl na mince a převracel je v dlani. »Počítám, že tohle bude asi tak polovina ceny.«

»Prosím.«

»Zbytek zaplatíte taky takhle?«

»Ve zlatě, ano.«

Bill přikývl. »Budete chtít i náboje?«

»Co to bude za zboží?«

»Wembley, osumačtyřicítka, kalibr, plášťový střely, pouzdro je v ceně, jestli se nemejlím.«

»Tak to budu potřebovat i náboje?«

»To máme další tři guinee za náboje,« řekl líbezně Cinkovanej Bill.

»Platí,« řekl Pierce. Přistoupil ke dveřím a zastavil se. »Poslední připomínka,« řekl. »Kdyby se stalo a zboží tady ve čtvrtek nebylo, tvrdě s váma zatočím.«

»Na mě je spoleh, pane.«

»Tvrdě s váma zatočím,« opakoval znovu Pierce, »jestli se ukáže opak. Pamatuje na to.« A odešel.

Dosud se zcela nesetmělo, ulici osvětloval chabý svit plynových lamp. Číhajícího ošťaráka nikde neviděl, ale věděl, že někde tam bude. Vzal si drožku a odjel na Leicester Square, kam se stahovaly zástupy na večerní divadelní představení. Vmísil se do jednoho davu, koupil si lístek na Goldsmithovu hru *Ponížením k vítězství* a ztratil se ve foyeru. Hodinu poté byl už doma, když předtím vystřídal tři drožky a čtyřikrát vstoupil do různých hospod a vzápětí odtud zas vyšel. Byl si naprosto jistý, že ho nikdo nesledoval.

Kapitola 36 / Scotland Yard dedukuje

Dopoledne 18. května bylo mimořádně teplé a slunné, avšak pana Harranbyho počasí ani trochu netěšilo. Věci se zle hatily, a když se dověděl o smrti Čistýho Willyho ve štrozokárně v Seven Dials, zahrnoval svého pobočníka pana Sharpa nápadně mizernou náladou. Když pak ještě zjistil, že sledovaný gentleman – muž, o kterém věděli jen to, že si říká Simms a má dům v Mayfairu – se jeho slídičům ztratil v divadelním davu, zmocnil se pana Harranbyho nepřítelny vztek a nevybíravě si stěžoval na neschopnost podřízených včetně Sharpa.

Ted' ale pan Harranby svoji zlost krotil, neboť před ním seděl jediný zbylý klíč k záhadě, hojně se potil, žmoulal si ruce a byl snad brunátnější než obvykle. Harranby vrhl na Cinknutýho Billa mračný pohled.

»No tak, Bille,« řekl Harranby, »tohle je strašně vážná věc.«

»Já vím, pane, vopravdu,« řekl Bill.

»Pět šplíchaček mi říká, že něco lítá ve vzduchu, a já musím zjistit, co.«

»Dával si garda na slovo, vopravdu.«

»To nepochybuji,« řekl těžkomyslně Harranby. Vylovil z kapsy zlatou guineu a pustil ji před sebe na stůl. »Snaž si vzpomenout,« řekl.

»Bylo to už navečír, pane, neráčeť se zlobit, a nebyl jsem zrovna ve svý kůži,« řekl Bill a významně pokukoval po zlaté minci.

Harranby by si raději nechal uříznout ruku, než aby tomu darebákovi dal ještě jednu. »Podle mé zkušenosti,« řekl, »už nejedné paměti pomohla veverčí klec.«

»Nic zlýho sem neproved,« namítal Bill. »Sekám dobrotu celeť boží den, pane, a nic vám nezatloukám. Nemůžete mě šoupnout do kamene.«

»Tak se koukej rozpomenout na co nejvíc,« řekl Harranby, »a pěkně zbystra.«

Bill zkroutil ruce do klína. »Přišel ke mně do šatoru, tedy do krámu, někdy kolem šestý, jo. Nóbl voháknutej, nóbl manýry, ale natahoval slova jako liverpoolská sardel a makr hanykoval.«

Harranby zaletěl pohledem k Sharpovi, sedícímu v rohu. Čas od času potřeboval i Harranby něco přetlumočit.

»Měl přízvuk liverpoolského námořníka a dobře mluvil zlodějskou hantýrkou,« řekl Sharp.

»Jo, pane, to je vono,« přikývl Bill. »Je to krevník, to je sichrovka. Chtěl na mně pět šplíchaček a já povídám, pět je trochu moc, a von, že je potřebuje honem, a je celej nervózní a pospíchá, a cinká liškama, teda zlatejma, že mi jako z fleku zaplatí.«

»Co jsi mu odpověděl,« řekl Harranby, aniž by jen na okamžik pustil Billa z očí. Mazaný informátor jako Cinkovanej Bill, to mohl hrát na obě strany a Bill dokázal lhát, jako když tiskne.

»Povídám, že pět je trochu moc, ale že bych je splášil, když mi dá čas. A von, že za jak dlouho, a já povídám, čtrnáct dní. Na chvíli mu spadly mandle a pak povídá, že je nutně potřebuje dřív. Povídám tedy osum. A von, že osum je moc a začne vykládat, že za osum dní musí bejt v Greenwichi, ale hned to zase spolknul a kušoval.«

»V Greenwichi,« řekl zachmuřeně Harranby.

»Jo, pane, v Greenwichi; už to skoro vyklopil, ale najednou to zase spolknul a povídá, že to je pořád moc. Tak za jak dlouho, povídám. A von, že sedum dní. Povídám, že to teda za sedum dní zmáknou. A von povídá, to jako v kterou hodinu? Já, že v poledne. To že je prej pozdě. A že to musí bejt do desíti.«

»Sedm dní,« řekl Harranby, »to je do příštího pátku?«

»Ne, pane. Do příštího čtvrtka. Sedum dní vod včerejška.«

»Pokračuj.«

»Tak sem se ještě chvíli vošíval, žejo, a pak povídám, že mu to zboží do čtvrtka do desíti spláším. A von, že teda platí, ale není to žádněj mák, a že jestli zahraju levou, tak bude soda.«

Harranby opět pohlédl na Sharpa. »Ten muž není žádný hlupák a varoval Billa, že jestli zbraně nebudou ve smlouvenou dobu připraveny, tak že s ním zatočí.«

»Cos mu na to řekl, Bille?« zeptal se Harranby.

»Povídám, že jo, že to pude, a slíbil sem to. A von mi dal deset liškovejch, žádný linkovný mejdlo, a potom povídá, že si ve čtvrtce přijde a vodtachtíl.«

»Co dál?« řekl Harranby.

»To je všecko,« řekl Bill.

Rozhostilo se ticho. Konečně Harranby řekl: »Co si o tom myslíš, Bille?«

»Že má v merku faňáckou ránu, to je tutovka. Žádnéj karasák to není, tenhle jemnospán, koumavej chmaták, kterej se vyzná.«

Harranby se podle svého zvyku nervózně popotahoval za ušní lalůček. »Kde by se v Greenwichi dala udělat faňácká rána?«

»To teda zaboha nevím,« řekl Cinkovanej Bill.

»Nic jsi nezaslechl?«

»Mám uši našpicovaný, ale vo žádný ráně v Greenwichi sem namouduši nezaslechnul nic.«

Harranby se odmlčel. »Když nám to řekneš, dostaneš ještě guineu.«

Obličejem Cinkovaného Billa přelétl výraz mučivé bolesti. »Rád bych vám pomoh, pane, ale vo ničem sem neslyšel. Mluvím svatou pravdu, pane.«

»Věřím ti,« řekl Harranby. Ještě chvíli počkal a potom zastavárníka propustil. Bill sebral ze stolu svou guineu a odešel.

Když Harranby se Sharpem osaměli, Harranby znovu pronesl: »Co jen v tom Greenwichi může být?«

»Ať mě čert, jestli to vím,« řekl Sharp.

»Taky chcete zlatou guineu?«

Sharp neodpověděl. Byl na Harranbyho kousavé nálady zvyklý; nejlepší bylo počkat, až se vybouří. Seděl ve svém koutě a díval se, jak si jeho nadřízený zapaluje cigaretu a zamyšleně nasává dým. V Sharpových očích byly cigarety hloupými, nepodstatnými titěrnostmi. V Londýně je zavedl asi před rokem jeden obchodník a většinou si v nich libovali vojáci navracející se z Krymu. Sharp osobně měl rád doutníky, nic jiného neuznával.

»Tak to tedy vezměme od začátku,« řekl Harranby. »Víme, že tenhle Simms už několik měsíců na něčem pracuje, a můžeme předpokládat, že je to lišák.«

Sharp přikývl.

»To hádě zavraždili včera. To znamená, že vědí, že jsme jim na stopě?«

»Možná.«

»Možná, možná,« řekl podrážděně Harranby. »Možná nám nestačí. Musíme to rozhodnout a musíme to rozhodnout na podkladě pravidel deduktivní logiky. Dohady nemají v našem uvažování místa. Držme se

faktů případu a sledujme, k čemu vedou. Co tedy ještě víme?»

Byla to řečnická otázka a Sharp na ni neodpověděl.

»Víme,« pokračoval Harranby, »že tenhle Simms po několika měsících příprav najednou zjistí, v předvečer své faňácké rány, že zoufale potřebuje pět šplíchaček. Měl na to celé měsíce, aby si je opatřil potichu, jednu po druhé, takže by ani tráva nezašustila. Ale nechává to na poslední chvíli. Proč?»

»Myslíte, že nám chce na nos pověsit hejla?»

»Musíme s tím počítat, ať se nám to líbí nebo ne,« řekl Harranby.

»Ví se o Billovi, že k nám chodí zpívat?»

»Možná.«

»Sbral d'as to vaše věčné možná. Ano, nebo ne?»

»Určitě ho podezírají.«

»To jistě,« řekl Harranby. »A přesto si náš chytrý pan Simms vybere právě tohoto člověka, aby mu opatřil pět šplíchaček. Tvrdím, že to smrdí podvrhem.« Zasmušile se zahleděl na žhnoucí konec cigarety. »Tenhle pan Simms se nás záměrně snaží svést ze stopy, ale to nesmíme připustit.«

»Jsem přesvědčen, že máte pravdu,« řekl Sharp v naději, že se rozpoložení jeho šéfa přece jen zlepší.

»To asi určitě,« řekl Harranby. »Pokouší se nás štvát za větrem.«

Následovala dlouhá odmlka. Harranby bubnoval prsty na stůl. »Ne, to se mi nelíbí. Jdem na to moc chytře. Příliš si toho Simmse považujeme. Musíme vyjít z předpokladu, že opravdu chystá něco v Greenwichi. Ale co by se, proboha, v Greenwichi dalo ukrást?»

Sharp zavrtěl hlavou. Greenwich bylo přístavní město, ale nerozrůstalo se takovým tempem jako ostatní anglické přístavy. Nejznámější bylo svou námořní hvězdárnou udávající mořeplavcům celého světa standardní – greenwickský – čas.

Harranby začal vytahovat zásuvky svého stolu a přehrabovat se v nich. »Kde je ta zpropadená věc?»

»Co hledáte, pane?»

»Jízdní řád, jízdní řád,« řekl Harranby. »Ha, tady je,« Vytáhl ze stolu malý tištěný svazek. »Londýnská a Greenwichská dráha ... čtvrtek... aha, tady. Každý čtvrtek v jedenáct patnáct odjíždí do Greenwiche vlak z nádraží London Bridge. Vida? Co nám to naznačuje?»

Sharpovi se náhle rozjasnily oči. »Náš člověk chce zbraně v deset,

aby se dostal včas na nádraží a stihl tenhle vlak.«

»Přesně,« řekl Harranby. »Veškerá logika nasvědčuje tomu, že chce skutečně ve čtvrtek odjet do Greenwiche. A víme také, že tam nemůže jet později než právě ve čtvrtek.«

»A co ty pistole? Hned pět najednou,« řekl Sharp.

»Tady vidíte,« řekl Harranby, rozechřívaje se svou myšlenkou, »jak deduktivním postupem dospíváme k závěru, že zbraně nezbytně potřebuje, a dosavadní otálení s jejich nákupem – navenek ten nejpodzřelejší krok – vychází z nějaké logické situace. Nabízí se několik domněnek. Jeho plány na získání zbraní jiným způsobem mohly být zmařeny. Třeba také nákup zbraní považuje za největší riziko – což bude nejspíš pravda; všichni přece vědí, že za informace o lidech, kteří kupují šplíchačky, dobře platíme – takže to odkládal na poslední chvíli. Mohou tu být i další důvody, které zatím nemůžeme tušit. Ale na přesném důvodu nezáleží. Záleží na tom, že tyto zbraně potřebuje k nějakému zločinu v Greenwichi.«

»Bravo,« řekl Sharp s horlivým nadšením.

Harranby ho zpražil pohledem. »Nebud'te blázen,« řekl, »nejsme na tom o nic líp než na začátku. Stěžejní otázka zůstává. *Co se dá v Greenwichi ukrást?*«

Sharp neodpověděl. Civěl si na nohy. Slyšel, jak Harranby škrtá zápalkou, aby si zapálil další cigaretu.

»Nic není ještě ztraceno,« řekl Harranby. »Stále se můžeme opřít o principy deduktivní logiky. Tak například chystaný zločin je skoro zaručeně loupež. Když ji plánoval mnoho měsíců, vychází jistě z nějaké dané situace, kterou bylo možno předvídat několik měsíců předem. O žádnou náhodnou, spatra provedenou loupež tedy nepůjde.«

Sharp zůstával zahleděn do svých bot.

»Ne, rozhodně ne,« řekl Harranby, »nic nahodilého na tom není. Dále můžeme dedukovat, že toto puntičkářské rozplánování směřuje k nějakému vysokému cíli, velkému zločinu, kde jsou v sázce značné peníze. Mimoto víme, že náš člověk je mořeplavec, takže můžeme předpokládat zločin, který má něco do činění s oceánem nebo se tak či onak týká doků. Naše pátrání po příležitosti k loupeži v městě Greenwichi můžeme tudíž zúžit na –«

Sharp zakašlal.

Harranby se na něho zakabonil. »Chcete snad něco říct?«

»Jen mě tak napadlo, pane,« řekl Sharp, »že když jde o Greenwich, nespadá to už do naší pravomoci. Možná bychom měli poslat kabelogram místní policii a varovat ji.«

»Možná, možná. Kdy se už bez toho slova naučíte obejít? A co bychom do Greenwiche vzkázali? He? Co bychom jim řekli v tom našem kabelogramu?«

»Jenom mě tak napadlo –«

»Bože na nebi!« vykřikl Harranby a vstal od stolu. »No ovšem. Telegrafní kabel!«

»Kabel?«

»Ano, ovšem, kabel. V Greenwichi je přece kabel.«

»Myslíte atlantský kabel?« zeptal se Sharp.

»Jistěže,« řekl Harranby a zamnul si ruce. »Perfektně to sedí. Perfektně!«

Sharpovi to stále nebylo jasné. Věděl samozřejmě, že proponovaný transoceánský kabel se vyrábí v Greenwichi; na tomto projektu se už pracovalo déle než rok a představoval jeden z nejzávažnějších technických úspěchů doby. V provozu již byly podmořské kabely na dně Kanálu, spojující Anglii s kontinentem. To ale pořád nebylo nic ve srovnání s dvěma a půl tisíci mil kabelu, který měl spojit Anglii s Novým Yorkem.

»Ale jaký by to mělo smysl krást kabel –« řekl Sharp.

»Žádný *kabel*,« řekl Harranby. »*Výplatu* továrních zaměstnanců. Která firma to dělá? Glass, Elliot a spol., nebo tak nějak. Je to ohromný projekt a výplaty tomu jistě odpovídají. To je předmět zájmu našeho člověka. A když má tak naspěch, aby odjel ve čtvrtek, chce tam být v pátek –«

»Den výplaty!« vykřikl Sharp.

»Přesně,« řekl Harranby. »Je to naprosto logické. Vidíte, jak nás deduktivní postup zavedl k nejpřesnějšímu závěru.«

»Blahopřeji,« řekl opatrně Sharp.

»To nestojí za řeč,« řekl Harranby. Jeho vzrušení dosud neopadlo, potěšeně tleskl rukama. »Je to ale drzoun, ten náš přítel Simms. Ukrást výplatu kabelovny – tomu už říkám troulalost! A my ho dostaneme při činu. Pojd'te, pane Sharpe. Musíme odjet do Greenwiche a obeznámit se s celou situací z první ruky.«

Kapitola 37 / Ještě jedno blahopřání

»A potom?« řekl Pierce.

Miriam pokrčila rameny. »Nastoupili do vlaku.«

»Kolik jich bylo?«

»Čtyři dohromady.«

»A nastoupili do Greenwichského vlaku?«

Miriam přikývla. »Měli nakvap. Vedl je takový hranáč s licousy a jeho poskok byl vyholený jako mimino. Pak tam byli ještě dva další, ošarácí v modrejch šlupkách.«

Pierce se usmál. »Harranby,« řekl. »Jistě je na sebe hrdý. Tomu se přece chytrostí nikdo nevyrovná.« Obrátil se k Agarovi. »A ty?«

»Vyvalenej Lewis, skořápkář, sedí u Regentského erbu a vyptává se na chmátku v Greenwichi – že by prej do toho šel taky.«

»Takže se to už rozeslo?« řekl Pierce.

Agar přikývl.

»Ještě to přikrm.«

»Kdo mám říct, že v tom eště jede?«

»Třeba Rychlonohej Jack.«

»Co když ho miltoňáci vyšťáraj?« řekl Agar.

»Pochybuju, že by se jim to povedlo,« řekl Pierce.

»Jack je u ledu, co?«

»Tak jsem to aspoň slyšel.«

»Zmíním se vo ňom.«

»Pusť Vyvalenýmu Lewisovi pořádně žilou,« řekl Pierce. »Tohle je cenná informace.«

Agar se ušklíbl. »Přide mu draho, to si pište.«

Agar odešel a Pierce s Miriam osaměli.

»Blahopřeju,« usmála se na něho. »Teď už to nevybouchne.«

Pierce se opřel do křesla. »Vždycky může něco vybouchnout,« řekl, ale usmíval se.

»Ve čtyřech dnech?« zeptala se.

»Třeba v rozmezí hodiny.«

Později, ve své výpovědi před soudem, Pierce přiznal, že se až zhrozil, jak se jeho věštecká slova naplnila, neboť je čekaly ještě nezměrné obtíže – a měly přijít ze strany, odkud je nikdo nepředpokládal.

Kapitola 38 / Drsné obchodní praktiky

Henry Mayhew, velký pozorovatel, reformátor a klasifikátor viktoriánské společnosti, pořídil svého času seznam různých druhů anglických zločinců. Seznam byl rozdělen do pěti hlavních kategorií a dvaceti tříd a obsahoval více než stovku jednotlivých popisů. Současnému oku je na první pohled nápadné, že Mayhew vůbec nebere v úvahu fenomén známý dnes jako »zločin vzdělců«.

Tento druh zločinu existoval ovšem i tehdy a právě uprostřed století vyšla najevo dlouhá řada křiklavých defraudací, padělatelství, falešného účetnictví, manipulací s dlužními úpisy a dalších nezákonných praktik. V roce 1850 byl dopaden pojišťovací úředník Walter Wats, který defraudoval přes 70 000 liber, a vyskytly se ještě závažnější trestné činy: tak Leopold Redpath zfalšoval u Velké severní železniční společnosti listiny v hodnotě 150 000 liber, a Beaumontu Smithovi vynesly padělané pokladní obligace dokonce 350 000 liber, což jsou jen dva příklady za mnohé.

Stejně jako dnes točil se i tenkrát zločin vzdělců nebo hospodářská kriminalita, chcete-li, kolem největších peněžních částek, ze všech nejtíže se dal prokázat a trestán byl nejshovívavěji, pokud pachatelé byli vůbec dopadeni. Přesto však Mayhewův výčet zločinců tuto oblast kriminality zcela přehlíží. Neboť Mayhew podobně jako většina jeho současníků žil v pevné víře, že zločin je dílem »nebezpečných vrstev« a že zločinné jednání pramení z chudoby, nespravedlnosti, útlaku a nedostatku vzdělání. Byla to v podstatě otázka definice: člověk, který nepochází ze zločinecké vrstvy, nemůže spáchat zločin. Osoby lepšího

postavení pouze »porušovaly zákon«. K této víře přispívalo několik faktorů pro viktoriánský přístup ke zločinu příslušníků lepších tříd zcela typických.

Za prvé, v novokapitalistické společnosti, kde se náhle vynořily tisíce obchodních příležitostí, nebyly pevně zavedeny žádné zásady poctivého účetnictví a účetní metody se tehdy považovaly za mnohem proměnlivější než dnes. Člověk mohl s poměrně čistým svědomím mylně zaměňovat podvod s »drsnými obchodními praktikami«.

Za druhé, moderní hlídací pes všech západních kapitalistických zemí, vláda, nebyl tehdy nijak ostražitý. Osobní příjmy pod 150 liber ročně nepodléhaly daním a pod tuto hranici spadala větší část obyvatelstva. Ti, jejichž příjmy byly zdaňovány, z toho podle moderních měřítek vycházeli velmi lehce, a ačkoli lidé na vládní náklady hůdrali, vášnivé handrkování moderních občanů, snažících se uspořádat svoje finance tak, aby z nich platili co možno nejmenší daně, byly něčím zcela neznámým. (V roce 1870 tvořily v Anglii daně 9 procent národního důchodu; v roce 1961 to bylo 38 procent.)

Dále, viktoriánci všech tříd připouštěli ve vzájemném jednání krutost, která nám dnes připadá do nebe volající. Když se například sir John Hall, hlavní lékař krymské armády, rozhodl zbavit Florence Nightingalové, umínil si, že ji vyhladoví, a vydal rozkaz, aby jí byly zaraženy dávky potravin. Takovéhle nečisté úskoky považovali všichni za docela samozřejmé; slečna Nightingalová tomu čelila tím, že s sebou vozila vlastní zásoby jídla, a dokonce i Lytton Strachey, který byl laskavému pohledu na viktoriánce sotva nakloněn, odbyl tuto příhodu jako »lapálii«.

Byla-li toto pouhá lapálie, pak snadno pochopíme, proč se pozorovatelé ze středních vrstev rozpakovali označit mnoho druhů nepravostí za »zločiny«, a čím vyšší postavení ve společnosti dotýčný jednotlivců zaujímal, tím větší byly rozpaky.

To je také případ sira Johna Alderstona a jeho koše madeirského vína.

Kapitán John Alderston byl povýšen do šlechtického stavu po Waterloo, v roce 1815, a v následujících letech se stal prospívajícím londýnským občanem. Byl jedním z vlastníků Jihovýchodní dráhy od jejího prvněpočátku a vedle toho měl velké finanční podíly v několika uhelných dolech v Newcastleu. V každém případě to byl statný, věčně

nevrlý gentleman, který si po celý život uchoval vojenské chování, ač s ubíhajícími lety, kdy neustále přibýval v pase, působily jeho úsečně vyštěkávané rozkazy čím dál komičtěji.

Alderstonovou jedinou neřestí byla vášeň pro karetní hry, které propadl za svých vojáckých let, což bylo spojeno i s jistou výstředností, neboť odmítal hrát o peníze a dával přednost sázkám o různé osobní předměty a majetek. V jeho očích se tak patrně karty stávaly gentlemanskou zábavou, nikoli neřestí. Příběh jeho koše vína, který tak významně zasáhl do Velké vlakové loupeže roku 1855, vyšel najevo teprve roku 1914, zhruba čtyřicet let po Alderstonově smrti. Rodina tehdy pověřila Williama Shawna sepsáním jeho oficiálního životopisu.

„Sir John byl odjakživa velice svědomitým mužem a pouze jedenkrát si v tomto smyslu činil výčitky. Člen rodiny vzpomíná, jak se jednoho večera vrátil z karetní společnosti ve velice stísněné náladě. Když byl tázan po příčině, odpověděl: »Já to nepřestojím.«

Další dotazy vyjevily, že sir John hrál karty s několika přáteli, vesměs muži, kteří také vlastnili podíly dráhy. Sir John při této hře prohrál koš madeirského vína starého dvanáct let a kromobyčejně se s ním zdráhal rozloučit. Nicméně přislíbil, že je nechá naložit do folkesterského vlaku, jenž víno dopraví vítězi, který v tomto pobřežním městě sídlil a dohlížel tam na provoz dráhy v její nejzazší stanici.

Sir John celé tři dny kypěl hněvem a rozhořčeně zatracoval gentlemana, který vyhrál, a hlasitě dával průchod podezření, že tento muž nedovoleným způsobem podváděl. S každým následujícím dnem si byl jistější, že ho ten muž obehral falešnou hrou, ačkoli se k podobné víře nedostávalo důkazů.

Posléze nařídil svému sluhovi, aby koš s vínem dopravil na nádraží, s největší obřadností jej uložil do zavazadlového vozu a pečlivě vyplnil přepravní listy; víno bylo dokonce pojištěno proti ztrátě a poškození během cesty.

Když vlak dorazil do Folkestonu, zjistilo se, že je koš prázdný, a předpokládalo se, že vzácné víno bylo ukradeno. Mezi železničními zaměstnanci to vyvolalo nemalý rozruch. Strážce vagónu byl na hodinu propuštěn a v přepravním řádu došlo ke změnám. Sir John uhradil svoji sázku z částky vyplacené mu pojišťovnou.

Po mnoha letech přiznal své rodině, že do vlaku nechal naložit prázdný koš, neboť se nedokázal, jak řekl, se svým drahocenným

madeirským rozloučit. Nicméně jej přemohl pocit viny, najmě vůči propuštěnému železničnímu zaměstnanci, kterému pak po dobu mnoha let anonymně vyplácel každoročně odškodné, přičemž takto vyplacená částka nezměrně převýšila hodnotu vína.

Vůči svému věřiteli, jistému Johnu Banksovi, však do svých posledních chvil nepocítil nejmenších výčitek. Ba naopak, ještě na samém sklonku svého pozemského bytí, když ležel upoután na loži a třeštil v horečkách, často od něho bylo slýchat: »Ten zpropadený Banks není žádný gentleman, ať jsem proklet, jestli dostane moje madeirské, rozumíte?«

Pan Banks byl v té době již několik let po smrti. Říkalo se, že mnoho nejblížeších přátel sira Johna chovalo podezření, že měl v záhadném zmizení vína prsty, ale přímo obvinít se jej nikdo neodvážil. Místo toho byly provedeny změny v bezpečnostních opatřeních dráhy (zčásti na příkaz pojišťovací společnosti). A když krátce poté byla z vlaku odcizena zásilka zlata, všichni na koš vína sira Johna zapomněli, kromě jeho samého, neboť ho hlodaly výčitky svědomí až do posledních okamžiků života. Taková byla síla charakteru tohoto velkého muže.“

Kapitola 39 / Nečekané problémy

Večer 21. května, pouze několik hodin před loupeží, večerel Pierce se svou milenkou, slečnou Miriam, ve svém domě v Mayfairu.

Krátce před půl desátou téhož večera je od jídla vyrušil náhlý Agarův příchod. Agar se tvářil jako pomatený. Vřítel se do jídelny, aniž se za svůj nenadálý vpád vůbec omluvil.

»Copak je?« zeptal se klidně Pierce.

»Burgess,« pronesl Agar bez dechu. »Čeká dole.«

Pierce se zamračil. »Tys ho přivedl sem?«

»Nic jinýho mi nezbejvalo,« řekl Agar. »Počkejte, až ho uslyšíte.«

Pierce vstal od stolu a sešel dolů do kuřáckého pokoje. Stál tam

Burgess a v rukou ždímal svoji modrou nádražáckou čepici. Nebyl o nic méně rozrušený než Agar.

»Co se stalo?« řekl Pierce.

»To na dráze,« řekl Burgess. »Všecko přejinačili, a zrovna dneska – všecko přejinačili.«

»Co přejinačili?« zeptal se Pierce.

Burgess začal překotně chrlít: »Dověděl sem se to až dneska ráno, víte. Přídu do práce jako vždycky na chlup v sedum a do mýho hytláku tluče a mlátí kladivem ňákej tesař. A byl tam taky kovář a kolem stáli ňáký pánové a koukali, jak ty dva makaj. No a tak sem přišel na to, že všecko dočista přejinačili, a zrovna dneska, všecičko. Chci říct, že jako všecko, co sme do dneska dělali, se teďka dělá úplně jinač, a já teď nevím –«

»Co přesně změnili?« řekl Pierce.

Burgess se nadechl. »Všecko,« řekl. »Zaběhlý pořádky, to, jak sme všecko dělali, všecko je teďka jinač.«

Pierce se netrpělivě zamračil. »Tak už mi povězte, co se vlastně změnilo,« řekl.

Burgess žmoulal čepici v rukách, až mu zbělaly klouby. »Tak teda především vode dneška hlídá vlak novej strnad – úplně novej, mladej křapík.«

»Jezdí s váma v zavazadlovém voze?«

»Ne, pane,« řekl Burgess. »Hlídá akorát na perónu. Jinač zvostává na nádraží.«

Pierce střelil pohledem po Agarovi. Další stráže na nástupišti jim nevadily. Klidně jich tam mohl být celý tucet, to bylo Piercovi lhostejné. »Proč to?« zeptal se.

»To kvůli tomu novému nařízení, víte.«

»Jakému novému nařízení?«

»V zavazadlovým vagóně už nikdo nesmí jezdit, akorát já jako hlídač,« řekl Burgess. »To je zbrusu nový nařízení a ten novej strnad dává bacha, aby se taky dodržovalo.«

»Rozumím,« řekl Pierce. To byla podstatná změna.

»To není všecko,« řekl pochmurně Agar.

»Ano?«

Burgess přikývl. »Přidělali taky na dveře hytláku novej zámek. Teda zvenčí. Teďka vagón na London Bridge zamknou a vtevrou ho zas až

ve Folkestonu.«

»Zatraceně,« řekl Pierce. Začal přecházet sem a tam po pokoji. »A co na dalších zastávkách? Vlak přece staví v Redhillu, a pak —«

»Změnili přepravní řád,« řekl Burgess. »Vagón se vodemýká až ve Folkestonu.«

Pierce špacíroval po místnosti. »Proč vůbec měnili zaběhlý pořádek?«

»To kvůli tomu vodpolednímu rychlíku,« vysvětloval Burgess. »Vypravujeme dva rychlíky, víte, ranní a vodpolední. Jak to vypadá, tak hytlák toho vodpoledního minulej tejden vykradli. Nákýmu hlaváčovi vychmátli cennou zásilku — slyšel sem, že prej náký vzácný víno. No prostě kvůli tomu začal dráhu uhánět. Mýho kolegu z fleku vyrazili a budou muset vysolit strašně velký vodškodný. Dneska ráno si mě dal zavolat sám pan inspektor, sprdnul mě a udělal mi kázání, co všechno jako musím a co nesmím. Div že mi rovnou nedal přes hubu. A ten novej strnad na peróně je inspektorův synoveček. Ten taky hytlák na London Bridge zamyká, než vlak vyjede.«

»Vzácné víno,« řekl Pierce. »Pane na nebi, *vzácné víno*. Mohli bychom dostat Agara do vagónu v nějakém kufru?«

Burgess zavrtěl hlavou. »Když to bude chodit jako dneska, tak určitě ne. Ten synoveček, menuje se McPherson a je to takovej příčinlivej Skot — nejspíš ten flek potřebuje jako sůl, jak já to vidím — tak tenhle McPherson nechal dneska všechny kufry ztvotvírat a taky každěj větší balík, do kterýho by se vešel chlap. To ste měli vidět ten rachot, to teda jo. Ten synoveček je vyložený přetrhdílo. Nový koště, víte, chce mít všechno v ažúru. No, a tak to teda chodí.«

»Nemohli bychom nějak odlákat jeho pozornost a zatímco by se nedíval, propašovat Agara do vagónu?«

»Ten že by se nedíval? Ten se nikdá nebude nedívat. Merčí kolem sebe jak vyhládlá myš po drobtu sejra, hned má voči tady, hned zas támhle, no prostě všade. A když sou všechny bágle naložený, vyleze nahoru a rejdí nosem po koutách, jestli se tam někdo neskovává. Potom sleze a zamázne dveře.«

Pierce vytáhl z vesty kapesní hodinky. Bylo deset hodin večer. Do odjezdu ranního folkesterského vlaku zbývalo deset hodin. Pierce napadalo na tucet chytrých způsobů, jak přelstít bdělého Skota a dostat Agara do vagónu, ale žádný z nich se tak narychlo nedal uskutečnit.

Agara, jehož tvář byla zasmušilost sama, nepochybně soužily tytéž myšlenky. »Že bysme to teda nechali na příští měsíc ?«

»Ne,« řekl pevně Pierce. Vzápětí přešel k dalšímu problému. »Ještě k tomu zámku, co přidělali na dveře vagónu. Dal by se odmáznout zevnitř?«

Burgess zavrtěl hlavou. »Je to taková ta visací čuba – provlíká se zvenčí vokem přes závoru.«

Pierce nepřestával křížovat pokojem. »Nedal by se odmáznout na některé zastávce – řekněme v Redhillu – a pak zase v další stanici, v Tonbridge, zamáznout?«

»To bych neriskoval,« řekl Burgess. »Je to bytelná čuba, velká jak pěst, mohli by si toho všimnout.«

Pierce pokračoval v chůzi. Hodnou chvíli byly jedinými zvuky v místnosti jeho kroky po koberci a tikot hodin na krbové římse. Agar s Burgessem ho mlčky sledovali. Konečně Pierce pronesl otázku: »Jak je vagón větraný, když jsou dveře zavřené?«

Burgess se zatvářil poněkud nechápavě a pak řekl: »No, vzduchu je tam dost. Hytlák je už rozklížen, víte, a když se vlak rozjede, sviští tam průvan škvírama a škulínama tak hlasitě, až vás z toho bolejí uši.«

»Zajímalo mě,« řekl Pierce, »jestli má vagón nějaké větrací zařízení.«

»No, na střeše jsou sklopce ...«

»Co to je?« řekl Pierce.

»Sklopce? Sklopce – no, abych řek pravdu, voni to ani vopravdovský sklopce nejsou, poněvač nemaj panty. Už mockrát sem si přál, aby to byly vopravdický sklopce, tedy sklopce s pantama, víte, hlavně když chčije – to je to pak uvnitř samá ledová louže –«

»Co jsou to ty sklopce?« přerušil ho Pierce. »Máme málo času.«

»Sklopce? No, sklopce, jak říkáme u nás u dráhy, to sou takový jako padací dveře. Takovej poklop s pantama, zasazeněj doprostředka střechy, z kterýho čouhá do vagónu taková železná tyč, aby se sklopec dal votevřít a zavřít. Některý ty sklopce – to jako ty, dovopravdický – jsou dva na každým vagóně, každěj vobráceněj na jinou stranu. To aby se vždycky jeden dal votevřít po větru. Víte, v některejch vagónech měli sklopce voba na jednu stranu, ale to jen na nádražích přidělává práci navrch, poněvač pak musej vagón vždycky vobrátit sklopcema dozadu a –«

»A ve vašem hytláku jsou dva takovéhle sklopce?«

»Jo, to sou,« řekl Burgess, »ale to nejsou ty vopravdický, poněvač tyhle sou vtevřený napevno, víte, nemaj žádný panty, a tak když leje, sem vždycky na kůži promočenej a –«

»Ty sklopce ústí přímo do vagónu?«

»Jo, rovnou do vagónu.« Burgess se krátce odmlčel. »Ale jesli vás napadá, že by se tudy někdo provlík dovnitř, tak to zas pusťte z hlavy. Tudy byste protáh tak akorát ruku –«

»To mě nezajímá,« řekl Pierce. »Tak vy říkáte, že máte na voze dva ty sklopce. Kde jsou umístěny?«

»No na střeše, jak vám povídám, uprostřed střechy a –«

»Kde asi tak, v poměru k délce vagónu?« řekl Pierce.

Jeho neklidné přecházení a příkré, popuzené chování Burgesse znervózňovalo a uvádělo do zmatku, jakkoli se snažil být nápomocný.

»Kde ... v poměru ...« Selhal mu hlas a zmlkl.

Ted' se ozval Agar. »Nevím, co vám vrtá v hlavě, ale mě loupe v koleni – v levým koleni – a to je vždycky špatnej cink. Dejte na mý slova, tahle rána smrdí křenovem. Musíme počkat.«

»Drž hubu,« řekl Pierce v náhlém výlevu zlosti, který Agara přiměl o krok ucouvnout. Pierce se obrátil k Burgessovi. »Tak podívejte,« řekl, »když se na vagón díváte z boku, vidíte ho jako bednu, takovou velkou bednu. A nahoře na té bedně jsou ty vaše sklopce. V kterých místech přesně jsou?«

»To nejsou vopravdický sklopce, namouduši,« řekl Burgess. »Vopravdický sklopce sou vždycky na konci vagónu, na každým konci jeden, aby se moh vzduch prohánět přes celej vagón, vod jednoho sklopce k druhýmu –«

»Kde jsou sklopce na hytláku?« řekl Pierce a opět se podíval na hodinky. »Zajímá mě pouze zavazadlový vůz.«

»V tom je právě ten malér,« řekl Burgess. »Jsou skorem uprostřed, sotva víc než na tři kroky vod sebe. A nemaj žádný panty. No, a když leje, crčí voda dovnitř, rovnou doprostřed vagónu, kde mám za chvíli takovouhle louži.«

»Říkáte, že sklopce jsou vzdálené asi tři kroky od sebe?«

»Tři čtyři, tak ňák,« řekl Burgess. »Nikdá jsem to neměřil, ale namouduši, že mi ty zatracený sklopce pijou krev –«

»Dobrá,« řekl Pierce, »pověděl jste mi všechno, co jsem potřeboval

vědět.«

»To sem rád,« řekl Burgess s jakousi zmatenou úlevou, »ale přisámbohu, že se tou d'ourou žádněj chlap ani malý křápě neprotáhne, a jak mě vevnitř zamáznou—«

Pierce ho pohybem ruky zarazil a otočil se k Agarovi. »Ta čuba na dveřích zvenku. Dalo by to velkou makandu ji odmáznout?«

»To nemůžu říct,« odpověděl Agar, »ale tyhle čuby nejsou žádněj zázrak. Sou bytelný, to je fakt, ale mají tlustý západky, to už kvůli tý velikosti. Někdy do nich člověk místo klimáku strčí malíček a má je v cukru letu vodmáznutý.«

»Svedl bych to?« řekl Pierce.

Agar se na něho zadíval. »Lážově, ale vám by to aspoň minutu nebo dvě trvalo.« Zaškaredil se. »Ale slyšel ste, co povídal, na stanici by to bylo vo drážku, tak co—«

Pierce se obrátil opět k Burgessovi. »Kolik vagónů druhé třídy má ranní vlak?«

»To přesně nevím. Šest, většinou. Kolem víkendu taky sedum. Někdy uprostřed tejdne jich připřahujou pět, ale poslední dobou šest. První třída má —«

»První třída mě nezajímá,« řekl Pierce.

Burgess zmlkl, beznadějně tumpachový. Pierce pohlédl na Agara: ten pochopil. Kliment'ák nevěřičně zavrtěl hlavou. »Matko boží,« řekl Agar, »vás chytá fantas, no jo, vám kape na karbid, jako že tady před várna stojím. Kdo si myslíte, že ste, Coolidge?« Coolidge byl proslulý horolezec.

»Já vím, kdo jsem,« řekl stroze Pierce. Věnoval se opět Burgessovi, jehož zmatek během posledních několika minut vzrostl do té míry, že byl takřka neschopen pohybu a tvář měl prázdnou, bezvýraznou. Už ani žasnout nedokázal.

»Vy ste Coolidge?« zeptal se Burgess. »Já myslel, že Simms...«

»Jsem Simms,« řekl Pierce. »Náš přítel jenom vtipkuje. A teď, prosím, jděte domů, pořádně se vyspěte a ráno pěkně do práce. Chovejte se jako obvykle, ať se děje, co se děje. Dělejte prostě svoji práci a s ničím si nelamte hlavu.«

Burgess zašilhal po Agarovi a vrátil se pohledem k Piercovi. »Tak vy to přece jen zejtra spustíte?«

»Ano,« řekl Pierce. »A teď se běžte domů vyspat.“

Když oba muži osaměli, vybuchl Agarův vztek plnou silou. »Jestli si myslíte, že tady s váma budu v tuhle hodinu žvanit vo magořinách, tak to se zatraceně mejlíte! To není žádná karasácká hrabkařina, co chcete zejtra zmáknout. Copak to nevidíte?« Rozhodil ruce. »Povídám, nechte to plavat. Povídám, počkejte do příštího měsíce.«

Pierce ještě chvíli mlčel. »Čekám už celý rok,« řekl, »zmákneme to zítra.«

»Žvaníte,« řekl Agar. »Samý řečičky, ale cveka to nemá.«

»Nechá se to zmáknout,« trval na svém Pierce.

»Nechá?« vybuchl znovu Agar. »Jak, proboha? Koukejte, já vim, že ste taženey, ale já taky nejsem žádnéj dylina a voblafnout se nedám. Tahle rána je spálená. Je to smutný, že zrovna štípli to víno, ale už se stalo a musíme se s tím smířit.« Agar byl rozpálený a bez sebe zlostí; rozčileně kolem sebe máchal rukama.

Pierce byl naopak takřka nepřírozeně klidný. Upřeně Agara zkoumal očima. »Je tady ta linkovná rána v Greenwichi,« poznamenal Pierce.

»Ale, propánajána, jak?« Agar sledoval Pierce, jak nevzrušeně přechází k bufetu a nalévá dvě sklenky brandy. »Tolik, abyste mi zamžil voči, tolik toho do mě nenalejete,« řekl. »Heleďte, řeknem si to na rovinu.«

Agar zdvihl ruku a začal odpočítávat jednotlivé argumenty na prstech. »Tak vy říkáte, že pojedu ve vagóně. Ale dovnitř se nedostanu – na peróně šmíruje ten skotskej snaživec. Sám ste to slyšel. Ale prosím: věřím, že mě dovnitř nějak dostanete. Dále.«

Narovnal si další prst. »Sem teda vevnitř. Ten skotskej strnad zamázne vagón zvenku. Já se k tý čubě nijak nedostanu, takže i když ty káči nakrásně zbourám, nemůžu vodmáznout dveře a vyházet liškový z vlaku. Sem uvnitř zamáznutej až do Folkestonu.«

»Ledaže bych ti dveře otevřel já,« řekl Pierce. Podal Agarovi panáka brandy.

Agar je polkl jediným douškem. »Jo, to se vám určitě povede. Prelezete přes všechny vagóny, jako vánek přeskáчете střechy a spustíte se dolů po stěně vagónu jako Coolidge, abyste vodmáznul čubu a zmáknul chmátku. To spíš těmahle vočima uvidím Ježíška, aby bylo jasno.«

»Znám se s panem Coolidgem,« řekl Pierce.

Agar zamžikal. »Netaháte mě za nohu?«

»Seznámili jsme se loni na kontinentu. Lezl jsem s ním ve Švýcarech – celkem na tři vrcholy – a umím všechno co on.«

Agar oněměl. Pátral v Piercově tváří po nějaké známce klamu. Horolezectví bylo novým sportem, snad jen tři nebo čtyři roky starým, ale rychle vzbudilo všeobecný zájem a nejvýznačnější z anglických horolezců, jako právě A. E. Coolidge, se těšili velké slávě.

»Netaháte mě za nohu?« opakoval Agar.

»Mám lana a celou výzbroj nahoře v komoře,« řekl Pierce. »Netahám tě za nohu.«

»Dám si ještě prcka,« řekl Agar a nastavil jenom prázdnou sklenici. Pierce mu ji okamžitě naplnil a Agar ji rázem vyprázdnil do dna.

»Tak dobře,« řekl. »Dejme tomu, že tu čubu vodmáznete, i když se přitom budete houpat na laně, zmáknem spolu celou tu chmátku, a vy pak zas dveře zamáznete a všecko bude v suchu. Ale teď mi vysvětlete, jak se vůbec kolem toho skotskýho strnada, co mu neuteče ani myš, dostanu dovnitř?«

»Jedna možnost tady je,« řekl Pierce. »Nijak příjemná sice není, ale možnost to je.«

Agar moc přesvědčeně nevypadal. »Dejme tomu, že mě tam šoupnete v náký bedně. Ale tu von určitě votevře, koukne dovnitř a najde mě. Co pak?«

»Já si přeju, aby ji otevřel a našel tě tam,« řekl Pierce.

»Jo tak, vy si to *přejete*?«

»Jistě, a proběhne to docela hladce, když ti nebude vadit trochu té vůně.«

»Jaký vůně?«

»Smradu chcíplého psa nebo kočky,« řekl Pierce. »Několik dní staré zdechlíny. Myslíš, že bys to přestál?«

»Přísahám, že sem z toho pořád jelen,« řekl Agar. »Cvrkněte mi tam ještě kapku nebo rači dvě,« a natáhl ruku se sklenicí.

»Už jsi měl dost,« řekl Pierce. »Čeká tě ještě práce. Doběhni si domů a vrať se ve svém nejlepším vrbcí, v tom nejparádnějším, jaký najdeš. A hoď sebou.«

Agar si povzdychl.

»Tak běž,« řekl Pierce. »A důvěřuj mi.«

Když Agar odešel, poslal pro Barlowa, svého kočího.

»Máme nějaká lana?« řekl Pierce.

»Lana, pane? To jako konopný lana?«

»Přesně. Jsou nějaká v domě?«

»Ne, pane. Nestačily by vám kožený uzdy?«

»Ne,« řekl Pierce. Krátce se zamyslel. »Zapřáhni koně do valňáku a připrav se na noční makačku. Musíme si opatřit pár věcí.«

Barlow přikývl a odešel. Pierce se vrátil do jídelny, kde dosud klidně a trpělivě seděla Miriam.

»Potíže?« zeptala se.

»Nic, co by nešlo napravit,« řekl Pierce. »Máš černé šaty? Mám na mysli nějaké laciné hadříky, takové, jaké by asi mohla nosit služka.«

»Myslím, že ano.«

»Výborně,« řekl. »Tak si je nachystej, ráno si je vezmeš na sebe.«

»K čemu to bude?«

Pierce se usmál. »Abys vzdala poslední úctu mrtvému,« řekl.

Kapitola 40 / Planý poplach

Když se ráno 22. května dostavil skotský hlídač McPherson na nástupiště nádraží London Bridge, aby nastoupil svou denní službu, vítala ho nečekaná podívaná. Vedle zavazadlového vozu stála žena v černém – podle všeho služka, ale docela hezká – a žalostně naříkala.

Příčinu jejího žalu nebylo těžké vypátrat, neboť vedle nebohé dívky spočívala na plochem zavazadlovém vozíku prostá dřevěná truhla. Ačkoli rakev byla dřevěná a bez všech okras, po jejích stranách bylo vyvrtáno několik otvorů. Na víku rakve byla připevněna jakási miniaturní věžička se zvonečkem, od jehož srdce byl dírou protažen provázek do nitra rakve.

Pravda, podívaná to byla nečekaná, ale pro McPhersona nebyla žádnou záhadou – ostatně pro nikoho ze současných viktoriánců. Stejně tak ho nepřekvapilo, když se přiblížil k rakvi a ucítil odporný pach pokročilého tělesného rozkladu, vycházející z větracích otvorů a

naznačující, že dočasný obyvatel truhly je už nějaký ten den po smrti. To bylo také plně srozumitelné.

V průběhu devatenáctého století došlo v Anglii i ve Spojených státech k zvláštní posedlosti myšlenkou předčasného pohřbu. Z tohoto bizarního zaujetí nám zůstaly jen makabrozní prózy Edgara Allana Poea a dalších, kde se předčasný pohřeb v té či oné formě objevuje velice často. Modernímu myšlení to připadá nadsazené a fantastické; těžko dnes chápeme, že předčasný pohřeb byl pro viktoriánce zdrojem nefalšovaného, takřka hmatatelného strachu, který šířal všechny členy společnosti, od nejpověřivějšího dělníka až po nejvzdělanějšího intelektuála.

Na tento obecně rozšířený strach se nemůžeme dívat jako na prostou neurotickou obsesi. Právě naopak: existovala řada svědectví, která vedla rozumného člověka k víře, že k předčasným pohřbům skutečně dochází a že takovýmhle příšerným koncům bývá zabráněno pouze nějakou šťastnou náhodou. Případ zdánlivě utopeného desetiletého chlapce, který se udál roku 1853 ve Walesu, měl široký ohlas: »Rakev už spočinula v zejícím hrobě a dopadly na ni první hroudy hlíny, když tu se ozval hrozný hluk a rány přicházející z jejího nitra. Hrobníci zanechali práce a ruče rakev otevřeli, načež hošík vystoupil ven a volal po svých rodičích. A přesto byl tentýž hošík před mnoha hodinami prohlášen za mrtvého a lékař se vyslovil, že nenachází stop dechu, puls byl nehmatný a pokožka studená a šedá. Sotvaže matka na svého synka popatřila, upadla v těžké mrákoty a dlouhou dobu ji nemohli vzkřísit.«

Mnoho případů předčasného pohřbu postihovalo oběti zdánlivého utopení či zásahu bleskem, ale vyskytovaly se i další příčiny, proč mohl člověk upadnout do stavu »zjevné smrti či hlubokého nevědomí«.

Ve skutečnosti budila značné pochybnosti už sama otázka, kdy je člověk mrtvý – podobně jako o století později, kdy měli být lékaři postaveni před problém etiky transplantace živých orgánů. Připomeňme si však, že ještě do roku 1950 lékaři nevěděli, že zastavené srdce lze znovu přimět k činnosti; a v roce 1850 existovalo mnoho příčin, aby spolehlivost jakéhokoli indikátoru smrti byla přijímána se skepsí.

Viktoriánci řešili svoji nejistotu dvěma způsoby. Tím prvním bylo odložit pohřeb o několik dní – týden nebyl ničím mimořádným – a vyčkat nezvratného čichového dokladu, že drahý zesnulý tento svět definitivně opustil. Viktoriánská ochota odkládat pohřeb co nejdéle

zabíhala mnohdy do krajnosti. Když roku 1853 zemřel vévoda z Wellingtons rozpředla se veřejná diskuse o způsobu jeho státního pohřbu; Železnému vévodovi nezbývalo než čekat, až se všechny neshody urovnají, a k jeho pohřbu došlo nakonec po více než dvou měsících od jeho smrti.

Druhá metoda odvrácení předčasného pohřbu byla technického rázu; viktoriánci vynalezli dlouhou řadu důmyslných varovných a signalizačních zařízení, jejichž prostřednictvím mohl zesnulý ohlásit své zmrtvýchvstání. Bohatí jedinci se nechávali pochovat s dlouhou železnou trubkou vedoucí z rakve na zem a důvěryhodný rodinný sluha pak držel na hřbitově dnem i nocí nepřetržitou hlídku měsíc i déle, kdyby se snad nebožtík znenadání probudil a začal volat o pomoc. Nebožtíci zůstávající na povrchu země, v rodinných hrobkách, se často ukládali do patentních pérových rakví a ruce a nohy jim ovíjela složitá změť drátů, aby i nejmenší pohyb těla odmrštil víko z rakve. Této metodě dávali mnozí přednost před všemi ostatními, neboť panovala víra, že se lidé ze zdánlivé smrti probouzejí většinou hluchoněmí nebo částečně ochrnutí.

Skutečnost, že se tyto pérové rakve otevíraly ještě po měsících a i po letech (nepochybně následkem vnějších otřesů nebo zchátrání pérového mechanismu), jenom posilovala všeobecnou nejistotu o délce doby, po jakou může člověk ležet mrtvý, než se opět, byť jen na okamžik, navrátí k životu.

Většina signálních zařízení byla nákladná a dostupná pouze zámožným vrstvám. Chudáci se spokojovali s prostší taktikou pohřbívání svých blízkých s nějakým nástrojem – pácidlem nebo lopatou – v nejasném domnění, že kdyby ožili, mohou se ze svého zajetí vyhrabat vlastními silami.

Cenově přístupný poplašný systém byl pochopitelně předmětem značné poptávky, až konečně roku 1852 byl Georgovi Batesonovi udělen patent na *Batesonovo životavratné zařízení*, popisované jako »nejšetnější, důmyslný a zaručeně spolehlivý mechanismus nadřazený všem ostatním metodám, zajišťující klid mysli pozůstalým na všech stupních života. Vyrobeno ze zaručeně nejlepších materiálů.« A v dodatku pak stálo: »Vynález průkazné kvality se osvědčil v nesčetných případech v tuzemsku i zahraničí. Mnoho děkovných dopisů.«

»Batesonova zvonička«, jak se tomuto vynálezu obecně přezdívalo,

byl obyčejný kovový zvonek připevněný nad hlavou zesnulého k víku rakve a spojený provázkem nebo drátem s nebožtíkovu rukou, »aby i nejslabší záchvěv bezprostředně rozezněl poplašný zvonek«. Batesonovy zvoníčky získaly okamžitou oblibu a v několika letech byla už těmito zvonky opatřována podstatná část rakví. V té době umíraly jen v Londýně tři tisíce lidí denně a Bateson dělal skvělé obchody; zakrátko zbohatl a stal se i váženým mužem: v roce 1859 mu královna Viktorie udělila Řád britského impéria.

Tento příběh má poněkud zvláštní dovětek. Bateson strávil celý život ve smrtelné hrůze, že bude pochován zaživa, a nechával si ve svých dílnách zhotovovat stále složitější poplašné systémy, které chtěl mít po smrti instalovány v rakvi. V roce 1867 z této neodbytné představy dočista zešílel a v přepsané poslední vůli si vymínil, aby ho rodina po smrti nechala zpopelnit. Hlodal v něm však podezření, že jeho příkazy zůstanou oslyšeny, a tak se na jaře 1868 polil ve své dílně líným olejem, zapálil se a na následky popálenin pak zemřel.

McPherson měl ráno 22. května důležitější věci na starosti než plačící služku a rakev se zvoníčkou, neboť věděl, že každou chvíli se bude do vlaku překládat zásilka zlata bankovního domu Huddleston a Bradford.

Otevřenými dveřmi vagónu viděl jeho strážce, Burgesse. McPherson mu zamával a Burgess mu odpověděl nervózním, poněkud zdrženlivým pozdravem. McPherson věděl, že jeho strýc, dopravní inspektor, zavolal předchozího dne Burgesse na koberec a ostře mu vyčínil; Burgess se teď nepochybně obával, aby nepřišel o práci, zvláště když druhý strážný byl na hodinu propuštěn. V tom také McPherson spatřoval příčinu Burgessova napětí.

Možná to však způsobila ta plačící dívka. Nebylo by to poprvé, co by statného muže vyvedl z míry lítostivý ženský náрек. McPherson se obrátil k dívce a nabídl jí svůj kapesník.

»No tak, slečinko,« řekl. »No tak ...« Nasál vzduch. Stál v těsné blízkosti rakve a cítil, že zápach pronikající průduchy je už jaksepatří zamřelý. Přesto ho však nepřemohl natolik, aby nezaznamenal, že i ve svém hoří je to velmi půvabná dívka. »No tak,« opakoval.

»Ach, pane, snažně vás prosím,« skytala dívka, když si od něho vzala kapesník a vysmrkala se. »Prosím vás, nemohl byste mi pomoci? Ten člověk je bezcitné zvíře.«

»Jaký člověk?« zeptal se McPherson v náhlém pobouření.

»Ach, pane, ten hlídač ve voze. Nechce mi dovolit uložit mého drahého bratříčka do vlaku. Říká, že musí počkat na druhého hlídače. Ach, jsem tak nešťastná,« uzavřela a znovu se rozplynula v slzách.

»Cože, ten necitelný lotr vám nechce dovolit uložit bratra do vlaku?«

Dívka ze sebe mezi vzlyky a popotahováním vypravila cosi o nařízeních.

»Nařízení?« řekl. »Nařízení ať jdou k šípku, to je moje řeč.« Zadíval se jí na rozbouřená nadra a hezký, útlý pas.

»Když on, pane, tvrdí, že to bez toho druhého hlídače nejde –«

»Slečinko,« řekl, »ten druhý hlídač stojí před váma, a já už se postarám, aby se váš drahý bratr dostal bez meškání do vlaku, ať si ten hulvát říká, co chce.«

»Ach, pane, jsem vaší dlužnicí,« řekla a podařilo se jí mezi slzami vyloudit úsměv.

McPherson byl přemožen: byl mladý, bylo jaro, a dívka byla tak krásná a brzy mu bude zavázána. Pocítil v tom okamžení k jejímu neštěstí hluboký soucit a něhu.

»Jen počkejte,« přislíbil a obrátil se, aby Burgesse sepsul za jeho necitelnost a přehnaně horlivé lpění na příkazech. Než mu však mohl od plic povědět, co si o něm myslí, spatřil na konci nástupiště první ozbrojené strážce banky Huddleston a Bradford v šedých uniformách, doprovázející zlatý poklad.

Překládání probíhalo jako na drátkách. Nejprve přišli dva strážní, kteří vstoupili do vagónu a rychle jej prohledali. Za tímto předvojem dorazilo osm dalších v sevřeném šiku kolem dvou plochých vozíků postrkovaných dvěma partami funících, zpocených nosičů – každý navršený vysokou hromadou zapečetěných pokladnic.

Z vagónu byla vysunuta rampa a nosiči spojenými silami vytlačili nejprve jeden a pak i druhý naložený vozík do vagónu k čekajícím trezorům.

Potom se objevil bankovní úředník, nastrojený gentleman autoritativního zjevu, se dvěma klíči v ruce. Vzápětí také přispěchal McPhersonův strýc, nádražní inspektor, s druhým párem klíčů. Strýček spolu s bankovním úředníkem pak zasunuli klíče do zámků a oba trezory odemkli.

Pokladnice se zlatými cihlami byly přeloženy do trezorů a pak se

jejich dveře s mohutným kovovým prásknutím přibouchly a odraz tohoto zvuku ještě chvíli duněl zavazadlovým vozem. Klíče se otočily v zámčích podruhé; trezory byly zabezpečeny.

Bankovní úředník sebral svoje klíče a odešel. McPhersonův strýc strčil klíče do kapsy a přistoupil k synovci.

»Ať si dneska práce hledíš,« řekl. »Otevři každý balík, kam by se mohl vtěsnat lump, a nikoho nešanuj.« Pátravě očichal vzduch. »Co to tu tak nekřesťansky smrdí?«

McPherson pohodil hlavou přes rameno k dívce s rakví, vzdálené jen několik kroků. Byl to žalostný obrázek, ale strýc se nelítostně zachmuřil. »Ta rakev taky přijde do ranního vlaku?«

»Ano, strýčku.«

»Nech si ji otevřít,« řekl inspektor a obrátil se k odchodu.

»Ale strýčku –« spustil McPherson, obávaje se, aby čerstvě získanou dívčinu přízeň opět neztratil, když bude trvat na něčem takovém.

Inspektor se zastavil. »Nemáš na to žaludek? Bože, ty seš mi ale citlivka.« Zapátral v mladíkově utrápeném obličejí a vyložil si jeho nerozhodnost po svém. »No tak dobře. Já už mám ke smrti tak blízko, že z ní ani hrůzu nemám. Udělám to sám.« A inspektor vykročil k plačící dívce a její rakvi. Mladý McPherson ho zdráhavě následoval.

A vtom uslyšeli burčující, příšerný zvuk: cinkot Batesonova patentního zvonku.

Pierce pak při svém výslechu vysvětlil psychologické pozadí svého plánu. »Každý hlídač počítá s určitými událostmi, které mohou nastat každým okamžikem, a je na ně připraven. Věděl jsem, že nádražní hlídač bude počítat s nějakým pokusem propašovat do vagónu živého člověka. Ostražitý hlídač si tedy bude vědom, že do rakve se tělo snadno vejde, ale v příliš velkém podezření ji mít nebude, neboť to by byl podle jeho názoru až moc laciný trik. Rakev je příliš nápadná skrýš.

Spíš se bude ptát, zdali je v rakvi skutečně nebožtík, a bude-li to bdělý hlídač, nechá si rakev otevřít a chvíli bude tělo pozorně prohlížet, aby měl jistotu, že je to mrtvola. Může jí dokonce osahat puls, přesvědčit se o teplotě těla nebo do něj na několika místech vrazit špendlík. A takovou zkoušku nepřestojí žádná živá duše, aniž by se neprozradila.

Něco zcela jiného však nastane, když všichni uvěří, že mrtvý náhle ožil, že byl do rakve uložen omylem. Všechny pocity se rázem zvrátí ve

svůj opak: podezření vystřídá naděje, že nebožtík se vrátil k životu. Místo aby byla rakev důstojně a uctivě otevřena, nastane zběsilý shon a všichni se snaží vylomit víko. Příbuzní se ochotně přidají, což je bezpečným důkazem, že nemají co skrývat.

A když je pak víko odkryto a na světle se zjeví zahnívající pozůstatky, reakce přihlížejících se opět promění. Jejich zoufalé naděje jsou v mžiku rozmetány, krutá a příšerná pravda je zjevná na první pohled a není již třeba dalších důkazů. Příbuzní jsou trpce zklamáni a šílí bolem. Víko je zas rychle přiklopeno — a to vše jen díky falešným očekáváním. Je to prostě v lidské povaze, jak o tom podává svědectví chování každého z nás.«

Při zvuku zvonku, který cinkl jen krátce a jedenkrát, vzlykající dívka ostře vykřikla. Inspektor a jeho synovec se ihned rozeběhli a vzápětí stáli nad rakví.

Dívka zatím upadla do těžké hysterie a drásala prsty víko rakve, nic nedbajíc, že to k ničemu nevede. »Ach bratříčku můj – ach Richarde, Rišánku – ach bože, on žije...« Zarývala nehty do dřeva, a jak přitom zmítala rakví, zněl teď zvonek bez přestání.

Inspektora se synovcem dívčina zběsilá úzkost okamžitě nakazila, ale počínali si mnohem rozumněji. Víko bylo upevněno řadou kovových zástrček, které teď jednu po druhé začali vytahovat. Ani jednoho z mužů v zápalu okamžiku zřejmě nenapadlo, že má tahle rakev mnohem více zástrček než každá jiná. A určitě otevírání rakve ještě pozdrželo, když jim nešťastná dívka ve svých mukách svou neohrabanou pomocí nechtě překážela.

Oba muži pracovali s horečnatým zaujetím. A po celou dobu dívka bědovala: »Ach Rišánku – panebože, pospěšte si, on žije – chvála Bohu, on žije, Bohu díky ...« A po celou dobu cinkal zvonek rozeznívaný kymácením rakve.

Rozruch rychle přivábil četný zástup, který postával několik kroků opodál a zvědavě přihlížel neobvyklému divadlu.

»Ach, honem, honem, ať ještě není pozdě,« křičela dívka a muži zuřivě vytahovali zástrčky. Teprve když už jim zbývaly poslední dvě, proniklo k inspektorovu sluchu dívčino volání: »Ach, já věděla, že to není cholera, ten dryáčník ničemu nerozumí. Já to věděla ...«

Inspektor strnul: »Cholera?« vydechl.

»Ach, honem, honem,« křičela dívka. »Čekala jsem celých pět dní,

až zvonek zacinká ...«

»Povídáte cholera?« opakoval inspektor. »Pět dní?«

Ale jeho synovec, který nepřestal vytrhávat zástrčky, už víko rozmachem odklápěl.

»Díky Bohu!« zvolala dívka a vrhla se k tělu ležícímu v rakvi, aby bratra obejmula. V půli gesta se však zarazila, což bylo zcela pochopitelné. Jakmile se víko zdvihlo z rakve, vyvalila se odtud takřka hmatatelná vlna nejhnusnějšího, zamřelého, chorobného puchu a nebylo těžké určit jeho původ: nebožtík oblečený do svých nejlepších svátečních šatů s rukama složenýma na prsou byl již očividně v pokročilém stupni rozkladu.

Odhalené maso tváře a rukou bylo napuchlé a zduřelé a mělo odpudivou šedozelenou barvu. Rty byly zčernalé stejně jako částečně vyhrězlý jazyk. Více té hrozné podívané inspektor se synovcem nestačili spatřit, neboť dívka ze sebe vyrazila poslední výkřik srdceryvné bolesti a padla do mdlob. Synovec jí okamžitě skočil na pomoc a inspektor s nemenší čiperností přirazil víko a začal zástrčky zasunovat, o poznání s větším spěchem, než jaký projevoval při jejich vytahování.

Sotvaže přihlížející zevlouni uslyšeli, že nebožtík zemřel na cholera, rychle se rozprchli. Nástupiště skorem osiřelo.

Služtička se zakrátko probrala z mrákot, ale hluboká bolest ji neopouštěla. Znovu a znovu tiše opakovala: »Jak je to jen možné? Slyšela jsem přece zvonek. Že jste taky slyšel zvonek? Cinkal přece docela jasně, že ano? Zvonek přece cinkal.«

McPherson dělal, co mohl, aby ji utěšil, a vysvětloval, že zvonek nejspíš rozezněl nějaký otřes země nebo náhlý závan větru.

Nádražní inspektor, vida, že jeho synovec se plně věnuje tomu nešťastnému dítěti, se ujal dozoru nad nakládáním zavazadel do nákladního vagónu folkesterského vlaku sám. Činil tak s největší pečlivostí, jaké byl po tomto trapném zážitku schopen.

Dva dobře oblečení mládenci přišli s velkými lodními kufry, a přestože se nadutě vzpírali, přinutil je, aby oba loďáky odemkli a otevřeli k prohlídce. Pak už došlo pouze k jedinému incidentu, když jakýsi tělnatý gentleman uložil do vagónu papouška – nebo nějakého jiného mnohabarevného ptáka – a pak se dožadoval, aby směl ve vagónu cestovat také jeho sluha, který prý musí pečovat o ptákovy

potřeby. Inspektor to zamítl a vysvětlil muži nová nařízení dráhy. Gentleman zprvu nadával a potom inspektorovi nabídl za jeho ochotu »rozumnou odměnu«, nicméně inspektor – ačkoli pošilhával po nabízených deseti šilincích s poněkud větším zájmem, než byl ochoten připustit i sám sobě – dobře věděl, že ho pozoruje Burgess, týž hlídač, kterého den předtím ostře vyplísnil. Inspektor byl tudíž nucen, k vlastní i gentlemanově mrzutosti, úplatek odmítnout. Tloušťák posléze oddusal, mumlaje si do vousů litanii rouhavých jedovatostí.

Tyto příhody inspektorovu náladu nijak nepozdvihly, a když byla konečně smrdutá rakev naložena, zgustl si na Burgessovi. S úzkostlivou starostlivostí varoval hlídače, aby si hleděl svého zdraví, neboť jeho spolucestující padl za oběť královně Choleře.

Burgess na to nic neodpověděl. Tvářil se nervózně a jaksi nepřítomně – jak už ostatně vypadal předtím. Inspektor s nejasným pocitem zklamání vyšťekl na svého synovce poslední příkaz, aby se věnoval své práci a pořádně zamkl vagón. Potom se vrátil do kanceláře.

Nádražní inspektor později v rozpacích doznal, že si vůbec nevzpomíná, že by toho dne spatřil na nádraží nějakého rudovousého muže.

Kapitola 41 / Poslední nepříjemnost

Pierce byl ve skutečnosti v davu přihlížejícím úděsné scéně odkrývání rakve. Přesvědčil se, že všechno proběhlo přesně tak, jak předpokládal, a že Agar ve svém příšerném nalíčení unikl odhalení.

Když se zevlouni rozprchli, přistoupil Pierce s Barlowem po boku k zavazadlovému vozu. Barlow vezl na lehkém nosičském vozíku jakási podivná zavazadla a Pierceho se na okamžik zmocnil lehký nepokoj, když spatřil, že dozor nad nakládáním převzal sám inspektor. Kdyby se byl nad tím někdo pozastavil, shledal by Piercovo jednání výslovně podivným.

Podle všeho zdání byl zámožným gentlemanem. Jeho zavazadla však byla přinejmenším neobvyklá: pět stejných kožených brašen, které měly k představě zavazadel vznešeného muže daleko. Byly ze surové kůže a šité hrubou, zřetelně vystupující dratví. A jak byly pevné, tak byly ošklivé, o tom nemohlo být sporu.

Žádná však nebyla příliš velká a Pierce je mohl klidně uložit do polic na zavazadla nad sedadly ve svém kupé, místo v zavazadlovém voze. Ukládat zavazadla v hytláku bylo většině cestujících jenom na obtíž, neboť to představovalo zdržení na začátku i na konci cesty.

Konečně Piercův sluha – nádražnímu nosiči to nesvěřil – naložil vaky jeden po druhém do vagónu. A ačkoli to byl rozložitý a zřejmě silný chlapík, bylo vidět, že se pod vahou každé brašny rádně prohýbá.

Prostě a jasně, každý myslící člověk by se musel podívat, proč takový vznešený gentleman cestuje s pěti malými, ošklivými, mimořádně těžkými a zcela stejnými brašnami. Pierce pozorně sledoval inspektorovu tvář, když se brašny nakládaly do vozu. Lehce pobledlý inspektor je však vůbec nevzal na vědomí a probral se ze své roztržitosti teprve když přišel onen gentleman s papouškem a začali na sebe štkat.

Pierce pooděšel stranou, ale do vlaku ještě nenastoupil. Zůstal stát poblíž konce nástupiště a mohlo se zdát, že ho zajímá zotavování omdlelé ženy. Ve skutečnosti tam otálel jen v naději, že zahlédne visací zámek, který se měl zanedlouho pokusit odmáznout. Když inspektor udělil svému synovci poslední příkré napomenutí a odešel, zamířila mladá žena k vagónům. Pierce se k ní přidal.

»Jste už zcela v pořádku, slečno?« zeptal se.

»Doufám, že ano,« odpověděla.

Vmísili se mezi cestující nastupující do vlaku. »Nechtěla byste se mnou po dobu cesty sdílet kupé?« otázal se Pierce.

»Jste velice laskav,« řekla dívka a lehce přikývla.

»Zbavte mě toho *chlapa*,« zašeptal náhle Pierce. »Je mi jedno jak, ale odpalírujte ho.«

Miriam přeběhl obličejem zmatený výraz, ale jen nakrátko, neboť vzápětí už zaduněl srdečný hlas: »Edwarde! Edwarde, milý brachu!« Davem si prorážel cestu nějaký muž.

Pierce mu potěšeně pokynul rukou. »Henry,« zvolal. »Henry Fowler, to je mi překvapení.«

Fowler k němu přistoupil a potřásl mu rukou. »Náhodička, že vás

tady potkávám,« řekl. »Jedete tímhle vlakem? Ano? Ale já taky, vlastně – ach...« Povšiml si dívky po Piercově boku a slova mu uvízla v hrdle. Tváří se mu rozlil zmatek, neboť řečeno slovy společenského světa Henryho Fowlera, všechny vnější znaky zde byly promíšeny. Před ním stál Pierce, elegantně oblečený a v obvyklém plném lesku, a vedle něho dívka, která byla sice, bůh mu byl svědkem, velice krásná, ale její oblečení a způsoby hovořily o nízkém rodu.

Pierce byl starý mládenec a světák, mohl bez obalu cestovat s milenkou na dovolenou k moři, ale taková dívka by byla určitě ustrojena s vybraným vkusem, což se o této řici nedalo. A obráceně, kdyby šlo o služebnou z jeho domácnosti, sotva by dopustil, aby ho doprovázela na tak veřejné místo, jakým bylo nádraží, pokud by k tomu ovšem neměl nějaký zvláštní důvod, ale Fowler si žádný takový důvod nedokázal představit.

Pak také postřehl, že dívka plakala; oči měla zarudlé a na tvářích měla zaschlé stružky slz, takže to všechno bylo velice matoucí a zvláštní a –

Pierce našťěstí Fowlera z jeho soužení vysvobodil. »Odpusťte,« řekl a obrátil se k dívce. »Rád bych vás představil, ale bohužel neznám vaše jméno. Toto je pan Henry Fowler.«

Dívka se na něho zdrženlivě usmála a řekla: »Já jsem Brigid Lawsonová. Těší mne, pane.«

Fowler neurčitě přikývl, zápolil v duchu s problémem, jaký postoj zaujmout k dívce, která byla podle všech známek služkou (a tudíž společensky nerovnou osobou) a ženou v tísní (a tudíž zasluhující gentlemanskou ochranu, pokud její tíseň byla následkem nějaké morálně přijatelné okolnosti). Pierce mu situaci objasnil.

»Tady slečna, ehm, Lawsonová, prošla právě velice krutou zkouškou,« řekl Pierce. »Doprovází na poslední cestě svého zesnulého bratra, který je teď uložen v nákladním voze. Ale před několika chvílemi se rozcinkal zvonek a už se zdálo, že oživil, a rakev byla tudíž otevřena –«

Chápu,« řekl Fowler, »jistě velice bolestné –«?

»– ale byl to jen planý poplach,« dokončil Pierce.

»Což muselo být dvojnásob bolestné,« řekl Fowler.

»Nabídl jsem se, že budu slečně dělat společnost,« řekl Pierce.

»A já bych věru udělal totéž,« řekl Fowler, »být na vašem místě.

Vlastně ...« Zaváhal. »Nadužíval bych vaší dobroty příliš, kdybych se k vám dvěma připojil?«

Pierce ani nezaváhal. »Ale zajisté,« řekl přívětivě. »Pokud ovšem slečna Lawsonová...«

»Jste oba tak strašně laskaví,« řekla dívka s nuceným, nicméně vděčným úsměvem.

»Tak domluveno,« řekl Fowler, rovněž s úsměvem. Pierce viděl, že si dívku se zájmem prohlíží. »Ale nechtěli byste cestovat se mnou? Mám kupé hned tady vedle.« Ukázal k vagónům první třídy.

Pierce samosebou hodlal sedět v posledním kupé posledního vagónu první třídy. Odtud měl přes střechy vagónu k zavazadlovému vozu na samém konci vlaku nejkratší cestu.

»Totiž,« řekl Pierce, »víte, mám svoje vlastní kupé, tamhle vzadu.« Ukázal ke konci vlaku. »Mám tam už zavazadla, zaplatil jsem průvodčímu a tak dále.«

»Milý Edwarde,« řekl Fowler. »Jak jste si jen mohl vybrat místo vzadu? Nejlepší kupé jsou vždycky vpředu, kde je hluk nejslabší. Pojd'te; ujišťuji vás, že se vám přední kupé bude zamlouvat mnohem víc, zvláště, když tady slečně Lawsonové je tak darebně...« Pokrčil rameny, jako by chtěl naznačit, že závěr je zcela jednoznačný.

»Nic by mi neudělalo větší radost,« řekl Pierce, »ale po pravdě řečeno, volil jsem kupé na radu svého lékaře. Trpím totiž při jízdě vlakem jistou nevolností. Připisuje to následkům vibrací vysílaných parostrojem a přísně mi nakázal, abych cestoval co nejdále od jejich zdroje.« Pierce se krátce zasmál. »Říká dokonce, že bych měl jezdit ve druhé třídě, ale k tomu se nedokáži přimět.«

»A není divu,« řekl Fowler. »Zdravé živobytí má svoje hranice, i když člověk nemůže čekat, že by mu to jeho lékař potvrdil. Ten můj mi kdysi doporučil, abych přestal pít víno – dovedete si představit tu opovázlivost? Nu, co naplat, pojedeme ve vašem kupé.«

»Možná že slečna Lawsonová by také raději cestovala v předním vagónu,« poznamenal Pierce.

Než stačila dívka odpovědět, Fowler vybuchl: »Cože? Ukrást ji z vaší společnosti, nechat vás celou cestu samotného? To mne ani nenapadne. Pojd'te, pojd'te, vlak za chvíli pojede. Kde je to kupé?«

Kráčeli podél vlaku k Piercovu kupé. Fowler byl v neotřesitelně dobrém rozmaru a cestou klábosil o lékařích a jejich vrtoších. Vstoupili

do Piercova kupé a přibouchli za sebou dveře. Pierce pohlédl na hodinky: bylo za šest minut osm. Vlak neodjížděl vždy přesně podle jízdního řádu, ale i tak moc času nezbývalo.

Pierce se musel Fowlera zbavit. Nemohl přece lézt ze svého kupé na střechu vagónu, kdyby tam s ním seděl ještě někdo další – natožpak zaměstnanec banky. Současně se však musel zbavit Fowlera takovým způsobem, aby nevzbudil jeho podezření, neboť po loupeži bude pan Fowler jistě pátrat v paměti – a pravděpodobně se ho bude ptát i policie – po sebemenším náznaku nějaké nesrovnalosti, který by napomohl určení totožnosti lupičů.

Pan Fowler nepřestával mluvit, ale ve středu jeho zájmu se teď hrála půvabná dívka, z níž přímo vyzařovala uchvácená pozornost. »To je skutečně mimořádná náhoda, že jsem dnes narazil na Edwarda. Cestujete touhle trati často, Edwarde? Já osobně jen málokdy víckrát než jednou měsíčně. A vy, slečno Lawsonová?«

»Už jsem jela vlakem,« řekla dívka, »ale první třídou ještě nikdy. Tentokrát mi moje paní koupila lístek do první, když viděla ... no, chápete ...«

»Ach jistě, jistě,« řekl Fowler upřímným, chlácholivým tónem. »Člověk musí dělat, co je v jeho silách, když se jeho bližní ocitne v nesnázích. Musím se vám přiznat, že ani mně dnes není lehké u srdce. Tady Edward asi chápe důvod mé cesty a takto i mého nepokoje. Co, Edwarde? Tušíte, co je za tím?«

Pierce neposlouchal. Zíral z okna a uvažoval, jak se ve zbývajících několika minutách Fowlera zbavit. Obrátil se k Fowlerovi. »Myslíte, že jsou vaše zavazadla v bezpečí?«

»Moje zavazadla? Zavazadla? – Ach, v mém kupé? Nemám s sebou žádná zavazadla, Edwarde. Nemám s sebou ani aktovku. Zdržím se ve Folkestonu sotva dvě hodiny; nebudu mít ani čas na něco k snědku, ani na osvěžující doušek, ani na doutník, a pak už zase budu sedět ve vlaku a mířit k domovu.«

Doutník, projelo Piercovi hlavou. No ovšem. Sáhl do kapsy kabátu, vytáhl dlouhý doutník a zapálil si.

»Tak teď už, děvčátko,« řekl Fowler, »se náš přítel Edward jistojistě domyslel účelu mé cesty, ale soudím, že vy dosud tápete v temnotách.«

Dívka však po pravdě s lehce pootevřenými ústy civěla na pana Fowlera.

»Skutečnost je totiž taková, že tohle není jen tak obyčejný vlak a já nejsem obyčejný cestující. Naopak, jsem generálním ředitelem bankovního domu Huddleston a Bradford se sídlem ve Westminsteru a dneska do tohoto vlaku – necelých dvě stě kroků od nás – uložila moje banka množství zlatých cihel určených našim chrabřým vojákům v zámoří. Umíte si představit, jakou má všechna to zlato cenu? Neumíte? Nuže – celkem přes dvanáct tisíc liber, děvčátko.«

»Panečku,« vykřikla dívka. »A vy to všechno máte na starost?«

»Ano já.« Bylo vidět, že Henry Fowler je sám se sebou nadmíru spokojen, a měl k tomu důvod. Očividně tu prostou dívku uvedl svými slovy do vytržení, visela na něm obdivem zmámenýma očima. Nebo v nich snad bylo ještě něco navíc? Zdálo se, že na Pierce dočista zapomněla.

Alespoň dokud dým Piercova doutníku nezaplnil šedým oblakem celé kupé. Tehdy se dívka choulostivě, významně rozkuckala, jak to nepochybně odkoukala od své paní. Pierce, který zíral z okna, si toho nepovšiml.

Děvče zakašlalo podruhé, tentokrát silněji. Když ani na to Pierce nezareagoval, rozhodl se Fowler ozvat sám. »Není vám dobře?« otázal se.

»To nic, ale je mi tak slabo ...« Dívka udělala neurčité gesto ve směru kouře.

»Edwarde,« řekl Fowler. »Mám dojem, že váš tabák slečnu Lawsonovou poněkud zmáhá, Edwarde.«

Pierce na něho pohlédl a nepřítomně řekl: »Prosím?«

»Povídám, kdyby vám to nevadilo –« začal Fowler.

Dívka se nachýlila dopředu a řekla: »Obávám se, že je mi strašně slabo, prosím vás,« a natáhla ruku po dveřích, jako by je chtěla otevřít.

»Jen se podívejte, co jste způsobil,« řekl Fowler Piercovi. Fowler otevřel dveře a pomohl dívce – která se mu jaksi těžce opírala o paži – na čerstvý vzduch.

»Neměl jsem tušení,« hájil se Pierce. »Věřte mi, kdybych to byl věděl –«

»Měl jste požádat o dovolení, než jste si ten d'ábelský vynález zapálil,« řekl Fowler. Dívka se o něho opírala a jak jí podklesávala kolena, tiskla mu ňadra na hrud'.

»Je mi strašně líto,« řekl Pierce. Začal se zdvihat ze sedadla, aby

přispěl na pomoc.

Pomoc byla poslední věcí, po které teď Fowler toužil. »Neměl byste kouřit vůbec, když vás lékař upozornil, že vám cesty vlakem nesvědčí,« vyštěkl Jedovatě. »Pojďte, maličká,« obrátil se k děvčeti, »půjdeme do mého kupé, kde si můžeme povídat bez nebezpečí těch otravných plynů.« Děvče poslušné kráčelo s ním.

»Je mi strašně líto,« opakoval Pierce, ale nikdo z těch dvou se neotočil.

Chvíli poté se ozval hvizd parní píšťaly a lokomotiva začala pobafávat. Pierce nastoupil do svého kupé, zavřel dveře a sledoval, jak nádraží London Bridge zvolna ujíždí podél okna dozadu. Ranní vlak do Folkestonu poznenáhlu nabíral rychlost.

ČÁST IV / VELKÁ VLAKOVÁ LOUPEŽ

květen 1855

Kapitola 42 / Podivuhodné zmrtvýchvstání

Burgess uzamčený ve vagónu bez oken poznával už každý úsek trati podle zvuků. Nejprve bylo slyšet jemné řinčení kol na dobře usazených kolejnicích nádraží. Později, když vlak po zvýšeném náspu projížděl čtvrtí Bermondsey, vydávala kola duté, mnohem zvučnější tóny, a pak již přechod do temnějšího, dušeného zvuku a hrubší otřesy signalizovaly jihovýchodní okraj Londýna, odkud vlak vjížděl do volné krajiny.

Burgess o Piercových plánech pranic netušil, a když se zvonek na rakvi rozklinkal, notně ho to poděsilo. Zprvu to přisuzoval otřesům a házení vlaku, ale po chvíli zaznělo z rakve bušení a tlumený hlas. Neschopen porozumět jedinému slovu přistoupil k rakvi.

»Pusť mě ven, kruci,« řekl hlas.

»Vy ste naživu?« zeptal se užasle Burgess.

»To sem já, Agar, ty zatracenej máku,« přišla odpověď.

Burgess začal spěšně vytrhávat zástrčky na víku rakve. Zakrátko pak Agar – pokrytý příšernou zelenou pastou a děsně zapáchající, ale jinak celkem v pořádku – vylezl z rakve a řekl: »Musím sebou hodit. Vkydni mi sem ty saky.« Ukázal na pět kožených brašen naskládaných v koutě vagónu.

Burgess pospíchal splnit jeho příkaz. »Ale hytlák je zamčeney,« řekl. »Jak ho chceš otevřít?«

»Můj kámoš,« řekl Agar, »je horolezec.«

Agar otevřel oba trezory, vytáhl první pokladnici, rozlomil pečeť a začal zevnitř vytahovat matně zlaté cihly – každou s vyraženou královskou korunkou a iniciálami »H & B«. Na jejich místo pak ukládal do beden nevelké plátěné pytlíky s olověnými koulemi, které vytahoval z brašen.

Burgess ho mlčky pozoroval. Vlak teď rachotil takřka přímo na jih,

kolem Křišťálového paláce a dál směrem ke Croydonu a Redhillu. Odtud vedla trať na východ do Folkestonu.

»Tak horolezec?« řekl po hodné chvíli Burgess.

»Jo,« přisvědčil Agar. »Přeleze sem po střechách a vodmázne nás.«

»Kdy?« řekl Burgess a zachmuřil se.

»Za Redhillem. Před Ashfordem se zas vrátí do svého kupé. V tomhle koutě světa je jako po vymření. Tam ho těžko někdo zmerčí.« Agar při tom ani nevzhlédl od práce.

»Mezi Redhillem a Ashfordem? Ale tam jede vlak nejrychlejc.«

»Jo, to je docela možný,« řekl Agar.

»Tak to je ten tvůj kámoš pěkněj cvok,« řekl Burgess.

Kapitola 43 / Zdroj opovážlivosti

V jednom okamžiku Piercova procesu propadl žalobce nelíčenému obdivu. »Takže se nezakládá na pravdě,« řekl žalobce, »že byste měl nějaké předchozí zkušenosti s rekreačním horolezectvím?«

»Vůbec žádné,« odpověděl Pierce. »Řekl jsem to jen proto, abych Agarovi dodal důvěru.«

»Takže jste se nikdy nesetkal s panem Coolidgem, ani jste o tomto předmětu nečetl žádnou odbornou literaturu, ani jste nevlastnil žádné speciální pomůcky a výstroj nezbytnou k horolezecké činnosti?«

»Ne,« řekl Pierce.

»Prodělal jste snad nějaký předchozí atletický nebo fyzický výcvik, který by vám vnukl přesvědčení o vaší schopnosti uskutečnit zamýšlený plán?«

»Neprodělal,« řekl Pierce.

»Nuže,« pokračoval žalobce, »pak se vás musím zeptat, i kdyby jen z důvodu prosté lidské zvědavosti, co vás, pro všechno na světě, pane, vedlo k víře, že bez jakéhokoli předchozího výcviku, vědomostí, speciální výstroje či atletické zdatnosti – co vás, pro všechno na světě,

vedlo k víře, že uspějete v tak zjevně nebezpečném, a mohu-li to tak říci, takřka sebevražedném podniku, jako je šplhání po rychle se pohybujícím vlaku? Kde jste sebral opovážlivost k takovému činu?»

Novinové reportáže z procesu uvádějí, že obžalovaný se v tuto chvíli usmál. »Věděl jsem, že to nebude nic těžkého,« prohlásil, »i když to snad nebezpečně vypadá. Ale četl jsem několikrát v tisku o případech takzvaného vlakového výkyvu a přečetl jsem si také vysvětlení z pera pánů inženýrů, že tyto síly jsou způsobeny povahou prudce proudícího vzduchu, jak to prokázaly studie zesnulého Itala Baroniho. Byl jsem si tudíž jistý, že mi tyto síly dopomohou udržet se na povrchu vagónu a že po celou dobu svého podniku budu v naprostém bezpečí.«

Žalobce požádal o bližší objasnění, které Pierce podal poněkud zkomolenou formou. Zhuštěný výtah této části procesu, jak jej přinesly *Times*, byl ještě zkomolenější. Hlavní jeho myšlenka byla ta, že Piercovi – jemuž se teď od veškerého tisku dostávalo projevů úcty jako mistrovskému zloději – pomáhala znalost vědeckých zákonů.

Pravda je ovšem taková, že Pierce, tak hrdý na svoji učenost, podnikl riskantní cestu po vagónových střechách s pocitem sebejistoty, která byla zcela nepodložená. Situace byla stručně taková:

Někdy od roku 1848, kdy začaly vlaky dosahovat rychlosti padesáti i sedmdesáti mil za hodinu, byl pozorován podivný a nevysvětlitelný jev. Kdykoli rychle jedoucí vlak míjel vlak stojící ve stanici, vagóny obou vlaků měly tendenci nacylovat se k sobě, a právě tomu se říkalo »vlakový výkyv«. V některých případech se vagóny vykláněly tak výrazně, že to mezi cestujícími vyvolávalo paniku a několikrát došlo i k menšímu poškození vagónů.

Po dlouhých odborných tahanicích se nakonec železniční inženýři otevřeně přiznali ke své bezradnosti. Nikdo neměl nejmenší potuchy, proč k »vlakovému výkyvu« dochází, ani jak mu zabránit. Nezapomínejme, že vlaky byly tehdy nejrychlejšími dopravními prostředky v lidských dějinách a předpokládalo se, že chování těchto rychlých strojů je řízeno nějakými dosud neodhalenými fyzikálními zákony. Technici tonuli v naprosto stejném zmatku jako letečtí konstruktéři o století později, pro něž bylo podobně nevysvětlitelným jevem »drkotání« letadla přibližujícího se rychlostí zvuku a prostředky, jak mu zamezit, se daly jen tušit.

Nicméně v roce 1851 většina inženýrů správně usoudila, že vlakový

výkyv je příkladem Bernoulliho rovnice, formulace švýcarského matematika předchozího století, vyjadřující zákon, že tlak v pohyblivém se vzduchovém proudu je nižší nežli tlak vzduchu, který jej obklopuje.

To tedy znamenalo, že dva pohyblivé se vlaky, projíždějící poměrně blízko u sebe, jsou vzájemně přitahovány částečným vzduchoprázdňem v prostoru mezi nimi. Řešení problému pak bylo nabíledni a brzy také došlo k jeho praktickému uplatnění: souběžné koleje byly oddáleny a vlakový výkyv zmizel.

V našich moderních časech vysvětluje Bernoulliho rovnice tak rozmanité jevy, jako například proč baseballový míč bere faleš, proč může plachetnice plout proti větru a proč křídla nadnášejí letadlo. Tehdy však, ostatně stejně jako dnes, většina lidí tyto věci v technických pojmech nechápala: většinu cestovatelů tryskového věku by patrně také překvapilo, kdyby se dověděli, že tryskáč létá proto, že je doslova vysáván vzhůru částečným vzduchoprázdňem nad horní plochou křídel a že jediným účelem motorů je pohánět křídla kupředu takovou rychlostí, aby došlo k silnému proudění okolního vzduchu, které má toto nezbytné vakuum na svědomí.

Fyzik by ovšem takovéhle vysvětlení zpochybnil jako ne zcela správné a trval by na tom, že rigorózní vysvětlení příčin je obecnému »selskému« chápání těchto jevů ještě mnohem vzdálenější.

Navzdor této spletitosti však snadno pochopíme Piercovo zmatení mysli a chybný závěr, k němuž dospěl. Věřil patrně, že vzdušné proudění kolem jedoucího vlaku, jak je popsal »Baroni«, ho bude přitlačovat ke střeše vagónu a bezpečně mu tak dovolí přelézat z vozu na vůz.

Pravda je taková, že Bernoulliho rovnice neměla s tímto případem nic společného. Pierce nebyl ničím jiným než mužem vystaveným padesátimílovému náporu dravého vzduchu, který jej mohl v kterémkoli okamžiku smést z vlaku, a přestože se tento hazardní podnik podařil, od začátku do konce byl nesmyslný.

Nešlo vlastně ani o rozsah jeho pomýlených vědomostí. Už sama skutečnost, že vysoká rychlost byla čímsi zcela novým, poskytovala Piercovi, stejně jako ostatním jeho současníkům, jen velmi chabou představu o následcích pádu z rychle ujíždějícího dopravního prostředku.

Pierce byl svědkem smrti Rychlonohýho Jacka, když ten byl vyhozen z vlaku. Rozhodně ji ovšem nepovažoval za nevyhnutelnou, přičítal ji spíš následkům nějakých nevysvětlitelných fyzikálních zákonů. Tehdy se jen nejasně tušilo, že vypadnout z rozjetého vlaku je nebezpečné, a ještě nebezpečnější, pohybuje-li se vlak plnou rychlostí. Avšak povaha tohoto nebezpečí byla spatřována v určitém způsobu pádu; šťastlivec mohl vyváznout jen s několika odřeninami, zatímco smolař si při dopadu na zem zlámал vaz. Krátce řečeno, pád z vlaku byl chápán podobně jako pád z koně: někdo prostě skončil hůř než druhí, to bylo celé.

V časných dějinách železnice se dokonce provozoval hazardní sport nazývaný »skoky z vagónu«, jemuž se věnoval onen typ mladíků, kteří později zlézali veřejné budovy a prováděli další ztřeštěné eskapády. Zvláště univerzitní studenti holdovali těmto zábavám.

Skoky z vagónu byly prostě skákáním z jedoucího vlaku na zem. Ačkoli úřady tento hazard přísně odsuzovaly a dráhy jej výslovně zakazovaly, byly skoky z vagónu v letech 1830 až 1835 nakrátko v módě. Většina skokanů utržila jen pár modřin nebo si v nejhorším případě zlámala nějakou tu kost. Postupem času obliba téhle zábavy vyprchala, ale vzpomínka na ni dosud přižívovala obecné přesvědčení, že pád z vlaku nemusí být nutně smrtelný.

Ve třicátých letech ovšem většina vlaků dosahovala průměrné rychlosti pětadvaceti mil za hodinu. Ale v roce 1850, kdy se jejich rychlost zdvojnásobila, byly následky pádu z vlaku zcela jiné a naprosto nesouměřitelné s následky pádu v menších rychlostech. Jak však vyplývá i z Piercovy soudní výpovědi, nikdo to nebral na vědomí.

Žalobce se otázal: »Zabezpečil jste se nějak proti nebezpečí pádu?«

»Jistěže,« odpověděl Pierce, »dokonce na úkor nemalého tělesného nepohodlí. Měl jsem pod svým běžným oděvem ještě dvě soupravy silného bavlněného prádla, v kterém jsem se nepříjemně potil, ale měl jsem pocit, že je toto ochranné opatření nezbytné.«

A tak zcela nepřipraven, vyzbrojen naprosto pomýleným názorem o účincích příslušných fyzikálních zákonů, přehodil si Edward Pierce přes rameno kotouč lana, otevřel dveře svého kupé a vyšplhal na střechní rozjetého vlaku. Jeho jediná skutečná ochrana – a také zdroj jeho odvážlivosti – spočívala v naprostém neporozumění nebezpečí, které mu hrozilo.

Vítr ho udeřil jak obrovská pěst, zahlušil mu uši, oči zalil štiplavými slzami, naplnil mu ústa a trhaně nafukoval tváře, spaloval kůži. Svůj dlouhý kabát si nesvlékl a šosy mu teď vlály kolem těla a šlehaly ho po nohou »tak prudce, až to bolelo«.

Několik okamžiků byl nečekanou zuřivostí ječícího větru, který ho tak divě obléval, totálně zmaten. Přikrčil se ke střeše, začal prsty do jejího dřevěného povrchu a na chvíli znehybněl, aby se orientoval. Zjistil, že dopředu se takřka nedá pohlédnout, neboť od lokomotivy se táhl souvislý proud sazí. Zakrátko měl ruce, obličej i oděv pokryté jemným černým povlakem. Vagón pod ním se nebezpečně a nevypočitatelně otřásal a kymácel ze strany na stranu.

Málem se už svého záměru v těch několika prvních okamžicích vzdal, ale když první šok pominul, rozhodl se dovést plán do konce. Pomalu se po ruku a po kolenou doplížil k zadnímu konci vagónu a nad spojením mezi svým a dalším vozem se zastavil. Mezera byla široká dobrých pět stop. Chvíli trvalo, než sebral odvahu přeskočit na druhý vagón, ale podařilo se.

Namáhavě se plazil přes další vagón dále. Vítr mu přehrnoval kabát dopředu, omotával mu jej kolem tváří a ramen, šosy mu švihaly do očí. Po nějaké chvíli zápolení se vzpurným pláštěm se mu ho podařilo sloupnout z těla a pustit po větru; kabát se za letu kroutil a svíjel, až konečně dopadl vedle trati. Letící kabát natolik připomínal lidské tělo, až v něm náhle zatrnulo, jako by to byla výstraha před koncem, který ho nemine, dopustí-li se nejmenší chyby.

Osvobozen od kabátu postupoval už po vagónech druhé třídy mnohem rychleji; s přibývajícím sebejistotou přeskakoval z jednoho na druhý, až konečně po nějaké době, kterou sám nedokázal odhadnout, dorazil k zavazadlovému vozu. Připadalo mu to jako celá věčnost, ale později usoudil, že to nemohlo trvat déle než pět nebo deset minut.

Sotvaže byl na hytláku, zachytil se otevřeného sklopce a začal rozvinovat lano. Jeden konec prostrčil sklopce a vzápětí ucítil lehké škubnutí, jak od něho Agar uvnitř vagónu lano převzal.

Pierce se otočil a přešel k druhému sklopci. Tam počkal, do klubíčka stočený proti divokému neutuchajícímu náporu větru, až se ze sklopce vynořila příšerně zelená Agarova ruka s koncem lana. Pierce ho uchopil a Agarova ruka opět zmizela.

Lano teď probíhalo od jednoho sklopce ke druhému. Uvázal si oba

volné konce kolem opasku a zavěšen na lanech, začal se spouštět po stěně vagónu k visacímu zámku.

Zůstal tak viset několik minut a vrtal se v zámku svazkem paklíčů, zkoušeje jeden klimák za druhým; jak později se značným podceněním situace vypověděl, pracoval »s největší citlivostí, jakou okolnosti dovoľovaly. Vyzkoušel celkem na dvanáct klimáků a už si začínal zoufat, že se mu to s žádným nepodaří, když uslyšel hvizd lokomotivy.

Pohlédl kupředu a spatřil Cuckseýský tunel. V příštím okamžiku ho obklopila tma a ohlušující rachot. Tunel byl půl míle dlouhý; nedalo se dělat nic jiného, než čekat. Když se vlak opět vřítíl do slunečního světla, zkoušel svoje šídla dále a takřka ihned se mu dostalo odměny, když jeden z klimáků hladce zapadl do mechanismu zámku. V zámku cvaklo a byl otevřený.

Ted' už stačilo jenom vytáhnout zámek, odhodit petlici stranou a kopnout do dveří, aby je Burgess mohl uchopit a odtáhnout. Ranní vlak míjel ospalé město Godstone, ale muže zavěšeného na provaze, který se ted' zhoupl do zavazadlového vozu a v naprostém vyčerpání se zhroutil na podlahu, si nikdo nepovšiml.

Kapitola 44 / Otázka šlupek

Agar svědčil, že když Pierce skočil do zavazadlového vozu, v prvním okamžiku ho ani on, ani Burgess nepoznali. »Valím světla a přísámbohu kousem, že je to nákej umouněnej Indián nebo negr, jak byl černeý, a slupky měl na mancáry, jako když dostal betální makes« – jako kdyby byl utržil pořádný výprask. »A jak je tak rozhadrovanej a celej černeý, tož povídám, hlavado si na to zjednal extra křapíka. A pak merčím, přeci je to von, nojo, vosobně.«

Ti tři museli skutečně skýtat bizarní obrázek: hlídač Burgess, čistý a upravený ve své modré nádražácké uniformě, Agar vystrojený do parádních šatů, s mrtvolně napuchlým a zeleným obličejem a rukama, a

konečně Pierce, zničeně skleslý na všech čtyřech, v rozervaných šatech a od hlavy k patám černý od sazí.

Všichni se však rychle vzpamatovali a pohotově se pustili do práce. Agar spěšně dokončil záměnu; trezory se svým novým pokladem olověných kulí byly opět uzamčeny a ve dveřích hytláku stálo pěkně v řadě pět kožených brašen se zlatými cihlami.

Pierce se ztěžka vyhrabal na nohy a vytáhl z vesty hodinky, nepřiměřeně čistý zlatý předmět na konci smolně černého řetízku. Odklápí víčko: bylo 8.37.

»Pět minut,« řekl.

Agar přikývl. Za pět minut budou projíždět nejpustším úsekem trati, kde měl podle Piercových příkazů čekat Barlow, aby vyházené brašny posbíral. Pierce se posadil a vyhlížel otevřenými dveřmi vagónu do krajiny uhánějící kolem.

»Neni vám šoufl?« zeptal se Agar.

»Ujde to,« řekl Pierce. »Ale nemůžu říct, že bych se těšil na zpáteční cestu.«

»Jo, sebralo vás to teda parádně,« řekl Agar. »Měl byste se vidět. Doufám, že se převlíknete, až se zas vrátíte do svýho kupé.«

Pierce přerývaně oddechoval a význam Agarových slov mu docházel jen pozvolna. »Jestli se převléknu?«

»Nojo, mrkněte se na svý šlupky,« řekl Agar. »Takhle ve Folkestonu vyvlíknout z vlaku, nebude brát úžas konce.«

Pierce zíral na zelené, zvlněné kopečky ubíhající kolem vlaku a naslouchal rachotu vagónu na železničním svršku. S tímhle problémem nepočítal a nebyl na něj připraven. Ale Agar měl pravdu: takhle, jako otrhaný kominík, ve Folkestonu vystoupit nemohl, už proto, že Fowler ho jistě vyhledá, aby se s ním rozloučil. »Nemám nic na převlečení,« řekl tiše.

»Co to povídáte?« řekl Agar, který ve větru svištícím do vozu otevřenými dveřmi špatně slyšel.

»Nemám s sebou nic na převlečení,« řekl Pierce. »Nikdy mě nenapadlo...« Odmlčel se a sraštil obočí, »Nevzal jsem si druhé šaty na převlečení.«

Agar se srdečně rozchechtal. »Tak to abyste markýroval vagabunda, jako já vám tady dělám múlo.« Agar se praštil do kolena. »Tomu říkám spravedlivost.«

»Nevidím na tom nic k smíchu,« odsekl Pierce. »Mám ve vlaku známého, který mě určitě vyhledá a všimne si té změny.«

Agarovo veselí bylo okamžitě totam. Podrbal se zelenou rukou na hlavě. »A kdybyste se na nádraží nevokázal, tak to tomu vašemu známému bude vrtat v makovici, co?«

Pierce přikývl.

»To ste teda v čertovský šlamastice,« řekl Agar. Rozhlédl se po vagónu, po různých kufrech a dalších zavazadlech. »Podejte mi ty klimáky, vodmáznu pár těch bágľů, a to bysme se podívali, abych tam nevychmátňáký šľupky, co vám budou sedět.«

Natáhl k Piercovi ruku pro svazek šperháků, ale Pierce hleděl na hodinky. K smluvenému místu zbývaly ještě dvě minuty. Třináct minut poté zastaví vlak v Ashfordu; v té době musí být už Pierce z hytláku pryč a zpátky ve svém kupé. »Na to není čas,« řekl.

»Je to jediná šance –« spustil Agar, ale náhle zmlkl. Pierce si ho zamyšleně měřil očima. »Tak to ne,« řekl Agar. »Děte do háje, na tohle nehraju.«

»Jsme skoro stejně velcí,« řekl Pierce. »Tak si pospěš.«

Odvrátil se a klimentňák se s mumlavým proklínáním začal svlékat. Pierce sledoval krajinu. Už to nebylo daleko: sklonil se a přitáhl brašny na samý okraj otevřených dveří.

Už viděl strom u cesty, jeden z orientačních bodů, které si vyhlédl dlouho předem. Za chvíli se ukáže kamenný taras ... Tady je ... a pak rezivý opuštěný dvoukolák. Spatřil káru.

V příštím okamžiku uviděl hřbet kopce a vedle kočáru Barlowův profil.

»Ted'!« řekl a hekaje námahou vyházal brašny z jedoucího vlaku. Sledoval, jak jedna za druhou poskakují po zemi. Viděl, že Barlow sbíhá z kopce, aby je posbíral. Potom vjel vlak do zatáčky.

Obrátil se k Agarovi, který tu stál jen ve spodním prádle a podával svoje sváteční šaty Piercovi. »Tumáte, ať se vychyndit nemůžete!«

Pierce vzal šaty, smotal je pevně do klubíčka, převázal balíček Agarovým páskem a bez dalšího slova se vyhoupl otevřenými dveřmi do větru. Burgess dveře zatáhl a o chvíli později už hlídač s Agarem uslyšeli prásknutí přiražené petlice a pak cvaknutí zamykaného zámku. Po stěně zaškrabaly Piercovy nohy, jak se sápal nahoru na střechu, a potom lano, pevně pod střechou napjaté od sklopce ke sklopici, náhle

ochablo. Lano zmizelo ve sklopci. Krátce nato ještě ze střechy zaslechli Piercovy kroky a pak už nic.

»Krucí prdel, to je zima,« řekl Agar. »Radši mě už zamázni do tý truhly,« a vsoukal se do rakve.

Pierce se na zpáteční cestě nedostal daleko, když si uvědomil další chybu svého plánu: předpokládal, že mu zpáteční cesta z hytláku do kupé bude trvat stejně dlouho jako z kupé do hytláku. Takřka okamžitě však poznal svůj omyl.

Zpáteční cesta proti prudkému vichru byla mnohem pomalejší. Navíc mu ztěžoval postup balík Agarových šatů, který svíral na prsou, takže se teď mohl přidržovat střechy pouze jednou rukou. Postupoval mučivě pomalu. Po několika minutách už bezpečně věděl, že svůj časový rozvrh nedodrží, že bude mít značné zpoždění. Až vlak dorazí do Ashfordu, bude se dosud plazit po střechách. A pak ho někdo zpozoruje a to bude konec.

Pierce se nakrátko zmocnila bezmezná zuřivost, že právě tento poslední krok jeho plánu by měl být jedinou věcí, která těsně před cílem nenapravitelně všechno zhatí. Skutečnost, že tuto chybu mohl přičítat jen sám sobě, jeho vztek ještě násobila. Úzkostlivě se držel rozkymácené, rozechvělé střechy a hlasitě nadával, ale ryk větru byl tak silný, že sám sebe neslyšel.

Věděl samozřejmě, co musí udělat, a raději na to nemyslel. Byl právě v polovině čtvrtého ze sedmi vagónů druhé třídy, když ucítil, jak pod ním vlak zpomaluje. Píšťala táhle zahvízdala.

Zašilhal dopředu a v dáli před sebou uviděl Ashfordské nádraží, drobný červený obdélník s šedou střechou. Podrobnosti nerozeznával, ale věděl, že za necelou minutu bude vlak tak blízko nádraží, aby ho cestující čekající na nástupišti spatřili na střeše. Prokmitlo mu hlavou, co by si asi pomysleli, kdyby ho tak uviděli, a potom už vstal a běžel kupředu, bez váhání přeskakoval z vagónu na vagón, poloslepý kouřem, valícím se proti němu z komína lokomotivy.

Ani nevěděl, jak se dostal na střechu vagónu první třídy, svezl se dolů, otevřel dveře, skočil do svého kupé a okamžitě zatáhl záclonky na dveřích. Supění vlaku se zpomalilo, a sotvaže se Pierce zhroutil na sedadlo, uslyšel skřípění brzd a vyvolávání konduktéra: »Ashford ... Ashford ... Ashford ...«

Pierce si zhluboka oddychl.

Kapitola 45 / Cílová stanice

O dvacet sedm minut později dorazil vlak do Folkestonu, cílové stanice Jihovýchodní dráhy, a všichni cestující vystoupili. Pierce se vynořil ze svého kupé, vyhlížíje, jak sám prohlásil, »mnohem lépe, než jsem si zasloužil, ale mírně řečeno, do bezvadnosti krejčovského salónu jsem měl stále hodně daleko.«

Ačkoli si spěšně očistil obličej a ruce pomocí slin a kapesníku, seznal, že saze a špína jsou beznadějně neodstranitelné. Protože neměl po ruce zrcátko, mohl stav obličej posoudit jen odhadem, ale ruce zůstaly vzdor vši snaze lehce našedlé. Mimoto předpokládal, že jeho pískově žluté vlasy získaly mnohem tmavší barvu, a byl rád, že je z větší části zakryje cylindrem.

S výjimkou cylindru mu všechny ostatní části oděvu padly prachmizerně. V té době jen málokomu seděly šaty jako ulité, ale i tak si Pierce připadal obzvlášť nápadný. Kalhoty byly téměř o dva palce pod přijatelnou míru kratší a střih kabátu, ačkoli celkem elegantní, byl příliš výstřední a okatý, jakému se pravý gentleman s dobrým vychováním úzkostlivě vyhýbal jako znaku *nouveau riche*. A ke všemu ještě páchl po chciplé kočce.

Zmítán v duchu nejhoršími obavami, vystoupil Pierce na zalidněné folkesterské nástupiště. Věděl, že každý, kdo si ho blíže povšimne, bude jeho oblečení považovat za kamufláž: bylo celkem běžné, že si všelijací rádoby gentlemani kupovali svršky z druhé ruky, aby v nich pak pyšně honili vodu, aniž by si uvědomovali, že jim vůbec nepadnou. Ale Pierce také dobře věděl, že Fowler, jehož veškeré vědomé bytí bylo naladěno na jemné nuance společenského postavení, odkryje podivuhodnou proměnu Piercova zjevu na první pohled a začne se v duchu ptát, co tady nehraje. Zcela jasně si uvědomí, že se Pierce z

nějakého důvodu během cesty převlékl, a to v něm vzbudí další zvědavost.

Jediná naděje spočívala tudíž v tom, že si Pierce Fowlera udrží co nejdál od těla. Pokud to bude možné, chtěl mu jen zdáli zamávat na rozloučenou a nasadit výraz neodkladných obchodních záležitostí, jež mu brání dostát společenské konvenci. Fowler bude mít jistě pochopení pro člověka, kterému je obchod nadevše. A z dálky, s bariérou tlačence mezi nimi, by mohlo Piercovo podivné oblečení jeho zrakům uniknout.

Náhoda však chtěla, že se Fowler protlačil davem dřív, než ho Pierce stačil zahlédnout. Fowlera se držela mladá žena, ale netvářil se právě šťastně.

»Podívejte, Edwarde,« spustil ostře Fowler, »měl bych vám být navěky zavázán, ale vaše –« Zmlkl a užasle otevřel ústa.

Proboha, pomyslel si Pierce. To je konec.

»Edwarde!« vydechl Fowler a třesl na svého přítele oči.

Pierce horečně přemýšlel, jak předejít dotěrným otázkám a kde vzít vhodnou odpověď; cítil, jak na něm vyráží pot.

»Edwarde, drahý příteli, vypadáte *hrozně*.«

»Já vím,« začal Pierce, »víte –«

»Vypadáte jako na prahu smrti. Skutečně, jste šedivý jak mrtvola. Nikdy by mě nenapadlo, když jste říkal, že nesnášíte cestu vlakem ... Jste v pořádku?«

»Už je to lepší,« řekl Pierce a ze srdce mu spadl kámen. »Jistě se mi uleví, až něco poobědvám.«

»No ovšem. Musíte se jít okamžitě naobědvat, a nezapomeňte si dát pořádnou sklenku brandy. Máte nejspíš pomalý krevní oběh, jak tak na vás koukám. Rád bych vám dělal společníka, ale – ááá, vidím, že už vykládají zlato, za které nesu odpovědnost. Můžete mě omluvit, Edwarde? Je vám opravdu dobře?«

»Oceňuji vaši starostlivost,« začal Pierce, »ale –«

»Snad bych mohla nějak pomoci já,« řekla dívka.

»Ale to je kapitální nápad,« řekl Fowler. »Vynikající. Skvělý. Je to čarodějka, Edwarde, ale svěřím vám ji.« Fowler na něho při této poslední poznámce nějak podivně pohlédl a potom už spěchal k zavazadlovému vozu. Naposledy se ještě obrátil: »Nezapomeňte, to chce pořádnou sklenici dobré brandy.« A byl pryč.

Pierce si s úlevou vyprázdnil plíce a obrátil se k dívce. »Jak mohl

přehlídnout tyhle moje šlupky?»

»Měl bys vidět, jak vypadáš,« řekla. »No prostě příšerně.« Přejela očima jeho šaty. »Koukám, že jsi svlékl nebožtíka.«

»Moje slupky rozedral vítr.«

»Takže je to v suchu?«

Pierce se jenom zazubil.

Pierce opustil nádraží krátce před polednem. Služtička, Brigid Lawsonová, tam ještě zůstala, aby rakev s bratrovými pozůstatky nechala naložit do drožky. K značné nelibosti nosičů odmítla několik drožek stojících před nádražím; tvrdila, že je už předem domluvena s určitým drožkářem.

Drožka přijela až hodinu po poledni. Drožkář, ošklivý, rozložitý hrubián s jizvou přes čelo, pomohl rakev naložit a pak práskl do koní a tryskem odjel. Nikdo si nepovšiml, že na konci ulice drožka zastavila, aby přibrala ještě jednoho pasažéra, popelavě šedého muže v mizerně padnoucích šatech. Potom drožka odrachotila a zmizela všem z očí.

V poledne byly pokladnice bankovního domu Huddleston a Bradford pod dohledem ozbrojené stráže převezeny z folkestonského nádraží na parník, který za další čtyři hodiny urazil cestu přes Kanál do Ostende. S ohledem na kontinentální čas bylo 17.00, když francouzští celníci podepsali nutné formuláře a převzali pokladnice do své péče. Potom byly pod dohledem ozbrojené stráže převezeny na ostendské nádraží, odkud měly být ráno vlakem o deváté dopraveny do Paříže.

Ráno 23. května dorazili do Ostende zástupci francouzské banky Louis Bonnard et Fils, aby ještě před naložením do pařížského vlaku pokladnice otevřeli a ověřili jejich obsah.

Tehdy, asi v 8.15 dne 23. května, bylo také odhaleno, že pokladnice obsahují velké množství olovených kulí zašitých do plátěných sáčků, ale žádné zlato.

Toto otřesné zjištění bylo okamžitě telegraficky oznámeno do Londýna a krátce po desáté hodině dospěla zpráva do westminsterského sídla banky Huddleston a Bradford. Okamžitě to vyvolalo překvapivý úlek, jaký banka ve své krátké, avšak úctyhodné historii dosud nepoznala, a furor neopadl ani po řadu následujících měsíců.

Kapitola 46 / Stručný přehled vyšetřování

Jak se dalo předpokládat, prvotní reakcí bankovního domu Huddleston a Bradford byla čirá nevíra, že by vůbec něco mohlo být v nepořádku. Telegram z Francie byl psán anglicky a zněl: ZLATO SE POSTRADA KDE JE a podepsán byl: VERNIER, OSTENDE.

Když byla tato nejasná zpráva předložena panu Huddlestonovi, prohlásil, že nepochybně došlo k nějakému hloupému pozdržení na straně francouzských celních úřadů, a předpověděl, že do odpoledního čaje se všechno vysvětlí. Pan Bradford, který nikdy v nejmenším nezastíral svůj hluboký a celoživotní odpor ke všemu francouzskému, se domýšlel, že ti všiví Franckové poslali náklad zlata omylem jinam a snaží se teď svalit vinu za vlastní pitomost na Angličany. Pan Henry Fowler, který doprovázel zlato do Folkestonu a v pořádku je doprovodil na palubu převozního parníku, upozornil, že jméno »Vernier« nikdy neslyšel, a spekoval, že by kabelogram mohl být nemístným žertem. Bylo to koneckonců období rostoucího napětí ve vztazích mezi Angličany a jejich francouzskými spojenci.

Kabelogramy požadující – a později vymáhající – vysvětlení, létaly pak z jedné strany Kanálu na druhou. V poledne se mělo za to, že parník mezi Doverem a Ostende šel ke dnu a zlatý poklad zmizel ve vlnách. Nicméně již brzy odpoledne bylo jasné, že parník vykonal svoji cestu bez jakýchkoli mimořádných událostí, ale takřka všechno ostatní bylo čím dál zmotanější.

Pařížská banka, francouzská železnice, anglická lodní společnost, britská dráha a britská banka začaly v závratném kolotoči bombardovat všechny zúčastněné partnery kabelogramy. S postupem dne nabýval tón rozesílaných depeší na rozhořčení a jejich obsah na směšnosti. Celá záležitost dosáhla jistého vrcholu, když ředitel Jihovýchodní dráhy ve Folkestonu telegrafoval Britské paroplavební společnosti se sídlem rovněž ve Folkestonu: Qui est M. VERNIER. Ředitel lodní společnosti na to odpálil: VASE SPROSTE NARAZKY NEZUSTANOU BEZ ODPOVEDI.

V době odpoledního čaje v Londýně byly psací stoly vedoucích pracovníků banky Huddleston a Bradford zavaleny telegramy a kabelogramy a kancelářští poslíčkové se rozbíhali k domovům vážených gentlemanů, aby jejich ženám oznámili, že manželé se vzhledem k neodkladným obchodním záležitostem nedostaví na večeři. Předchozí atmosféra netečného klidu a pohrdání francouzskou neschopností začala povadat, vystřídána vzrůstajícím podezřením, že se zlatu přece jen mohlo něco přihodit. A bylo také stále jasnější, že Francouzi mají tytéž starosti jako Angličané. – Monsieur Bonnard sedl do odpoledního vlaku k pobřeží, aby si osobně prověřil situaci v Ostende. Byl známý poustevník a jeho rozhodnutí byl okamžitě připisován hluboký význam.

V Londýně v sedm hodin večer, kdy většina bankovních úředníků skončila práci a odebrala se domů, převládala ve vedení banky otevřeně pesimistická nálada, Pan Huddleston se na všechny utrhoval, z pana Bradforda bylo cítit brandy, pan Fowler byl bledý jako křída a panu Trentovi se klepaly ruce. Kolem půl osmé došlo ke krátké euforii, když do banky dospěly celní formuláře z Ostende, podepsané předchozího dne francouzskými úředníky. Potvrzovaly, že 22. května v 17.00 zplnomocněný zástupce banky Bonnard et Fils, jistý Raymond Vernier, převzal od zástupce bankovního domu Huddleston a Bradford devatenáct zapečetěných pokladnic, obsahujících podle průvodních listin dvanáct tisíc liber šterlinků ve zlatě.

»Tohle je jejich ortel smrti,« prohlásil pan Huddleston a zamával papírem ve vzduchu, »a jestliže došlo k nějaké nepředvídanosti, padá všechno na francouzské hlavy.« To ovšem bylo značné nadsazení právního stavu, jak sám dobře věděl.

Krátce poté obdržel pan Huddleston dlouhý kabelogram z Ostende:

VAŠE ZÁSILKA DEVATENÁCTI (19) POKLADNIC DORAZILA DO OSTENDE VČERA 22 KVĚTNA V 17 00 HODIN NA PALUBĚ LODI »ARLINGTON« ŘEČENÁ ZÁSILKA PŘEVZATA NAŠÍM ZÁSTUPCEM BEZ ROZLOMENÍ PEČETÍ KTERÉ SE ZDÁLY NEPORUŠENÉ PO CELNÍM ODBAVENÍ UMÍSTĚNA ZÁSILKA PŘES NOC 22 KVĚTNA VE STŘEŽENÉM TREZORU V OSTENDE ŽÁDNÉ ZNÁMKY OTEVŘENÍ TREZORU NEPOVOLANOU OSOBOU HLÍDAČ PROVĚŘEN SPOLEHLIVÝ RÁNO 23 KVĚTNA

ROZLOMIL NÁŠ ZÁSTUPCE PEČETĚ NA VAŠÍ ZÁSILCE
UVNITŘ ZJIŠTĚNO VELKÉ MNOŽSTVÍ OLOVĚNÝCH KULIČEK
DO STŘELNÝCH ZBRANÍ ALE ŽÁDNÉ ZLATO PŘEDBĚŽNÉ
PÁTRÁNÍ STRAN PŮVODU KULIČEK NAPOVÍDÁ
ANGLICKÉHO VÝROBCE PROHLÍDKA ROZLOMENÝCH
PEČETÍ NAPOVÍDÁ PŘEDCHOZÍ ROZLOMENÍ A NÁSLEDNÉ
ZAPEČETĚNÍ DOVEDNĚ PROVEDENO PŘI BĚŽNÉ PROHLÍDCE
PODEZŘENÍ VYLOUČENO OKAMŽITĚ VYROZUMĚNA POLICIE
TAKÉ VLÁDA V PAŘÍŽI PŘIPOMÍNÁM VŠE BRITSKÉHO
PŮVODU BRITSKÁ DRÁHA BRITSKÁ PAROPLAVBA VEŠKERÝ
DOPROVOD BRITŠTÍ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNÍCI PROSÍM
INFORMUJTE BRITSKÉ ÚŘADY ČEKÁM VAŠE ROZŘEŠENÍ
TÉTO ZÁHADY

LOUIS BONNARD PRESIDENT
BONNARD ET FIS, PARIS
ORIGINEE OSTENDE

První reakcí pana Huddlestona na tento kabelogram nebyl údajně »hněvivý a prudký dovětek způsobený momentálním tlakem situace a pozdní hodinou«. Zevrubně prý také vyjádřil své mínění o francouzském národě, francouzské kultuře a osobních a hygienických zvycích francouzského lidu. Pan Bradford, který se choval ještě hlučněji, vyslovil svou víru v nepřírozenou francouzskou zálibu v intimních stycích s domácími zvířaty. Pan Fowler byl očividně zmožený alkoholem a pana Trenta píchalo na prsou.

Bylo už takřka devět hodin, když se bankéři konečně natolik uklidnili, aby pan Huddleston mohl říci panu Bradfordovi: »Vyrozumím o tom ministra. Vy zatím dejte vědět Scotland Yardu.«

Události následujících dnů se vyvíjely podle celkem předpověditelného vzorce. Angličané podezírali Francouze, Francouzi podezírali Angličany, všichni podezírali anglické železniční úředníky, kteří na oplátku podezírali úředníky anglické paroplavby, kteří na oplátku podezírali francouzské celníky.

Britští policisté ve Francii a francouzští policisté v Anglii si podávali dveře se soukromými detektivy najatými oběma bankami, železnicemi a paroplavební společností. Všichni nabízeli určitou odměnu za informace vedoucí k dopadení pachatelů a práškači na obou stranách

Kanálu pohotově reagovali oslňující záplavou tipů a pověstí.

Škála teorií o ztracené zásilce zlata se rozprostírala od těch nejspokojivějších – šťastné klopýtnutí párku francouzských apačů nebo anglických rošťáků – až po ty nejgrandióznější – promyšlený plán nejvyšších představitelů francouzské a britské vlády, spolčených v macchiavelistickém spiknutí, jehož účelem bylo jednak namastit si kapsu, jednak rozjitřit vztahy mezi vojenskými spojenci. Lord Cardigan, slavný válečný hrdina, vyjádřil názor, že »nesporně zde běží o chytrou kombinaci hrabivosti a státnictví«.

Nicméně na obou stranách Kanálu převládala víra, že nejspíš půjde o nějakou interní záležitost. Především proto, že takto docházelo k největšímu počtu zločinů. A v tomto případě složitost a dokonalost loupeže jednoznačně ukazovala na vnitřní informace a spolupráci. Podezření tudíž padalo na každého jednotlivce, který, třeba jen vzdáleně, přišel do styku s krymskou zlatou zásilkou, a všichni byli také policejně vyslechnuti. Zápal policie získat informace za každou cenu zacházel až za hranice pravděpodobnosti: tak například desetiletého vnuka folkesterského správce přístavu sledoval po několik dní civilní policista – z důvodů, na které se později nedokázal nikdo přesně upamatovat. Podobné příhody obecný zmatek jenom stupňovaly a vyšetřování se vleklo dlouhé měsíce, přičemž se každé nové stopě a možnosti dostávalo vrchovaté pozornosti lačného a doslova okouzleného tisku.

Až do 17. června, tedy ještě skoro celý měsíc od loupeže, nepřineslo pátrání žádný podstatný úspěch. Potom byly na žádost francouzských úřadů trezory z Ostende, anglického parníku a ze zavazadlového vozu Jihovýchodní dráhy dopraveny příslušným výrobcům v Paříži, Hamburku a Londýně, kde byly rozebrány a mechanismy jejich zámků podrobeny důkladné prohlídce. V Chubbových trezorech se uvnitř zámků našly výmluvné škrábance a navíc částčky kovových pilin, kolomazi a vosku. Ostatní trezory byly nedotčené.

Tento objev obrátil znovu pozornost k hlídači zavazadlového vozu Burgessovi, který byl už jednou vyslýchán a zase propuštěn. 19. června na něho Scotland Yard vydal zatykač, ale téhož dne Burgess, jeho manželka a dvě děti beze stopy zmizeli. V následujících týdnech se Burgessa přes veškeré pátrání nepodařilo najít.

Tehdy se také někdo rozpomněl, že v zavazadlovém vagónu

Jihovýchodní dráhy došlo už jednou ke krádeži, a to jen pouhý týden před loupeží zlata. Jasný doklad šlendriánství dráhy ze strany jejích vedoucích úředníků ještě přikrmil vzrůstající podezření veřejnosti, že k loupeži došlo ve vlaku z Londýna do Folkestonu. A když pak detektivové najatí Jihovýchodní dráhou vystoupili s tvrzením, že loupež spáchali francouzští pachatelé – toto obvinění se vbrzku ukázalo nepodložené – podezření veřejnosti se změnilo v jistotu a tisk se rozepsal o Velké vlakové loupeži.

Velká vlaková loupež zůstala senzačním šlágrelem tisku i denních hovorů po celý červenec a srpen 1855. Ačkoli si nikdo nedokázal představit, jakým způsobem byla provedena, její zjevná propracovanost a smělost zakrátko všechny přivedla k nezvratnému přesvědčení, že ji museli spáchat Angličané.

Když potom koncem srpna newyorská policie oznámila, že se jí podařilo lupiče polapit a že to jsou Američané, reagoval na to anglický tisk nepokrytě posměvačnou nedůvěrou. A skutečně, po několika týdnech vyšlo najevo, že newyorská policie byla na omylu a že její lupiči jaktěživo nevzkročili na anglickou půdu. Byli to lidé, řečeno slovy jednoho dopisovatele, »onoho bludného zvrhnutí mysli, pro které se člověk chopí obecně známé události, byť i smutně proslulé, aby k sobě upoutal pozornost širší veřejnosti a takto ukojil svoji pomatenou touhu ohřáti se alespoň okamžik na výsluní slávy«.

Anglické noviny otiskovaly každý drobet pověstí, drbů a spekulací kolem loupeže; se zřetelem k loupeži byly upravovány i další žurnalistické zprávy. A když pak v srpnu královna Viktorie navštívila Paříž, hloubal tisk nad tím, jakým způsobem loupež ovlivní její přijetí ve francouzském hlavním městě. (Zřejmě však na státní návštěvu neměla nejmenší vliv.)

Bylo však nezvratnou skutečností, že se vyšetřování za celé léto nepohnulo z místa a veřejný zájem začal nevyhnutelně opadat. Představivost publika byla uchváčena plné čtyři měsíce. Během této doby pokročilo veřejné mínění od nepřátelství k Francouzům, kteří zlato dozajista nějakým hnusným, lstivým způsobem uloupili, k podezření vůči kapitánům anglického peněžnictví a průmyslu, kteří byli přinejlepším vinni hrubou neschopností a přinejhorším spáchali zločin sami, až posléze k obdivu nad vynalézavostí a odvahou anglických pobertů, kteří tento daremný kousek zosnovali a uskutečnili – ať už to

provedli, jak provedli.

Absurdním nedostatkem čerstvých zvrátů však Velká vlaková loupež začala skomírat na úbytě, až vůči ní veřejné mínění zahořklo docela. Veřejnost se pokochala utěšenými orgiemi protifrancouzských nálad, odsoudila a pak do nebe vychválila pachatele zločinu, zgustla si na slabých stránkách bankéřů, majitelů železnic, diplomatů a policie, a teď očekávala, že její důvěra v zásadní spolehlivost bank, železnic, vlády a policie bude znovu obnovena. Krátce a jasně, dožadovala se dopadení viníků, a to bez meškání.

Ale viníci dopadeni nebyli. Úřední místa hovořila o »pravděpodobných nových zvratech případu« se stále menší přesvědčivostí. Koncem září se vynořily anonymní zvěsti v tom smyslu, že pan Harranby ze Scotland Yardu o hrozícím zločinu věděl předem, ale nedokázal mu zabránit. Pan Harranby tyto pověsti důrazně popřel, ale tu a tam se ozvaly hlasy volající, aby odstoupil. Bankovní dům Huddleston a Bradford, který se během léta těšil mírnému vzestupu obchodních transakcí, teď prodělával mírný sestup. Noviny přinášející i nadále články o loupeži přestávaly jít na odbyt.

V říjnu 1855 už Velká vlaková loupež nikoho v Anglii nezajímala. Opsala plný kruh, od senzace všeobecné a nekonečné přitažlivosti k nejasné a zahanbující epizodě, na kterou si přál takřka každý rychle zapomenout.

ČÁST V / ZATČENÍ A PROCES

listopad 1856 – srpen 1857

Kapitola 47 / Holařčina šance

5. listopad, známý jako Den spiknutí či Den Guye Fawkesa, je anglickým národním svátkem od roku 1605. Ale jeho oslavy, jak si roku 1856 povšimly londýnské *News*, »v posledních letech vedle pouhé zábavy též významnou měrou přispívají skutkům dobročinnosti. Uvedmež jeden chvályhodný příklad. Ve středu večer se v zahradách sirotčího útulku námořnictva v Bow-Road konal leposkvoucí ohňostroj ve prospěch finančních fondů ústavu. Celý park byl osvětlen na způsob Vauxhallu a vyhrával zde hudební sbor. Na konci zahrady stála šibenice, z níž visela figurína papeže, obložená několika sudy dehtu, jenž byl pak v příslušný čas stráven převysoko šlehajícími plameny. Tuto podívanou navštívilo převeliké množství lidí a výsledek slibuje být značným příspěvkem do pokladny této dobročinné instituce.«

Každé spojení početných davů a rozptylující podívané přinášelo samosebou také značný prospěch dolinářům, vačkářům – specialistům na kabelky – a plinérám, takže policie měla toho večera v zahradách sirotčince plné ruce práce. Příslušníci metropolitní policie tam dopadli celkem třináct »potulů, rošťáků a drobných pobertů« včetně jedné ženy, která byla obviněna z okradení opojeného gentlemana. Zatkl ji jakýsi konstábl Johnson a způsob zadržení byl natolik idiosynkratický, že si zaslouží jisté vysvětlení.

Základní okolnosti jsou jasné. Konstábl Johnson, triadvacetiletý mladý muž, procházel zahradami sirotčince, když tu náhle v jasném světle raket vybuchujících nad hlavami upozoroval jakousi ženu skloněnou nad nehybným mužským tělem. V obavě, zda muže nepostihla nevolnost, pospíchal konstábl Johnson přispět na pomoc, ale sotvaže se k těm dvěma přiblížil, vzala dívka do zaječích. Konstábl se za ní rozběhl a po několika krocích ji dostihl, když si přišlápala sukni a skácela se na zem.

Když zblízka uviděl, že je to »žena prostopášného zjevu a chlípných móresů«, okamžitě se domyslel pravé povahy jejího zájmu o nehybného gentlemana, že totiž muže zmámeného alkoholem okrádala a že tudíž patří k nejnižšímu druhu zločinců, k tak zvaným »brolníkům« či »holařům«, neboli kapsářům okrádajícím opilce. Konstábl Johnson ji neprodleně zatkl.

Nestydatá holka si založila ruce v bok a vyzývavě na něho upřela oči. »Nic u mě nenajdete,« prohlásila, kterážto slova konstábla Johnsona nepochybně zaskočila. Stál před těžkým dilematem.

Podle viktoriánských mravů se od slušného muže vyžadovalo, aby se všemi ženami, třebas toho nejhrubšího zrna, jednal opatrně a s ohledem na choulostivost jejich ženské letory. Tato letora, jak stálo v dobové policejní rukověti, »se svými posvátnými pohnutlivými zřídly, svou zušlecht'ující mateřskou žírností, svou kromobyčejnou citlivostí a nesmírnou křehkostí, to jest se všemi těmito vlastnostmi, jež v sobě zahrnují již samu *esenci ženství*, jest odvozena z biologických či psychologických principů, kteréžto vymezují veškeré rozdíly mezi mužským a ženským pohlavím. Jestli tudíž neustále nutno chovat na paměti, že esence ženství mešká v každé příslušnici tohoto pohlaví a každý policista ji musí náležitě respektovat, a to i vzdor vzezření jistých vulgárních osob, jež se zdají řečené ženství zcela postrádati.«

Přesvědčení o biologické determinaci mužů a žen sdílel víceméně každý, ať se už nacházel na kterémkoli stupni viktoriánské společnosti, a navzdory všem nesrovnalostem nepozbývalo toto přesvědčení platnosti. Obchodník odcházel každý den za prací, nechávaje svoji »nesoudnou« manželku, aby pečovala o rozsáhlou domácnost, což byl systematický úkol obrovských proporcí, nicméně takto žádný muž na manželčinu činnost nikdy nenahlížel.

Ze všech absurdit tohoto kodexu byl nejhorší úděl policisty. Vrozená ženská křehkost byla při jednání s ženskými přestupnicemi zákona zdrojem vydatných nesnází. Zločinci této situace s oblibou využívali, právě z tohoto důvodu vyhledávali ženské komplice, které policie zatýkala jen velice nerada.

Konstábl Johnson, stojící večer 5. listopadu proti téhle zatrachtilé holce, si svoji situaci plně uvědomoval. Žena tvrdila, že u sebe nic kradeného nemá, a byla-li to pravda, nemohla být nikdy usvědčena, i kdyby stokrát tvrdil, že ji přistihl při holařině. Kdyby se u ní nenašly

kapesní hodinky nebo nějaký jiný nepopíratelně mužský předmět, byla by dívka propuštěna.

Nemohl ji ani prohledat: už sama představa, že by se vůbec mohl dotknout jejího těla, byla pro něho nemyslitelná. Jediné jeho východisko spočívalo v tom, že ji odvede na policejní stanici, kde ji přivolaná matróna podrobí osobní prohlídce. Ale byla už pozdní hodina, matrónu bude zapotřebí vytáhnout z postele a policejní stanice ležela o hezkou řádku bloků dále. Cestou temnými ulicemi se té malé děvce nabízelo mnoho příležitostí, jak se usvědčujícího důkazu zbavit. Ale kdyby ji konstábl Johnson přesto přese všechno předvedl, nechal poslat pro matrónu, nadělal kolem toho spoustu rámusu, a pak se ukázalo, že dívka u sebe nic podezřelého nemá, důkladně by se zesměšnil a vysloužil by si přísnou důtku. Tohle všechno mu bylo jasné stejně jako dívce stojící před ním v nestoudně vyzývavém postoji.

Celkem vzato šlo o situaci, kterou nestálo za to riskovat nebo se s ní vůbec obtěžovat, a konstábl Johnson by holku nejraději vypeskoval a nechal běžet. Johnsona však nadřízení nedávno upozornili, že jeho služební rejstřík vykazuje povážlivě málo zatčení, a přikázali mu, aby byl napříště ve stíhání nepravostí ostražitější. A jasně dostal najevo, že jeho zaměstnání visí na vlásku.

A tak se konstábl Johnson mezi zářivými sprškami vybuchujících raket přece jen rozhodl holačku k osobní prohlídce předvést – k nemalému dívčinu úžasu a navzdory vlastní, dosti značné zdráhavosti.

Policejní seržant Dalby byl v mizerném rozmaru, neboť musel sloužit o sváteční noci, a dopalovalo ho, že přijde o všechno veselí, které hýřilo všude kolem.

Rozmrzele pohlížel na Johnsona a ženu po jeho boku. Žena udala, že se jmenuje Alice Nelsonová, a na otázku po svém věku odpověděla, že je jí »vosumnáct nebo takňák«. Dalby si povzdechl a ospale si přetřel tvář, když to zapisoval do hlášení. Johnsona poslal pro matrónu. Dívce přikázal, aby se posadila do kouta. Policejní stanice byla pustá a tichá, jen vzdáleně sem zaléhal třeskot a svištění vypalovaných raket.

Dalby nosil v kapse placatku a v pozdních hodinách si z ní rád přihrnul, když právě nikdo nebyl kolem. Ale teď tu seděla tahle drzá nezbednice, a ať už s ní bylo, co bylo, bránila mu v tolik potřebném doušku; tato myšlenka ho nepřestávala dráždit a s pocitem marnosti se mračil do prázdna. Vždycky, když si nemohl přihrnout, dostával chuť

ještě větší, jak mu aspoň připadalo.

Plinéra se po nějaké chvíli ozvala. »Jesli si myslíte, že pod těmahle šlupkama něco skovávám, můžete se klidně mrknout, třeba hned.« Pronesla to vilným tónem, vyzvání bylo jednoznačné, ale aby nebylo mýlky, začala si rozkošnický přejíždět přes sukni po nohou.

»Počítám, že byste našel, co vás zajímá,« dodala.

Dalby si povzdychl.

Dívka se nepřestávala hladit. »Udělal bych vám pomyšlení,« řekla, »to se spolehněte, pánbů je mi svědkem.«

»Abych ještě chytil sifon, to tak,« řekl Dalby. »Já vás mám holky prokouknuté.«

»Tak volnou,« ohradila se dívka a vyzývavost náhle vystřídalo dotčení. »Nemáte právo takhle mluvit. Žádnej sifon nemám a jakživ sem ho neměla.«

»Nojo, nojo,« pronesl unaveně Dalby a pomyslel opět na svoji placatku. »Žádná z vás ho jakživa nemá.«

Děvka se odmlčela. Přestala se hladit a po chvíli se posadila zpříma jako způsobná školačka. »Co kdybysme spolu udělali takovej vobchod,« řekla, »garantuju vám, že se vám bude páčit.«

»Tyhle nápady si nech zajít, maličká,« řekl Dalby, aniž jí věnoval příliš pozornosti. Znal tuhle jednotvárnou rutinu, přehrávala se před jeho očima znovu a znovu každou noc, kdy měl službu na stanici. Nejdřív se tyhle štetky tvářily jak nevinátka a tahaly policajta za rukáv, aby ho obměkčily. Potom obrátily a začaly mu dělat milostné návrhy, a když ani tohle nezabralo, vytasily se vzápětí s nabídkou úplatku. Vždycky to bylo stejné.

»Když mě necháte plavat,« řekla dívka, »dám vám zlatou guineu.«

Dalby si povzdechl a zavrtěl hlavou. Kdyby tahle coura u sebe měla zlatou guineu, byl by to jistý důkaz, že holařila, jak tvrdil mladý Johnson.

»No, tak vám jich můžu dát deset,« řekla dívka. V jejím hlasu byl teď patrný lehce vystrašený spodní tón.

»Deset guineí?« zeptal se Dalby. Tohle bylo aspoň něco nového; deset guineí mu ještě nikdo nenabídl. Určitě budou falšované, napadlo ho.

»Dám vám jich deset, namouduši.«

Dalby zaváhal. Ve svých vlastních očích byl zásadovým mužem,

protřelým úředníkem zákona. Ale jeho týdenní plat obnášel patnáct šilinků a někdy s ním jen taktak vystačil. Deset guineí nebyla zanedbatelná částka, o tom nebylo sporu. Začal si s tou představou v duchu pohrávat.

»Tak co,« řekla dívka, která si jeho váhání vyložila po svém, »nebo chcete rovnou stovku? Stovku zlatejch guineí?«

Dalby se zasmál. Jeho rozpoložení bylo rázem totam, jeho sny se rozplynuly. Dívka ve své úzkosti spřádala báchorky stále divočejší. Sto guineí! Nesmysl.

»Nevěříte mi?«

»Bud' zticha,« řekl. Vrátil se v myšlenkách k placatce ve své kapse.

Na chvíli se rozhostilo ticho. Dívka se hryzala do rtu a mračila tvář. Posléze řekla: »Vo něčem vim.«

Dalby civěl do stropu. Bylo to vlastně všechno smutné a lehce předpověditelné. Když to nevyšlo s úplatkem, následovala nabídka informace o tom či onom zločinu. Pořadí bylo vždycky stejné. Spíše z nudy, než z něčeho jiného, se zeptal: »A co by to mělo bejt?«

»Mám tušáka vo faňácký ráně, nekecám.«

»A copak je to za ránu?«

»Vim, kdo udělal tu chmátku ve vlaku.«

»Matko boží,« řekl Dalby, »ty seš mi ale chytrá majdalénka. Moc dobře víš, co chceme slyšet – a taky to slyšíme, to si piš, od každýho proklatýho somráka, karasáka a holaře, kterej se nám dostane do rukou. Každěj ten prokatej holomek ví, co povídat. Už sem na tyhle svý uši vyslech aspoň stovku takovejch podrazů.« Teskně se na ni usmál.

Ve skutečnosti bylo Dalbymu dívky tak trochu líto. Byla to lidská troška, holařka, provozující nejsprostší, nejhnusnější formu zločinu, prošťáček, který ani nedokázal přijít s přijatelným úplatkem. Po pravdě řečeno, informace o vlakové loupeží už Dalbymu dlouho nikdo nenabídl. Byla to stará vesta a nikdo o ni nedbal. Zatčení darebáci teď mohli zpívat přinejmenším o půltuctů nedávnějších a poutavějších zločinů.

»Nevytahuju se,« řekla dívka. »Znám kliment'áka, kterej to zmáknul, a můžu vám vo ňom všecko vyklopit«

»Nojo, nojo,« řekl Dalby.

»Přísahám,« bránilo se děvče. Tvářilo se čím dál zoufaleji.
»Přísahám.«

»Tak co je to za křapíka?«

»To vám neřeknu.«

»Jo, ale počítám,« řekl Dalby, »že nám toho vašnostu přivedeš, když tě pustíme, abys ho mohla uštvat, nemám pravdu?« Dalby zavrtěl hlavou a pohlédl na dívku, aby se pokochal jejím užaslým výrazem. Tyhle bídácké týpky pokaždé zhasly, když jim ošťarák jejich báchorku dovyprávěl vlastními slovy. Proč jen vždycky považují policajty za naprosté blbce a pitomce?

Ale teď byl na řadě Dalby, aby žasl, neboť dívka zcela klidně prohlásila: »Ne.«

»Ne?« řekl Dalby.

»Ne,« potvrdila dívka. »Vím tutově, kde ho najít.«

»Ale musela bys nás tam zavést,« řekl Dalby.

»Ne,« řekla dívka.

»Ne?« Dalby znejistěl. »No, kdepak by se teda dal najít?«

»V newgateském lapáku,« řekla dívka.

Přešlo několik okamžiků, než si Dalby plně uvědomil smysl jejich slov. »V newgateském vězení?«

Dívka přikývla.

»A jak se teda jmenuje?«

Dívka se zazubila.

Krátce nato poslal Dalby jednoho strážníka do Yardu, aby okamžitě vyrozuměl kancelář pana Harranbyho, neboť příběh, který vyslechl, byl tak zvláštní, že v něm mohlo být zrnko pravdy.

Za svítání byla už základní situace policii jasná. Zadržaná žena, Alice Nelsonová, byla milenkou jistého Roberta Agara, nedávno zatčeného na podkladě obvinění z padělání pětilibrových bankovek. Agar přísahal na svou nevinu a čekal teď v newgateském vězení na soudní líčení.

Alice Nelsonová, zbavena příjmů od Agara, se v nouzi vrhla na drobné krádeže a byla přistižena při holaření. Podle pozdější úřední zprávy projevila »nepřekonatelné obavy z uvěznění«, což pravděpodobně znamenalo, že trpěla klaustrofobií. V každém případě svého milence položila a řekla vše, co věděla. Bylo toho dost málo – přesto však dost, aby pan Harranby vzkázal pro Agara.

Kapitola 48 / Lovy na klokany

»Dokonalé pochopení zcestné zločinecké mysli,« napsal Edward Harranby ve svých memoárech, »je prvním předpokladem úspěšného policejního výslechu.« Harranby toto pochopení rozhodně měl, ale přesto si musel přiznat, že muž, který tu před ním sedí, pokašlává a vykoktává ze sebe odpovědi, je mimořádně obtížný případ. Výslech už trval druhou hodinu, ale Robert Agar neoblomně trval na svém.

Harranby s oblibou měnil směr výslechu, aby tak vyslýchaného vyvedl z rovnováhy. Agar si však s touto technikou lehce dokázal poradit.

»Pane Agare,« řekl Harranby. »Kdo je to John Simms?«

»Jakživ sem vo ňom neslyšel.«

»Kdo je Edward Pierce?«

»Jakživ sem vo ňom neslyšel. Už sem vám to přece řek.« Odkáslal si do kapesníku, který mu nabídl Harranbyho pobočník Sharp.

»Není tenhle Pierce slavný chmaták?«

»Vo tom nic nevím.«

»Ale měl byste vědět.« Harranby si povzdechl. Byl přesvědčen, že mu Agar lže. Jeho držení těla, mžikající sklopené oči, pohyby rukou – to všechno vypovídalo o klamu. »Tak zas odjinud, pane Agare. Jak dlouho už falšujete peníze?«

»Žádný šustlavý sem netlačil,« řekl Agar. »Přísahám, že v tomhle neježu. Šel sem do tý putyky akorát na panáka, nic víc. Přísahám.«

»Jste nevinný?«

»Jo, to teda sem.«

Harranby udělal pauzu. »Lžete,« řekl.

»Mluvim svatou pravdu,« řekl Agar.

»Postaráme se, abyste dostal pořádnou paletu. Na to můžete vzít jed.«

»Já sem nic špatnýho neproved,« řekl Agar.

»Lži, samé lži. Co si budeme namlouvat, jste padělatel.«

»Přísahám,« řekl Agar, »že sem žádný šustlavý netlačil. Copak by to

mělo cvoka –« Náhle zmlkl.

Místností se na chvíli rozhostilo ticho, přerušované jen tikáním nástěnných hodin. Harranby ty hodiny koupil především pro jejich rovnoměrný, hlasitý tikot, který všem vyslýcháným hýbal žlučí.

»Proč by to nemělo cvoka?« zeptal se mírně.

»Poněvač sem poctivej člověk,« řekl Agar, oči zavrtané v podlaze.

»A jakou poctivou prací se živíte?«

»Vším, co se namane. Jednou tady, podruhý támhle.«

To byla nicneříkající výmluva, ale mohla to být pravda. V Londýně bylo tehdy bezmála půl miliónu nekvalifikovaných dělníků, kteří se živili různými podělký, kdykoli se jim taková možnost naskytla.

»Kde jste všude pracoval?«

»No, moment,« řekl Agar a uhnul očima. »Jeden den sem makal v plynárně v Millbanku, házel sem lopatou. Pak dva dny v Chenworthu, kde sem vozil cihly. A zrovna minulej tejden sem pár hodin makal u pana Barnhama. Dával sem mu do pucu sklep. Dělán prostě, co se nachomejtne.«

»Vzpomněli by si na vás tihle zaměstnavatelé?«

Agar se usmál. »Možná.«

Tady byl Harranby opět ve slepé uličce. Zaměstnavatelé příležitostných pracovníků se často na svoje dělníky nepamatovali anebo se na ně pamatovali jen nepřesně. Tak či onak, moc by to stejně nepomohlo.

Harranby se přistihl, že si prohlíží věžňovy ruce. Agar je měl sevřené a položené na klíně. Pak si Harranby povšiml dlouhého nehtu na jednom malíčku. Byl okousaný, aby nebyl tak nápadný, ale přesto byl o něco delší než ostatní nehty.

Dlouhý nehet mohl mít několikerý význam. Námořníci si nechávali růst jeden nehet pro štěstí, zejména řečtí námořníci; stejný zvyk měli také úředníci, kteří pečetili spisy, dlouhým nehtem odlupovali pečetidlo z horkého vosku. Ale u Agara ...

»Jak dlouho jste už klimentákem?« řekl Harranby.

»Čím že to?« podivil se Agar a nasadil dokonalý výraz nevinnosti. »Klimentákem?«

»Ale běžte,« řekl Harranby. »Vy přece víte, co je to klimenták.«

»Makal sem svýho času jako drvoštěp. Celej rok sem zvoztal nahoře na severu a makal jako drvoštěp, fakt.«

Harranby se nedal obloudit. »Ty klíče ke trezorům jste dělal vy?«

»Klíče? Jaký klíče?«

Harranby si povzdychl. »Jako herec byste se neužívil!«

»Nechápu, jak to myslíte, pane,« řekl Agar. »Vo jakejch klíčích vůbec mluvíte?«

»O klíčích použitých při vlakové loupeži.«

Ted' se Agar rozesmál. »Kristova noho,« řekl. »Vy si myslíte, že kdybych měl pracky v týhle faňácký ráně, že bych dneska tlačil šustlavý? To si fakt myslíte? To je teda pěkná blbost.«

Harranbyho obličej zůstal bezvýrazný, ale věděl, že Agar má pravdu. Nedávalo smysl, aby člověk, který se podílel na loupeži dvanácti tisíc liber, tiskl o rok později pětilibrové bankovky.

»Nehrajte to na nás,« řekl Harranby. »Víme, že vás ten Simms nechal na holičkách. Tomu je přece fuk, co s váma bude – proč ho chráníte?«

»Jakživ sem vo ňom neslyšel,« řekl Agar.

»Zaveďte nás k němu a dostanete za svou námahu slušnou odměnu.«

»Nikdá sem vo ňom neslyšel,« opakoval Agar. »Copak vám to musím říkat desetkrát?«

Harranby se odmlčel a zíral na Agara. Vězeň byl zcela klidný, nemluvě o záchvatech kašle. Pohlédl na Sharpa, sedícího na svém místě v rohu. Nadešel čas zvolit jiný přístup.

Harranby sebral ze svého stolu list papíru a nasadil si brýle. »Tak pane Agare,« řekl. »Tohle je záznam o vašich předchozích trestech. Není to moc potěšující čtení.«

»Záznam vo mejch trestech?« Zmatek v jeho hlase byl opravdový. »Já přece nikdy neseděl.«

»Ale seděl,« řekl Harranby a přejel prstem po popsané stránce. »Robert Agar ... hmm ... dvacet šest let... hmm ... narozen v Bethnal Green ... hmm ... Ano, tady je to. Bridwellské vězení, šest měsíců pro potulku v roce 1849 –«

»To *neni pravda!*« vybuchl Agar.

»– a dále Coldbath, dvacet měsíců za trestný čin loupeže v roce 1852 –«

»To *neni pravda*, přísahám, že to *neni pravda!*«

Harranby na vězně pohlédl přes brýle. »Mám to tady černé na bílém, pane Agare. Myslím, že to soudce bude zajímat. Kolik počítáte, že

dostane, pane Sharpe?«

»Přinejmenším čtrnáct let deportace,« řekl zamyšleně Sharp.

»Hmmm, ano, čtrnáct let v Austrálii – to celkem odpovídá.«

»Austrálie,« pronesl Agar přiškrceným hlasem.

»Vypadá to tak,« řekl netečně Harranby. »V takovýchhle případech je výlet na lodičky běžná věc.«

Agar mlčel.

Harranby věděl, že ačkoli »deportace« byla v lidovém podání vykreslována jako trest ze všech nejobávanější, samotní zločinci hleděli na vyhnanství v Austrálii s klidnou myslí, ne-li s radostným očekáváním. Mnoho lumpů považovalo Austrálii za docela přijatelnou zemi a »lovy na klokany« jim byly rozhodně milejší než dlouhý flastr v anglickém vězení.

Sydney v Novém Jižním Walesu bylo tehdy skutečně vzkvétajícím krásným přímořským městem o třiceti tisících obyvatelích. Kromě toho bylo místem, kde »osobním osudům se nepřikládá sluchu a dobrá paměť a zvědavá mysl jsou zvláště v nemilosti...«. A pokud mělo nějaké drsné stránky – řezníci s oblibou kuchali drůbež zaživa – mělo i své stránky příjemné, ulice osvětlené plynem, elegantní panská sídla, drahokamy ověšené ženy a své vlastní společenské nároky. Člověk jako Agar mohl pohlížet na vystěhování přinejmenším se smíšenými pocity.

Agara však tato vyhlídka nesmírně rozrušila. Bylo náhledni, že se mu z Anglie nechce. To Harranbyho povzbudilo. Povstal.

»To mi zatím stačí,« řekl. »Kdybyste měl zítra nebo pozítří pocit, že mi chcete něco říci, oznamte to dozorcí v Newgate.«

Agar byl odveden. Harranby usedl opět za stůl. Sharp k němu přistoupil.

»Z čeho jste to četl?« zeptal se.

Harranby sebral ze stolu papír. »Vyrozumění stavební správy,« řekl, »zhruba v tom smyslu, že už kočáry nesmějí stát na dvoře.«

O tři dny později sdělil Agar newgateským dozorcům, že by se chtěl setkat znovu s panem Harranbym. 13. listopadu řekl Agar panu Harranbymu všechno, co o loupeži věděl, za což mu bylo přislíbeno shovívavé zacházení a neurčitá možnost, že jedna ze zainteresovaných institucí – banka nebo dráha nebo dokonce sama vláda – možná uzná za vhodné věnovat mu jistou částku z dosud neproplacených odměn za poskytnutí závažných informací.

Kde jsou peníze uschovány, Agar nevěděl. Vypověděl, že mu Pierce vyplácel měsíční apanáž v papírových bankovkách. Zloději se předem domluvili, že si výtěžek lupu rozdělí po uplynutí dvou let, v květnu 1857.

Agar nicméně věděl, kde se nachází Piercův dům. V noci 13. května síly Yardu dům Edwarda Pierce či Johna Simmse obklíčily a s vytaženými šplíchačkami vstoupily dovnitř. Majitel však doma nebyl; podešlení sloužící vysvětlili, že odjel z města, aby se zúčastnil rohovnického matche, který se měl konat příští den v Manchesteru.

Kapitola 49 / Rohovnický match

Rohovnická utkání byla v Anglii prakticky zakázána, ale pořádala se v průběhu celého devatenáctého století a přitahovala obrovské, sympatizující obecnstvo. Nezbytné unikání před úřady mělo za následek, že velké matche byly mnohdy v poslední chvíli přesunovány z města do města, ale po celé zemi za nimi táhly nesčetné davy rohovnických nadšenců a milovníků sportu.

Zápas, který se měl konat 19. listopadu mezi Báječným Timem Revelsem, rohujícím kvakerem, a vyzývatelem Neddym Singletonem, byl přeložen z Liverpoolu do malého města Eagle Welles a nakonec do Barringtonu u Manchesteru. Utkání přihlíželo více než dvacet tisíc příznivců, ale podívaná je naplnila zklamáním.

Rohování bylo sázkovým sportem a jeho tehdejší pravidla by tento sport v moderních očích takřka naprosto znemožnila. Zápasníci bojovali holými pěstmi a pozorně zasazovali svoje rány tak, aby se vyhnuli zranění vlastních rukou a zápěstí; muž, který si na začátku utkání roztrhl kotníky nebo zlomil ruku v zápěstí, takřka jistě prohrál. Jednotlivá kola trvala různě dlouho a zápasy neměly předem stanovenou délku. Často se protáhly na padesát až osmdesát kol, takže zabíraly větší část dne. Hlavním cílem každého rohovníka bylo

pozvolna a metodicky zpracovávat protivníka dlouhou řadou krátkých švihů a dobře umístěných ran; knockouty se nevyhledávaly. Právě naopak, skutečný borec svého protivníka ranou za ranou doslova utloukl do bezvědomí.

Báječný Tom měl proti Neddymu Singletonovi od samého začátku převahu celé třídy. Neddy hned zkraje zápasu sáhl ke lsti; kdykoli byl zasažen, padl na jedno koleno, aby byl zápas přerušen a on tak získal čas nabrat dechu. Diváci tento nesportovní trik rozhořčeně vypískali, ale nedalo se mu nijak zabránit, zvláště když sudí pověřený počítáním do deseti odpočítával Neddyho s pomalostí, která neklamně dokazovala, že byl jeho příznivci štědře podmazán. Pohoršení fanoušků konejšilo pouze vědomí, že vedlejším výsledkem této podlosti bude prodloužení krvavé podívané, za kterou všichni přišli.

Vzhledem k tisícům diváků kolem ringu, mezi nimiž nechyběla spousta surových hulvátů a rabijáků, se muži z Yardu museli chovat co nejzdrženlivěji. Agar, s pistolí v zádech, označil z dálky Pierce a vlakového hlídače Burgesse. Oba muži pak byli obratně zatčeni: policisté jim vrazili šplíchačky do boku a šepem je upozornili, aby se potichu nechali odvést, nebo si vykoledují olověnou včelku.

Pierce Agara přátelsky pozdravil. »Tak tys nás položil, co?« zeptal se s úsměvem.

Agar se mu nedokázal podívat do očí.

»To nevádí,« řekl Pierce. »Počítal jsem i s tímhle.«

»Neměl sem na vybranou,« vypleskl Agar.

»Přijdeš o svůj holport,« řekl klidně Pierce.

Na pokraji davu diváků předvedli Pierce před pana Harranbyho z Yardu.

»Jste Edward Pierce, známý též jako John Simms?«

»Jsem,« odpověděl muž.

»Zatýkám vás pro účast na loupeži,« řekl pan Harranby.

Na to Pierce odpověděl: »Nikdy mne neuhlídáte.«

»Myslím že já ano, pane,« řekl Harranby.

Za soumraku 19. listopadu byli už Pierce a Burgess spolu s Agarem v newgateském vězení. Harranby potichu informoval vládní představitele o svém úspěchu, ale žádné prohlášení pro tisk vydáno nebylo, neboť Harranby chtěl ještě dopadnout ženu, známou jako slečna Miriam, a drožkáře Barlowa, kteří byli dosud na svobodě. Chtěl také

zjistit úkryt zlata.

Kapitola 50 / Páčení rozumů

Poprvé pan Harranby vyslychal Pierce 22. listopadu. Deník jeho pobočníka Jonathana Sharpa udává, že »H. se dostavil do úřadu časně, pečlivě oblečen a v nejlepší náladě. Místo obvyklého čaje si poručil šálek kávy. Poznámky k metodě, jak se Piercovi dostat na kůži, atd. atd. Řekl, že podle jeho názoru bez předchozího zpracování z Pierce nic nevypáčíme.«

Po pravdě řečeno, výslech byl pozoruhodně krátký. V devět hodin ráno byl Pierce přiveden do kanceláře, kde byl požádán, aby se posadil na židli, stojící o samotě uprostřed místnosti. Harranby usedl za stůl a s obvyklou příkrostití vypálil první otázku.

»Znáte muže jménem Barlow?«

»Ano,« řekl Pierce.

»Kde se teď nachází?«

»Nevím.«

»Kde se nachází žena jménem Miriam?«

»Nevím.«

»Kde,« řekl pan Harranby, »jsou peníze?«

»Nevím.«

»Zdá se, že spoustu věcí nevíte.«

»Ano,« řekl Pierce.

Harranby ho chvíli odhadoval očima. Zavládlo ticho. »Možná,« řekl Harranby, »že pobyt ve »Skále« vaši paměť osvěží.«

»Pochybuji,« řekl Pierce, aniž by dal najevo nějakou známku úzkosti. Krátce poté byl z místnosti odveden.

Když Harranby se Sharpem osaměl, řekl: »Zlomím ho, tím si budete jistý.« Téhož dne Harranby zařídil, aby byl Pierce z newgateského vězení převezen do káznice v Coldbath Fields, přezdívané také Bastilla.

Zločinci, kteří teprve čekali na soud, obvykle do »Skály« nepřicházeli. Policie tam však často ukládala lidi, z nichž měly být ještě před procesem »vypáčeny rozumy«.

»Skála« byla nejobávanějším ze všech anglických vězení. Její charakteristické rysy popisuje Henry Mayhew, který ji navštívil roku 1853. Na prvním místě stály samozřejmě veverčí klece, těsné komůrky seřazené vedle sebe »podobně jako výklenky na veřejných záchodcích«, kde vězňové střídavě v patnáctiminutových intervalech šlapali kolo o čtyřiaadvaceti lopatkách. Dozorce vysvětloval přednosti veverčí klece takto: »Jak vidíte, vězňové se nemohou pevně postavit, poněvadž jim lopatky pořád ujíždějí pod nohama, a právě *proto* se už za chvíli unaví. Navíc jsou tyhle cely tak těsné, že je tam za chvíli horko jako v peci a po čtvrt hodině se dá uvnitř stěží dýchat.«

Ještě horší bylo cvičení s koulemi, které bylo tak kruté, že z něho muži nad čtyřicet let bývali osvobozeni. Vězňové se postavili do kruhu na tři kroky od sebe. Na daný povel zdvihl každý muž čtyřiaadvacetilibrovou dělovou kouli, přenesl ji na místo svého souseda, položil na zem a vrátil se na své původní místo, kde už na něho čekala další koule. Toto cvičení trvalo vždy celou hodinu.

Nejobávanějším trestem však byla »klika«, pískem naplněný buben, kterým se otáčelo ruční klikou. Toto zařízení bylo obvykle vyhrazeno pro vzpurné vězně.

Denní režim v Coldbath Fields byl tak vysilující, že i po krátkém šestiměsíčním trestu odtud mnozí vycházeli »bez špetky mrdu v těle« – s poznamenaným tělem, nervy nadranc a podlomenou vůlí, takže jejich vlohly ke zločinu byly vážně narušeny.

Pierce jako vězeň teprve očekávající soud nemohl být přímo vsazen do šlapáku ani prikázán ke cvičení s koulemi nebo ke klice, ale jinak byl povinen dodržovat všechna nařízení vězeňského řádu, a když například porušil zákaz mluvení, mohl být potrestán několika hodinami kliky. Můžeme tedy předpokládat, že ho bachaři nezřídka obvinili z přestoupení nějakého zákazu a pak ho »zpracovávali«.

Dne 19. prosince, po čtyřech týdnech pobytu ve »Skále«, byl Pierce předveden do Harranbyho kanceláře poruhé. Harranby předtím k Sharpovi poznamenal, že »ted' něco uvidíme,« ale druhý výslech byl stejně krátký jako první:

»Kde se nachází Barlow?«

»Nevím.«

»Kde se nachází slečna Miriam?«

»Nevím.«

»Kde jsou peníze?«

»Nevím.«

Pan Harranby znachověl, na čele mu naběhly žíly, a hlasem překypujícím vztekem Pierce propustil. Když byl Pierce odváděn, zdvořile popřál panu Harranbymu veselé vánoce.

»Nestydatost toho muže,« zapsal si později pan Harranby, »byla nad veškerou představivost.«

Pan Harranby byl v tomto období vystaven značnému tlaku hned z několika stran. Bankovní dům Huddleston a Bradford se dožadoval svých peněz a dával Harranbymu znát své mínění ústy nikoho menšího než samého předsedy vlády, lorda Palmerstona. Dotazy »starého Pama« byly už samy o sobě nepříjemné, neboť Harranby byl nucen přiznat, že vsadil Pierce do Coldbath Fields, což nesvědčilo o právě gentlemanských způsobech.

Palmerston vyslovil názor, že to bylo »poněkud neregulární«, ale Harranby se utěšoval myšlenkou, že premiér, který si přibarvuje licousy, není zrovna ten pravý, kdo by mohl obviňovat druhé z pokrytectví.

Pierce zůstal v Coldbathu do 6. února, kdy byl opět předveden před Harranbyho.

»Kde se nachází Barlow?«

»Nevím.«

»Kde se nachází slečna Miriam?«

»Nevím.«

»Kde jsou peníze?«

»V jedné hrobce v Saint John's Wood,« řekl Pierce.

Harranby se naklonil kupředu. »Co jste to řekl?«

»Jsou uschovány,« řekl líbezně Pierce, »v hrobce, na níž stojí jméno John Simms, na hřbitově Martin Lane ve čtvrti Saint John's Wood.«

Harranby bubnoval prsty do stolu. »Proč jste nám tuto informaci nesdělil dříve?«

»Nechtěl jsem,« řekl Pierce.

Harranby nařídil, aby Pierce odvezli znovu do Coldbath Fields.

7. února byla hrobka vyhledána a současně byla získána příslušná svolení k jejímu otevření. Pan Harranby, doprovázený zástupcem banky panem Henrym Fowlerem, otevřel hrobku téhož dne o polednách. V hrobce nebyla žádná rakev – ani zlato. Bližší ohledání dveří hrobky ukázalo, že zámek byl před krátkým časem násilně otevřen.

Pana Fowlera tento objev rozzuřil, pana Harranbyho uvedl do rozpaků. Následujícího dne, 8. února, byl Pierce opět povolán do Harranbyho kanceláře a seznámen s touto novinkou.

»Vidím,« řekl Pierce, »že mě ti padouši oloupili.«

Z jeho hlasu ani chování se nezdálo, že by se tím příliš rmoutil, a Harranby mu to také řekl.

»Barlow,« vzdychl Pierce. »Vždycky jsem věděl, že mu nelze důvěřovat.«

»Vy tedy věříte, že zlato ukradl Barlow?«

»Kdo jiný by to mohl být?«

Nakrátko zavládlo ticho. Harranby naslouchal tikotu hodin; tentokrát ho tenhle zvuk popuzoval víc než jeho vězně. Jeho vězeň vypadal až bohorovně klidně.

»Vám nevadí,« řekl Harranby, »že vám vaši kumpáni takhle vypálili rybník?«

»Mám prostě smůlu,« odvětil nevzrušeně Pierce. »A vy také,« dodal s lehkým úsměvem.

»Z jeho duchapřítomného chování a uhlazeného vystupování,« psal Harranby, »jsem odvodil, že zosnoval jen další báchorku, aby nás zavedl na scestí. Ale mé další pokusy dopídit se pravdy byly zmařeny v samém zárodku, neboť prvního března 1857 se o Piercově dopadení dověděl zpravodaj deníku *Times* a nebylo již možné držet ho nadále ve vazbě.«

Podle pana Sharpa přijal jeho šéf novinovou zprávu o Piercově dopadení »s rozhořčeným proklínáním a výlevy hněvu«. Harranby chtěl mermomocí vědět, jak se o tom noviny dozvěděly. *Times* svůj pramen odmítly odhalit. Dozorci z Coldbathu, na něhož padlo podezření, že tuto informaci vyzradil, byl propuštěn, ale jeho vina nebyla nikdy prokázána. Některé jazyky dokonce rozšiřovaly, že stopy vedou z Palmerstonovy kanceláře.

Proces proti Burgessovi, Agarovi a Piercovi byl v každém případě stanoven na 12. červenec 1857.

Kapitola 51 / Proces impéria

Proces proti třem vlakovým lupičům byl veřejností přivítán s týmž senzačním zájmem, jaký již předtím projevila o vlastní zločin. Zástupci obžaloby u vědomí pozornosti upřené na tuto událost si dali záležet, aby drama soudního řízení vystupňovali na nejvyšší míru. Nejprve byl na svědeckou lavici trestního soudu v Old Bailey povolán druhořadý aktér Burgess. Skutečnost, že tento obžalovaný znal pouze části mozaiky celého příběhu, veřejnosti jenom dodala chuti na další podrobnosti.

Jako druhý byl vyslechnut Agar, který již podal informací více. Ale Agar stejně jako Burgess byl očividně omezený člověk a jeho svědecká výpověď posloužila pouze k tomu, aby se veškerá pozornost soustředila k osobnosti Edwarda Pierce, o němž psal tisk jako o »mistrovském zločinci« a »brilantním zlém duchu v pozadí zločinu«.

Pierce byl stále vězněn v Coldbath Fields a veřejnost ani tisk ho dosud nespatriily. Příčinnivým reportérům se tak dostalo volné ruky spřádat po libosti divoká a fantastická líčení jeho vzezření, způsobů a životního stylu. Mnohé z toho, co bylo během prvních dvou týdnů června 1857 napsáno, byla zjevná nepravda: že Pierce žil pod jednou střechou se třemi milenkami a že byl »lidským dynamem«, že stál v pozadí velkého šekového podvodu v roce 1852, že je nelegitimním synem Napoleona I., že požíval kokain a laudanum, že měl svého času za manželku německou hraběnkou, kterou roku 1848 v Hamburku zavraždil. Neexistuje jediný důkaz, že by některá z těchto bájí byla pravdivá, ale nesporně je pravda, že tisk vybičoval zájem veřejnosti k šílenství.

Ani sama královna Viktorie nebyla imunní vůči zaujetí »tímto nejmělejším a zbabělým ničemou, kterého bychom rádi poznali osobně«. Vyjádřila též přání přihlížet jeho popravě; zřejmě si neuvědomovala, že v Anglii roku 1857 není už trestný čin závažné krádeže hrdelním zločinem.

Kolem vězení Coldbath Fields se celé týdny shromažďovaly zástupy lidí, kteří tam vytrvale čekali na nepravděpodobnou šanci, že uvidí krále

zlodějů. A Piercův dům v Mayfairu byl třikrát popleněn lačnými lovci suvenýrů. Jistá »urozená dáma« – nic dalšího o její osobě nebylo uvedeno – byla zadržena, když odcházela z Piercova domu s jeho kapesníkem. Aniž by přišla do rozpaků, vysvětlila, že chtěla na památku něco z jeho osobního majetku.

Times si stěžovaly, že tato fascinace zločincem je »nepatřičná, ne-li dekadentní«, a zašly až k náznaku, že chování publika zrcadlí »jakousi neblahou vadu v povaze anglické mysli«.

V tomto světle je potom zvláštní shodou okolností, že 29. července, v den, když před soud předstoupil Pierce, obrátila veřejnost a všechen tisk svoji pozornost jinam. Anglie musela čelit nové zkoušce státních rozměrů: skandálnímu krvavému povstání v Indii.

Vzrůstu zámořských držav Británie – někteří ji nazývali Brutánií – byly v posledních desetiletích zasazeny dvě těžké rány. K té první došlo roku 1842 v afghánské metropoli Kábulu, kde v šesti dnech zahynulo 16 500 britských vojáků, žen a dětí. Druhou byla nyní již uzavřená krymská válka, která vedla k požadavkům armádní reformy. Toto rozpoložení bylo tak silné, že lord Cardigan, někdejší národní hrdina, žil v hanbě a dokonce byl obviněn (neprávem), že se útoku Lehké brigády vůbec neúčastnil, a jeho manželství s proslulou krasojedkyní Adelinou Horsey de Horsey poskvřnilo jeho postavení další špínou.

Indická vzpoura byla třetí potupou anglické světovlády a další ranou zasazenou anglickému sebevědomí. Že si Angličané byli v Indii jisti, vyplývá již ze skutečnosti, že v této zemi drželi pouze 34 000 evropských vojáků velících čtvrtmilionové domorodé armádě takzvaných sipáhiů, kteří svým anglickým velitelům nijak přílišně oddáni nebyli.

Angličané se od čtyřicátých let dopouštěli v Indii stále větších násilností. Nový evangelický zápal pro spravedlnost na domácí půdě vedl k nemilosrdné náboženské reformě v zámoří; Thagové byli potlačeni, stejně jako tradiční spalování vdov na hranici s nebožtíkem, a Indům se vesměs nelíbilo, že cizinci mění jejich prastaré náboženské zvyklosti.

Když v roce 1857 zavedli Angličané do své výzbroje nové Enfieldovy ručnice, patrony do těchto zbraní přicházely z továrny štědře obalené vazelínou. Aby se prach uvolnil, bylo zapotřebí do každé patrony kousnout. Mezi sipáhijskými pluky se rozneslo, že se vazelína

vyrabí z tuku vepřů a krav a že tyto patrony jsou úskokem, který má za cíl sipáhie pošpinit a připravit je o jejich kastovní postavení.

Anglické úřady rychle zasáhly.

V lednu 1857 vyšel rozkaz, aby se v továrně vazelinované patrony vydávaly pouze evropským jednotkám, sipáhiové si mohli svoje patrony mazat rostlinným olejem. Toto rozumné nařízení však přišlo pozdě, vlnu rozhořčení již nezastavilo. V březnu zastřelili sipáhiové při různých příležitostech první anglické důstojníky. A v květnu propuklo opravdové povstání.

Nejslavnější epizoda povstání sipáhiů se odehrála v Cawnpore nebo chcete-li v Kánpuru, městě o 150 000 obyvatelích na březích řeky Gangu. Ze současné perspektivy se nám obléhání Cawnpore jeví jako určitá krystalizace všeho noblesního i pošetilého, co bylo pro viktoriánskou Anglii příznačné. Tisíc britských občanů včetně tří set žen a dětí strávilo osmnáct dní v bitevním ohni. Životní podmínky »znesvětily všechny slušné a patřičné náležitosti života a urážely ušlechtilost... ženské letory«. Nicméně v prvních dnech obléhání běžel život dál až v neskutečně normálních kolejích. Vojáci popíjeli šampaňské a pochutnávali si na konzervovaných sledích. Děti si hrály mezi děly. Několik dětí také přišlo na svět a vzdor nepřetržitému dešti palby pýchotných zbraní a dělostřelectva, který neustával ani v noci, se tu konala i svatba.

Později se už vydávalo jen jedno jídlo na osobu a den a zanedlouho jedli obléhání koňské maso, »ačkoli některé dámy se s touto nezvyklou stravou nedokázaly smířit«. Ženy obětovaly své spodní prádlo, aby z něho byla nadělána cupanina na ucpávky pro děla. »Vznešené ženy cawnporské se vzdaly snad nejzamílovanějších součástí svého ženského odívání, aby neutrpěla hrubá střelba ...«

Situace byla den ze dne zoufalejší. Nedostávalo se vody; byla pouze ve studni mimo ležení a vojáci, kteří se pro ni odvážili, byli do jednoho postříleni. Teplota přes den dosahovala 138° Fahrenheita. Několik mužů zemřelo na úpal. Vyschlá studna v ležení sloužila za hromadný hrob.

Potom 12. června zachvátil jednu ze dvou budov požár a vyhořela do základů. Veškeré zásoby léčiv vzaly za své. Přesto se však Angličané uhájili a dál odvraceli každý útok.

Dne 25. června vyhlásili sipáhiové příměří a nabídli Angličanům

bezpečný průchod po řece do Alláhábádu, města ležícího sto mil dále po proudu. Angličané souhlasili.

Evakuace začala za rozbřesku 27. června. Angličané obklopeni bdělými zraky ozbrojených sipáhiů se nalodili na čtyřicet říčních člunů. Sotvaže byl poslední Angličan na palubě, naskákali domorodí člunaři do vody. Sipáhiové pak na čluny, připoutané dosud ke břehu, zahájili palbu. Za chvíli stála většina člunů v plamenech a řeka byla vystlána mrtvolami a tonoucími. Indičtí kavaleristé projížděli mělčinami a stínali poslední živé šavlemi. Všichni muži pobiti.

Ženy a děti byly odvedeny do hliněného domku na říčním břehu, kde byly po několik dní drženy v dusivém horku. Dne 15. července vstoupila do domu skupina mužů, v níž bylo i několik řezníků, a šavlemi a noži všechny do jednoho vyvraždili. Rozkouskovaná těla včetně »několika dosud ne zcela bez života« byla naházena do sousední studně, kterou údajně zcela zaplnila.

Angličané doma, vyhlášující svoje »tělomilné křesťanství«, řičeli po krvavé pomstě. Dokonce i *Times*, stržené všeobecnou vlnou zuřivosti, požadovaly, aby »každý strom a špička lomenice v onom městě nesly své břímě v podobě vzbouřenecké zdechliny.« Lord Palmerston prohlásil, že indičtí povstalci se chovali jako démoni vystoupivší z nejhlubšího dna samotného pekla«.

V takovéto chvíli budil zločinec stojící před soudem v Old Bailey kvůli zločinu spáchanému před dvěma lety jen velmi malý zájem. Zprávy o procesu na vnitřních stránkách deníků přesto přinesly jistá fakta, jejichž výpověď o Edwardu Piercovi nás dodnes fascinuje.

Poprvé se objevil před soudem 29. července: »krásný, okouzlující, vyrovnaný, elegantní, ničemný«. Přednesl svoji výpověď nezúčastněným, naprosto klidným hlasem, ale jeho prohlášení byla vyloženě paličská. Tak o panu Fowlerovi hovořil jako o »pošetilém syfilitikovi« a pana Trenta nazval »obstarožním troublem«. Tyto poznámky žalobce přiměly, aby se otázel na Piercův názor na pana Harranbyho, muže, který ho dopadl. »Nafoukaný dandy s rozumem malého školáka,« oznámil Pierce, načež soudní síň zalapala po dechu, protože pan Harranby seděl na galérii jako pozorovatel. Pan Harranby se prý temně začervenál a na čele mu vystoupily žíly.

Ještě překvapivější než Piercova slova bylo jeho celkové vystupování, neboť »si vedl nadobýčej důstojně a hrdě a neprojevil

seběmenší náznak kajícínosti, jakož ani stopu morálních výčitek nad svými černými skutky«. Naopak se zdál přímo hořet nadšením nad svou chytrostí, když popisoval různé stupně svého plánu.

»Je nabíledni,« poznamenal *Evening Standard*, »že ve svých činech nalézá nemalé potěšení, což je zcela nevysvětlitelné.«

Totéž potěšení mu skýtala i podrobná líčení slabůstek ostatních svědků, kteří sami podali svá svědectví se značnou váhavostí. Pan Trent byl nemotorný a nervózní a často upadal do rozpaků (»plným právem« vykřikl jeden pohoršený divák) nad obsahem své svědecké výpovědi, kdežto pan Fowler vyprávěl o svých zážitcích tak tichým hlasem, že ho žalobce ustavičně musel napomínat, aby mluvil hlasitěji.

Piercova výpověď několikrát způsobila poprask. K jednomu takovému případu vedla následující rozprava, ke které došlo třetího dne Piercova vystoupení před soudem.

»Pane Pierci, znáte drožkáře jménem Barlow?«

»Znám.«

»Můžete nám říci, kde se zdržuje?«

»Nemohu.«

»Můžete nám říci, kdy jste ho viděl naposledy?«

»Ano, to mohu.«

»Buďte tak laskav a povězte nám to.«

»Viděl jsem ho před šesti dny, kdy mne navštívil v Coldbath Fields.« (Soudní síň se rozšuměla vzrušenými hlasy a soudce si musel kladívkem zjednat pořádek.)

»Proč jste nám tuto informaci nesdělil dříve, pane Pierci?«

»Nikdo se mě na ni nezeptal.«

»Jaká byla podstata vašeho rozhovoru s řečeným Barlowem?«

»Probírali jsme otázky mého útěku.«

»Mohu tomu rozumět tak, že hodláte s pomocí tohoto muže prchnout?«

»Mělo to být překvapení,« řekl skromně Pierce.

Soudní síň trnula ohromením a noviny byly jednomyslně pobouřeny: »Bohaprázdňý, bezohledný, zruďný ďábel v lidské podobě,« napsal *Evening Standard*. Zazněly hlasy, aby byl odsouzen k nejvyššímu možnému trestu.

Ale Piercovo klidné vystupování bylo neotřesitelné. I nadále pohoršoval svými příležitostnými výroky. Tak 1. srpna na účet pana

Henryho Fowlera mimochodem prohlásil, že je »stejný hlupák jako pan Brudenell«.

Žalobce tuto poznámku nenechal bez odezvy. Pohotově se zeptal: »Máte na mysli lorda Cardigana?«

»Mám na mysli pana Jamese Brudenella.«

»Ale to je ve skutečnosti lord Cardigan, nebo snad ne?«

»Můžete ho nazývat, jak se vám zlíbí, ale pro mne je pouhým panem Brudenellem.«

»Urážíte paira a vrchního inspektora naší kavalerie.«

»Hlupáka,« řekl Pierce se svým obvyklým klidem, »nemůžete urazit.«

»Pane: dovolte, abych vám připomenul, že jste obviněn z mrzkého zločinu.«

»Nikoho jsem nezabil,« odvětil Pierce, »ale kdybych svou pitomostí zahubil pět Angličanů, zasloužil bych bez milosti pověsit.«

Tuto výměnu názorů noviny příliš nerozmazávaly, aby je snad lord Cardigan nežaloval pro urážku na cti. Ale byl zde ještě další faktor: Pierce ve své výpovědi napadal základy společenské stavby, která již beztak stála v palbě kritiky z mnoha stran. Geniální zloděj rychle ztrácel na zajímavosti.

A rozhodně už Piercův proces nemohl soutěžit o přízeň s historkami o »negrech«, jak se jim říkalo, s šíleným pohledem v očích, kteří vpadli do místnosti plné žen a dětí, ženy znásilnili a zavraždili, křičící pacholata napíchlí na špízy a »kochali se tímto obrazem krvelačného pohanského atavismu«.

Kapitola 52 / Konec

Pierce ukončil svoji výpověď 2. srpna. Tehdy žalobce, dobře si vědom, že veřejnost je chladným vystupováním lupiče gentlemana, stejně jako tím, že nepocituje sebemenší vinu, silně znepokojena,

přistoupil k závěrečné bilanci výsledku.

»Pane Pierci,« řekl žalobce a vztyčil se v plné výšce, »pane Pierci, zeptám se vás přímo: nepocítil jste nikdy, v kterékoli době, nějaký pocit nepatřičnosti; neseznal jste, že jste se nechoval správně; nepochopil jste, že vaše jednání bylo nezákonné, ani se vás nezmocnily morální pochybnosti, když jste podnikal všechny tyto rozmanité trestné činy?«

»Nerozumím vaši otázce,« řekl Pierce.

Žalobce se podle slov tisku lehce zasmál. »Ano, mám dojem, že jí skutečně nerozumíte; stojí to psáno v celém vašem vzezření.«

V tomto bodě si Jeho Lordstvo odkašlalo a proneslo ze své stolice následující řeč:

»Pane,« řekl soudce, »je uznávanou pravdou právních věd, že zákony tvoří lidé a že civilizovaní lidé podle tradice delší dvou tisíc let jsou v jednomyslné shodě těchto zákonů poslušní pro obecné blaho společnosti. Neboť jen díky liteře zákona se každá společnost brání sprostotě barbarství. Tato skutečnost propustuje veškeré dějiny lidského rodu a takto ji v našem výchovném procesu předáváme dále všemu našemu občanstvu.

A teď bych rád položil otázku po vaší motivaci, pane: proč jste zosnoval, nastrojil a spáchal tento zbabělý a ořesný zločin?«

Pierce pokrčil rameny. »Chtěl jsem peníze,« řekl.

Okamžitě po uzavření své výpovědi dostal Pierce na ruce želízka a dva statní, ozbrojení dozorcí ho vyvedli ze soudní síně. Cestou Pierce míjel pana Harranbyho.

»Na shledanou, pane Pierci,« řekl pan Harranby.

»Sbohem,« odpověděl Pierce.

Pierce pak vyvedli zadním vchodem Old Bailey k čekajícímu policejnímu vozu, který ho měl dopravit do Coldbath Fields. Na schodech soudní budovy se shromáždil početný dav. Shromáždění odsouzeného hlasitě pozdravovali a přáli mu hodně štěstí a dozorcí se jimi museli doslova probíjet.

Jakási svrabovitá stará prostitutka proklouzla kupředu a než ji policisté stačili odstrčit stranou, podařilo se jí usvědčeného zločince krátce políbit na ústa.

Má se za to, že touto prostitutkou byla ve skutečnosti herečka Miriam a že při polibku předala Piercovi klíček od jeho pout, ale s jistotou to tvrdit nelze. Víme jen to, že když oba strážci policejního

vozu, stlučení do bezvědomí, byli později objeveni v příkopě nedaleko Bow Street, nedokázali přesné podrobnosti Piercova útěku zrekonstruovat. Jediné, v čem se oba shodovali, byla podoba drožkáře – drsný hrubián, vypověděli, s ošklivou bílou jizvou přes celé čelo.

Policejní vůz byl pak nalezen na poli v Hampsteadu. Ani Pierce, ani drožkář už nikdy nebyli dopadeni. Žurnalistická líčení útěku jsou velmi neurčitá a všechna přinášejí zmínku, že úřady projevily značnou neochotu o této věci šíře hovořit.

V září dobyli Britové Cawnpore zpátky. Zajatce nebrali a své oběti pálili, věšeli a zaživa z nich trhali střeva. Když našli krví prosáklý dům, kde byly povražděny ženy a děti, nechali domorodce lízat krví zbrocenou zem, než je pověsili. A táhli dále, zachvátili Indii jako »dábelský víchř«, jak byl také jejich postup nazýván – pochodovali až šedesát mil denně, vypalovali celé vesnice, vraždili všechny jejich obyvatele, přivazovali povstalce k hlavním děl a šrapnely je rozmetávali na kusy. Ještě do konce roku byla indická vzpoura potlačena.

V srpnu 1857 uvedl vlakový hlídač Burgess jako polehčující okolnost nemoc svého syna a tvrdil, že jeho mravní zásady narušila do takové míry, že se neváhal spočít se zločinci. Byl odsouzen k pouhým dvěma letům ve vězení Marshalsea, kde ho téže zimy sklátila cholera.

Klimenták Robert Agar byl za svou účast na velké vlakové loupeži odsouzen k deportaci do Austrálie. Zemřel jako bohatý muž roku 1902 v Sydney, v australském Novém Jižním Walesu. Jeho vnuk Henry L. Agar byl v letech 1938 až 1941 sydneyským starostou.

Pan Harranby zemřel roku 1879, když bičoval koně a ten mu prokopl lebku. Jeho pobočník Sharp se stal hlavou Yardu a zemřel jako pradědeček roku 1919. Údajně prý se pyšnil tím, že se žádný z jeho potomků nestal policistou.

Pan Trent zemřel na plicní chorobu roku 1857; jeho dcera Elizabeth se rok nato provdala za sira Percivala Harlowa a měli spolu čtyři děti. Manželka pana Trenta šla po skonu svého muže ze skandálu do skandálu; zemřela v roce 1884, když si užila, jak se sama vyjádřila, »víc milenců než ta Bernhardtka«.

Henry Fowler zemřel z »neznámých příčin« roku 1858.

Jihovýchodní dráha, znechucená nevyhovujícími podmínkami nádraží London Bridge, postavila pro svoje účely dvě nová nádraží: v roce 1862 slavný klenutý oblouk v Cannon Street a krátce poté nádraží

Blackfriars.

Po Piercovi, Barlowovi a záhadné slečně Miriam se slehla zem. V roce 1862 se říkalo, že sídlí v Paříži. V roce 1868 žili údajně v »přepychových podmínkách« v New Yorku. Ani jedna z těchto zvěstí nebyla potvrzena.

Zlato z Velké vlakové loupeže nebylo nikdy vypátráno.

Michael Crichton / Čtyři klíče
VELKÁ VLA KOVÁ LOUPEŽ

KAPKA KNIHOVNA PRO KAŽDÉHO
EDICI ŘÍDÍ ZORA WOLFOVÁ
SVAZEK 160

Z anglického originálu The great Train Robbery
vydaného nakladatelstvím Alfred A. Knopf v New Yorku
roku 1975 přeložil Jaroslav Kořán

Přebal s použitím kresby Karla Vaci navrhl a graficky upravil
Miloslav Fulín

Vydala Mladá fronta jako svou 3915. publikaci
Odpovědná redaktorka Hana Žantovská
Výtvarný redaktor Jiří Svoboda
Technická redaktorka Silva Hofmanová

Vytiskla tiskárna Rudé právo, tiskařské závody, Praha,
13,19 AA, 13,75 V A
Náklad 50 000 výtisků
Vydání 1. Praha 1978
256 stran, 605/22/85.5
13/34 23-053-78
Cena brož. výtisku
Kčs 18,04
Cena váz. výtisku
Kčs 22,–